DE POTESTATE APOSTOLORVM

DISPVTATIONES

ADVERSVS GABRIELEM PHILADELPHIENSIVM

Metropolitam, & alios hæreticos.

QVIBVS ACCEDIT SECVNDO'

Confutatio Commentarij De Imperio Summarum Potestatum circa Sacra, quem Hugo Grotius Anno D. 1652. Hagæ Comitis in lucem prodidit.

ET TERTIO'

Redargutio Dissertationis, quam nuper Dauid Blondellus pro iure Plebis in regimine Ecclesiastico edidit.

AVCTORE

F. ANGELO PETRICCA A' SONNINO Ord. Min. Con. S. Fran. Art. & Sac. Theolog. Doct. & S. Congregat. Indicis Consultore.

ROMAE, Typis Francisci Fælicis Mancini. M. DC. LVI.

SVPERIORVM PERMISSV.

BEATISSIMO
SANCTISSIMOQVE PATRI
ALEXANDRO SEPTIMO
PONT. MAX.

OPVS hoc pro ſuprema ſuper militantem Eccleſiam poteſtate, Petro à Domino exhibita, à recentioribus hæreticis oppugnata, & in hoc volumine propugnata, Tibi Beatiſsime Pater, duplici iure ſupplex accedit: & quia diſponente Domino, Petri verus hæres exiſtis: & mea peculiari obſeruantia. Etenim cum ab eo tempore, quo Tua ſumma maturitate in reb' ſerijs Chri-

stianæ Reipublicæ agendis cognita, ad Vrbem euocatus aduenisti animaduertissem, multarum quidem virtutum splendore Te a Deo ornatum esse, morum scilicet integritate, animi celsitudine, mentis constantia summo Principe digna, Sacrorum, & humanarum literarum peritia, & Zelo catholicæ Fidei propagandæ, meipsum Tuo patrocinio illico dicaui, & perpetuæ seruituti addixi. Cumque hæc, præcipuè his temporibus sint summo Sacerdoti apprimè necessaria, propter innumerabiles clades, & horribilem vastitatem, quam Christianæ Religioni, hæretici & schismatici adferunt, Deus qui Ecclesiæ suæ omni tempore prospicit, Te ad fastigium istud euexit, & in hæc periculosissima tempora reseruauit, vt Tua summa prudentia Terrarum Orbi fluctuanti subuenias. ego enim qualiscunque Ecclesiæ catholicæ filius, piæ Matri tam grauiter laboranti, pro virium mearum tenuitate, in Orientalibus, & Aquilonaribus Daciæ regionibus, opem quam potui olim tuli, et cum annos plures catholicam veritatem in illis Gentibus edocendis, et in Fidei controuersijs explicandis, et scribendis posuerim, nunc etiam vt piæ menti ac zelo Sanctitatis Tuæ obsecundarem, eos qui

nuper

nuper aduersus catholicam veritatem nefaria, virulentaque scripsere, redarguere ac refellere volui. Quodcum absolutum sit, Sanctitati Tuæ offero atque subijcio: nec ambigo quin hoc laborum meorum munusculum sereno vultu sit susceptura, cum sit humillimæ ac filialis reuerentiæ & addictissimi animi monimentum, Sanctitati Tuæ æqua mente consecratum: Cui pro Ecclesiæ catholicæ pace, & amplificatione dies noctesque laboranti, multos annos, et fausta omnia ac felicia à D. O. M. enixè precor. Romæ, mense Ianuario, Anno D. 1656.

Beatitudinis Tuæ

Seruus Humillimus

Fr. Angelus à Sonnino Min. Con. S. Congregat. Indicis Consultor.

F. Felix

F. FELIX GABRIELLIVS DE ASCVLO

Art. & Sac. Theolog. Doctor. vniuersi
Ord. S. Fran. Min. Con. Minister
Generalis: ac in S. Congreg.
Rituum Dom. N. Papæ
Consultor.

Opus, cui titulus est, De Potestate Apostolorum aduersus hæreses, elaboratum ab Ad. Reu. P. Magistro Angelo de Sonnino, nostri eiusdem Ordinis, atque examini & recognitioni Ad. R. P. Magistri Antonij Venusini à nobis commissum: cum ab illius diligenti indagine peruentilatum. nihil repertum sit continere, quod illi ad prælum viam præcludat: vt prælo detur his nostris, seruatis seruandis, concedimus. *Dat. Romæ Die 13. Nouembris 1655.*

Fr. Felix Gabriellius de Asculo Minister Generalis.

Fr. Bernardinus Sacchius à Fabriano Sec. Ord. & Assistens generalis ac Prouincialis Daniæ.

Imprima-

Imprimatur, si videbitur Reuerendiss. P. Magistro Sacri Palatij Apostolici.

M. A. Oddus Vicesgerens.

Opus valde pulchrum de Potestate Apostolorum, Angelicè pretiosis constructum lapillis ab A. R. P. Fr. Angelo Petricca à Sonnino Sacræ Theologiæ Magistro Ord. Min. Con. ac Sacra Congregat. Indicis Consultore, ex commissione Reuerendissimi P. Fr. Raymundi Capisucci Sac. Ap. Palatij Magistri examinaui: nihilque contra sanam Fidem, Summorum Pontificum Sanctiones ac Canonum leges animaduertens, dignissimum typis in aliorum per maximam vtilitatem adiudicaui - e Conuentu S. Mariæ super Mineruam. Romæ Die quarta Ianuarij *1656.*

Fr. Clemens Blasius Balneariensis Ord. Prædicat. Sacræ Theologiæ Magister, ac eiusdem Professor in Collegio Romano D. Thomæ Aquinatis.

Imprimatur. Fr. Raymundus Capisuccus Sacri & Apostolici Palatij Magister, Ord. Prædicatorum.

INDEX

INDEX
DISPVTATIONVM.

DISPVTATIO PRIMA

De Petri Primatu super vniuersam militantem Ecclesiam.

DISPVTATIO SECVNDA

An Apostoli æqualem à Domino receperint potestatem.

DISPVTATIO TERTIA

An Potestas à Domino Apostolis tradita hæredes habuerit

DISPVTATIO QVARTA.

An Apostolica Potestas ad Principes laicos transierit, postquam Baptismi Sacramento oues facti sunt Christi.

DISPVTATIO QVINTA

An Christiana Plebs ius aliquod in regimine Ecclesiastico à Domino obtinuerit.

DISPV-

DISPVTATIO
PRIMA.

An Chriſtus Dominus Eccleſiam ſuam militantem ſic ſtatuerit, vt eſſet Regnum ſine Rege. Ouile ſinè Paſtore. Exercitus abſque Duce. Domus abſque Patrefamilias. Nauis abſque Nauclero. Vel ſuam primatus Poteſtatem vni Apoſtolorum commiſerit.

anc Diſputationem Auctor paucis complectitur verbis: quia alibi fuſè de Petri ſuprema poteſtate diſſeruit. Nunc autem de cæterorum Apoſtolorum poteſtate diſceptat.

POTESTAS, quæ à Philoſophis, & Iuriſperitis multipliciter vſurpatur, prout ad Magiſtratum attinet, imperium ac dominium indicat: L. Poteſt. de verbor. ſignific. iuxta quem ſenſum hic à bis ſumitur. Hanc Chriſtum Dominum ſur cuncta creata, pleniſſimè á Deo Patre acpiſſe, vtriuſque Teſtamenti luculenter teſtantur eloquia. *Dabo tibi Gentes hæreditatem*

tatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ. psal. 2. *Dominabitur à mari vsque ad mare: & à flumine vsque ad terminos orbis terrarum. Et adorabunt eum omnes Reges Terræ: omnes Gentes seruient ei.* psal. 71. *Data est mihi omnis potestas in Cœlo & in terra* Matth. 28 Quam potestatem, quatenus ad vniuersæ Ecclesiæ militantis regimen attinet, non æquè omnibus Apostolis, sed eam Primariam Petro tribuit, vt partes suas exequeretur in ea, quia naturali præsentia ab illa erat recessurus. Huiuscemodi autem veritatem demostrant.

DIVINAE SCRIPTVRAE
GENERALIA CONCILIA
SANCTI ECCLESIAE PATRES
CONSVETVDO
RATIO

Sripturæ, Nam vt ad Apostolatum munus, illum Saluator euocauit, dixit, *Tu es Simon filius Ionæ: tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus* Io. 1. Quoniam sæpesæpius in Scripturis sanctis Christus Iesus petra denũciatur: nomen suum illi ascribere proponit, quia Vicariam eius potestatem in terris gerere debebat: postquam in Patris dextera consessurus, ascendisset in Cœlum. Et proinde, vt Mattheus ca 16. enarrat, euidentius id ei pollicitus fuit, cùm ait:

Beatus

eatus es Simon bar Iona, quia caro & san-
uis non reuelauit tibi, sed Pater meus qui est
cœlis. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, &
er hanc petram ædificabo Ecclesiam meam,
portæ inferi non præualebunt aduersus eam:
tibi dabo claues Regni cœlorum. Et quodcun
e ligaueris super terram, erit ligatum & in
lis: & quodcumque solueris &c.
Quod omnib⁹ Apostolis minimé promissũ
sse constat: quia Simoni, qui filius erat Ionæ,
m spondet potestatem: nec Ionæ filij, cæ
i Apostoli extiterunt: nec illis, Petri nomen
perpetuum fuit attributum. Et consimili
ma, postquàm à mortuis resurrexit, cum
ofecturus esset ad Patrem, á cæteris Apo-
lis illum excipiens, eam quam promiserat
testatem, exhibuit, dicens. *Simon Ioan-*
, diligis me plus his? Pasce agnos, & oues
as. Ioan. 21. Et Ecclesiæ suæ Pastorem eo
su promulgauit, quo olim Dauidi dictum
rat, cùm Rex Israel fuit constitutus. *Tu*
sces populum meum Israel 2. *Reg.* 5.
Et post Petrum, Romanum Pontificem
ndem Petri potestatem habere, affirmare
gimur. enimuerò, eos qui oppositum opi-
ti audent, eo quia Petrum, & non succes-

ſorem nominauerit Saluator, potius inſanire, quàm rectè ratiocinari, erit aſſerendum. Nam fateri ſimiliter oporteret, nec amplius eſſe in Eccleſia facultatem paſcendi, ſeu regendi, docendi, Euchariſtiam conficiendi, baptizandi &c. quia nullibi dictum eſt in collatione Eccleſiaſtici miniſterij, Vobis, & Succeſſoribus. ſed ad Apoſtolos tantùm ſermo directus fuit, vt ipſa Scriptura teſtatur. igitur omne munus ab initio traditum defeciſſet, & Eccleſia euanuiſſet. vel non eſſet huius temporis Eccleſia, illa quam Saluator conſtruxit, & coagmentauit: quod impium eſt, atque blaſphemum opinari.

Omne igitur ius, & huius generis munus; Apoſtolis traditũ à Redemptore, etiam Apoſtolorum Succeſſoribus vſque ad conſũmationem ſæculi datum fuit: quia vſque ad conſũmationem ſæculi Eccleſia permanebit. cum Apoſtolis tunc ſermonem habebat, quia Eccleſiæ vniuerſæ eo tempore miniſterium, & perſonam gerebant. Quod magis aperuit, cùm dixit Matth. vlt. *Ero vobiſcum vſque ad conſummationem ſæculi.* quod Apoſtolis tantùm, quibus loquebatur, dictum fuiſſe, impoſsibile eſt: quia ipſi vſque ad conſummationem ſæculi

non

non erant permansuri, vt Ecclesia permaneret. igitur quæ Apostolis conferebat, & illorum successoribus collatum esse, proculdubio asseuerandum erit, etsi successores Saluator non denunciauerit, ergo cùm Petro Primarium regimen vniuersalis Ecclesiæ dedit, & successori illud dedisse, dicendum est.

Romanum autem Episcopum Petri hæredem esse, euidentissima res est: quia Petrus hanc fundauit Cathedram, & in ea suum tenuit magisterium: vt innumeris constat testibus. adeout Caluinus, qui cum cæteris hæreticis id in dubium vertere impudentissimè ausus fuit, omnium veterum Synodorum, Sanctorum Patrum, Doctorum, & Scriptorum cuiuscumque sæculi post Christum conspiciens euidens testimonium, lib. 4, Instit: cap. 6. §. 15. dicat. *Tamen propter Scriptorum consensum non pugno, quin illic mortuus sit: sed Episcopum fuisse, præsertim longo tempore, persuaderi nequeo.* sed excæcauit illum malitia sua: quoniam idem scriptorum consensus, qui Petrum Romæ martirij lauream adeptum fuisse testatur, & illius perfidiam ac pertinaciam conuicit: Romanum Episcopatum fundasse, ac suscepisse: eique, quem eius-

dem

dem Vrbis reliquit Episcopum, suam Cathedram tradidisse, palam edicit. geminas ergo propositiones, vt veras venerari debuerat.

Scriptura autem Actorum id non refert, quia eò non peruenit; cum primum Pauli aduentum ad Vrbem tantúm enarret, ibique narrationem absoluat: nec quæ postmodum operati sunt Apostoli ostendat. Quamobrem Traditioni antiquæ: Sacrorum Synodorum communi sententiæ: veterum scriptorum testimonio: vetustissimæ consuetudini pro venerandis in Vrbe Apostolis Petro & Paulo, quam perpetuò, indesinenter, & assiduè vniuersus Cristianus Orbis habuit, fides est adhibenda. Reluctanti autem, & huic perspicuæ veritati obsistenti, illud Iob 8. & Deut. 32. obijciemus. *Interroga generationem pristinam, & diligenter inuestiga Patrum memoriam. Interroga Patrem tuum, & annunciabit tibi, maiores tuos, & dicent tibi.*

GENERALIA CONCILIA

VNiuersalis Ecclesia in Synodis congregata, Petri & Romani Pontificis supremam potestatem assiduè venerata fuit. Ni-

cænum

ænum primum Can. 6. vt in 4. generali Synodo coram Patribus, Papæ Legati Act. 16. retulerunt; sic habet. *Ecclesia Romana semper habuit Primatum: Teneat autem & Aegiptus, vt Episcopus Alexandriæ omnium habeat potestatem, quoniam Romano Episcopo hæc est consuetudo: Similiter autem & qui in Antiochia constitutus est &c.*

Cōcilium generale tertium, quod est Ephesinum, Cirillum Alexandrinum Patriarcham Papæ Legatum dixisse Act. 1. refert, Nestorium Episcopum Cōstantinop ab episcopatu & sacerdotio deponendum esse: quia sic Cęlestinus Romanus Pontifex per epistolam pręcipiebat.

Act 2 Philippus alter Papæ Legatus dixit. *Quæcunque* per nos Scripsit Sanctissimus Papa noster Cęlestinus Sedis Apostolicæ Episcopus, iubete legi, ac inter cōmentarios Ecclesiasticos referri, vt cognoscatis qualem omnium Ecclesiarum curam gerat, iubet autem, vt quæ ab eo statuta fuerunt, exequantur. Sancta Synodus respondit. Hoc iustum iudicium Cælestino custodi fidei sancta synodus gratias agit. Cui idem Papæ Legatus inquit. Gratias agimus sanctæ synodo, quod literis sancti bea-

tiquæ

tique Papæ nostri recitatis, sanctos cantus, sanctis vestris vocibus, sancto vestro Capiti exhibueritis: non enim ignorat vestra beatitudo totius fidei, & etiam Apostolorum Caput esse beatum Apostolum *Petrum*.

Concilium generale quartum quod est Chalcedonense Act. 1. hæc ennarrat. ☙ *Paschasinus* Legatus Leonis Papæ sic fari cæpit. Beatissimi atque Apostolici viri Papæ vrbis Romæ, quæ est Caput omnium Ecclesiarum præcepta habemus præ manibus, quibus censuit interloquendum, vt præcipere dignatus est eius Apostolatus, vt Dioscorus Alexandrinorum Episcopus non sedeat in Concilio; sed audiendus intromittatur. hoc nos obseruare necesse est. Senatus dixit: Quid obijcitur Dioscoro? respondit Legatus. Quia cum personam iudicandi non haberet, præsumpsit, & synodum ausus est facere, sinè auctoritate sedis Apostolicæ, quod nunquã licuit, nunquã *factum est*.☙ Act. 2. Patres dixerunt. *Petrus per Leonem loquutus est. Apostoli ita docuerunt. hæc vera fides, hæc Patrum fides.*

Act. 3. idem Pascasinus Legatus ait *Notum* est sanctæ Synodo, Beatissimum Leonem nostram paruitatem huic sancto Concilio pro se

Pręsi-

ęsidere præcepisse &c. Et sententiam dam-
ationis Dioscori proferens, inquit. *Sanctissi-
us*,& Beatissimus Archiepiscopus magnæ,&
:nioris Romæ Leo, per nos, & per præsen-
m sanctam synodum, vna cum ter beatissi-
o,& omni laude digno Petro Apostolo, qui
t petra & crepido catholicæ Ecclesiæ, & re-
æ fidei fundamentum, nudauit eum tam
piscopatus *dignitate* &c. Et Subscribens ait.
ascbasinus Episcopus Ecclesiæ Lilibetanæ
ouinciæ Siciliæ vice Beatissimi atq; Aposto-
i vniuersalis Ecclesię Papæ Vrbis Romæ Le
iis, sãctæ synodo Pręsidẽs, in Dioscori dãna-
ne, consensu vniuersalis Concilij *subscripsi.*
Et in epist. eiusdem synodi ad Leonem Pa-
m sic habetur. Tu quidem nobis, sicut mẽ-
s Caput præeras, in his qui tuas vices gere-
nt, beneuolentiã præferens. &c. *Et post hæc*
nia insuper & contra ipsum, cui vineæ cu-
dia á Saluatore commissa est, extendit insa-
m, idest contra tuam Apostolicam sancti-
em, & excommunicationem meditatus est
ntra te qui Corpus Ecclesiæ vnire festinas
. Rogamus igitur, & tuis decretis nostrum
nora iudicium: & sicut nos Capiti in bonis
ecimus consonantiam, sic et summitas tua,

B Filijs

Filijs, quod decet, adimpleat, &c.

Concilium generale ſextum, quod dicitur Conſtantin. tertium, Act. 8. hæc refert ☞ *Suggeſtiones* directas à Patre noſtro Agathone, Sanctiſsimo Archiepiſcopo Apoſtolicæ, & principalis Sedis antiquæ Romæ ad á Deo coronatum, & manſuetiſsimum noſtrum dominum Imperatorem, tanquam ex Spiritu Sancto dictatas, per os Sancti, ac beatiſsimi Principis Apoſtolorum Petri prædico, & digito ter beatiſsimi Papæ Agathonis ſcriptas ſuſcipio, & *amplector &c.* ☜

Et in synodali epiſtola totius Concilij ſic legitur. ☞ *Itaque* tibi, vt primæ ſedis Atiſtiti vniuerſalis Eccleſiæ, quid gerendum ſit permittimus, ſtanti ſuper firmam fidei petram, accquieſcentes veræ confeſsionis literis á veſtra paterna beatitudine ad pijſsimum Imperatorem miſsis: quas vt à ſummo Apoſtolorum vertice diuinitus perſcriptas agnoſcimus &c. Orthodoxæ autem fidei ſplendidã lucem vobiſcũ claré prædicauimus quam etiã, vt per honorabilia veſtra reſcripta confirmetis, veſtram oramus paternã *Sanctitatem* ☜

Concilium generale ſeptimum, quod dicitur Nicænum ſecundum, Act. 2. cúm epiſto-

la

a Adriani Papæ ad Tharasium Constanti-
iop. Episcopum lecta est, hæc refert. *Petri* sedes per totum orbem terrarum, primatum obtinens lucet, omniumque Ecclesiarum Dei, Caput existit. Vnde & ipse beatus Petrus Apostolus, Dei iussu Ecclesiam pascens, nihil omnino prætermisit, sed vbicunque Principatum obtinuit, & obtinet: cui etiam, & nostræ beatæ, & Apostolicæ sedi; quæ est omnium Ecclesiarum Dei Caput, velim vt beata vestra *Sanctitas &c.*

Tharasius Papæ Legatis respondens ait. *Cui* Christi lumen circumfulsit, quique nos per Euangelium generauit Paulus verè dinus Apostolus, Romanis scribens, & studium sinceræ fidei eorum erga verum Deum nostrum exosculatus sic inquit. *Fides vestra prædicatur in vniuerso Orbe hoc.* hoc testimonium & nos insequi par est, temerarium re repugnare arbitramur. Quamobrem Adrianus veteris Romæ primas, & testatorum Principum *Successor &c.*

Cœtera Concilia omittimus, quia breuitatem in hac disputatione promisimus: & quia Ecclesia veterum Patrum, & Conciliorum vestigia omni tempore sectatur.

SANCTI ECCLESIÆ PATRES.

CYprianus de Vnit. Ecclesiæ, ait. ☞ *Qui* cathedram Petri, super quam fundata est Ecclesia, deserit, in Ecclesia se esse *confidit?* ☜ & lib. 1. epist. 3. *Nauigare audent ad Petri cathedram, & Ecclesiam principalem, vnde vnitas Sacerdotalis exorta est?*

Origenes in caput 6. Epist. ad Rom. inquit. ☞ *Petro* cum summa rerum de pascendis ouibus traderetur, & supra ipsum velut terram fundaretur Ecclesia, nullius confessio virtutis alterius ab eo, nisi charitatis *exigitur.* ☜

Gregorius Nanzianzenus Orat. de modo in disputatione seruando. ☞ *Petrus* Apostolus cæteris Apostolis prælatus fuit: quod cæteri Apostoli tranquillo animo *tulerunt.* ☜

Basilius Serm. de Iudicio. *Ille beatus, qui cæteris prælatus discipulis fuit, cui claues Regni cœlestis commissæ &c.*

Hieron. lib. 1. contra Iouin. ☞ *Licet* super omnes Apostolos ex æquo Ecclesiæ fortitudo solidetur; tamen propterea inter duodecim vnus eligitur, vt Capite constituto; schismatis tollatur *occasio.* ☜ Et epist. 57. ad Damasum. ☞ *Beatitudini* tuæ, idest Cathedræ Petri

ri communione consocior, super illam petram ædificatam Ecclesiam scio. quicunque extra hanc Domum agnum comederit, prophanus *est*. ☞

Ambrosius lib. 10. in Lucam in caput 24: ☞ *Puto* autem aliter cœlos aperiri non posse, nisi claues Petri Apostoli *sumpserimus &c.* ☞ & in psal 43. *Denique* Petrus Ecclesiæ præponitur, postquam tentatus à diabolo *est &c.* ☞ & serm. 47. ☞ *Tanquam* bonus Pastor Petrus tuendum gregem accepit, vt qui sibi antea infirmus fuerat, fieret omnibus *firmamentum*. ☞

Augustinus tom. 9. num. 85 ☞ *Quis* enim nescit Petrum Apostolatus Principatum cuilibet Episcopatui *præferendum* &c. ☞ lib. de Pastoribus cap. 13. *Multi erant Apostoli, & ui dicitur, Pasce oues meas.*

Chrisostomus homil. 3: super Acta tom. 3. e Petro coram Apostolis differente, ait: ☞ *uàm* est feruidus! quàm agnoscit creditum Christo gregem! quàm in hoc choro Princeps *est*! ☞ & Homil. 87 in Ioan. ☞ *Tanquam* nim negationis obliuisceretur, fratrum cum ei committit &c. qui omnium Pastor fuit Domino *constitutus*. & ☞ *Quid* tandem

alijs

Petri ſupremam in Eccleſia poteſtatem, tradit, & exhibet. Etenim omnia Generalia Concilia, ex Patribus diuerſarum Nationum ſimul congregatis, tam in Aſiæ quàm in Europæ Vrbibus, antiquis temporibus ſic ſentientibus, conſuetudinis ius afferunt, quod ex actuum frequentia oritur, ſecundùm Iuriſperitos: etſi conſuetudo huiuſcemodi, executio, & non inſtitutio legis fuerit. ſenſum tamen diuinæ legis dicimus conſpicuum tradere. Quo ſenſu Cyrillus Patriarcha Alexandrinus, in cauſa Neſtorij Conſtantinop. Epiſcopi hæreſes ſuperſeminantis, Cęleſtino Romano Pontifici, vt ſua poteſtate aptum afferret remedium, ſcripſit: vt ante Acta Conc. Epheſini legitur.

¶ *Quoniam* veró Deus hiſce in rebus prudentiam á nobis exigit: Longaque Eccleſiarum conſuetudo ſuadet, vt iſtiuſcemodi Sanctitati Tuę communicentur: non poſſum quidem quod apertum eſt, ad pietatem tuam non perſcribere sanè hactenus altum tacui. Neque enim quicquam omnino de illo, qui Conſtantinopolitanam Eccleſiam hoc tempore adminiſtrat, vel ad Religionem tuam, vel ad vllum alium conſacerdotum noſtro-

ı Ecclesia: & Patriarchas instruere teneri, & mnes simul Orientis Episcopos in rebus Ecclesiasticis agendis dirigere, & quid in tanta :cclesiæ orientalis commotione in se tam se. a operandum sit, sancire & præcipere. Si go ab initio Ecclesiæ longa consuetudo, supremum Principatum Petri, & Romani Pontificis demonstrauit: proculdubio hæc eadem onsuetudo complurium adhuc sæculorum ehiculo protracta: quæ in sequentibus Concilijs, & in cæteris Ecclesiæ solemnibus Actis : fulsit, euidentius patefecit.

RATIO.

PEtri Primatus à Christo Domino necessariò statuendus fuit: vt sapiens experitur Architectus Ecclesiastici ædificij. Enim rò Domus expers fundamenti, ruit. Et exercitus sine Duce, turba est. Sic Ecclesia sine isibili Rectore, velut Turris Babel esset, in ıa confusum est labium vniuersæ Terræ: *bi enim Gubernator non est, populus corruet.* ou. 11. Sic corruerunt qui à Petri ouili abiunt: varia deliramenta machinantes, innas opiniones sibi cõtradicentes amplexi

plures ac diuersas Sectas, seipsas destruentes, instituerunt: quæ velut ex foetida fraudum colluuie ortæ, cuncta confundunt.

Et quod horrendum & abominabile est, Ecclesiam Dei, quam *Regnum* Daniel enunciat cap. 2. cui Rex vnus imperat. *Exercitum Ordinatum*, Salomon cant. 6. cui Dux ac Imperator vnus præest. *Ouile*, Ioan. 10. cui Pastor vnus supremus præsidet. *Domum*, Paulus 1. Tim. 3. quæ vni Patrifamilias subijcitur. *Nauim*, Petrus epist. 1. cap. 3. quæ ab vno dirigitur Gubernatore: multitudinem Gentium esse, eructare non verentur, quæ carere debet Duce ac supremo Pastore: vt vnicuique ad libitum quid sibi placet, credere liceat: & ex multiplici Sacrarum Scripturarum intelligentia ac interpretatione, plures valeant construere Sectas, vt Satanæ, qui in seipsum diuisus est, vt monet Saluator Lucæ 11. constet impios esse sequaces. Dicendum ergo est, Christum Dominum, vniuersæ Ecclesiæ suæ supremum regimen Petro, & hæredi suo Romano Pontifici, vsque ad consummationem sæculi dedisse.

Hunc autem Romanum Episcopum, Petri supremæ potestatis hæredem, patres ac

Doctores

Doctores, & vniuersa Ecclesia catholica; multifariam denominare voluerunt, vt munus eiusdem integré depromerent. primùm Pontifex summus dictus est, quia Saluatoris præsentiam supplet, qui ab Apostolo ad Heb. sæpius Pontifex enunciatur. Christi Vicarius, quia illius, in militante Ecclesia vices exequitur. Vniuersæ Ecclesiæ Episcopus: quia fideles omnes, oues illius sunt. nam indefinitè Petro dixit Saluator; *Pasce agnos, et oues meas*. Papa: quia Patris, qui intima dilectione filios prosequitur, conditionem habet. Pater Patrum, & Patriarcharum Patriarcha: quia omnes Ecclesiæ præsules, illi tanquam supremo Pastori totius Christi ouilis subduntur, & eius directioni subiacent.

Sed ò mentem infirmam ac miserandam filiorum Adam! Si redemptionis nostræ diuino beneficio peracto, Saluator in Cœlum ascendisset, nemine hic in Terris constituto, qui vices suppleret suas, & Ecclesię lites dirigeret, controuersias decideret; qui docendo fallere, Diuino sibi assistente præsidio, non valeret: quid homines mussitando eructarent? eum improuidum, & insipientem Ecclesiastici ædificij architectum, qui ouium

suarum salutem ac tranquillitatem negligeret insimularent, arguerent, blasphemarent, & cum Eliphaz Themanite Iob. 22. conquærerentur, dicentes: ☞ *Quid* enim nouit Deus? & quasi per caliginem iudicat: nubes latibulum eius, nec nostra *considerat*. ☜ Verùm quia Pastorem Ecclesiæ suæ dedit, qui prænarrata, & ampliora Ecclesiæ beneficia præstat; homo inanis & insipiens, nempe hæreticus, qui huiusmodi Pastorem magnopere venerari debuerat: furem, Antichristum, tyrannum, desertorem esse, impudenter ac impudicè denunciat. Et qui velut Turba Saluatoris sequax, Dei pietatem ac prouidentiam collaudare debuerat, illis verbis: ☞ *Benedictus* Deus qui dedit potestatem talem *hominibus*; ☜ Matth. 9. pro benedictionibus; blasphemias, & contumelias porrigit. Sed hæc inuidia Diaboli est, & hæreticorum dementia. Det misericors Dominus intelligentiam.

C 2 DISPVTATIO

DISPVTATIO SECVNDA.

An Apostoli æqualem à Domino receperint Potestatem.

In hac disput. Auctor disceptare incipit aduersus Philadelph. Metropolitam.

APOSTOLATVS nomenclatura á Græco descendens idiomate, missionem, & legationem significat, quo sensu ad rem nostram Io. 13. legitur. *Neque Apostolus maior est eo qui misit illum*. & 2. Cor. 5. *Legatione fungimur pro Christo* Hæc autem nobili ac illustri commissioni à priscis ascripta fuit, nam Athenis olim Apostoli, magistratus quidam erant, quorum munus ad rectè curandam ac instruendam classem ferebatur. & Paulus ad Heb. 3. Christo Domino Apostoli nomen attribuit dicens. ☞ *Considerate* Apostolum, & Pontificem confessionis nostræ *Iesum* ☜. & ad Rom. 11. ☞ *Quamdiu* sum Gentium Apostolus, ministerium meum *honorificabo* ☜ Quod ex multis muneribus quæ Apostoli exequebantur

bantur redditur euidentius. Magiſtri etenim fuerunt coſtituti á Chriſto Domino *euntes ergo docete omnes Gentes*. Matth. vlt. vt Orbem terrarum ſacra Euangelij doctrina illuminarent, cuius veritatem ſignis, prodigijs, & portentis oſtenderent. dicente Apoſtolo ad Heb. 2. ☞ *Conteſtante* Deo ſignis, & portentis, & varijs virtutibus, & Spiritus Sancti diſtributionibus ſecundúm ſuam *voluntatem*. Principes fuerunt in Eccleſia; prout in ſcripturis sanctis pronunciatum fuit, pſal. 44. *Conſtitues eos Principes ſuper omnem Terram*. & opere exequutioni mandarunt. nam poteſtatem excercebant. 1. Cor. 4 ☞ *Quid* vultis in virga veniam ad vos, vel in charitate, & spiritu *manſuetudinis*? ☜ & 2. Cor: 10. ☞ *Et* in promptu habentes vlciſci omnem inobedientiam, cum impleta fuerit veſtra obedientia &c. Nam & ſi amplius aliquid gloriatus fuero de poteſtate noſtra, quam dedit nobis Dominus in ædificationem, & non in deſtructionem veſtram, non *erubeſcam etc.* ☜ Epiſcopos ordinabant, & Eccleſijs prę-ficiebant. ad Tit: 1. ☞ *Huius* rei gratia reliqui te Cretæ, vt ea quæ deſunt corrigas, & conſtituas per Ciuitates præsbiteros, ſicut &

ego

30 dispoſui *tibi*. ☞ Legislatores erant: Act. 5. *Paulus* veró electo Sila profectus eſt, tra- tus gratiæ Dei á Fratribus. Perambulabat item Siriam, & Ciliciam, confirmans Ec- elias: præcipiens cuſtodire præcepta Apo- olorum & *Seniorum*. Epiſcopi qui vbique rrarum omnibus fidelibus præſidebant, im Petrus Act. 1. cúm Matthiam loco Iudæ poſtolum elegit, inquit. *Scriptum* eſt enim libro pſalmorum. Fiat commoratio eorum ſerta, & non ſit qui inhabitet in ea: & iſcopatum eius accipiat *alter*. Iudices con- ouerſiarum de Religione qui errare non terant, Act. 15. ☞ *Viſum* eſt enim Spi- ui Sancto & Nobis nihil vltra imponere bis oneris quàm hæc neceſſaria, vt abſtine- s *etc.* ☞ & ſacrarum ſcripturarum noui Te- menti Auctores, vt reipſa patet: Sacerdo- á Chriſto Domino ordinati in vltima Cæ- . Lucæ 22. *Hoc facite in meam commemo- ionem*, & Ioan. 20. ☞ *Accipite* Spiritum ctum: quorum remiſeritis peccata remit- itur eis: & quorum retinueritis retenta n. ☞ Sapientia ac cœleſti doctrina imbuti lie pentecoſtes Act. 2. adeout prædicanti- Apoſtolis; Angeli cælorum myſteria di-

uina

uina addiſcerent, vt monet Paulus ad Eph. 3. *In* Gentibus euangelizare inueſtigabiles diuitias Chriſti, & illuminare omnes, quæ ſit diſpenſatio Sacramenti abſconditi á ſæculis in Deo, qui omnia creauit: vt innoteſcat principatibus, & poteſtatibus per Eccleſiam multiformis Sapientia *Dei*. Apoſtolatus itaque vox, legationem, ſed in re noſtra nimis nobilem ac illuſtrem, magna ſimul cum poteſtate, ſignificat.

Dignitas hæc Apoſtolatus cum his quę ſuperius pręnarrata ſunt, ęqué omnibus qui à Saluatore Apoſtoli ſanciti fuerunt, inſuit: omnes enim iure Apoſtolatus ea munera, vt ſibi neceſſaria pro Chriſtiana Religione diſſeminanda obtinuerunt: hoc tantùm adiuncto diſcrimine, quod Petrus hanc toti orbi præſidendi poteſtatem, vt illi ordinariè collatam habebat; cœteri autem Apoſtoli vt delegatam obtinuerant. quamobrem præfatum præſidendi ius, ex hac vita abeuntibus Apoſtolis, terminum accepit, nec hæredes habuit: Petrus autem ſucceſſores ſibi vſque ad conſummationem ſæculi Romanos Pontifices reliquit. & hoc eſt ius illud quod Saluator ſoli Petro pollicitus fuit Ioan. 1. *Tu vocaberis Ce-*

phas.

ibas. Matth. 16. *Tibi dabo claues Regni Cælo-*
um. Et deinde actu exhibuit, Ioan. vltim.
iligis me plus his? Pasce agnos & oues meas.

Hæretici, qui hanc potestatis distinctionẽ admittere spernunt, confusioni subiacent: & cùm Petro soli potestatem ordinariam & ab-olutam tradidit, ea verba confundunt, & ad neptum sensum trahunt; pro Petra fidem, vel Ecclesiam, vel fideles fidem confitentes ina-iter, & scurriliter interpraetantur. velut si fi-les, vel fidei confessio sit Ionæ Simonis Petri parentis filia, & á Iona cum vxore sua genita uerit. hæ sunt ineptiæ, in quas fidei deserto-es prorumpere coguntur.

Ad aperiendam autem huius distinctionis eritatem, scilicet de duplici potestate, ordina-ia, & delegata, aduertendum est, potestatem rdinariam sic nominari, quia sic est ordine ispoſita, & ordinarium officium dicitur, vbi ræficitur aliquis certæ functioni. delegatam ıtem dici à legando, quod propriè in legatio-em mittere significat. at qui legatus mittitur, on munus perpetuum obtinet, sed ad tem-ıs. nec nomine proprio operatur, sed per ommissam sibi potestatem. cum ergo Petrus niuersæ Ecclesiæ Princeps, Pastor, & Re-

ctor à Domino constitutus fuerit, potestas hæc est illi propria ac ordinaria: ideo successores, & hæredes habet. & quia Apostoli qui sub voce Quis continentur, Ioann. vlt: Petri subijciuntur potestati, munus illis à Saluatore impositum dicitur delegatum, & commissum, quia Ecclesiæ Principatum absolutum non gerebant.

Hanc catholicam doctrinam firmissimam esse, non solùm Scripturæ sacræ denunciant, sed & consuetudo, quæ est vera legum interpres. Ab initio Ecclesiæ, vt ita dicam, nonne vidimus omnes particulares Episcopos particularibus Vrbibus præpositos fuisse, ipsos autem metropolitanis fuisse subiectos, metropolitanos Patriarchis: Patriarchas autem Romano Pontifici? nonne hoc manifestum est ab initio? & dum Ecclesiam Ethnici adhuc persequebantur Principes, Stephanus Romanus Pontifex cassauit, & pro cassato habitum est Concilium Africanum sub Cypriano collectum anno Dom. 258. Hic enim spectabilis Ecclesiasticus ordo conspicué cernitur etiam in Concilio Nicæno primo, & Sardicensi, & cæteris sequentibus Synodis. igitur ab initio intellexit Catholica Christi ecclesia, potesta-

tem

em illam generalem, quam ſuper eccleſiam habuerunt Apoſtoli, cum in hæredes non fu rit transfuſa, delegatam fuiſſe, non autem or- inariam, & abſolutam. ſola itaque æqualitas elegatæ poteſtatis inter Apoſtolos fuit: ordi- ariam autem in regimine Eccleſiæ nullam abuerunt, quæ ſoli Petro adſuit:

Nec de õnimoda paritate inter Apoſtolos iſquirimus, cũad rẽ nõ faciat. ſcimus enim A- oſtolos ætate, ſapientia, laboribus, externa exi imatione inęquales fuiſſe. Paulus enim inquit . Cor. 11. *Miniſtri Chriſti ſunt, vt minus ſa- iens dico, plus ego: in laboribus plurimis &c.* iitque cęteris ſapientior, vt diſputatione prę- ędenti dictum eſt. Andreas Petro fuit ętate rouectior, vt ſcribit Ephiphanius hęreſi Si. : Baron. Tom. 1. anno 31. nu. 23. Ioannes it magis dilectus. Et inter omnes honoratio- es habiti ſunt Petrus, Iacobus, & Ioannes, uia Chriſti transfigurationi adfuerunt, & cũ horto Patrem oraret, iam proximè Crucifi- urus, hi tres ab eo vocati fuerunt. Verùm oc extra propoſitam quæſtionem vagatur: ec Petri abſolutæ, & ordinariæ poteſtati offi- t, nec ęqualitati delegatę poteſtatis cæterorũ poſtolorum obeſt.

Considerandum tamen est in Apostolis fuisse aliquam potestatem ordinariam, quatenus fuerunt Episcopi. Episcopatus enim ordo est, vt tom. 1. probauimus: Apostoli autem fuerunt proculdubio episcopi, vt Petrus Act. 1. de electione Matthiæ disserens, edocuit. at hęc potestas ordinaria Episcopatus, quam nunc Apostolos habuisse fatemur, non opponitur his, quæ prius asseruimus: scilicet Apostolorum potestatem delegatam fuisse. nam tunc de potestate, quam in regimine Ecclesiæ Vniuersæ Apostoli habuerunt loquuti fuimus, non autem de potestate ordinis episcopalis, qui vnam conspicit Diœcesim, & potestatem præsbiteros ordinandi, chrisma conficiendi, & conferendi, Basilicas consecrandi &c. quæ ordinis sunt episcopalis. nam quod hanc potestatem haberent Apostoli ordinariam concedimus: Sed illam super vniuersam Ecclesiam exequi posse, munus delegatum, non ordinarium illis fuit. Enimuerò si hanc quam concedimus delegatam potestatem Apostolis super vniuersam Ecclesiam, vt ordinariam habuissent à Saluatore; seipsum destrueret, & sibimet contradiceret Christus Dominus, quod nefas est enunciare. dum soli Petro illam tribu-

ſe docuit. & Eccleſia ab initio omnes Epiſco-
os æquales, & nunquam Romano Epiſco po
ubiectos ac ſubordinatos æſtimaſſet, & tamen
ppoſitum euidenter conſtat. itaque ſola Sa-
erdotalis, & Epiſcopalis poteſtas Apoſtolis vt
rdinaria concedenda erit: omnis autem alte-
ius generis poteſtas, & ipſius Epiſcopalis or-
inis exercitium indiſcriminatim ſuper vni-
erſam Eccleſiam, delegatum fuit.

Quando autem Apoſtoli ordinati fuerint
piſcopi, & quo tempore delegatam regimi-
is poteſtatem acceperint, dicendum eſt. ete-
im cum Matth. 18. Apoſtolis Saluator dixit.
'men dico vobis quæcumque ligaueritis ſuper
terram &c. promiſſa tantùm eo tempore
ihi fuiſſe videtur poteſtas hæc, quam poſtea
nuerunt Apoſtoli. ſicut promiſsio, & deſi-
atio fuit poteſtatis Petro à Domino poſt ſu-
a reſurrectionem tradendæ, cum Matt: 16.
tro dixit. *Tibi dabo claues regni cælorum:*
odcunque ligaueris ſuper terram &c. ergo
cendum eſt, & Petro, & cæteris Apoſtolis
omiſſam poteſtatem tribuiſſe poſt reſurre-
onem: poteſtate preſbiteratus excepta, quę
die quám pateretur in Cæna illis tradita á
uatore fuit: eo quod illa fuerit vltima cæna:

&

& cætera, quę tunc fecit post resurrectionem, exequi minimè expediebat. vt lotio pedum, quæ magnam ac venerandam illam Cœnam pręcessit, vt patet Ioan, 13.

Perpendere igitur opus est, quo tempore, quo ritu, & quibus verbis Apostoli ordinem Episcopatus susceperint, & simili modo delegatam potestatem, quam super vniuersam tenuerunt Ecclesiam. Cum itaque à mortuis resurrexit Saluator, vt Ioannes cap. 20. enarrat ad Apostolos simul stantes accessit, dixitque *Pax vobis, sicut misit me Pater, sic ego mitto vos. Hæc cum dixisset insufflauit, & dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis; & quorum retinueritis retenta sunt.* Deinde iterum apparuit Saluator Apostolis, dixitquæ cum primùm Apostoli prandissēt. *Simon Iaannis diligis me plus his? Pasce agnos & oues meas.* & vt Marcus scribit c. vltimo recũbentibus vndecim Apostolis dixit illis. *euntes in mundum vniuersum prædicate Euangelium omni Creaturæ.* deditque potestatem doctrinã quã promulgaturi erant signis prodigijs & portẽtis verã ostẽdere. *In nomine meo dæmonia eijcient, linguis loquentur nouis, serpẽtes tollent, et si mortiferũ quid biberint nõ*

eis

nocebit, &c: & vt Mattheus capit. 28 e-
rrat aſcenſurus in Cœlũ dixit *Data eſt mihi
is poteſtas in Cælo, & in terra. eũtes ergo docete
nnes Gentes bapizantes eos &c. docentes eos
ruare omnia quæcunque mandaui vobis &c.*
æc ſunt quæ Chriſtus Dominus, poſtquam
ſurrexit á mortuis, Apoſtolis dixit, in ordi-
e ad poteſtatem illis traditam. Nunc autem
ngula ſunt examinanda.

Quatuor enim in Apoſtolis conſideranda
nt: Apoſtolatus, Præſbiteratus, Epiſcopatus,
Sacræ Politiæ adminiſtratio. Apoſtolatus
ec complectitur munera: euangelizare, te-
ficari, canonicas ſcripturas conſtituere, præ-
care omnibus Gentibus, maracula patrare.
æsbiteratus veró munus eſt, Sanctiſſimum
ıchariſtiæ Sacramentum conficere, Deo in-
uentum corporis; & Sanguinis Chriſti Sa-
ificium offerre, & in foro interiori peccata
nittere. Munus epiſcopatus quod nam ſit,
perius dictum eſt. Sacrę autem politię admi-
ſtratio, poteſtatem directiuam, & coerciuam
punitiuam complectitur. In præſbiteratus
Epiſcopatus munere omnes Apoſtoli inter
& cum Petro æquales fuerunt. in reliquis
equales in ordine ad Petrum. nam omne
aliud

aliud munus Petro tantúm commissum fuit; sicut ipsi soli fuerat pollicitum. cæteris autem Apostolis hæc potestas, quæ Petro erat ordinaria, fuit delegata: & huius potestatis exercitium fuit illis commissum, quia ad Ecclesiam vbique terrarum fundandam, ea delegata potestas necessaria fuit. Et hoc annuit S. Leo Papa epist. 84. ad Anastasium Episcopum Thessalonicensem, cùm dixit. *Inter beatissimos Apostolos, in similitudine honoris fuit quedam discretio potestatis, & cum omnium par esset electio, vni tantùm datum est, vt cæteris præemineret.* & Hieronimus lib. 1: contra Iouinianum. *Licèt super omnes Apostolos ex æquo Ecclesiæ fortitudo solidetur: tamen propterea inter duodecim vnus eligitur, vt Capite constituto, schismatis tolleretur occasio*: & Cyprianus lib. de simplicitate Prælatorum, *Hoc erant vtique & cæteri Apostoli, quod fuit, & Petrus, pari consortio præditi, & honoris, et potestatis; sed exordium ab vnitate proficiscitur, et primatus Petro datur, vt Ecclesia vna monstretur.* quia scilicet vni tantùm datæ sunt claues, vt ordinario Pastori, cæteris autem delegatè. etenim si de temporis prioritate loqueretur Cyprianus, vnitas Ecclesiæ non subsisteret, quid

enim

nim refert duodecim æqualem habentes po: ſtatem & ſine ſubiectione ad alterũ, eſſe unũ 'rincipem, quia vnus illorum prius tempore am recepit poteſtatem? ſubſiſtit autem unitas i vnus abſoluté eam habeat poteſtatem, quam ęteri illi ſubordinatam poſsideant, vt ſanis pa. :t. Videndum ergo eſt, quando Chriſtus Do- ıinus primum Apoſtolatus munus Apoſtolis 'adidit. nam Secundum munus ſcilicet præſ- iteratum, primũ eis dederat in cæna, vt prin- piò dictum eſt. primum ergo datum fuit illis erbis Ioan. 20. *Sicut miſit me Pater, ſic ego mit- vos*. Matthiam tamen, & Paulum excipi: us, qui tunc ad munus hoc electi non fue- nt, vt patet quo autem tempore Matthias ſtea præsbiter et Epiſcopus ordinatus fuerit, riptura minimè enarrat. Paulum autem præ- iterum, & epiſcopum factum eſſe legimus, ſi prius Apoſtolatus dignitatem à Saluatore tinuerat, cúm raptus fuit vſque ad tertium lum, vt Dominus Act. 9. Ananiæ aperuit di- ns. *Vade quoniam vas electionis eſt mihi iſte portet nomen meum coram Gentibus, et Re- us, et filijs Iſrael*. & ipſe in epiſt. ad Galatas onet, dicens. *Paulus Apoſtolus Ieſu Chriſti n ab hominibus, neque per hominem ſed per*

Christum Iesum. tunc autem pręsbiterum, & deinde episcopũ ordinatũ fuisse dicẽdũ est, cúm Act. 13. legitur. *Ministrantibus autem illis Domino, et ieiunantibus dixit illis Spiritus Sanctus: segregate mihi Saulum et Barnabam in opus ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes, et orantes imponentesque eis manus dimiserunt illos etc.*

Propriæ Apostolici muneris partes, traduntur illis verbis. *Sicut misit me Pater, sic ego mitto vos. et Euntes in mundum vniuersum, prædicate euangelium omni creaturæ etc. Docentes eos seruare omnia etc. In nomine meo demonia eijcient, linguis loquentur nouis etc.* quod redditur euidens, quia Paulus se Apostolum á Christo Domino electum, & constitutum docet: quod non nisi cúm raptus fuit vsque ad tertium Cęlum exequutum est: eo tamen tempore potestatem solùm ad docendum vbique, medijs signis, & prodigiis, & canonicam doctrinam exhibendam, accepit: in reliquis ad Ananiam episcopum Damasci directus fuit: ergo tunc ordines præsbiteratus, & episcopatus non obtinuit ergo Apostolatus formaliter, & nudè consideratus præfatum munus tantúm includit: tria autem sequentia munera

prius enumerata ad Apostolatus integritam requiri videntur, quod in sola euangelitione medijs prodigijs consistere dicendum ihi videtur.

Quod quartò in Apostolis considerandum it, est Sacræ politię administratio: quam ões Apostolos habuisse, & exequutioni dedisse, constat; quia Ecclesias cathedrales instituebant, Episcopos ordinabant, maleficos puniebant 2. Cor. 10. *Nam etsi amplius aliquid oriatus fuero de potestate nostra quam dedit obis Dominus etc.* & cap: 13. *ut non præsens urius agam secundũ m potestatem quam dedit ihi Dominus* 1. Cor. 15. *Quid enim mihi de s qui foris sunt iudicare?* & cap. 6. *Nescitis oniam Angelos iudicabimus? quanto magis cularia? sæcularia igitur iudicia si habueritis ntemptibiles qui sunt in Ecclesia illos constituite adiudicandum &c.* Quicquid tamen ad otestatem directiuam & coerciuã in sacrę potiæ administratione spectat, soli Petro ordiaria, & absoluta potestate commissum fuisse eteris autem Apostolis delegata commissioe traditum esse, necessariò asseuerandum est t autem quæ præmisimus distinctè, & ordiaté disponamus tres statuimus Cõclusiones.

Prima Conclusio. Apostolatus magnam ac seriam potestatem à Saluatore acceptã inuoluit. Patet ex his quæ in huius disputationis initio diximus. Quanta insuper Apostolica legatio fuerit, constat etiam primò à mittentis mira magnitudine. Ille autem Apostolos misit, de quo Paulus ad Heb. cap. 1. differens, inquit. *Quem Deus constituit hæredem vniuersorum, per quem fecit, & sæcula. qui cum sit splendor gloriæ, et figura substantiæ eius, portansque omnia verbo virtutis suæ: purgationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram Maiestatis in excelsis: tanto melior Angelis effectus, quando differentius præ illis nomen hæreditauit &c.* & ad Ephes. 1. *Suscitans Christum à mortuis, & constituens ad dexteram suam in cœlestibus super omnem Principatum, & Potestatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen, quod nominatur non solum in hoc sæculo; sed etiam in futuro, & omnia subiecit sub pedibus eius, et ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiam, quae est corpus ipsius* &c. Hunc Dei filium Apostoli in eorum munere gerebant. vt idẽ Paulus monuit 2. Cor. 5. ☞ *Legatione* fungimur pro Christo, tãquã Deo exhortãte per nos: obsecramus pro Christo, recõciliamini *Deo* ☜

Se-

Secundò respectu eorum ad quos missi
unt, nempe totius humani generis. Dictum
nim illis á Saluatore fuit. Matth. 28. *Data*
est mihi omnis potestas in Cœlo, & in terra.
Euntes ergo docete omnes Gentes, baptizan-
tes eos &c. docentes eos seruare omnia quæ-
cumque mandaui vobis. & Act.9. Vade, quo-
niam vas electionis est mihi iste, vt portet no-
mem meum coram Gentibus, & Regibus, &
filijs *Israel*. quod etsi Paulo dictum sit: at-
tamen quia iure Apostolatus hoc habuit, &
hoc idem cæteri exequuti sunt Apostoli, om-
nibus illis pariter mandatum fuisse patet. igi-
tur respectu eorum ad quos legatio missa fuit,
super cuiuscumque generis legationes nobi-
liorem esse, constat.

Tertio, ratione materiæ huius legationis.
Quod enim negotium agebant Apostoli? Di-
uinæ legis satores erant: fidei mysteria aperie-
bant: idololatriam, & varios errores fugabant
Orbem terrarum ignorantiæ tenebris oppres-
sum cœlestis lumine doctrinæ irradiabant: vt
ignis æterni pœnas effugerent, & immensæ
beatitudinis præmia consequerentur, homi-
nes instruebant, vt per gratiam sanctifican-
tem à peccatis liberi iustificarentur: & Dei a-

do-

doptiontm, & hæreditatem consequerentur. O'ingens negotium solegationis opus omni sæculorum seriæ prorsus inauditum? Hoc enim Dominus per Isaiam cap. 9. olim ostendit, cùm dixit. ☞ *Primo* tempore alleuiata est Terra Zabulon, & Terra Neptali: & nouissimò aggrauata est via maris trans Iordanem Galileæ *Gentium*. Terra enim vnde Apostoli de quibus Act 2. legitur, ☞ *Nonne* ecce omnes isti, qui loquuntur, Galilei *sunt*? ☜ vocati fuerunt, ab hominibus procul á dignitate positis colebatur. quod illis verbis *primo tempore alleuiata est* significatur: at postquam inde Saluator Apostolos euocauit, honoris magnitudine mirum in modum plena ac decorata fuit: ideoque *aggrauata* denunciatur. idcirco Apostolicum munus immediate subnectitur, his verbis. ☞ *Populus*, qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam: habitantibus in regione vmbræ mortis, lux orta est eis ☜ Igitur huius conclusionis veritas, ex his quæ in huius disputationis initio, & ex his, quæ nunc subijcimus patefacta est.

Secunda Conclusio. Apostoli omnimodam paritatem ad inuicem non habuerunt. sensus Conclusionis est, Apostolos in scientia

hono-

honore laboribus, ac in Populorum multitudine ad Dominum conuocanda, non fuisse pares. Quod redditur euidens, primò, quia Paulus in prænarratis operibus ac muneribus fuit excellentior. vt ipse 2. Cor. 11. monet dicens: *Ministri* Christi sunt, vt minus sapiens dico, plus ego: in laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter &c. existimo enim nihil me minus fecisse à magnis Apostolis nam etsi imperitus sermone, sed non *Scientia*. & ad Rom. 15 *Non* enim audeo aliquid loqui eorũ quæ per me non efficit Christus in obedientiam Gentium, verbo, & factis in virtute signorum, & prodigiorum, in virtute Spiritus Sancti: itaut ab Ierusalem per circuitum vsque ad Illiricum repleuerim Euangelium *Christi* Pauli Apostoli sapientiam admirandam Petrus Apostolorum princeps epist. 2. cap 3. ad huc his verbis edicit. *Propter* quod charissimi hæc expectantes, satagite immaculati & inuiolati ei inueniri in pace: & Domini nostri longanimitatem salutem arbitremini sicut, & charissimus frater noster Paulus secundùm datam sibi sapientiã scripsit vobis, sicut & in õnib⁹ epistolis loquẽs in *eis etc*

Petrus

Petrus in hoc munere etiam cæteros excelluit Apoſtolos. nam Iudeis primùm euangelizauit. vt Paulus ad Gal. 2. enarrat. *creditum eſt mihi Euangelium præputij, ſicut et Petro circumciſionis*. Deinde Gentibus: nam in Antiochia Syriæ pluribus annis cathedram tenuit. & tãdem Romam totius orbis caput ad euangelizandum venit. Quamobrẽ in huius Apoſtolorum Principis laudem S. Leo Papa ſer. 1. de ſanctis Apoſtolis Petro, & Paulo, inquit. *Cum* duodecim Apoſtoli, accepta per Spiritum ſãctum omnium locutione linguarum, imbuendum euangelio mundum, diſtributis ſibi terrarum partibus, ſuſcepiſſent: beatiſſimus Petrus princeps Apoſtolici ordinis ad arcem Romani deſtinatur imperii &c. Ad hanc ergo Vrbem tu beatiſsime Petre Apoſtole venire non metuis, & conſorte gloriæ tuæ Paulo Apoſtolo, aliarum adhuc Eccleſiarum ordinationibus occupato, syluam iſtam frementiũ beſtiarum, & turbulentiſsimæ profunditatis oceanum conſtantior quám ſupra mare graderetis, ingrederis. Iam populos qui ex circũciſione crediderant, erudieras: iam Antiochenam Eccleſiam, vbi primúm Chriſtiani nominis dignitas eſt orta fundaueras. iam Pontũ,

Ga-

alatiam Cappadociam, Asiam, atque Bithy, iam legibus Euangelicæ prædicationis; A- *ueras etc.*

Ioannes quoque Apostolus inter cæteros naiori honore decoratus legitur. fuit enim nter Apostolos magis â Saluatore dilectus: vt ise cap. 21. scribit ☙ *Conuersus* Petrus vidit lum discipulum, quem diligebat Iesus sequẽ- m: qui & recubuit in cæna super pectus eius : dixit: Domine quis est qui tradet *te*? ☙ & ieron. lib. 1. contra Iouinianum inquit de- anne. ☙ F*uit* autem Ioannes, & Apostolus, : Euangelista, & Propheta. Apostolus quia- ripsit ad Ecclesias vt magister: euangelista, uia librum euangelij condidit, quod excepto lattheo, alij ex duodecim Apostoli non fece- int: Propheta, vidit enim in Patmos Insula, qua fuerat á Domitiano Principe ob Domi- i martyrium relegatus, Apocalypsim, infi- ta futurorum mysteria *continentem*.

Accepit etiam adoptione matrem, Beatis- mam semper Virginem ac Deiparam Mari- n, mandato Domini, tunc semetipsum ho- iam pro peccatis nostris in ara Crucis offe- ntis, vt Ioannes ipse cap. 19. enarrat dicens. ☙ *Stabant* autem iuxta Crucem Iesu mater e-

ius,& soror matris eius Maria Cleophę,& Maria Magdalenæ. Cum vidisset ergo Iesus matrem, & discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suæ: Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in *sua*. Euidens ergo est, Apostolos in scientia, honore, laboribus, ac in Gentium multitudine ad Dominum euocanda, omnimodé pares non fuisse.

Tertia Conclusio. In sacræ Politiæ administratione & in potestate vbique docendi, & cętera similia indiscriminatim exhibendi, Apostoli æquales nõ fuerũt, cũ õnes Petro fuerint subiecti: Probo: Omnis qui sub hac voce Ouis Christi includitur, sub potestate, & iurisdictione illius est, qui Pastoris munus á Domino suscepit: Sed Apostoli sub voce Ouis Christi continentur: ergo subijciuntur illi, qui Pastoris munus à Domino recepit. Subsumo, Inter Apostolos solus Petrus munus Pastoris habuit: ergo soli Petro cæteri subduntur Apostoli.

Maior propositio est nota ex terminis: aliter metaphora Christi Domini de ouibus, & Pastore rueret, & inanis ac inepta esset: quod stultum imó blaspemum est asfirmare.

Quod ergo superest probandum, est Apostolos

tolos oues sub Petro fuisse à Domino consti-
utos. Quod probo duabus vijs ac medijs. pri-
nó ratione, & auctoritatibus veterum sancto-
um Patrum, & antiquis Ecclesiæ testibus. se-
cundò, iure vetustissimæ consuetudinis, quæ
est vera legum interpres: hæc autem semper
n Ecclesia Monarchi cum demonstrauit re-
gimen: & Petri cathedram omnium fuisse ma-
trem, & magistram: ergo docuit pariter, eti-
am Apostolos oues fuisse sub Petro: vt infra
patebit.

Quoad primam viam ac medium. Saluator
noster, quia fidelis erat in his quæ pollicitus
uerat exhibendis, antequam Cælos ascende-
ret, Ioann. vlt. coram omnibus Apostolis, eo
modo ac forma, vt nemo nisi demens, & ini-
quus id obtenebrare audeat: Simonem filium
Ionæ euocat, & alloquitur: patrem illius inter-
ponendo, vt omnes illi soli, & non omnibus
munus vniuersalis Pastoris datum intellige-
rent. quod & fecit cum hoc idem munus Ma-
th. 16. ei se daturum promisit. dicens *Beatus
es Simon bar, idest filius Ionae.* & aliam in actu-
ali exhibitione potestatis superaddens condi-
tionem, inquit *Diligis me plus his?* idest plus-
quam cæteri Apostoli; excipit enim illum á

cæteris Apostolis.& deinde ei singulariter excepto, ait. *Pasce agnos, et oues meas*. ergo omnes oues Christi, illi tanquam Pastori subiecit. Sed Apostoli sunt oues Christi: vt Saluator monuit Ioan, 10. *cognosco oues meas, et cognoscunt me meæ*: ergo & Petro tunc illos subiecit. Quod autem tunc solum Petrum Pastorem constituerit, manifestissimé patet. Etenim si Paterfamilias omnes suos famulos coram se adesse præcipiat, & ex illis vnum euocet, & dicat, vis me plus his diligere, & in domo mea curanda diligentior esse? & ille respondeat: vtique, tuamque exequar voluntatem. & Paterfamilias deinde subinferat. Accipe claues & curam omnium bonorum meorum. postea si quisquam affirmare auderet Patremfamilias omnibus seruis æqualem potestatem super curandis bonis eius tribuisse, nonne deliraret? sic dementes sunt, qui potestatem super Apostolos, & Ecclesiam suam solum Petrum non obtinuisse temerè eructare audent.

Sed occurrunt huic demonstrationi, qui á Christi ouili desertores fugierunt, dicentes: Saluatorem Petro tunc hanc dedisse potestatē, & trina interrogatione hoc fecisse: vt Apostolatum, quem Christum ter negando amiserat

ri restitueret: nihil proinde dedisse ei peculiare super cæteros Apostolos.

O lepidum inuentum! si ita res est vt id fecerit quia Apostolatus ęqualē cū cęteris potestatē tūc restituere voluit: cur dilectionē maiorem, & non æqualē expostulat? tam durus exactor est Saluator noster, vt Petro æqualem cum cæteris Apostolis potestatem restituere volens, maiorem supra cæteros Apostolos quærat triplici interrogatione dilectionem? contra orandi, & disserendi regulas loquutus esset Saluator, si vt Petro ęqualem cum cęteris potestatem tribueret, maiores ac meliores requireret conditiones. imò retorqueo hoc argumentum aduersus hæreticos. Saluator, vt det Petro Pastoris munus, maiorem dilectionem ea, quam à cæteris obtinebat Apostolis requirit: ergo maiorem potestatem ei tribuit, super eam quam alijs Apostolis tribuerat. hic est rectus disserendi modus. Quia autem hanc supremam potestatem triplici interrogatione Dominus tribuit, Augustinus & Ambrosius id factum fuisse dicunt, vt triplici negationi Saluator occurreret: illi autem tunc in Apostolatus munere redintegratum fuisse excogitare voluerunt.

Præ-

Præterquàquod si tunc, vt ipsi dicunt, Apostoli plenissimam á Domino acceperunt potestatem, cúm eis dixit. Ioan. 20. *Sicut misit me Pater: ita ego mitto vos*. Petrus tunc cum cæteris erat Apostolis: ergo etiam ipse eo tempore plenam Apostolatus obtinuerat potestatē: ergo vanum est affirmare tunc Saluatorem ad Apostolatum reuocasse Petrum, cum cap. sequenti illi dixit. *diligis me plus his? Pasce agnos et oues meas*. quia iam erat Apostolus sicut cæteri, ó cæci, & duces cæcorum! vera & sana sequela hæc est. ergo soli Petro aliquid tunc contulit eximium, nempe sui Vicariatū, quia iam prius cum cæteris institutus erat Apostolus.

Præterea cum primúm Simonem ad Apostolatus munus euocauit, nonne cognouit passionis suæ tempore eum negaturum? cur ergo non abstinuit illum Cepham seu petram nuncupare? cur non cæteros Apostolos eodem appellauit nomine, si omnibus Apostolis æqualē super Ecclesiā suā daturus erat potestatem? cur sólus Simon vocatus est Petra? ratio hæc est, quia sólus Simon Pastor vniuersæ Ecclesiæ futurus erat, & Saluatoris vicariam potestatem super Apostolos, & quoscunque

quæ homines solus ipse obtinere debuerat.

Addo; si Petrus, quia ter negauit se Saluatorem nouisse ab Apostolatus dignitate exciderat itaut redintegratione opus haberet: ergo, & Thomas pariter excidisset; imò multo magis, quia Petrus Saluatorem non nouisse dixit: at Thomas resurrectionẽ, & cõsequẽter eius diuinitatẽ negauit. & tamen cur nõ dixit vt Thomam redintegraret in Apostolatus dignitate: Thoma diligis me plus his? pasce agnos & oues meas, quo enim tempore si ambo ab Apostolatu excidissent, Thomas redintegratus esset? sed eant huiusmodi apostaticæ adiuentiones, quæ malitiã peruersitatẽ, vel in diuinis rebus ignorantiam ostendunt. hoc animaduertere debent quòd Saluator, qui in scripturis Sanctis Petra & lapis sæpe sepius denunciatur, quia fundamentum est Ecclesiastici ædificij, pari modo dicitur lapis offensionis, & petra scandali, quia scilicet peruersis, & contumacibus causa fuit perditionis, & exterminij: ita Petrus qui à petra, & lapide Christo sic dicitur quia super vicariam eius potestatem fundauit Ecclesiam: his qui ab ouili Christi aufugiunt, & apostatæ ac desertores à catholica fide fiunt, eisdem est lapis offensionis, & petra

sca-

Scandali, & ignis æterni,& perpetuæ damnationis causa.

Sed ad nostrum probandum institutum reuertamur; ostendere enim tenemur Apostolos oues sub Petro supremo Pastore fuisse, veterum Sanctorum patrum, & vniuersalis Ecclesiæ testimonio. Chrisostomus super Ioannem hæc Saluatoris verba expendens, Pasce oues meas. ait: *Alijs* omissis, Petrum dumtaxat affatur: fratrum ei curam committit *etc.* & homilia 87. super Ioan. tom. 3. ait *Dicit* ei pasce agnos meos. Quid tandem alijs omissis de his dumtaxat Petrum affatur? Os erat Apostolorum, & Princeps, & vertex ipsius cætus: propterea, & Paulus eum præter alios visurus ascendit *etc.* & homil. 3 · super acta Apostolorum tom: 3 exam nans illud, *exurgens* Petrus in medio discipulorum ait. Quã est feruidus! quám agnoscit creditum à Christo gregem quám in hoc Choro Princeps est! & vbique primus omnium incipit loqui. quid clarius ex Chrysostomo? chorũ enim Apostolorum, gregem, cuius Petrus est Pastor, appellat.

S. Leo serm. 3 de sua ad Pontificatum assumptione, inquit. *De* toto mundo vnus Petrus eligitur, qui & vniuersarum gentium vocationi,

ij, & omnibus Apostolis, cunctisque Ecclesiæ Patribus præponatur. vt quamuis in populo Dei multi Sacerdotes sint, multique Pastores omnes tamen propriè regat Petrus, quos principaliter regit, & *Christus* ☞ Hieron. super psalmū 13. tomo 7. ait ☞ *omnes* Dominū reliquerūt: intantū, vt Petrus quoq; qui Apostolorū fuit Princeps *negauerit*. ☜ Princeps enim, & Pastor in hoc Ecclesiastico munere idem est.

Gregorius lib. 4 epist. 76. inquit. ☞ *Cunctis* Euangelium scientibus liquet, quod voce Dominica, Sancto, & omnium Apostolorum Principi Petro Apostolo totius Ecclesiæ cura commissa *est*. ☜ Sed Apostoli membra Ecclesiæ fuerunt, ergo sub Petri cura extiterunt.

Bernardus lib. 2. de Consideratione, ait. ☞ *Cui* non dico Episcoporum sed etiam Apostolorum, sic absolutè, & indiscretè totę commissæ sunt oues? si me amas Petre pasce oues meas. quas? illius, vel illius populos ciuitatis, aut regionis aut certè regni? oues meas inquit. *&c.* ☜ Probatur etiā testimonio vniuersę Ecclesiæ in Cōcilio Generali tertio, nēpe Ephesino congregatę. Actione secūda cū corā Patrib⁹ Synodi epistolæ Cælestini, Papę lectę fuissent, Philippus Pręsbiter legatus eiusdē Cęlestini sa-

cra annuẽte Synodo vniuersa, dixit *Gratias agimus sanctę Synodo, quod literis Sancti beatique Papæ nostri recitatis, Sanctos cantus, Sanctis vestris vocibus, Sancto vestro capiti, exhibueritis. non enim ignorat vestra beatitudo totius fidei, vel etiam Apostolorum Caput esse beatum Apostolum Petrum.*

Secundò probo conclusionem iure vetustissimæ, & continuatæ consuetudinis, quę est vera legum interpres. Hæc autem ab initio & semper in Ecclesia regimen Monarchicum fuisse demonstrat: & solam Petri cathedram omnium Ecclesiarum fuisse matrem. & magistram; ergo docuit pariter Apostolos oues sub Petro fuisse. Consequentia est euidens. nã si omnes Apostoli Principes absoluta potestate in Ecclesia fuissent absque subiectione ad Petrum, non vnus sed duodecim Principes extitissent. vbi ergo esset monarchicum regimen quod vnius tantùm est?

Antecedens ergo huiũs Syllogizationis demonstrandum est: semper scilicet solam Petri Cathedram munus Pastoris absoluti ac vniuersalis ritu monarchico super vniuersam Ecclesiam exequutioni mandasse. Quod etsi doctis Viris, quibus veterum gesta nota sunt, euidenter

identer conſtet: tamen ſic probo, & omni-
m Synodorum ſerie & Actis:& veterum Pa-
um auctoritate.

Anno Domini 258. cum Petri Cathedram
k ſimul omnem Eccleſiam prophani ethni-
orum Principes acerrime, & crudeliter per-
equerentur, adeout Petri Romana ſedes om-
ii laicorum Principum eſſet orbata præſidio,
oactum fuit Carthagine in Africa ſub Cypri-
no Epiſcopo Carthaginenſi Conciliū quin-
uaginta Epiſcoporum, inquo ſtatutum fuit
Hæreticos venientes ad catholicam Eccleſiam
ebaptizandos eſſe. quibus,& plurium Orien-
alium Synodorum accedebat aſſenſus, quod
vt audiuit Stephanus Romanus Pontifex, non
nimi elatione, non dominandi deſiderio,
um eo tempore ad martyrij lauream obtinen
lam medij tormentis inenarrabilibus ob Euā-
gelicæ veritatis teſtimonium, & paſtores, &
oues Chriſti omnes parati eſſent, vt iam ope-
e compleuerunt; illud Concilium damnauit
atque caſſauit,& pro damnato & caſſato ſem-
per habitum fuit: quo ergo iure omnem Afri-
canam, & Orientis Eccleſiam ſibi ſubiectam
cognouit, niſi diuino; niſi Petri, qui ſuper
Chriſti Eccleſiam à Chriſto Domino Monar-

Hoc idem in posterioribus Synodis gene-
alibus ab Ecclesia, in Orientalibus, & Occi-
entalibus regionibus celebratis, euidenter
ernitur: ea enim Conc. rata habita sunt
quæ á Petri Romana Cathedra confirmata fu-
erunt: & ea damnata atque cassata, quæ eadē
Cathedra cassauit, & damnauit, vt in hac le-
ctione versatis constat, & vt nos fusè Tomo
nostro secundo de Appellationibus demon-
strauimus.

Nunc autem hoc idem veterum Patrum
uctositate verum esse ostendemus, vt supra
ne operaturum pollicitus sum. Cyprianus de
nitate Ecclesiæ inquit. *Qui Cathedram*
Petri, super quam fundata est Ecclesia, deserit
n Ecclesia se esse confidit: & postea. *Quo-*
modo multi solis radij, sed lumen vnum; &
amī arboris multi, sed robur vnum tenaci ra-
ice fundatum: & cum de fonte vno plurimi
iui defluunt, numerositas licet diffusa videa-
ur exundantis copiæ largitate, vnitas tamen
eruatur in origine. quibus luculenter con-
tat secundum Cyprianum, Ecclesiam à Petri
athedra, velut à fundamento, Capite, & Ra-
dice post Christum, exortam esse ac pendere
mnibus in rebus resoluendis. Et epistol 40.
ait

ait. *Deus* vnus est, & Christus vnus, & vna Ecclesia, & Cathedra vna super Petrum, Domini voce *fundata*. & lib. 1. epist. 3. *Nauigare* audent ad Petri Cathedram, & Ecclesiam principalem, vnde vnitas Sacerdotalis exorta *est*.

Optatus libr 2. contra Parmen. sic scribit. *Igitur* negare non potes, scire te in vrbe Roma, Petro primo Episcopalem Cathedram esse collatam, in qua sederit omnium Apostolorum Caput Petrus: vnde, & Cephas appellatus est. In qua vna Cathedra, vnitas ab omnibus seruaretur, ne cęteri Apostoli singulas sibi quisque defenderent, vt iam Schismaticus & peccator esset, qui contra singularem Cathedram, alteram collocaret: ergo Cathedra vnica, quæ est prima de dotibus, sedit prior Petrus, cui successit Linus *&c.*

S: Leo serm. 3. in die assumptionis suæ ad Pontif. inquit. *Manet* ergo Petri priuilegium, vbicunque ex ipsius fertur æquitate iudicium: nec minima est vel seueritas, vel remissio, vbi nihil erit ligatum, nihil solutum, nisi quod Beatus Petrus aut soluerit aut *ligauerit*. hæc autem de Petri Romana Cathedra profert.

Hila-

Hilarius in commen in Mattheum can 16 post initium, ait. *O beatus cœli ianitor, cuius arbitrio claues æterni aditus traduntur, cuius terrestre iudicium præiudicata auctoritas sit in cœlo: vt quæ in terris aut ligata sint aut soluta, statuti eiusdem conditionem obtineant; & in cœlo*. hæc autem non de solo Petro, sed de eius Cathedra ac hæredibus affirmat, vt sanæ menti patet.

Augustinus ser. 15. de Sanctis inquit. *In stitutio*. solemnitatis hodiernæ á senioribus nostris Cathedræ nomen accepit, ideo quòd primus Apostolorum Petrus hodie Episcopatus cathedram suscepisse referatur: Rectè ergo ecclesiæ natalem sedis illius colunt, quam Apostolus pro Ecclesiarum salute suscepit, dicente Domino. Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, Petrum itaque fundamentum Ecclesiæ Dominus nominauit: & ideo dignè fundamentum hoc ecclesia colit, supra quod Ecclesiastici ædificij altitudo consurgit &c. igitur à primo ad vltimum sequitur euidenter, & omnium synodorum, & omniũ veterum Ecclesiæ Patrum testimonio, ab initio, & semper fuisse in Ecclesia regimen Monarchicum à Petri Ro-

mana

mana ſede exequutioni mandatum: ergo ſemper intellexit Catholica Eccleſia, hoc fuiſſe á Saluatore ſancitum: & ſenſum verborum Domini, quibus Petro hanc ſupremam tribuit poteſtatem, talem fuiſſe, qualem nunc exhibemus, & enarramus? firma ergo ſiſtit hæc veritas, vt viro ſenſato patet: velint nolint fidei deſertores, & hoſtes Petri Romanæ Cathedræ.

Aduerſus hanc poſtremam noſtram Concluſionem inſurgunt Græci ſchiſmatici, qui Romanæ cathedræ primatum á Synodorum Patribus & Romanorum Imperatorum fauore emanaſſe proclamant, & hunc primatum tandem tunc amiſiſſe opinantur, cùm fidei Symbolo contra Synodorum, vt putant, decreta, particulam *filioque* addidit: quas ineptias ac inſanias, tomo ſecundo reiecimus & redarguimus. ſed quia Gabriel Metropolita Philadelphięſis librũ in lucem edidit, quo Petri Romanæ Cathedræ primatum alia via magno Græcorum damno deijcere quæritat. docens Apoſtolos æqualis omnino fuiſſe poteſtatis, nullumque ius ſupra cæteros, Petrum à Saluatore habuiſſe: idcirco omnia illius & cæterorũ cõſimiliũ hęreticorũ argumẽta afferã, & refellam.

Prima

Prima obiectio Maiorem acq; sublimiorē po-
estatem Saluator Apostolis contulit, cùm di-
it Matth, vlt. & Marc. 16. *Euntes in mundum*
niuersum prædicate Euangelium omni creatu-
æ. Lucæ 24. *Tunc aperuit illis sensum, vt in-*
elligerent Scripturas. &c. Vos autem testes e-
tis horum &c. Ioan. 20. *Sicut misit me Pater,*
& ego mitto vos, Accipite Spiritum Sanctum,
uorum remiseritis peccata, remittuntur eis: &
uorum retinueritis retenta sunt. Matt. 19. *Iu-*
dicabitis duodecim Tribus Israel & ca. 5. *Vos*
itis sal terræ, & lumen mundi. Marc. 1. *faci-*
m vos fieri piscatores hominum &c. quàm
um Petro inquit. *Pasce oues meas*. sed in his
xequendis, Apostoli à Saluatore æqualem re-
eperunt potestatem: ergo etiam, & in pote-
ate oues pascendi æquales fuerunt, & eo ma-
is quia Petrus inferioribus Ecclesiæ ministris
nunus pascendi tributum fuisse docet, epist. 1
ap. 5. *Pascite qui in vobis est gregem Dei pro-*
identes non coactè &c.

Respondeo Græcorum Schisma, & omni-
ium Apostatarum hæreses, inani innixas es-
: fundamento ex huiuscemodi obiectionibus
uidenter colligi, & aperiri. Etenim illud adest
iscrimen inter pascendi potestatem, & cæte-

ra quæ enarrantur in obiectione munera, quę Apostolis fuerunt exhibita: quod inter Regiam auctoritatem, & seruorum Regis ministerium adest, & reperitur. Quid est enim pascere omnem Christi gregem, quám vniuersæ Ecclesiæ Principem, Rectorem, & Ducem existere? hoc patet exemplo Dauid, qui verus Rex, & plenissima potestate regnauit super Israel: attamen similibus verbis, & consimili metaphora Rex describitur ac denunciatur 2. Reg. 5. *Tu pasces populum meum Israel.* nec Dauid prædicator, vel Dapifer Regni fuit, sed verus Princeps, regiam habens potestatem: idcirco his verbis, Petrum Ecclesiæ vniuersæ Principem, Saluator instituit. cũ autem idem Petrus loco citato inquit, *Pascite qui in vobis est gregem Dei non coacte &c.* monet Episcopos sibi subiectos ac subordinatos, vt in particularibus Ecclesijs regendis solertiam teneant. Episcopi autem in eorum diœcesibus, Principes sunt, vt Hilarius in Comment. in Matth. cap. 27. etiam docet. ideoque Petrus eandem pascendi metaphoram ad illos dirigit. Et quod ita sit ex eodem Scripturæ textu luculenter constat. ait enim. *Seniores ergo qui in vobis sunt obsecro, consenior, & testis Christi passio-*

num

um. ergo ad Episcopos qui seniores tunc eti-
m in Ecclesia dicebantur sermonem dirige-
at. quibus Regia potestas Ecclesiam pascen-
li partim communicata est: nam in partem
ollicitudinis in eo regimine, assumuntur.

Nunc ergo quid cætera ab objiciente enar-
ata munera importent, & inferant, exami-
emus. *Euntes in mundum vniuersum prædi-
ate euangelium &c. Tunc aperuit illis sensum
t intelligerent Scripturas. Vos testes estis ho-
um. Sicut misit me Pater, ita ego mitto vos.
os estis sal terræ, & lumen mundi. faciam
os fieri piscatores hominum* His omnibus sim
lex ac nudum Apostolatus munus circum-
ribitur ac enunciatur, quod in euangelizan-
o, medijs signis, & portentis æqué omnes
postoli tenuerunt. de potestate autem sacræ
olitiæ minimè loquutus est Saluator. Munus
enim simplex Apostolorũ fuit docere om-
es gentes. & quia ad docendum requiritur
telligentia scripturarum: Spiritus sancti præ-
dium, ne errare docendo valerent: & bono-
m operum efficax in agendis exemplum,
uod illis verbis *Vos estis sal terræ, & lumen
undi* exprimitur: á Saluatore tunc Aposto-
tus munus tribuitur; quod etiam illis verbis

faciam vos fieri piscatores hominum describitur. nam Apostoli Gentes ab idolorum cultura ad Euangelium prædicatione euocantes, eas piscari metaphoricè dicebantur: de Potestate autem regiminis super Ecclesiam, nequaquam tunc factus est sermo: quam deinceps soli Petro Saluator tribuit, vt Ioannes cap. vlt. enarrat.

Illud verò, vos estis sal terræ, & c. August. lib, 1. de sermon. Domini in monte cap 6. tomo 4 expendens inquit. *Itaque* si sal infatuatum, fuerit in quo salietur? idest, si vos per quos condiendi sunt quodammodo populi metu persecutionum temporalium amiseritis regna cælorum, qui erunt homines &c. vos estis lumen mundi. quomodo dixit superius sal terræ, sic nunc dicit lumen mundi. *&c.* igitur de præbendo in agendis sanctitatis exemplo tunc Saluator sermocinatus fuit.

Ad illud: *Sicut misit me Pater, ita ego mitto vos*. quibus verbis valde vrgent aduersus catholicam veritatem aduersarij: tunc omnem suam potestatem æqué Apostolis tradidisse proclamantes: Respondeo Saluatorem tunc de potestate regimis haud sermocinatum fuisse. Nam munus Euangelizandi in orbe terra-

rum

im non autem Potestatem regiminis, tunc ibuisse docent Sancti ecclesiæ Patres ac Doctores: hæc enim verba expendentes, sic aiunt. Gregor. homil. 26. in euang. inquit. *Ea charitate vos diligo, cùm inter scandalum persequutorum mitto, qua me charitate Pater diligit, quem venire ad tolerandas passiones fecit.* eodem modo Petrus Chrisologus serm. 84. hæc ntelligit verba.

Chrisostomus homil 85 in Ioan. ait: *Quare hoc dicit? eorum animos erigit, & suam prononi auctoritatem; siquidem suum eis relictus erat ministerium.* hoc idem sentit Theophilactus in cap: 20. Ioan.

Cyrillus Alexandrinus, similitudinem in munere docendi, & prædicandi his verbis agnoscit, dicens lib. 12. Thesa. cap. 13. *Ordinatit his verbis Orbis Doctores, & Diuinorum mysterium ministros.*

Augustinus tractatu 121. in Ioan. & Beda n Ioann. his verbis tantùm Christi mediatos personam exprimi docent. vterque enim c inquit. *Hic verba mediatoris agnoscimus, medium queppe se ostendit dicendo, Ille me, et o vos.*

Cyprianus de vnitate ecclesiæ, tantùm de-

pa-

paritate poteſtatis hæc exponit verba, dicens: *Et quamuis Apoſtolis omnibus poſt Reſurrectionem ſuam parem poteſtatem tribuat, et dicat ſicut miſit me Pater, et ego mitto vos:*

Nihilominus cum aliquo diſcrimine agnoſcit hanc in Petro poteſtatem, adeo quod in Petro abſolutam, & in alijs Apoſtolis delegatam fuiſſe, ſentiat: nam ibidem de vnit. eccleſiæ ſic docet; vt ſuperius enarrauimus. *Qui cathedram Petri ſuper quam fundata eſt Eccleſia deſerit, in Eccleſia ſe eſſe confidit? etc. Quomodo multi ſolis radij, ſed lumen vnum et rami arboris multi, ſed robur vnum tenaci radice fundatum: et cum de fonte vno plurimi riui defluunt, numeroſitas licèt diffuſa videatur exundantis copiæ largitate, vnitas tamen ſeruatur in origine*. quis non videt Apoſtolorum poteſtatem Petro ſubordinatam fuiſſe, & á Petro dependere ſicut ramorum vigor à radicibus, radij à ſole, riuuli á fonte pendent, prout Cyprianus ſua metaphora dõcet? Igitur etſi de poteſtate tunc Saluator ſermocinatus eſſet: eã Apoſtolis tribuit, vt Petri abſolutæ poteſtati ſit ſubiecta: & inſuper eo modo, & diſcrimine, vt non deſtruat quæ Saluator ipſe alibi dixit: ſe ſcilicet Petro illam abſolutam daturum.

Ioann. 1.

oann. 1. *Tu vocaberis Cephas*, Matth. 16. *Ti-*
i dabo claues regni Cælorum. Ioann. vlt. *Pasce*
gnos, oues meas. locus ergo iste, quo magnope
e vrgent aduersarij, nil penitus pro ipsi habet.

Præterea si his verbis, sicut misit me pater
&c. omnem potestatem Saluator Apostolis tri-
uit, tunc ibi Petrus aderat, ergo Petrus tunc
nem cum cæteris accepit potestatem. igitur
um deinde omnibus eodem modo præsenti-
us Apostolis illum excipit, eique soli hoc mu-
us agnos, & oues suas pascendi tribuit,
liquid eximium Petro tribuit, quod pri-
non fuerat consequutus. indecens ac
aspemum est affirmare, ea illusoria vel luso-
verba fuisse. ergo seriò, & reipsa aliquid su-
r Apostolos tunc Saluator Petro tribuit: &
e aliquid est, vt superius diximus, suprema
testas ac Principatus regimen super omnes
postolos & Ecclesiam vniuersam.

Ad illud. *Iudicantes sedebitis duodecim tri-*
s Israel. ad æqualem Apostolorum potesta-
n ostendendam ineptissimè afferri dicimus,
m ibi de præmio retributionis æternæ disse-
Saluator, vt omni intelligenti constat. quid
im refert. ad militantis ecclesiæ regimen,
lestis gloriæ retributio suo tempore exhibē-

da

da? De qua Bernardus, qui se etiam sessurum sperabat, eo quod omnia propter Euangelium reliquisset, serm. de bonis deserendis inquit. *Reliquimus omnia, & sequuti sumus te; hæc sunt, quæ Monachis claustra replent, deserta Anachoretis. &c. in regeneratione inquit, cum sederit filius hominis in sede maiestatis suæ sedebitis, & vos. Fælix regeneratio. quando enim renascar ad sessionem miser homo natus ad laborem?* ergo ibi sermo fit de futuro ordine in Ecclesia triumphante, non autem de ordine sancito in Ecclesia militante.

Ad illud. *Accipite Spiritum Sanctum quorum remiseritis peccata &c.* pari modo insulsum esse ad eorum sectam stabiliendam afferri probamus: nam potestas illa ad ordinem Præsbiteratus pertinet: vt vbique experientia constat: nam simplex Sacerdos eam habet potestatem. erant ergo Apostoli in Præsbiteratus potestate pares, quod verum esse fatemur: ergo etiam pares fuerunt in vniuersæ ecclesiæ regimine: ô subtilem argumentationem! exemp. gratia Alexander Macedo fuit Philosophus. Aristoteles fuit Philophus. ergo Aristoteles fuit etiam Monarcha sicut Alexander. hæccine est huius temporis Græcorum disce-

ptan-

ıtandi ſubtilitas: Hæc, & ſimilia ſunt fundā nenta ſectarum, & ſchiſmatum, quæ extra Chriſti Eccleſiam, & Petri Romanam cathe- dram conſtruuntur.

Secunda obiectio. Nullibi reperitur aliquē Apoſtolorum altero Apoſtolo maiorem fuiſſe mó cum illorum aliquis id expetijſſe patuit, á Chriſto Domino fuit redargutus. quod patet Matth. 20. Marci 10. Lucæ 22. de duob. filijs Zebedei, Iacobo ſcilicet & Ioanne: qui cæte- is Apoſtolis præeſſe cupiebant. Quibus Sal- uator ait. *Scitis quia Principes Gentium domi- nantur eorum: & qui maiores ſunt poteſtatem xercent in eos, Non ita erit inter vos; ſed qui- umque voluerit inter vos maior fieri, ſit veſter miniſter: & qui voluerit inter vos primus eſſe rit veſter ſeruus. Sicut filius hominis non ve- it miniſtrari, ſed miniſtrare*. ergo omnes A- poſtoli æqualem à Saluatore obtinuerunt po- eſtatem: nec alter altero maior fuit.

Reſpondeo ea, quæ in obiectione afferũtur upliciter eueniſſe, vt enarrant euangeliſtæ. rimúm; cum filios Zebedei Saluator monuit. ecundò cum paſsionis tempore Sacra cæna peracta, *facta eſt contentio inter Apoſtolos, uis eorum videretur eſſe maior*, Quoad pri-

mum: Mater filiorum Zebedei conditiones Regni Christi eo tempore non percipiens, more Gentilium Regum Christum aliquando regnaturum æstimauit; quamobrem auiditate fœminea suos Saluatori commendauit filios, vt tanquam ei consanguineos, & affines cæteris præponeret Apostolis; vt prius notauit Chrisost. homil. 66. dicens. *Quid est porro est quod petunt? alius te docebit Euangelista: nam quoniam inquit prope Hierusalem erant, credebant que regnum Dei iam iam euenturum, quod huius vitæ ac sæculare opinabantur.* & Hieron. in caput. 20. Matthei ac Theophilactus in Matth. cap 20. aiunt. *Opinabantur filijs Zebedei quod vadens Hierosolimam Dominus, regnaturus esse regno quodam temporali, &c.* Saluator ergo vt immoderatum mulieris desiderium cohiberet, verba in obiectione relata protulit. num quid vt ab Ecclesia regiminis Principatum auferret? inanis, & ineptus esset hic theologizandi modus. num Ecclesia militãs hominum turba sine Duce, & ouile sine rectore futurum erat? num Turris Babel omni confusione redundans? si adhuc dato á Deo Ecclesiæ supremo Rectore Petri hærede nihilominus suadente diabolo, tanta errorũ

& he-

hæreſum adeſt colluuies, & tot inter Chri-
ianos populos oriuntur diſſentiones, rixæ,
circa credibilia contentiones, quid accide-
et ſi Eccleſiæ Deus ſummum Paſtorem non
ediſſet? vir prudens edicat. Quoad ſecundum
cilicet, cùm *facta eſt contentio inter Apoſtolos,
uis eorum videretur eſſe maior.* eadem quæ pri-
s Matth. 20. dixerat, iterauit. nempe. *Reges
entium &c.*

Quid ergo his verbis Saluator edocuit? fa-
um, pompam, ſplendidam oſtentationem,
uam Gentium Principes tenuerunt, hoc ab
cclesia Chriſtus Dominus reijcit, & abijcit;
on autem regiminis principatum, & quod
a ſit, patet primò, quia in re huiuſcemodi ſe
ſum præbet exemplum: ait enim: *ſicut filius
ominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare.*
t ipſe filius hominis, Rex, Princeps, & ſupre-
nus Paſtor eſt Eccleſiæ ſuę, & omnium crea-
urarum; ergo non primatum regiminis, nec
egimen damnat, ſed tantùm pompam ac fa-
tum in regimine. Secundò, quia Saluator his
erbis fatetur inter Apoſtolos aliquem Maio-
em futurum, & Primatem, vt viro ſenſato pa-
et: nam inquit: *quicunque voluerit inter vos
maior fieri et primus, erit veſter miniſter & ſer-*

uus: quibus nam verbis poterat Ecclesiæ Pastor exprimi quàm *maioritatis, et primatus*? huic tamẽ qui maior ac primus erat futurus, humilitatis exemplum insinuat: vt charitate dilectione, benignitate, suam ministret potestatem, non autem elatione animi, dominandi libidine, more eorum, qui Reges Gentiũ sunt.

Tertió, quia si summus Principatus in Ecclesia futurus non erat, cur exemplum de Regibus, & Principibus Gentium sumpsit Saluator? si munus tantúm euangelizandi in Ecclesiæ Pastore futurum erat, humilitatem ac modestiam veterum Oratorum, non autem Regum proponere, & assumere debuerat. Dices, ministrorum assumpsit exemplum, ergo Regiam supremam potestatem respuit. Contra, Reges ministri sunt, nam Philosophus in Polit. Principem œconomum appellat, ergo minister est, qui communi subditorum vtilitati vacare debet. & si de eorum genere ministrorum non sit, qui vilia tenent pro cæteris artificia. nullius ergo momẽti e stinstantia. & Petrus Apostolus qui hanc Domini voluntatem his verbis testatam, optimé nouit: epist. 1 cap. 5. ad particularium ecclesiarum Pastores, sibi subiectos, scribens ait. *Seniores ergo, qui in vobis*

sunt

unt, nempe in Ponto, Galatia, Cappadocia, Asia, & Bithinia: *Obsecro, consenior et testis Christi passionum: pascite qui in uobis est gregem Dei, prouidentes non coacté, sed spontaneæ secundum* Deum: *neque turpis lucri gratia: sed uoluntarie. neque ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo etc. Omnes autem inuicem humilitatem insinuate etc.* Ergo Petrus qui mentem Domini nouerat, non excludit ab Ecclesia principatum, sed Ecclesiæ Principibus humilitatem, & benignitatem suadet.

Græci autem hæc obijcientes, sic obiectione concludunt. Princeps in ecclesia formam Gentilium Regum tenere non debet: ergo in ecclesia nullo modo datur Primatus. vel, Regẽ Galliarum ritum dominandi quem Princeps Turcarum tenet, habere non decet: ergo Rex Galliarum non est Rex: vel ergo in Regno Galliarum Regem adesse non licet. quid ineptius?

Enimuero huiusmodi Græcis sic obijcientibus magis expediebat Constantinopolitanum, quem dicunt Patriarchã arguere, quám Romanum Pontificem, Petri hæredem, vsurpatę potestatis insimulare: Quæro ab istis, si Apostoli sunt æqualis potestatis, & Episcopi

succe-

ſuccedunt Apoſtolis,cur epiſcopum Conſtantinop. Patriarcham ſuper Epiſcopos,& Archiepiſcopos prædicant? imò œcumenicum,ídeſt vniuerſalem, quód impium eſt, denunciant; cum omni iure hoc illi repugnet. Si iure diuino, & Chriſti Sanctione Apoſtoli æqualem obtinuerunt poteſtatem,& conſequenter epiſcopi, qui vt ipſi fatentur, in hoc munere Apoſtolis ſuccedunt,quis nam ſupra hoc ius diuinum, & Chriſti decretum,epiſcopum Conſtantinop. inæqualem, & ſupremam ac vniuerſalem auctoritatem poſsidere ſanciuit? eſt ne aliquis apud eos, qui ſupra Chriſtum Dominum eiuſque ſancita decreta, poteſtatem habeat? ò cæcitatem, vel malitiam (dummodo Romani Pontificis primatum Græci oppugnent,& ſi ſeipſos deſtruant,& turpem cõtradictionis laqueum incurrant: nullam rei curã gerunt. Si autem catholicam veritatem venerentur, iure omnia facta fuiſſe ſentient. nam Petri hæres qui ſupremam habet in Eccleſia poteſtatem, Epiſcoporum aliquem poteſt Patriarcham inſtituere, qui multis præſit Epiſcopis.

Tertia obiectio. In electione Matthiæ in Apoſtolum Act. 1. & in electione Leuitarum

Act 6

ct.6. omnes Apoſtoli pari & conſimili mo-
o eligunt ſic enim legitur Act. 1 *et ſtatuerunt
uos, Ioſeph; qui uocabatur Barſabas, qui cogno-
minatus eſt iuſtus, et Matthiam.* & Act 6 *Con-
uocātes autem duodecim multitudinem diſcipu-
lorum, dixerunt: Non eſt æquum nos derelin-
quere uerbum Dei, & miniſtrare menſis. Con-
derate ergo fratres, uiros ex uobis boni teſtimo-
ij ſeptem, plenos Spiritu Sancto: et Sapientia,
uos conſtituamus ſuper hoc opus etc.* Ergo ō-
es Apoſtoli parem habebant poteſtatem:
ec Primus nec Supremus Paſtor inter eos
it.

Reſpondeo ineptiſsimam hanc obijciendi
rmam, maximum odium aduerſus Petrum,
eius Romanam Cathedram, & non mino-
m iſcitiam ac imperitiam cunctis legentib⁹
erire. hoc enim modo concludit obiectio,
rus cum cæteris Apoſtolis Deum orabant,
quem loco Iudæ proditoris vellet Apoſto-
m oſtenderet. ergo omnes Apoſtoli parem
buerunt poteſtatem. quid tibi videtur Ami-
Lector? Præterea, ibidem Petri primatus e-
dens eſt: nam primus loquitur dicens: ☞ Vi-
ratres, oportet impleri Scripturam, quam
dixit Spiritus Sanctus per os Dauid &c. o-
portet

portet ergo ex his viris qui nobiſcum ſunt cõgregati in omni tempore, quo intrauit, & exiuit inter nos Dominus Ieſus &c. teſtem reſurrectionis eius nobiſcum fieri vnum ex *iſtis*.

Quod expendens Chriſoſtomus hom: 3. ſuper Acta Apoſt: tomo 3. inquit. *Quam* eſt feruidus! quám agnoſcit creditum à Christo gregem! quàm in hoc choro Princeps eſt! & vbique primus omnium incipit loqui. &c. Quid, an non licebat ipſi Petro eligere? licebat, & quidem maximé: verùm id non fecit, ne cui videretur *gratificari*.

Quibus, & ſimilibus Chriſoſtomi ſententijs pro veritate, ac Petri primatu demonſtrando, occurrunt huius temporis Græci: id dictum fuiſſe rhætoricé non theologicè, ſeu encomiaſticè, & ampliatione Rhetorica. Sed huiuſmodi occurſus inanis eſt & in ſulſus: quoniam Chriſoſtomus in re huiuſcemodi ad fidei dogmata concernente, non more Rhetorum ſed Theologorum proceſſit. Addo, quid eſt hoc rhetoricè; num falsò, num adulatorie? an veré? omnis propoſitio vel eſt vera, vel falſa, vt Philoſophi norunt. ergo Chriſoſtomus docens Petrum eſſe Apoſtolorum Principem poteſtatem habens ſupremam; verum

vel

vel falsum dixit: Si verum, habemus intentum; si falsum, hoc impium est enunciare, Virum scilicet tantæ doctrinæ ac Sanctitatis falsò, & adulatorie docuisse. expedit quippe affirmare huiusmodi Grecos talia asserentes, mendaces, & Chrysostomum veracem esse.

Ad illud Act. 6. de Leuitarum electione; quod scilicet ibi Petri primatus non conspiciatur, sed æqualis omnium Apostolorum potestas, pateat: eo quod omnes eque eligant. inepta est huiusmodi istantia. Si Apostoli vbique delegata potestate Episcopos, & Præsbiteros sine Petro ordinabant, vt Scriptura Actorum, & Pauli epistolæ docent, nec hoc Petri primatui contradicit: quid est si omnes simul cum Petro Diaconos ordinandos esse decernant, & ordinent? iam superius diximus, potestatem Petri absolutam, eique ordinariam super omnem Ecclesiam, cæteris Apostolis vbique exequutioni mandandam, delegatam fuisse. poterant ergo Apostoli Diaconos ordinare absque Petri potestatis præiudicio. Etsi Petrus solus id exequi potuisset: coapostolos tamen tunc præsentes admittere in eo munere, magis decuit: eo amplius quia huiusmodi electio Diaconorum ad munus summi Pastoris per se non

K per-

pertinebat, & vbi necessitas non erat Primatus potestate vtendi, opus non est vt scriptura omnes actorum exhibeat circumstantias. quę si ibidem adessent, Petri etiam primatus inspiceretur. quod tamen factum esse in electione Matthiæ conspicimus, quia res erat magni momenti, ad Petri primatum conferens; vt superius enatrauimus.

Quarta obiectio. ordinem ministorum Ecclesiæ recensens Paulus 1. Cor. 12. ait, *Posuit Deus in Ecclesia primùm Apostolos*. ergo si Apostoli sunt suprema membra Ecclesię, erunt omnimodè inter se pares, & æqualis potestatis. quod nisi esset, nos monuisset Paulus, Cepham primùm positum esse, deinde cæteros Apostolos: at ipse nullum inter Apostolos posuit potestatis discrimen, nec quidem vestigium Petri primatus insinuat:

Respondeo Paulum tunc de apostolis ac cęteris fidelibus sermocinari prout Christo supremò ac primario Capiti subordinantur, nō autem de Apostolis vt præfecturæ Petri subijciebantur: ideoque Paulus primatum Cephæ non expressit nec enarrauit; eo quod eo sensu, nempe in ordine ad Christum Dominum, Petri primatùm enarrare ineptus fuisset sermo.

quod

quod perſpicuo probatur exemplo. etenim ſi in Regum comitijs de Baronib⁹ fiat ſermo in ordine ad Regem, numquid Baro ille qui in Regno Proregis munus obtinet, Primus nuncupatur? haudquaquam. omnes enim in ordine ad Regem æqué Barones dicũtur. ſic Paulus tũc dona quæ in Eccleſia Saluator diſtribuit ſcribens & quid omnes fuerint in ordine ad Chriſtum differens; non erat locus Petri primatum excipiendi ac aperiendi, quod tamen alibi fecit, vt infra demonſtrabo.

Quod autem Paulus tunc de Apoſtolis & cæteris fidelibus quatenus membra ſunt Criſti ſermonem habuerit, ex ipſo ſcripturæ textu conſtat: ſic enim inquit. *Vos autem eſtis Corpus Chriſti et membra de membro. et quosdam quidem poſuit Deus in Eccleſia primùm Apoſtolos secundò Prophetas, tertiò Doctores &c.* manifeſtum ergo eſt tunc de Apoſtolis in ordine ad Chriſtum Paulum diſceptare, igitur locus non erat aptus pro ſuprema Petri poteſtate excipiẽda ac oſtendenda ſuper Apoſtolos, quia ęqualem ordinẽ habent, vt membra ſunt Chriſti.

Paulus autem Petrum à cęteris excipit Apoſtolis in eadem ad Cor. epiſtola cap 9. cum in-

quit. *Numquid non habemus poteſtatem mulierem ſororem circumducendi, ſicut et cæteri Apoſtoli, et fratres Domini, et Cephas?* quid eſt hæc Petri á cæteris Apoſtolis exceptio, cum de poteſtate diſſeritur? quis non videt hic Petri primatum ſplendeſcere? Addo, quandocumque Paulus Simonem Petrum, Cepham appellat, tunc primatus eius meminit. quid enim eſt eſſe Cephas, niſi Petra Eccleſię, ſuper quam ſcilicet Eccleſia fundatur, qui nempe locum tenet Chriſti qui Petra primaria eſt huius ædificij, vt ſuperius enarrauimus; Et in epiſt. ad Romanos Petri primatum enarrat Paulus illis verbis cap. 1. *Gratias* ago Deo meo per Ieſum Chriſtum pro omnibus vobis: quia fides veſtra ãnunciatur in vniuerſo *mundo.* quomodo fides Romana prædicabatur ab Apoſtolis in vniuerſo mundo? cur Paulus non dixit, fides Chriſtiana, cur fides Romana? quia nempe ibi Petrus ſuam poſuerat Cathedram, & cum eſſet Chriſti Domini generalis Vicarius, & vniuerſæ Eccleſiæ Paſtor, fides Chriſti, quæ vbique terrarum ab Apoſtolis diſſeminabatur, Romana fides nuncupatur. & huius expoſitio textus à Tharaſio Conſtantinopolitano Patriarcha tradita eſt in Concilio generali

ſe-

ſeptimo Act. 3. Patribus Synodi annuentibus vniuerſis. Igitur Paulus loco ab obijciente citato Petri primatus non meminit, quia tunc aptus non erat ſermo, ſed alibi meminit & illum perſpicué demonſtrauit.

Quinta obiectio. Auguſtinus ſerm. 30. de Diuer. expreſſè docuit, illud Saluatoris dictum Matth 16. *Tibi dabo claues* &c. ad vniuerſam Eccleſiam in Petri perſona dictum fuiſſe: quia omnes Apoſtoli, & Epiſcopi illis vtuntur clauibus: Sic enim ait. *Petrus* multis ſcripturarum locis apparet quod perſonam geſtet Eccleſiæ; maximé illo in loco vbi dictum eſt, Tibi dabo claues regni cœlorum. nunquid iſtas claues Petrus accepit, & Paulus non accepit? Petrus accepit, & Ioannes, & Iacobus non accepit, & cæteri *Apoſtoli?* ergo pari modo dicendum, illud *Paſce oues meas* omnibus Apoſtolis, & Epiſcopis dictum fuiſſe, eo magis quia Paulus ad epheſ 4 docet Chriſtum Dominum dediſſe Eccleſiæ ſuæ *Paſtores, et Dctores*. ergó illud *Paſce oues meas* licet Petro ſingulariter dictum ſit, tamen vt Eccleſię perſonam gerebat dictum fuit. nulla ergo datur in Eccleſia monarchica in Petro, & ſuis hæredibus poteſtas, ſed Ariſtocratica, quia omnes Apoſtoli, & Epi-

Episcopi parem acceperunt potestatem, quod pariter cæteri Ecclesiæ Patres docuerunt.

Respondeo Augustinum, & cæteros Ecclesiæ Patres manifestè docere Dominum Petro soli potestatem clauium, & pascendi plenissimam contulisse. nam Tertullianus in scorp. inquit. *Nam* etsi clausum putas cælum, memento claues eius hic Dominum Petro, & per eum Ecclesię reliquisse, *etc.*

Origenes tractatu 6. in Matth. ait. *Sed* quoniam oportebat aliquid maius habere Petrum præ illis, ideo illi sic quidem dicit, & tibi dabo claues regni *cælorum.* & in cap. 6. epist. ad Rom. inquit. *Petro* cum summa rerum de pascendis ouibus traderetur, & supra ipsum velut terram fundaretur Ecclesia, nullius confessio virtutis alterius ab eo nisi charitatis *exigitur.*

Hieron. in Matth. cap: 16. ait. *Prudens* lector inquirat, quomodo post tantam beatitudinem, Beatus es Simon bar Iona, & Tu es Petrus &c. & Tibi dabo claues regni cælorum &c. nunc audiat, Vade retro me *Satana.* at hoc posterius *Vade retro Satana,* non dicitur õnibus Apostolis, ergo in sentẽtia Hieronymi nec id quod prius dicitur *Tibi dabo claues etc.*

Cyril-

Cyrillus Hierosol. cathech. 6. ait *Petrus* enim is erat, qui claues Cœlorum secum ferebat *etc*

August. lib 2. contra 2. Gaudentij epist. capit. 23. ait. *Numquid* melior Razias quam Petrus Apostolus, qui vbi dicit, Tu es Christus filius Dei viui, tam beatus à Domino appellatus est vt claues regni cælorum accipere *mereretur*. & lib. de Pastorib. cap. 13. ait. *Multi erant Apostoli, et vni dicitur Pasce oues meas*.

Ambrosius libr. 10. in Lucam in caput 24. inquit. *Puto* autem aliter cælos aperiri non posse, nisi claues Petri Apostoli sumpserimus, quas Domino largiente suscepit. sicut ipse dixit, Tibi dabo claues regni *cælorum*, & in psalmum 43 ait. *Denique* Petrus Ecclesię prępositur, postquam tentatus á diabolo est: ideoque ante significat Dominus quid sit illud, quod postea eum Pastorem elegit Dominici gregis *etc* & serm. 47 ait *Tanquam bonus pastor Petrus tuendum gregem accepit, vt qui sibi antea infirmus fuerat, fieret omnibus firmamentum*.

Chrisostomus Hom. 55. in Matth. inquit. *Quæ* nam maiora dona videntur quæ Pater, aut quę filius Petro largitus est &c. filius autem

vt

vt cæleſti poteſtate polleret, & claues haberet regni *cælorum*. et homilia 87. in Ioan. ait. *Tanquam* enim negationis obliuiſceretur, fratrum curam ei committit &c. tantum dicit, ſi amas me, fratrum curam ſuſcipias. &c. Qui omnium Paſtor fuit á Domino conſtitutus &c.

Maximus ſerm. de Sanct. Apoſt. Petro, & Paulo ait. *Hic eſt Petrus cui Chriſtus aſcenſurus ad Patrem paſcendas ouiculas ſuas oueſque commendat etc.*

Gregorius ho. 21. inter. 40. lit. 5. ait *Qua* in re conſiderandum eſt, cur omnipotens Deus, eum quem cunctæ Eccleſiæ præferre diſpoſuerat, ancillæ vocem pertimeſcere, & ſeipſum negare permiſit: quod nimirum magnum actum eſſe pietatis diſpẽſatione cognoſcimus, vt is qui futurus erat Paſtor Eccleſiæ, in ſua culpa diſceret, qualiter alijs miſereri *debuiſſet*. Et lib. 4. epiſt. 76. lit: H. ait. *Ecce* Petrus claues regni cæleſtis accipit, poteſtas ei ligandi atque ſoluendi tribuitur. Cura ei totius Eccleſiæ & principatus committitur *etc.* & paulo antea dixerat, Cunctis Euangelium ſcientibus liquet quod voce Dominica, Sancto, & omnium Apoſtolorum Principi Petro Apoſtolo totius Eccleſiæ cura commiſſa *eſt*.

Et

Et eodem modo hoc idem cæteri Ecclesiæ Patres affirmant, quos breuitatis gratia omittimus, ne Lectorem huiusmodi sententiarum prolixitate tædio afficiamus. Et quia pro veritate pugnamus, & veritatem propugnamus, eosdem Ecclesię Patres etiam referam asserentes hanc Petri potestatem etiam cæteros accepisse Apostolos, & deinceps conspiciemus verum huiusmodi rei intellectum.

Origenes tractatu 1. in Matth. inquit ☞ *An verò soli Petro dantur à Christo claues regni cælorum, nec alius beatorum quisquam eas accepturus est? quod si dictum hoc Tibi dabo claues regni cęlorũ cęteris quoq. cõmune est* ☜ Augustinus iam in obiectione quid sentiat, conspicitur.

Hieron. lib. 1: aduersus Iouinian. ait. ☞ *At* dicis super Petrum fundatur Ecclesia: licet idipsum in alio loco super omnes Apostolos fiat & cuncti claues Regni cæloru m accipiant, & ex æquo super eos Ecclesiæ fortitudo *solidetur*. ☜

Ambrosius in Psal. 38, inquit ☞ *Quod* Petro di citur, cęteris Apostolis dicitur, Tibi dabo claues &c. non potestatem vsurpamus, sed seruimus *imperio*. ☜

S. Leo Serm. 3. de sua assumpt. ait. ☞ *Transiuit* in alios Apostolos vis potestatis istius, & ad omnes Ecclesiæ Principes decreti huius cõstitutio *commeauit*. ☜

Theophilac. in Matth. cap. 16. ait. ☞ *licèt* ad Petrum tantùm dictum sit illud, Tibi dabo: tamen omnibus Apostolis olim datum est, quando dixit Quorum remiseritis *&c*. ☜

Euthym in Matth cap. 23. ait. ☞ *Tibi* dabo claues &c at qui donum hoc fuit cæterorũ *Apostolorum*. ☜

Beda in Matth. cap. 16. ait. ☞ *Quodcunque* ligaueris &c. Hæc potestas sinè dubio cunctis datur Apostolis, quibus ab eo post resurrectionem dicitur generaliter, Accipite Spiritum Sanctum. *etc*. ☜

Quid ergo dicendum? Sanctos Ecclesiæ Patres, viros doctrina, & Sanctitate conspicuos, contradicentia eructare? absit. & Petro, & cæteris datæ sunt claues, & pascendi potestas: quomodo autem vtrumque, & quo iuris discrimine, non vt vaticinantes dicemus, sed theologico ritu ex ipsismet Patribus veritatem aperiemus. Tertullianus loco citato inquit. ☞ *Petro* Dominus claues, & per eum Ecclesiæ reliquit. Ambrosius. Cęlum non aperiemus nisi cla-

si claues Petri *sumpserimus*? quid est hoc vti Petri clauibus, & potestate? nisi quia Dominus Petro claues, & ius pascendi absolutè principaliter, & independenter tribuit: cęteris autem Apostolis, & Ecclesiæ Pastoribus dependenter, subordinatè distribuit.

Vel vtamur terminis, & doctrina Cypriani superius citati lib. de vnit. Ecclesiæ, cùm inquit. *Quomodo multi solis radij, sed lumen vnum; & rami arboris multi, sed robur vnum tenaci radice fundatum: & cum de fonte vno plurimi riui defluunt &c. vnitas tamen seruatur in origine*. itaque potestas clauium & ius pascendi; Petro, cæteris Apostolis, & Ecclesiæ ministris datur: distinguo cum Cypriano; Petro tanquam soli: cæteris tanquam radijs qui á Sole descendunt. Petro tanquam radici, & principio: cæteris tamquam ramis qui á radice robur accipiunt. Petro tanquam fonti: cæteris tanquam riuulis, qui à fonte emanant. Igitur Petro datur potestas clauium & pascendi radicaliter, principaliter, absolutè: cæteris dependenter, subordinaté, & secundariò: & hoc est quod superius diximus: nempe Petri potestatem in Ecclesia esse absolutam: Apostolorum autem dele-

gatã: quia Petro cæteri Apoſtoli ſubditi fuerũt ſicut nunc Petri hæredi Romano Pontifici, omnes Epiſcopi, & Eccleſiæ prẹſules ſubijciuntur

Cum autem Auguſtinus, & cæteri Patres docent Petrum poteſtatem à Domino accipientem, Eccleſiæ perſonam tenere: hoc docent: poteſtatem illi vt Capiti, & ſummo Paſtori traditam: non ita traditam fuiſſe, vt ipſe ſolus cum hæredibus ſuis ea vti valeat: ſed ſicut tẽpore Apoſtolorũ õnes ea vſi ſũt Apoſtoli ſic ſequẽti tẽpore ea vtũtur Epiſcopi ac cæteri Eccleſiarũ Prẹſules. Sed ſicut nunc eo modo vtuntur, vt Petri hæredem Romanum Pontificem Principem habeant: ſic tempore Apoſtolorum, eam habuerunt Apoſtoli, vt tamen omnes Petro ſubijcerentur: hic eſt doctrinæ Sanctorum Patrum verus intellectus. inanis ergo eſt ſequela illa, regimen nempe Eccleſiæ non Monarchicum ſed Ariſtocraticum à Domino ſancitum fuiſſe.

Confirmatur huius veritas reſponſionis. Auguſtinus tomo 7. lib 2. cap. 1. de baptiſmo inquit. *Puto quod ſine vllas ſui contumelia Cyprianus Epiſcopus Petro Apoſtolo comparatur quantum attinet ad martyrij gloriam: cæterum magis vereri debeo, ne in Petro contumelioſus exi-*

existam. Quis enim nescit illum Apostolatus principatum cuilibet Episcopatui præferendum? sed etsi distat Cathedrarum gratia: vna est tamen matryrum gloria. Si Petro potestas clauium & pascendi æqué ac alijs data est Apostolis, & Episcopis, & Petro cæteri Apostoli, & Episcopi non subijcerentur; vtramque paritatem tenuisset Augustinus, cathedræ, & martirij: eo vel maximè quia Cyprianus totius Africæ Primas tenebat: at Petro dat Principatum cathedræ: ergo in sententia Augustini, cúm Petrus á Domino clauium, & pascendi potestatem accepit: non eo sensu Petrum Personam Ecclesiæ gessisse dixit, vt æquè omnes illam potestatem acceperint: sed quia non solus ipse illam exequi debuerat, etsi in eo tanquam in capite, & radice existat: sed etiam cęteri, etsi iure subordinato, & cum subiectione ad illum.

Addo. idem Augustinus serm. 27. de Sanctis, & 3. de Petro, & Paulo, tomo 10. ponens discrimen inter vtrumquê ait. *Ambo igitur claues à Domino perceperunt scientiæ iste*, idest Paulus: *ille potentiæ &c.* idest Petrus. Si omnem potestatem, quam Dominus dedit Petro, ęqué cæteris Apostolis data fuit, quia ipse tunc Ec-

clesiæ

ſiæ perſonam gerebat: cur clauem potentiæ æqué Paulus cum Petro non tenet? cur claues iure potentiæ ſolus obtinet Petrus? hac ſcilicet ratione quia Petro ius clauium, & paſcendi abſolutè, & principaliter, tanquam Capiti, & Principi, & ſummo omnium Paſtori datum fuit: cæteris autem delegatè, & dependenter à Petro, cui omnes ſubijciuntur.

Cum Petrus typus paſtorum dicitur á Patribus: ideo ſic dicitur myſticè, vt dilectionem ac ſolertiam illius teneant cæteri paſtores particularium Eccleſiarum: & exemplum ab eo ſumant, á quo eorum poteſtatis ius deſcendit, tanquam ab eo qui hic in terris Chriſti Domini vices gerit: hoc diſcant catholicæ fidei deſertores.

Sexta obiectio, Turpe eſt, quæ a Patribus encomiaſticè, & Rethorum oratoria ampliatione pro Petro commendando dicta fuerunt ad eum ſenſum trahere, vt cæteris Apoſtolis iniuria afferatur, & monarchica poteſtas per Romanum Epiſcopum exercenda in Eccleſiam intrudatur. & primatus qui Petro datur ratione maturioris ætatis, & quia primus ad Apoſtolatum vocatus fuit ad maiorem ac ſummam poteſtatem talem primatum conuertere

& qui

& qui Dux Apostolorum fuit per similitudinem, in iurisdictione Principem denunciare; & cui ouium cura nomine omnium Apostolorum magis committitur, quia plus Saluatorem dilexit; ita ei commissas deinde affirmare, vt etiam Apostolorum fuerit Pastor,

Respondeo maximam esse hæreticorum, & schismaticorum malitiam ac versutiam, cũque Satanæ sint organa ac ministri, quanta istius sit aduersus Dominum, & aduersus Ecclesiam suam rabies ac furor, cum de cælorum sublimitate illum tumidum ac superbum Altissimus deiecerit, per huiusmodi deprauatoram hominum adinuentiones quas suadente diabolo euomunt luculenter perspicitur:

Examinemus ergo singula, que obijciuntur. primô inquiunt Sanctos Ecclesiæ patres Petri potestatem primatus, encomiastice & Rhetorum oratoria ampliatione denunciasse. Sed quomodo fieri potest, vt in re tã seria ad principaliora fidei dogmata concernente, Patres impropriẽ loqui voluerint? Petrum Apostolorum, & totius Ecclesiæ Pastorem, Rectorem Ducem, Principem. præpositum, & præfectũ improprie nuncupare, & proclamare, hoc esset in diuinis rebus ludere, adulari, mentiri, imò insanire

insanire. Addo, Chrisostomus homilia 3. super Acta Apostolorum tomo 3. ait de Petro coram Apostolis pro duodecimi Apostoli electione differente, *Quàm est feruidus? quàm agnoscit creditum à Christo gregem? quam in hoc choro Princeps est?* Apostolos, & cæteros fideles, gregem esse sub Petro Pastore pronunciat licet ne in re tam seria improprie loqui, & ampliatione rhetorica? licet ne Ecclesiæ regimē quod iuxta illos est aristocraticum, ampliatione rhetorica denunciare Monarchicum; Si aliquis coram Senatu Serenifs. Reip: Venetorū oraret, & ampliatione Rhetorica suadere conaretur regimen illorum quod est aristocraticum, esse Monarchicum, nonne iustè communi Senatus sententia pena capitis puniretur quia Senatorum adimeret potestatem? non licet ergo ampliatione rhetorica ab vna ad aliam regiminis speciem transire.

Gregorius Nanzianzenus orat. de modo in disp. seru. docet *Petrum Apostolum cæteris Apostolis prælatum esse, quod cæteri Apostoli tranquillo animo tulerunt.* at si omnes essent potestate pares & primatus Petri tantúm ratione maturioris ætatis adesset; quorsum iusta laus cæterorum Apostolorum, quia patienter

tulerunt

tulerunt Petrum seniorem primum nominari, primum loqui, primum sedere? quam patientiam iustè habere dicitur ille qui seniori se primum locum in loquendo vel sedendo habere permittit? laus autem iusta est, quia Apostoli patienter tulerunt Petrum omnium verū Principem ac Pastorem á Domino fuisse constitutum. o'miserabiles homines, sic dementes estis vt non videatis futiles, in sulsas, ac ineptas esse huiusmodi vestras adinuentiones?

Præterea si Patres Petrum Pastorem Apostolorum & omnium Gentium á Domino sancitum prædicant; nam Cyrillus lib. 12 in Ioann. cap. 64. dicit *Petrum Principem & caput cæterorum.* Theophilactus in Lucam ad caput 22. & ad cap. 21. Ioannis, docet, *totius Orbis ouium Præfecturam Petro Christum commisisse, non autem alijs, sed huic tradidisse: primùm quidem quia omnes præcellebat, & totius cætus os erat &c.*

Damascenus orat: in Transfigurat. inquit *Petrus à Christo factus est totius Ecclesiæ Præses, totius Ecclesiæ clauum suscepit.* Cyprianus docet Petri Cathedram esse *fontem, solem, radicem, cæteros radios, riuulos, ramos, &c.* At hæc Petro exhibita non dicuntur á Patribus eo

M quia

quia personam gerebat cæterorum Apostolorum, sed vt vnus erat ex cæteris Apostolis, vt sano Lectori patet: si autem iuxta Patrum sententiam Petrus est Apostolorum, & cæterorum hominum Princeps,& Pastor; quomodo hoc fieri potest similitudine & non potestate? in scenis, in tragedijs hæc fiunt: ibi fingitur aliquando Princeps, qui non est Princeps: numquid Christus in Euangelio confictor tragediarum fuit iuxta sanctorum Patrum sententiam,vt Petrum omnium Pastorem Caput, Rectorem, Principem, Præpositum sinè potestate, sed tantúm impropriè,& similitudine dederit? sed eant huiusmodi hæreticorum ac schismaticorum insaniæ.

Addo: explorata res non est Petrúm Andrea seniorem esse, & primò ad Apostolatum fuisse vocatum. imò Ioan. 1. oppositum legimus sic. *Altera die iterum stabat Ioannes, & ex discipulis eius duo: Et respiciens Iesum ambulantem dixit, Ecce agnus Dei.& audierunt eum duo discipuli loquentem, & secuti sunt Iesum. Conuersus autem Iesus; & videns eos sequentes se, dicit eis: Quid quæritis? Qui dixerunt ei, Rabbi vbi habitas? dicit eis: Venite et videte. venerunt, & viderunt vbi maneret, et*

apud

apud eum manserunt die illo. Erat autem Andreas Frater Simonis Petri vnus ex duobus qui audierant à Ioanne, & secuti fuerant eum. Inuenit hic primùm fratrem suum Simonem, & dicit ei: inuenimus Messiam: & adduxit eum ad Iesum. intuitus autem eum Iesus dixit: Tu es Simon filius Iona: tu vocaberis Cæphas. quis non videt primùm Andream ad Apostolatus munus à Domino receptum fuisse cũ quodam altero, cuius nomen Ioannes tunc non exprimit? ergo non ratione prioris vocationis ad Apostolatum, Primatus Petro datur personam omnium Apostolorum gerenti vt ipsi opinantur, quia Andreas prius Petro vocatus fuerat: si ergo hac ratione Petro datur primatus in persona omnium Apostolorum, quia prius vocatus est, Andreæ dari debuisset. at ei non datur, ergo Petro datur, quia Petro illum exhibere Saluatori complacuit: ideoque illum Cepham statuendo, & nuncupando, deinceps primus omnium semper constituitur, etsi non primus in vocatione fuerit.

Fuisse autem Andream etiam Petro ætate anteriorem, docet Epiphanius hæresi. Si & hoc idem probat Baronius Tomo 1. anno 31 num. 23.

Ad illud quod postremò in obiectione habetur, Petrum scilicet Vicarium Saluatoris in pascendis ouibus eius constitutum esse cum cæteris Apostolis, sed Petri personam tunc Saluatorem nominasse, quia Petrus plus cæteris Apostolis Christum Dominum diligebat; Dico excogitationem hanc fugam esse decoptorum, & refugium miserorum: Si Petrus etiam Apostolorum Pastor, in omnium Patrum sententia, sancitus fuit, vt superius demonstrauimus, quomodo fieri potest vt illud, *Pasce agnos, & Oues meas*, ad cæteros Apostolos etiam dictum fuerit? præterea ineptum sensum ea Saluatoris verba haberent, si ad omnes Apostolos sermo directus fuisset. exempli gratia. Simon diligis me plus his? plusquam fratres tui Apostoli? & ipso affirmatiuè respondente, deinceps ad omnes Apostolos dixerit, Pasce agnos, & oues meas: quæ nam proportio inter antecedens, & consequens adesset? si maiorem dilectionem à Petro exigit, ergo maiorem potestatem Petro exhibet. Addo, si ita res est, Saluator ad id aptè loquendum, saltem inferre debuisset, pasce cum cæteris Apostolis agnos & oues meas. at antecedens singulare est, & similiter consequens; qua ergo fronte,

ad

ad omnes Christum Dominum fuisse loquutum affirmare licebit? Patres autem docent cæteros Apostolos, & Episcopos hoc ius pascendi habuisse: quia scilicet potestate Petro subordinata, & à Christo Domino per Petrum emanante hoc idem exequutioni mandarunt: non autem quia Petri potestatem æquè obtinuerunt.

Septima obiectio. Hieronimus lib. 1. contra Pelag. ait. *Vt plato fuit Princeps Philosophorum, ita Petrus fuit Apostolorum.* sed Plato non fuit potestate, & iurisdictione Princeps omnium philosophorum, vt patet, sed tantúm honore, & ordine dignitatis, ergo pari modo Petrus nullã habuit super Apostolos potestatẽ.

Respondeo hunc esse consuetum hæreticorum morem: quædam nempe ex scripturis Sanctis, vel ex Sanctorum Patrum dictis assumere, quæ rem obtenebrare valent: & ea dimittere, quæ sensum ac intellectum perspicuum exhibent. fateor Hieronymum illud dixisse, quod ab obijciente affertur. sed sequentia Hieronimi verba obijciens omisit, quæ hæc sunt. *super quem Ecclesia Domini stabili mole fundata est; quæ nec impetu fluminis, nec vlla tempestate concutitur*. sed his verbis omissis,

quæ

quæ Petri ſupremæ poteſtatis euidentiſsimum ex Hieronymo exhibere non videntur teſtimonium. Cúm autem inquit. *Inter duodecim vnus eligitur, vt Capite conſtituto, ſchiſmatis tollatur occaſio*. Caput hoc de quo Hieronymus loquitur, habuit ne ſupremam ſuper Apoſtolos, & Eccleſiam poteſtatem? ſi habet, vicimus aduerſarium. ſi non habet, quomodo ſchiſmata tollere, & amputare poterit? quomodo litigantes iudicare? quo iure litigantes capitis ſententiam ſequentur, ſi Caput ſuper litigantes non habet poteſtatem? neſcitis quia *Par in parem non habet poteſtatem?* Si Petrus Caput ſupra cæteros poteſtate caret, qua via poterit iure, & verè tollere ſchiſmata? numquid ſola via directiua abſque coerciua? ſed hæc non ſeiunguntur, teſte Philoſopho 10. Etic. cap. vlt: quia directiua ſine punitiua eſt ineſſicax. & inſufficiens. ergo ſi ex Hieronymo Petrus á Domino Caput inter duodecim Apoſtolos conſtitutus fuit ad ſchiſmata Eccleſiæ tollenda, ſuper Apoſtolos, & Eccleſiam omnimodam accepit poteſtatem. hic eſt verus ex Hieronymo rei intellectus. ſed hæreticos ac ſchiſmaticos excęcauit eorum malitia. auferat Dominus malitiam de cordibus eorum.

Præterea

Præterea Hieronymus epist. 57. ad Damasum Papam sic habet. *Beatitudini* tuæ, id est cathedræ Petri communione consocior, super illam Petram ædificatam Ecclesiam scio. quicumque extra hanc domum agnum comederit, prophanus est. Si quis in arca Noe non fuerit, peribit regnante diluuio, & quia pro meis facinoribus ad eam solitudinem commigraui, quæ Syriam iuncto Barbariæ fine disterminat, nec possum Sanctum Domini, tot interiacentibus spatijs, à Sanctimonia tua semper expetere, ideo hic collegas tuos Ægiptios confessores sequor, & sub onerarijs nauibus parua nauicula delitesco. Non noui Vitalem, Meletium respuo, ignoro Paulinum. Quicunque tecum non colligit, spargit, hoc est qui Christi non est, Antichristi *est.* Quibus sententijs docet Hieronymus Petrum solum cum hæredibus suis Caput, Rectorem, Doctorem, & Pastorem esse Ecclesiæ: & Petrum singularem cum hæredibus suis potestatem super cunctos homines obtinuisse. Vanum est ergo Patres, pro hæresibus stibio circumliniendis, afferre: cum hæreses iugulent.

Octaua obiectio. Spiritu Sancto afflante Dauid Psal 44. Apostolos eorumque futuram dignita-

gnitatem prædicens ait, *Constitues eos Principes super omnem terram*. Quæ examinando verba Sancti Ecclesiæ Doctores nos monent, Apostolos vniuersæ Terræ Principes fuisse. ita August. super eundem locum. & Chrisostomus homil. in hunc psal 44, ostendit Apostolos Regibus Terræ potentiores fuisse, quia Romani Persis leges non dederunt, nec Persæ Romanis: Apostoli autem toti Orbi se magistros ac legislatores dederunt. Sed Spiritus Sanctus omnes Apostolos æqué Principes denunciat: ergo contra doctrinam Domini est Petrum solum super cæteros Apostolos & vniuersam Ecclesiam potestatem habentem proclamare?

Respondeo Apostolos vniuersæ Terræ vtique Principes fuisse,& quæ in obiectione narrantur sanam esse doctrinam. at cum infert omnes fuisse Principes eo modo quo Petrus fuit, tunc obiectio claudicat, quia Apostolorum Principatus fuit Petro subordinatus atque subiectus. & Apostolorum principatus in delegata, Petri autem in absoluta potestate fundabatur.

Dices vnde sumitis hanc doctrinam, & potestatis distinctionem? Respondeo, ex sacra Euan-

Euangelij doctrina: & ex Sanctorum Patrum intelligentia. Doctrina Euangelij est: vt omnibus Apostolis simul cum Petro dictum à Saluatore fuerit. *Sicut misit me Pater, ita ego mitto vos*. Ioan. 20. *Euntes docete omnes Gentes &c.* Matth. vlt. attamen postquam omnes Apostolatus munus pariter à Domino acceperũt, antequam ad Cælos ascenderet, Petrum á cæteris Apostolis excipit, eique dicit. *Pasce agnos, & oues meas*. cum primum omnes simul Apostolatus dignitatem á Domino obtinuissent, vt etiam aduersarij fatentur: certè Petrum aliquid eximium deinceps super Apostolatum accepisse omnes sani homines affirmabunt.

Quid autem fuerit hoc eximium aliquid; quod Petrus tunc accepit, docent Sancti Ecclesiæ antiqui Patres. sic. Hieronimns libr. 1. contra Iouinianum inquit. *Licèt super omnes Apostolos ex æquo Ecclesiæ fortitudo solidetur: tamen propterea inter duodecim vnus eligitur vt Capite constituto, schismatis tollatur occasio*. Chrisostomus hom. 3. super Acta Apost. tomo 3. de Petro coram Apostolis pro electione Matthiæ disceptante, ait. *Quàm est feruidus? quàm agnoscit creditum à Christo gregem, quàm in hoc choro Princeps est?* docet Petrum Pasto-

N rem

rem esse Apostolorum, & gregis Christi. Cæteros Patres omitto, quia sæpe superius hoc idem docentes enumerati fuerunt. fateri & credere igitur aduersarij tenentur, si recté, & iuris uia dissertare voluerint, omnes Apostolos fuisse Principes, sed Petro Capiti subordinatos atque subiectos. seu quod idem est, potestatem principatus Apostolorum fuisse delegatam, Petri autem absolutam.

Si ergo hunc Petri principatum æquo animo ac patienter tolerauerunt Apostoli, vt Gregorius Nanzianzenus supra citatus monet: & vos etiam ò Græci Homines, hunc Petri successoris Primatum æquo animo, & patienter sufferre debetis. mementote quia *quasi peccatum ariolandi est repugnare: & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere*. 1. Reg. 15. & Prou. 13. *Filius sapiens, doctrina Patris: qui autem illusor est, non audit cùm arguitur*.

Nona obiectio. Romanum Episcopum super vniuersam Ecclesiam potestatem habere dicunt Romani, quia Petrus fuit Christi Vicarius. sed omnes Apostoli fuerunt Christi Vicarij, vt monent sancti Ecclesię Patres, nempe Ambrosius in epist. ad Rom: cap. 3: & in 1. ad Cor. cap. 3. Hugo Etherianus de regressu ani-

animarum cap. 14. Et in præfatione Missæ in festis Apostolorum dicitur, *Quos operis tui Vicarios eidem contulisti præesse Pastores*. ergo pariter omnes Apostoli hanc acceperunt potestatem: nihil igitur supra cæteros Petrus obtinuit. Præterea, etiam Episcopi post Apostolos dicuntur Christi Vicarij á Patribus, vt docet Chrisostomus hom. 11. in 2. Cor. cap. 5. ergo omnes episcopi idem ius obtinent super ecclesiam, quod Romanus habet.

Respondeo, Romanum Pontificem super vniuersam Ecclesiam potestatem habere, quia Petrus cui succedit, fuit Christi Domini vnus princ palis, & generalis Vicarius, itaut potestatem Capitis super cæteros Vicarios habuerit: non autem quia alicuius muneris Ecclesiastici vicariam potestatem exequutus fuerit. vt docuit Anselmus super caput. 16. Matth. his verbis. *Eam potestatem quasi vni Petro concessit specialiter, vt ad vnitatem nos inuitaret. Ideo enim eum Principem Apostolorum instituit, vt Ecclesia quasi vnum principalem Vicarium Christi haberet, ad quem diuersa Ecclesiæ membra recurrerent, si fortè inter se dissentirent: quoniam si diuersa essent Capita in Ecclesia, vnitatis vinculum rumperetur per diuersa schismata*

& Bernardus de consideratione ad Eugenium lib. 2. cap. 9. ait. *Inde est quod Petrus altera vice, instar Domini gradiens super aquas, unicum se Christi Vicarium designauit, qui non vni Populo, sed cunctis praeesse deberet.*

Sicut ergo Principatus inest Apostolis, sed cum subiectione ad Petrum, vt monuit Hieron. supra citatus: sic Vicarij munus alijs inest, sed non eo modo quo Petro. Et sicut episcopi principatum tenent in Ecclesia, sed subordinatum Petro, sic etiam vicariatum potestatis Saluatoris habent, sed participatum, & Petro subiectum. & hoc sensu Chrisostomus ait. ho. 11. in 2. Cor. cap. 5. ☞ *Itaque* non abs re dicebat. Pro Christo legatione fungimur: idest ac si diceret, Christi vice: nos enim ipsius muneri successimus &c. non enim per filium tantùm suum, sed & per nos quoque qui ipsius muneri Vicarij successimus, *exhortatur* ☜ & hoc eodem sensu loquitur Ambrosius. quis enim negare poterit in omnibus ecclesiasticis muneribus exequendis, Apostolos, & nunc ecclesiae Praesules, vices Christi tenere, à quo omne ecclesiasticum munus, tanquam á supremo ac primario Principe emanauit? nonne simplices praesbiteri super Altare Domini Sacrificium offe-

offerentes tunc temporis vices Christi tenent: nihilominus nullus Græcorum Præsbiteros huiusmodi episcopis non esse subiectos affirmare audebit: eodem ergo modo nemo enunciare audeat omnes ecclesiæ episcopos non esse Romano Pontifici, Petri successori, subiectos, etsi in munere episcopatus exequendo vices gerant Apostolorum, & Saluatoris.

Præterea, Chrisostomus, & cæteri Patres in eorum exequendo munere se Christi Domini vicarios agnoscebant: attamen se Petro, & hęredi suo Romano Pontifici subiectos denunciabant: vt pluries in hac eadem disputatione demonstrauimus: & ipse Chrisostomus opere compleuit, cùm Innocentium Romanum Pontificem ad sui tutelam, contra Eudoxiam Augustam, & complures Episcopos, tanquam supremum Ecclesiæ Catholicæ Pastorem, & iudicem appellauit. igitur ita se denunciabant vicarios Christi, vt vni principali ac generali Christi vicario Petro cum suis hæredibus Romanis Pontificibus se subditos ac subiectos esse scirent. Cùm autem nos Romanum Pontificem Christi Vicarium solùm nominamus: hoc antonomasticè dicimus: quia ipse solus est principalis ac generalis Vicarius, super omnes

eos

eos qui in particularibus exequendis muneribus vices Christi Domini tenent.

Decima obiectio. Omnes Apostoli sunt petra & fundamentum Ecclesię, vt primùm Dauid monuit dicens psal. 86. *fundamenta eius in montibus sanctis*. montes autem isti super quos fundatur Ecclesia, sunt Apostoli, vt Sancti Ecclesiæ Patres vnaminiter affirmant. Et Paulus ad Ephes. cap. 2: ait. *Sed estis ciues Sanctorum & domestici Dei: Superædificati super fundamentum Apostolorum & Prophetarum ipso summo angulari lapide Christo Iesu*. ergo Ecclesia primó super Christum Dominum principaliter fundatur: secundò super Apostolos, nullo á Paulo inter Apostolos posito discrimine. Præterea si Petrus principaliter esset petra, & fundamentum Ecclesiæ, non Christiani, sed Petriani diceremur.

Respondeo verum esse Ecclesiam fuisse fũdatam eodem modo super Apostolos, quatenus docendo omnes Gentes, fideles ac Christianos eas reddiderunt, quæ corpus, & ædificium Ecclesiæ constituunt. similiter ratione sanæ doctrinæ quam ore, & scriptis tradiderunt; quo sensu Paulus etiam super prophetas fundatam esse dicit: at certe super hos non alio

alio modo, nisi quia spiritu sancto docente, *qui loquutus est per Prophetas*, canonicas nobis exhibuerunt scripturas, vt patet. hoc sensu Apostoli omnes Spiritu Sancto pleni, Euangelicam cum dederint doctrinam, montes Sancti, & fund.menta dicuntur Ecclesiæ: & in hoc munere opus non erat, vt inter Petrum, & cæteros Apostolos poneretur discrimen. nemo enim catholicorum negat Apostolos sic sanam Euangelij doctrinam habuisse, vt magisterio Petri non indigerent. expediebat quidem Apostolos in Ecclesia prædicatione Euangelica fundanda, ita repletos esse scientia, scripturarum intelligentia, & gratia, vt errare non possent; sed à rebus huiuscemodi inferre, Petrum in iure regiminis ac potestatis Apostolorum, & totius Ecclesiæ non fuisse Principem, & caput, non licet: imò sine hæresis nota affirmari nequit.

Nonne sciebant Sancti Patres Ecclesiæ super omnes Apostolos Ecclesiam fuisse fundatam? cur tamen Hieronymus lib 1 contra Iouin, dixit *Licèt super omnes Apostolos ex æquo Ecclesiæ fortitudo solidetur: tamen propterea inter duodecim vnus eligitur, vt Capite constituto schismatis tollatur occasio?*

Non-

Nonne id nouit Gregorius Nanzianz. & tamen in Orat. de modo in in disput. seru. inquit. *Petrus Apostolus cæteris Apostolis prælatus fuit, quod cæteri Apostoli tranquillo animo tulerunt?*

Et Chrisostomus homil. 87. in Ioan. *Tanquam enim negationis obliuisceretur, fratrum curam ei committit &c qui omnium Pastor fuit à Domino constitutus.*

Et Gregorius homil. 21. inter 40: *Cunctis Euangelium scientibus liquet, quod voce Dominica Sancto, & omnium Apostolorum Principi Petro Apostolo totius Ecclesiæ cura commissa est.* igitur super omnes Apostolos fundatur Ecclesia: quia ipsi euangelica prædicatione ædificauerunt, docuerunt, & ordinauerunt eam: nihilominus omnes Apostoli, & omnis Ecclesia sub regimine Petri constituta fuit: & hoc Petri supremum ius regiminis non tollit quin Apostoli eo modo quem præmisimus fundamenta sint Ecclesiæ. Quod insuper perspicuo exemplo confirmatur. Si duodecim positis fabris, qui æqué aliquod construant ædificium, vnus illorum Rector & Gubernator esset cæterorum à supremo Principe institutus, tunc á nemine illorum ratio ædificatoris tolleretur:

sed

ſed omnes æqué fundatores eiuſdem dicerentur ædificij, vt patet. ſic à ſimili inferre licebit: etſi in Eccleſia, euangelica prædicatione ſundanda omnes Apoſtoli idem ius habuerint: tamen ſub vno fuerunt Capite ac Principe cõſtituti, qui Petrus fuit.

Ad illam obiectiunculam quam Philadelphienſis ſubnectit, nempe ſi Petrus præcipuo modo fundamentum eſſet Eccleſię, non Chriſtiani ſed Petriani diceremur; Dico huiuſmodi inſtantiam non á ratione, ſed ab odio, & carnali æmulatione originem ducere: non enim mihi perſuadeo, huiuſmodi hominem qui tot maledicta in ſuo Opere diſponere, & coaceruare nouit, hanc ſuam obiectionem futilem, & inanem eſſe, non cognouiſſe: ſed vt ſimpliciores deciperet, & paginas pluribus maledictis impleret, eam protulit. Quis ignorat Chriſtum Dominum Eccleſiæ Principem eſſe ſupremum, & Caput abſolutum hominum & Angelorum, & Petrum ſolius militantis Eccleſię illius eſſe Vicarium generalem: ſeu Chriſtum Dominum Regem eſſe, & pro eiuſdem abſentia, ſecundùm naturalem præſentiam; Petrum in Eccleſia militante, Proregem tantùm conſtitutum fuiſſe? quis ergo ſic delirare

audebit, vt Regnicolæ non á Rege, ſed à prorege denominationem ſumere debeant? igitur ſtante Petri Primatu in militante Eccleſia, cum ſit Vicaria poteſtas, non Petriani, ſed Chriſtiani denominari debent Et quia Chriſtiani denominamur, non inde inferre licet, Petrum ſuper Apoſtolos, & vniuerſam Eccleſiam Primatum, & vicariam poteſtatem non accepiſſe

Sed ſubinfert Philadelphienſis, concedimus Petro Primatum honoris, & Ordinis, vt ipſe primó decernat, primus loquatur, primus iudicet, primus ſedeat: at negamus ſuper cæteros cum hæredibus ſuis habere poteſtatem. & huiuſmodi verba ſint.

Vndecima obiectio. Cui Reſpondeo, miſerum eſſe, & inſulſum huiuſmodi occurſum. Quod multipliciter oſtendam. Peto ab illo, & ab omnibus Græcæ Nationis hominibus, qui eandem ſectantur hæreſim, Metropolitæ habent ne Primatum ſuper Epiſcopos ſuæ Prouinciæ? epiſcopi habent ne Primatum ſuper ſimplices Præsbiteros? Patriarchæ habent ne primatum ſuper Metropolitas? vtiq. habent Peto ſecundò, habent ne Primatum honoris, & ordinis tantùm, vt primi loquantur, primi iudicent, primi ſedeant; an Primatum cum poteſtate

testate coniunctum? Respondebunt, si verum fateri voluerint, vt praxis & experientia illarum ecclesiarum docet; non tantùm primatum honoris, & ordinis, sed potestatis habere: quia ita iudicant, vt sibi subordinatos aliquando deponant, suspendant, anathematizent: & cur non pudet, cur non erubescitis ò Græci talia opinantes: episcopis, Metropolitis, & Patriarchis Primatum cum potestate tribuere, & Petro non huiusmodi, sed honoris tantùm Primatum exhibere? geminum errorem, duplicem talia asserentes patratis culpam: furti, & contumaciæ. á Petri primatu aufertis potestatem: & Potestati illius inobsequentes estis. Apud vos primatum cum potestate coniunctum esse affirmatis: at cùm omnes Patres, & Synodi, Primatum Petri fatentur ac venerantur Primatum tantúm honoris fuisse vel esse vultis, non autem potestatis. Quid tibi videtur Amice Lector? eorum Præsules Primatum cum potestate coniunctum volunt. at cúm Petrus cum hęredibus ac successoribus suis Primatum habere Patres, & Synodi fatentur, de honoris tantum primatu absque potestate dictum fuisse volunt. & eo magis horum malitia fit manifesta, quia Patres Græci ac Latini,

non tantùm Primatum Petrum habuisse fatentur; sed Apostolorum Principem, Ducem, Præfectum, Propositum Caput extitisse denunciant. attamen Petrum potestatem super cæteros obtinuisse nolunt, velut si tituli sine re existerent & principatus confictus sic esset, vt in Tragedijs fingi solet.

Et quia Sancti Ecclesiæ Patres docent, cæteros Apostolos, & Ecclesiæ Præsules Petri potestatem clauium, & pascendi, etiam habere & exequutioni mandare; inferunt omnes æque ius clauium & pascendi obtinuisse cum Petro, nullo addito discrimine. Peto tertió ab illis: simplices Præsbiteri vtuntur ne clauibus Ecclesiæ, cúm à peccatis fideles absoluunt: episcopi habent ne ius pascendi cum Metropolitis & Metropolitę cũ Patriarchis? vtique habent & ipsi hoc negare nequeunt, nam Episcoporum omnium est Pascere: at ego ad hominem contra eos sic arguo. Si quia cæteri Apostoli & Ecclesiæ Præsules habent munus pascendi, & clauibus Ecclesiæ vtuntur, eandem, & omnimodam Petri potestatem habent, & Petro non sunt subiecti ac subditi, ergo quia episcopi ius pascendi, & clauium habent, metropolitis non subijciuntur. ergo quia Metropolitæ

ius pascendi, & clauium habent Patriarchis nõ sunt subditi ac subiecti sed etsi ius clauium & pascendi habeant, tamen vos episcopos Metrapolitis, & Mettopolitas Patriarchis dicitis esse subditos atque subiectos. ergo etsi cæteri Apostoli, & Ecclesiæ Præsules ius clauium, & pascendi habuerint, Petro tamen subijciuntur.

Sed ad huius rei seriem aperiendam, examinare opus est cur Presbiteri Episcopis, episcopi Metropolitis, & Metropolitę Patriarchis subijciantur, itaut non tantúm honorem abundãtiorem qui præficiuntur habeant, verúm etiam potestatem super eos exerceant. hoc enim ipsi Apostoli exequutioni mandarunt, quamobrem Christi Domini Sanctionem esse, sani homines affirmabunt. Patet hoc 1. Cor: 6. *Audet aliquis vestrum habens negotium aduersus alterum iudicari apud iniquos, & non apud Sanctos?* 1. Tim. 5. *Aduersus Præsbiterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus.* 1. Petri 5: *Pascite qui in vobis est gregem Dei etc.* & Apostolus in Actis cap. 20 *Attendite vobis et vniuerso gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei &c.* Neminem autem posse propriè regere

re cæteros sinè potestatis iure, & exercitio, hoc ipsa naturalis ratio docet. at hic regendi ordo qui ab initio in Ecclesia cernitur, est ita ordinatus vt Præsbiter subijciatur episcopo, & episcopus Archiepiscopo, & Archiepiscopus Apostolis, qui illos constituebant, & regebant: qua ergo ratione sic statutum fuit, cur non omnes æquales, & alter alteri non subiectus? nempe, quia sic ratio optimi regiminis præmonstat. Sicut ergo talis ordinata subiectio in ecclesiæ Presulibus ab initio adsuit, etsi omnes ius clauium & pascendi obtinebant, sic á simili, licét omnes Apostoli ius clauium, & pascendi habuerint, tamen Petro erant subiecti. & sicut episcopi subijciuntur metropolitæ, & Metropolita Patriarchæ: Sic Patriarchæ summo Pontifici Petri successori.

Sed hæc vltima sequela tædium ac molestiam illis affert: Græci vellent omnes Præsules erga sibi subordinatos exercere potestatem, sed non Petrum cum hæredibus suis. tantúm primatum honoris cognoscentes in eo. Sed miserabiles homines non aduertunt, quia si Petri primatum auferant, omnem Primatum ab ecclesia auferre opus erit: nam ratio quæ ponit primatum cum potestate in Patriarchis, metropoli-

tropolitis, & episcopis; ponit eodem modo primatum cum potestate in Petro, & eius successore.

Cur datur Patriarcha? vt in illa Natione Ecclesiæ absque confusione ordinatè regantur, & metropolitæ iudicem habeant. Cur datur metropolita? vt in ea Prouincia Metropolitæ subiecta, Ecclesiæ ordinatè degant, & Episcopi iudicem obtineant. Cur ergo dari non debet Princeps Patriarcharum in Ecclesia, vt Patriarchæ ordinatè viuant, & iudicem habeant?

Occurrunt. habemus Concilia generalia illa Patriarchas iudicabunt. Contra, quis Generalia concilia congregabit, si Patriarchæ inter se non consentiunt, si disceptent ad inuicem? cum plurima Concilia reiecta fuerint, & reijcienda sint, quis iudicabit illud Concilium esse reijciendum, & illud venerandum? si vna Natio aliquid affirmet, & alia Natio illud neget, quis has dirimet lites, & controuersias? O cæci, & duces cæcorũ? si Dominus statuit Præsbiteros esse episcopis subiectos, episcopos metropolitis, metropolitas Patriarchis, & hoc euangelicæ humilitati non repugnat: & hoc, vt ordo habeatur in ecclesia, sancitum fuit. cur

vt ordo habeatur in Ecclesia, non erit in illa venerandus Petrus cum hæredibus suis cum suprema eiusdem super omnes Patriarchas potestate? cur hoc dicitis repugnare Christianæ humilitati: & vestrorum Præsulum præfatorum potestas non repugnat humilitati Christianæ, & Euangelio? O' verè miserabiles homines, & potestatem in terris & salutem animarum in cælis perdidistis.

Sed adhuc occurrunt dicentes. Adsunt principes & Imperatores qui conuocant Concilia, & seditiones auferunt. Sed quomodo & quo iure hoc eis operari licet, potestate, an adhortatione? si adhortatione: hæc non sufficit pro litibus, & controuersijs dirimendis, & eo amplius quia nunc multi adsunt Principes, qui vt experientia docet non idem sentiunt. si potestate: quo tempore, vbi, à quo, Principes laici hanc obtinuerunt potestatem super ecclesiam?

Principes laici si Christiani sint, oues sunt Christi: ergo ecclesiæ Pastoribus diuino iure subduntur. nam oue nobilior, & præstantior est Pastor.

Secundò, finis potestatis sæcularis est pax ciuilis, & huius sæculi tranquillitas: non autem

tem salus æterna, leges enim ciuiles faciunt bonum ciuem, vt Iurisperiti norunt, & præterea nihil.

Tertiò Principes Christiani multi sunt, nec vnus est qui vbique regnet, vt omnem Ecclesiam congregare & sedare valeat: nam si aliquis Princeps id aggredi voluerit, alter renuet.

Quartò: Si populus Christianus aliquando careret Principibus laicis, vt primis trecentis annis post Christum natum caruit, tunc Ecclesia non haberet viam controuersias dirimendi: & sic regimen Ecclesiæ à Saluatore statutum, esset mancum, & insufficiens.

Quintò. 1. parte Concil. Ephesini in epist. Theodosij, & Valentiniani Imperat. habetur, Imperatorum non esse iudicare fidei controuersias, sed ad Ecclesiæ Pastores spectare: hoc idem habetur in quarta Generali Synodo Chalcedonensi.

Sextò, si suprema potestas super Ecclesiam Principibus laicis inesset, ergo primis trecentis annis, vnam speciem regiminis habuisset, & postquam Constantinus Romanorum Imperator totius Orbis, factus est Christianus, alteram reginis speciem tenuisset: & nunc

quia á multis sæculis Imperator Romanorum non dominatur nisi in aliquibus regnis particularibus, cum multi adsint Principes Imperatori non subiecti, aliam regiminis formam obtineret. & quis non videt huiusmodi differendi modum insanum, impium ac rude existere? & nisi in causa fidei esset hæc disceptatio, talis, opinatio ridicula, scurrilis esset, & fabolica.

Præterea quis sensatus non intelligit hanc opinionem, iniquam esse inimicorum Petri adinuentionem? nolunt primatum Petri venerari & deinde Primatum laicorum Principum assumunt: dummodo Petrum, & hæredes suos Romanos Pontifices abijciant: libenter quoscumque alios Primates recipiunt. suscipiant autem nunc Græci Maumethicos Principes in huiusmodi insaniæ pœnam:

Duodecima Obiectio. Saluator noster Matth, 23, Apostolos alloquens, inquit. *Vos autem nolite vocari Rabbi; vnus est enim magister vester, omnes autem vos fratres estis. Et Patrem nolite vocare vobis super terram: vnus est enim Pater vester, qui in cælis est &c.* at non dixit omnes vos fratres estis, & Petrus est Dominus. ergo Apostoli æqualem sortiti sunt

pote-

poteſtatem, nec Petrus cæterorum fuit Princeps, Caput, Rector, & Dux. &c.

Reſpondeo hanc obiectionem ex multiplici capite falſam eſſe. primó quia omnes Patres tam Grecos, quàm Latinos arguit, qui Petro tales dederunt titulos ac inſcriptiones, & illis nominibus eum appellauerunt. Secundò omnes Græcos, & huius, & præteriti temporis repræhendit, quia eorum Epiſcopi Patres, & Magiſtri nominantur, & illorum Patriarchæ, Patres Patrum, & Patriarchæ Oecumenici, ideſt vniuerſales, quod erroneum eſt, dicuntur: Tertiò arguit Apoſtolum ſeipſum Magiſtrũ Gentium nuncupantem in Epiſt. 2. ad Tim. c. 1. & in Epiſt. 1. ad Tim. inquit Epiſcopum Doctorem eſſe debere. Quartò, reprehendit omnem Chriſti Eccleſiam, quæ in Synodis congregata conſimilia nomina diſtribuit.

Hinc patet Philadelphienſem tanto furore & ira aduerſus Petri primatum inſurrexiſſe, vt neſciat de quibus affirmat; & more cœcorum in Petrum, qui petra á Saluatore dicitur, offendere. Itaque, vt omnium, quos impiè arguit, cauſam patrocinemur, ſenſum verborum Domini ſcrutabimur; & hoc modo omnes á calumnijs ac contumelijs vindicabimus.

Crimen ſcribarum,& Phariſeorum aperiens Saluator Matth.23. ait. *Omnia vero opera ſua faciunt vt videantur ab hominibus; dilatant enim philacteria ſua, & magnificant fimbrias: amant autem primos recubitus in cœnis, et primas cathedras in ſinagogis, et ſalutationes in foro, et vocari ab hominibus Rabbi*. arguit ergo eos hipocriſis, ſuperbiæ, ac inanis gloriæ: faſtum enim, & pompam oſtentabant, & poteſtate Eccleſiaſtica abutebantur. at non negat poteſtatem Cathedræ ac Magiſterij: nec docet illis non eſſe parendum. imò vtrumque expreſſè fatetur. dixerat enim. *Super Cathedram Moyſi ſederunt Scribæ, et Phariſei: omnia ergo quæcunque dixerint vobis ſeruate et facite*. abuſum igitur poteſtatis, & Magiſterij arguit, at poteſtatem, & magiſterium non auſert. Senſum enim Saluatoris noſtri Paulus optimé nouit, qui pompam,& faſtum abijciens Poteſtatis ac magiſterij, ipſum tamen magiſteriũ,& poteſtatẽ retinuit, dicẽs in epiſ.2.ad Tim c.1. *Poſitus ſum ego prædicator, et Apoſtolus, & Magiſter Gentium*. & 2. cor. 10. *Nam etſi àmplius aliquid gloriatus fuero de poteſtàte noſtra, quam dedit nobis Dominus etc.* & 2.Cor.13 *Vt non præſens durius agam, ſecundum poteſta-*

teni

tem quam dedit mihi Dominus &c. & in 1 ad Tim.4. *Praecipe haec, & doce. Nemo adolescentiam tuam contemnat.* & cap.5. *Aduersus Praesbiterum accusationem noli recipere nisi sub duobus aut tribus testibus,* & in 1.Cor.6.*Nescitis quoniam Angelos iudicabimus? quanto magis saecularia?*

Ad illud, quo aduersus nos vrget Philadelphiensis, scilicet. *Omnes vos fratres estis:* & non addidit Saluator, sed Petrus est Dominus. respondeo, additionem illam tunc ad rem non facere: quia tunc fastum, & pompam intendebat abijcere, non autem munera distribuere, Sicut ergo tunc potestatem, & magisterium damnare videtur, & tamen pompam magisterij, & potestatis solùm damnat, Sic Petri primatum non reijcit, etsi dicat *omnes vos fratres estis*. patet hoc á simili Eccl. 1. 32. Spiritus Sanctus ait. *Rectorem te posuerunt? noli extolli, esto in illis sicut vnus ex ipsis*. hoc in loco Rectorem, & potestatem habentem alloquitur, cui tamen fratris formam cum caeteris tenere suadet: nec tamen in suasione hac Rectoris potestatem negat, & aufert. Petrus ergo etsi Apostolorum, & vniuersae Ecclesiae Princeps designatus esset, illum monet, vt fratris for-

mam

mam cum cæteris teneat, poteſtatem tamen Principis non aufert ab illo.

Præterea hanc exceptionem iam ſe aliquando actu facturum promiſerat dicens, Ioan. 1. *Tu vocaberis Cephas.* & Matth. 16. *Tibi dabo claues regni cælorum.* opus ergo non erat, vt ſingulis diebus hoc idem, vt ita dicam, iterare debuerit. tandem aſcenſurus ad cælos, Petrum à cæteris excipiendo Apoſtolis dixit. *Paſce agnos, & oues meas.* Cum autem dixit, *Omnes vos fratres eſtis,* cæteris Apoſtolis æqualitatem poteſtatis inſinuauit, abſque Phariſaico faſtu exercendam, & Petro fratris formam cum cæteris Apoſtolis, ſed cum Rectoris poteſtate tenendam, præcepit, vt ſuperius diximus.

Veteres Eccleſiæ Patres, quos pluries ſuprà citauimus, ſenſum Saluatoris noſtri percipientes, Petri ſupremam in Eccleſia poteſtatem cognoſcentes, eum Principem, Caput, Ducem, Rectorem, Præpoſitum Apoſtolorum nuncupauerunt, non ampliatione rethorum, more Phariſeorum; ſed verè, realiter á parte rei Principem, Caput &c. dixerunt: & huiuſmodi tituli ac inſcriptiones ei qui non eſt poteſtate Princeps, ſed tantúm ordine maturioris ætatis primus, non competunt, vt ſanis patet. &

nisi

nisi tantùm fastum pharisaicum tunc Saluator ab Ecclesiæ ministris auferre intenderet, sed omnem primatum, ac Primatus titulos; Sancti Ecclesiæ Patres ac Synodi, Petrum Principem, Ducem, Caput, Præpositum, Pastorem fratrum curam habentem &c. non dixissent: nam Saluatoris doctrinam non seruare, nefas esse, optimè nouerant.

Decima tertia obiectio. Dicunt Romani. Petrum tunc Apostolorum Principem fuisse constitutum, cúm ei Saluator dixit, Pasce agnos & oues meas: sed illud Petro dixit, vt sciret peccatum negationis illi fuisse condonatum, & primum locum inter cæteros Pastores ei dedit, ad virtutem pœnitentiæ commendandam, non fecit autem illum Principem Pastorum, quod docent Patres, dicentes triplicem fecisse Dominum interrogationem, vt triplici negationi occurreret.

Respondeo, Philadelphiensem malitiæ vel ingnorantię notam per hæc quę obijcit vitare non posse. etenim Patres omnes, vt pluries demostrauimus Petrum omnium Pastorum Pastorem illis verbis constitutum fuisse manifestè fatentur. & ratio hoc infert: quia Apostolos vna cum Petro Saluator iam instituerat,

atque

atque in eo munere perfecerat per ea quæ prius dixerat. *ficut misit me Pater, ita ego mitto vos. aperuit illis sensum vt intelligerent scripturas. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis &c. euntes in mundum vniuersum prædicate euangelium &c.* attamen post hęc prius quam ad Cœlos ascenderet, Petrum à cæteris excipit Apostolis, eique dicit *diligis me plus his? Pasce agnos & oues meas:* ergo tunc aliquid ei contulit super Apostolos: & aliquid, quod Apostoli à Domino non receperunt.

Patres autem triplicem illam interrogationem mysticè exponentes, aiunt, triplici negationi Saluatorem occurrisse, vt superius etiam diximus: at non affirmant, Petro Dominum dixisse *Pasce agnos & oues meas*, vt negationi occurreret, sed quia voluit fratrum curam ei committere, & Principem, Caput, Ducem, Propositum, & Rectorem Ecclesiæ instituerer, hæc sunt Patrum verba & sententiæ, quas supra retulimus.

Ad illud, quod primum locum ei dedit inter Apostolos vt virtutem pœnitentiæ commendaret, quia peccatum suum fleuit. hæc in qnam futilis & inanis est excogitatio: nam nō dicit ei: Pœnitet te negasse me, Pasce agnos &

oues

oues meas. Addo: Thomas Apostolus negauit resurrectionem eius, & consequenter illius diuinitatem: sed deinde pœnituit, & credidit: cur non Thomam primùm instituit? vel saltem hac eadem ratione dedisset ei locum secũdum, si iste ordo primi, & secundi siné aliqua potestate tanti fieri debet, vt sit stipendium pœnitentię, iusta arguentium ineptias.

Præterea, iam illum Apostolum cum cæteris prius instituerat, & confirmauerat per ea quæ superius enarraui: nonne illud fuit euidens coram omnibus signum, quia illi iam culpa negationis dimissa fuerat? pudeat ergo Philadelphiensem hæc inania excogitare, vt Petri primatum deijciat: quem tamen huiusmodi obiectunculis magis perspicuum reddit.

Quartadecima obiectio. Dicunt Romani Petrum confirmare posse cæteros Apostolos, & Papam cæteros Patriarchas, quia Saluator Petro dixit. *Ego rogaui pro te Petre ne deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.* Sed non est hic illorum verborum sensus. nam Dominus rogauit singulariter pro Petro, ne periret sicut Iudas, sed peccatum suum fleret. nec opus fuit vt Petrus Apostolos

confirmaret, quia Spiritus ſanctus eos docuit, ſolidauit, confirmauit, itaut errare non poſſent: ergo nihil peculiare tunc Petro datum fuit, vt poteſtatem ſuper cæteros haberet.

Reſpondeo, primariam rationem, qua Petrus Apoſtolos, & Romanus Pontifex Patriarchas reggere debet, hanc eſſe: quia Petrus omnium à Domino conſtitutus eſt Paſtor, Ioan. cap. vlt. eique principaliter claues ſuper Eccleſiam traditæ fuerunt: & ipſe ſingulariter cum hæredibus ſuis eſt Eccleſię petra ac fundamentum, etſi vicaria poteſtate, quia ipſe ſolus á Saluatore dictus eſt cephas ſeu petra: ſicut ipſe ſolus inter Apoſtolos hoc nomen petræ retinuit. Cum autem ei dixit. *Ego rogaui pro te* &c. Luc. 22. hoc idem munus Petro tributum ſignificaſſe dicimus. nam Apoſtolos etſi á Spiritu Sancto edoctos, ac confirmatos, ſibi ſubiectos habuit: ideoque Paulus ad Gal. capit. 1. ſcribit ſe Ieroſolimam iuiſſe videre Petrum: & cap. 2. ſubdit ſe Petro, & alijs Apoſtolis contuliſſe Euangelium quod prædicabat. *ne in vanum curreret aut cucurriſſet*. & Tertullianus lib. 4 in Marcionem. S. Hieronymus epiſt. 86 ad Auguſt, quæ eſt 11. inter epiſtolas Auguſtini tomo 2. & Auguſtinus lib. 28; contra Fauſtum

ustum aperté docent Ecclesiam Paulo non fuisse credituram, nisi Euangelium quod prędicabat, à Petro confirmatum fuisset. Si ergo Paulus à Spiritu Sancto confirmatus ac edoctus contulit cum Petro, & cæteris Apostolis Euãgelium quod prædicabat, ne in vanum curreret: multo magis Patriarchæ á Petri successore confirmari debent, quia ipse Petri ordinariam, & absolutam, & cęterorum Apostolorum delegatam potestatem hęreditauit; qua ratione Romana Cathedra sedes dicitur Apostolica: & Patriarchæ non sunt à Spiritu Sancto confirmati, vt fuerunt Apostoli.

Præterea, Sancti Ecclesię Patres hoc docuerunt: nec nos vt somniantes aut vaticinantes loquimur. Theophilactus ad caput 22. Lucæ Christum Petro ad hunc modum loquentem inducit. *Quia te habeo vt Principem Apostolorum, postquam negato me fleueris, confirma fratres tuos, hoc enim te decet, qui post me Ecclesiæ petra es & fundamentum.* August. in quęst. vet. & noui testamenti. q. 75. ait.

Pro Petro rogabat; & pro Iacobo, & Ioanne non rogabat, vt cæteros taceam: manifestum est in Petro omnes contineri: rogans enim pro Petro, pro omnibus rogasse dignoscitur. semper enim

in Præposito populus aut laudatur, aut corripitur. S. Leo serm. 3. de ann. die ass. suæ ad Pontificatum inquit. *Pro fide Petri propriè supplicatur, tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens Principis victa non fuerit*. S. Bernardus epist. 190. ad Innoc. Papam ait. *Cui enim alteri aliquando dictum est. Ego pro te rogaui Petre, vt non deficiat fides tua? ergo quod sequitur à Petri successore exigitur. & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. tempus est, vt vestrum agnoscatis, Pater amantissime, Principatum, probetis zelum, ministerium honoretis, in eo planè Petri impletis vicem, cuius tenetis, et sedem: si vestra admonitione, corda in fide fluctuantia confirmatis: si vestra auctoritate conteritis fidei corruptores*. Gregorius Nanzianzenus in carmine de vita sua, ante medium, inquit. *Vetus Roma ab antiquis temporibus habet rectam fidem, & semper eam retinet, sicut decet Vrbem quæ toti Orbi præsidet, semper de Deo integram fidem habere*. an non est hoc secundum Gregorium confirmare fratres? B. Petrus Rauennas in epist. ad Eutychetem Archimandritam in quarta generali Synodo damnatum eum hortatur, vt Romano Episcopo obediat, *quoniam*, inquit: *Beatus Petrus qui in*

pro-

propria sede, & viuit, & præsidet, præstat quærentibus fidei veritatem. nos enim pro studio pacis, & fidei, extra consensum Romanæ ciuitatis Episcopi, causas fidei audire non possumus &c. cęteros Ecclesię Patres breuitatis gratia omitto

Sed Philadelphiensis contra quem disputamus, vel ignorauit horum Patrum doctrinam, vel malitiosè ignorare dissimulauit. quidquid horum sit impietatis ac hęreticæ prauitatis notam, vitare nequit Pudeat ergo qui putat se esse Ecclesię Pręsulē hæc ignorare, vel horū ignorātiā ad suāipsius, & aliorū perditionē dissimulare

Quintadecima obiectio. Quomodo fieri potest vt Petro, & hæredibus suis dictum à Saluatore fuerit. Ego rogaui pro te, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Si plures Romani Episcopi à fide defecerunt? Marcellinus idolis thus obtulit. Liberius Papa Athanasij partes non suscepit, sed ad Arrianorum sententiam transiuit. Honorius vt Monothelita damnatus fuit á Synodo sexta Ioannes 22. á Synodo Constantiensi fuit iudicatus ac reiectus, & plures alij Romanorum Episcopi. qui ergo potest fieri hæreticus, & plures eorum de facto tales fuerunt, potest ne iustè ius habere cæteras Ec-

clesias confirmandi? nequaquam: sed ad vniuersam Ecclesiam hoc pertinere munus in Synodis, affirmare debemus.

Respondeo, Romanam Petri Cathedram nunquam docendo errasse. & hoc Tomo 1. de Ecclesia, & secundo de Appellationibus fusé probaui: nec ea quæ tunc diximus iterare opus est. De Honorio quòd a sexta Synodo damnatus fuerit vt monothelita, tomo 2. de Appellationibus ostendi Græcorum fuisse calumniam ac imposturam. nam Photius Romanæ Ecclesiæ hostis acerrimus, Acta sextæ Synodi recensens, hoc tamen mendacium de Honorio non est ausus proferre: si autem Honorius damnatus tunc fuisset, certè Photius id non tacuisset. Quod autem factum est in Concilio Constantiensi, illud Concilium legentibus patet: nam tunc ex tribus qui summi Pontificis munus assumpserant, nemo certò sciebat quis verus esset Pontifex: quamobrem Ecclesia in Vrbe Constantiæ patrociniò Imperatoris congregata est: & vt illi tres qui Pontifices dicebantur, iuri quod in Pontificatu tenere dicebant renunciarēt actum est. quod cum Ioannes exequutioni mandasset, noctu sinè Concilij consensu discessit. quod Patres ægre ferentes

senten-

ſententiam contra eum tulerunt, tanquam multorum criminum patratorem. at tunc Pōtifex non erat: quia iuri ſuo ſponte renunciauerat. ergo hoc nobis obijcere, ad rem non facit.

Liberium autem fuiſſe Arrianum, impium eſt mendacium: cùm vt tomo. 1. diximus cauſa tunc eſſet circa Athanaſium; at non circa doctrinam quam Athanaſius tuebatur. Marcellinum autem timore tormentorum, quæ tunc Roma Chriſtianis inferebat, thus idolis dediſſe fatemur: at pœnitentia ductus ceſsit Pontificali muneri coram Synodo cilicio indutus: ſed à Synodi Patribus audiuit. *Tuo te ore iudica: quia prima ſedes à nemine iudicatur* ad Vrbem rediit, fidem Chriſti ſumma conſtantia confeſſus eſt: & martyr occubuit. tunc autem cùm idolis thùs adhibuit, cathedra non docuit: non enim tunc docebat nec fidei controuerſias dirimebat; nec in ſua libertate eo tempore fuit: ſed timore coactus id operatus eſt: quod autem fit coactè, nullum us inducit. Addo: fuit hic caſus Marcellini vt particularis hominis, non vt docentis ex Cathedra. Papa enim vt particularis, Sacerdotem confeſſarium habet: nec tamen tunc Papa, ex

hedra

cathedra, ſimplicis præsbiteri abſoluentis à peccatis iuriſdictioni ſubiacet. vanum ergo eſt Marcellini caſum nobis obijcere.

Hoc ſciat Philadelphienſis, & qui ſuas tuentur partes: Romanam Petri Cathedram in ſua libera poteſtate, & ex munere Cahedræ iudicantem nunquam erraſse: Qui oppoſitum dicunt vel ſcripſerunt, vel hæretica malitia hoc eructarunt, vel vt parum in rebus fidei verſati imò indocti, & in hiſtorica nuda loquacitate experti, quæ facta ſunt, & quæ acciderunt diſtinctè non tradiderunt.

Præterea, Philadelphienſis inquit, tutius eſſe ad Synodorum doctrinam nos accedere debere: & ad Synodos ſpectare docere Eccleſiam; ſed ipſe vel parum verſatus in doctrina Patrum ſuorum, vel à propria excœcatus malitia, non perpendit quæ Gregorius Nanzianzenus in Epiſtola ad Procopium ſcripſit. ibi autem ita loquitur. *Ego ſi vera ſcribere oportet, ita animo affectus ſum, vt omnia Epiſcoporum Concilia fugiam, quoniam nullius Concilij finem lætum fauſtumque vidi, nec quod depulſionem malorum potiùs, quàm acceſsionem, & incremenmentum habuerit*. Hoc dixit Nanzianzenus, quia ea vixit ætate, quæ fuit inter primum, & ſecun-

ſecundum Generale Concilium: quo tempo- re plurimæ Synodi habitæ ſunt, quæ ob multitudinem Epiſcoporum hæreticorum, qui Arrianorum partes tuebantur, non niſi hæreſes in Synodis concludebant: vt fuerunt Synodi Seleucienſis, Tirenſis, Ariminenſis, Mediolanenſis &c. cum igitur eo tempore á Procopio nomine Imperatoris ad quoddam Concilium Gregorius vocaretur, ea quæ ſuperius narrauimus, enunciauit. Et Baſilius, qui eodem floruit tempore, epiſt. 52. ad Athanaſium inquit, ſibi impoſſibile videri vt eo tempore legitimum potuerit celebrari Concilium: ideoque ad Romanum Pontificem ſcribendum eſſe, vt ſua auctoritate Acta Concilij Arimineñſis irritaret, atque caſſaret.

Ergo veteres Græcorũ Patres, ad Romanã Petri cathedrã ſpectare Eccleſiam docere, non autem ad Synodos, affirmabant. fatemur autẽ Cõcilia legitimé cõgregata, Eccleſiã poſſe docere: at tũc legitimé cõgregata dicimus, & tunc Eccleſiã docere poſſe, affirmamus, cùm à Romana Petri cathedra robur, ac firmitatem habent: quibus remotis, illius generis ſunt Concilia, quæ Grægorius, & Baſilius nuper citati reſpuebant, & irritanda, atque caſſanda pronũciabant.

ciabant. Videtis iam, ó huius temporis Græci, quomodo à Patrum vestrorum aberratis institutis. sed carnalis æmulatio vos incautos reddidit.

Decimasexta obiectio. Vbi inuenerunt Romani, Papam debere cæteros confirmare Patriarchas? num in Euangelio? num in Concilijs? bené potest confirmare Patriarchas Venetorum, & Aquileiensem ab ipso institutos: cæteros autem nequaquam. In Actibus Apostolorum inuenimus Silam, & Iudam confirmasse fratres in Antiochia. & orta controuersia de fide, & lege Act. 15. Synodus congregata est: & non tantùm Petrus decreuit, sed omnes Apostoli, & Seniores: & literæ quas Synodus dedit, non dicebant Petrus præcipit, sed Apostoli, & seniores. & Paulus & Barnabas missi sunt á Synodo, & non à Petro, vt habetur ibidem. Ioannes epistolis suis confirmauit Ecclesias Asiæ. similiter Iacobus Apostolus, imó Ignatius Antiochenus Episcopus suis epistolis multas confirmauit Ecclesias. & Chrisostomus inquit, Paulum etsi Apostolorum minimum, omnes confirmasse Ecclesias. ergo nō fuit solius Petri munus cæteros confirmare: nec nunc temporis Papæ munus proprium est

cæteros

cæteros confirmare Patriarchas, vel Presules illis subiectos.

Respondeo, Philadelphiensem ex modo hoc arguendi, hæreticorum morem exactè sectari. est autem hæreticorum institutum, omnia coaceruare, quæ catholicam veritatem aliquo modo obnubilare videntur: nec tamen quæ obijciunt perpendunt: nec animaduertunt an sint sibi contradicentia: an sint ineptiæ, vel imposturæ. hoc autem in præsenti obiectione conspicuè cernitur, vt sano Lectori patet. expendamus ergo singula, quæ obijcit.

Petit primó, vbi Romani inuenerint Papã cæteros debere confirmare Patriarchas, num in Euangelio? num in Concilijs? Respondeo vtrobique nos id habere. in Euangelio hoc perspicuè cernitur: nam Petrus est Princeps, Caput, præpositus, ac supremus Pastor Apostolorum, & totius Ecclesiæ: Ioan. 1. Matt, 16. Lucæ 22. & Ioann. cap. vlt. sic semper intellexerunt ab initio Ecclesiæ Patres tam Latini, quàm Græci, vt hucusque demonstrauimus. ad Principem autem spectat confirmare sibi subiectos, & ad Pastorem omnes oues suas curare pertinet, cùm Græci oues Christi fue-

fuerant excitatæ, adhibitus remedijs leniremus, quæ illum modestum magis, quam immoderatum facere debuerunt &c. satis sit prædicto quò vestræ pietatis auxilio, & mei fauoris assensu Episcopatum tantæ Vrbis obtinuit. non dedignetur Ciuitatem, quam Apostolicam non potest facere Sedem &c. Constat ergo Constantinop. Patriarcham assensu Romani Pontificis olim eligi solere. & õnes Patriarchę antiquitus fidei professionẽ emittebant, & per legatos Romanum Pontificem de omnibus, quæ fiebant, & in eorum electione accidissent, certum reddebant: eumque vt supremum Ecclesiæ Iudicem, & data occasione, appellabant.

Ad illud, quod secundó objicitur, scilicet, Silam, & Iudam confirmasse fratres in Antiochia, nihil ad rẽ cõferre dicimus. Sic enim Act. 15. legitur *Apostoli*, & seniores fratres, his qui sunt Antiochiæ, & Syriæ, & Ciliciæ fratribus ex Gentibus, salutem. Quoniam audiuimus quia quidam ex vobis exeuntes, turbauerunt vos verbis, euertentes animas vestras, quibus non mandauimus: placuit nobis collectis in vnum, eligere viros, & mittere ad vos, cum charissimis nostris Barnaba, & Paulo &c. Misimus ergo Iudam, & Silam, qui & ipsi vobis

verbis

verbis referent eadem &c. Illi ergo dimiſsi, deſcenderunt Antiochiam: & congregata multitudine, tradiderunt epiſtolam. Quam cum legiſſent, gauiſi ſunt ſuper conſolatione. Iudas autem, & Silas, & ipſi cum eſſent Prophetæ, verbo plurimo conſolati ſunt fratres, & *confirmauerunt*. Apoſtoli ergo Silam, & Iudam miſerunt, vt ea quæ in ea controuerſia decreuerant, aperirent: & epiſtolam ſecum tulerunt, & coram omnibus legerunt. quidquid ergo fecerunt, vt Apoſtolorum nunci operati ſunt: & exinde cum eſſent Prophetæ, ideſt Doctores, & concionatores, concione ſic eos inſtruxerunt, vt ſtabiles in fide permanſerint. ſed hoc non facit ad rem: quia aliud eſt docendo reddere auditores in fide firmos: & aliud poteſtatem habere deſideranti, poteſtatem tribuere: hoc Romani Pontifices tribuunt Patriarchis: illud prius ab omnibus concionatoribus confertur: & id contulerunt Iudas, & Silas. Præterea, ſi poteſtate tunc operabantur, Apoſtolica auctoritate vtebantur: & hoc Romanus Pontifex ſæpe exequitur: nam per Legatos ſuos poteſt etiam confirmare Patriarchas & cætera ſimilia exequi. Nihil itaque aduerſus nos habent hęc quæ de Iuda, & Sila nobis obijciuntur

ciuntur: nam non propria poteſtate vſi ſunt, ſed Apoſtolorum iure, quorum fuerunt Legati.

Ad id quod in obiectione ſequitur. quod orta ſcilicet controuerſia de fide, et lege, Synodus congregata eſt: & non tantùm Petrus decreuit, ſed omnes Apoſtoli, & ſeniores: & literę quas synodus dedit, non dicebant Petrus præcipit, ſed omnes Apoſtoli, & ſeniores. & Paulus & Barnabas miſſi ſunt á synodo, & nõ à Petro. Dico, in hoc Apoſtolorum Concilio Petri Primatum conſpicuum eſſe. ſic enim Act. 15. legitur. ☞ *Conueneruntque* Apoſtoli & ſeniores videre de verbo hoc: cum autem magna conquiſitio fieret, ſurgens Petrus dixit ad eos. Viri fratres, vos ſcitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meum audire Gentes verbum euangelij & credere &c. Nunc ergo quid tentatis Deum, imponere iugum ſuper ceruices diſcipulorum, quod neque Patres noſtri, neque nos portare potuimus? &c. Tacuit autem omnis multitudo: & audiebant Barnabam, & Paulum, narrantes quanta Deus feciſſet ſigna, & prodigia in Gentibus per *eos*. ☜ Iacobus deinde Petri ſententiam ſequutus eſt. & legem Moyſis non

eſſe

esse amplius seruandam sancitum fuit. quomodo poterat Petri Primatus aptius exprimi? ipse enim primus loquitur, & statuit: & silẽtio õnes annuerũt: Quod perpẽdens Hieronymus epist. ij. inter Epistolas Augustini tomo 2. inquit, *Tacuit omnis multitudo & in sententiam Petri Iacobus Apostolus, & omnes simul Præsbiteri transierunt*.

Et licèt literæ quas Apostolorum hæc synodus dedit, hanc habeant inscriptionem. *Apostoli, & seniores fratres his qui sunt Antiochiæ, Syriæ, & Ciliciæ fratribus ex Gentibus, salutẽ*. & Petri nomen non excipiatur, nec primo loco ponatur. hoc Petri primatui non officit: quia fidelibus ostendi hæc veritas de cessatione legalium debebat, nomine omnium Apostolorum, qui à Christo Domino, & à Spiritu sancto totius orbis magistri fuerant constituti, et si sub regimine Petri. Resolutio igitur quęstionis communem petebat talium Magistrorum sententiam: quæ vt omnibus esset magis accepta, nomine omnium Apostolorum promulgabatur: priuilegium autem hoc de infallibili magisterio, quod Apostoli habuerunt, causa extitit, vt aliquando Petri primatus non excipiatur: at hoc priuilegium solus Petri hæ-

res

ter Romanus Pontifex post Apostolorum õbitum obtinet: quia ipse solus Generali Apostolorum potestati succedit, vt in disputatione sequenti patebit. nihilominus Petri primatus notus omnibus erat, & ab omnibus venerabatur: ideoque primus loquitur, proponit, primus statuit ac decernit. & hoc etiam in õnibus Ecclesiæ Synodis constat; Papa, vel eius legati æquè cum Episcopis decreta Synodorum subscribunt: attamen Papę primatus omnibus est manifestus: quia tunc communis sẽtentia, & commune iudicium, illius controuersiæ definitiuum, palam fieri debet: ideo epistola communiter nomine omnium promulgatur.

Et hac eadem ratione Paulus, & Barnabas missi sunt á Synodo Apostolorum: quia omnium sententiam ac iudicium ferre debebant: & eo modo quo Petrus primatum super Apostolos habebat: sic Barnabas, & Paulus ab Apostolis missi, præcipuè à Petro missi dicendi sunt.

Addo, quód Sacri Scriptores potius factum & opus enarrant, quám ritum, & formam in operando habitam, vt in lectione Sacrarum scripturarum versatis patet, etsi ergo Petrus

alijs adhuc circumſtatijs ſuum in hoc opere primatum patefecerit: Lucas qui opus, & non operis ritum enarrare intendebat, ea omittere potuit: eo vel maximè quia Petri primatum palam fecerat principium Synodi enarrando.

Ad illud quod poſtremò in obiectione habetur, Ioannem ſcilicet confirmaſſe epiſtolis ſuis Aſiæ Eccleſias,&hoc idem feciſſe Paulum & Ignatium Antiochenum Epiſcopum: his verbis Philadelphienſis aperit imperitiam ſuam: aliud enim eſt doctrina confirmare fratres, eo modo quo concionatores, auditores firmant in fide ac mandatorum Dei obſeruãtia: aliud eſt confirmare fratres errantes, fraterna, & charitatiua correptione: & aliud eſt hoc idem operari auctoritate, & poteſtate: Apoſtoli quia Petri ſupremam quam habuit poteſtatem abſolutam, vt eis delegata vtebantur, Eccleſias doctrina,auctoritate, ac poteſtate confirmabant. Epiſcopi vnius Diæceſis ex motiuo charitatis poſſunt, cæteros Epiſcopos, & oues illis ſubiectas monitionibus firmare, vt in fide,& diuinæ legis cuſtodia perſeuerent, quod Ignatius Antiochenus Epiſcopus operatus eſt, ſcribens ad Magneſianos, & alios,

dum

dum iret, vel Romam, martirij causa, iturus erat. at Petri hæredes Romani Pontifices, quia absolutam obtinent potestatem super vniuersam Ecclesiam, & eam delegatam potestatem, qua vsi sũt Apostoli, ipsi tãtũ retinẽt, illud potestate operantur. Vanum ergo est affirmare, hoc munus fratres confirmandi, æquè in omnibus Ecclesiæ Præsulibus reperiri: nam nisi modum fratres confirmandi distinguant aduersarij, etiam laicos hoc obtinere munus dicendum esset. cum Saluator dixerit Matt. 18. *Si peccauerit in te frater tuus, vade, et corripe eum inter te et ipsum solum.* sed quia sequitur *Dic Ecclesiæ*. docet Ecclesiam diuerso iure homines corrigere posse, ab eo quo laici, & cæteri iure fraternitatis illud operari tenentur.

Dicat Philadelphiensis, oues in sua diæcesi, eodem iure ipse cum suis Præsbiteris concionatoribus confirmat, vel diuerso? non eodem iure respondet, quia Episcopus potestatem habet in sua Diœcesi, non autem Præsbiter concionator. Peto secundò, Episcopus in sua Diœcesi, & Metropolita in sua Prouincia vtique habet potestatem fratres confirmandi: habet ne eodem modo ius confirmandi fratres in

aliena Diœcesi vel Prouincia? minimé dicet Philadelphiensis: quia id Canones Nicæni & Sardicenses prohibent: nec volo vt in mea Diœcesi vel Prouincia alter Episcopus, vel Metropolita Pastoris munus exequatur. ergo ius confirmandi necessariò distinguendum erit: alio igitur iure Ignatius Antiochenam confirmabat Ecclesiam, & alio cæteras Diœceses: & alio iure Petrus cum hæredibus suis Romanis Pontificibus. ineptum est ergo quod in sua obiectione infert: & reuera nescire ostendit de quibus affirmat.

Decima septima obiectio. Petrus mittitur ab Apostolis in Samariam, vt Acta Apostolorum cap. 8. enarrant, ergo non erat Princeps Apostolorum, sed æqualem cũ cæteris obtinebat potestatem: non enim licet inferioribus ac subiectis mittere superiorem & Primatem: Acta autem sic habent. *Cum autem audißent Apostoli, qui erant Ierosolimis, quod recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Ioannem: qui cum venißent orauerunt pro ipsis vt acciperent Spiritum Sanctum.*

Respondeo hanc obiectionem sic concludere Consiliarij mittunt Imperatorem ad bellum: quia pro salute regni magis expedit: ergo Consi-

Consiliarij æqualem habent cum Imperatore potestatem: equidem inepte. Duplex ergo est missio, consultiua, & præceptiua, seu potestatiua. Petrus ab Apostolis mittitur in Samariam consultiua missione, non autem præceptiua. Peto à Philadelphiensi, cùm Act 15. orta est Antiochiæ controuersia, an Gentes Euangelio obedientes circumcidi deberent: omnis multitudo fidelium statuit, vt Paulus, & Barnabas ascenderent ad Apostolos in Hierusalem super hac quæstione; numquid illa multitudo maior fuit auctoritate ac potestate Paulo, & Barnaba eo quia misit illos? haudquaquam: quis sic delirabit vnquam, vt Paulo Apostolo fideles qui tunc Antiochiæ erant maiores fuisse affirmet? & Iosuæ 22. Cum filij Ruben, & filij Manasse altare construxissent iuxta Iordanem *infinitæ magnitudinis: quod cum audissent filij Israel, et ad eos certi nuntij detulissent, ædificasse filios Ruben, et Gad et dimidiæ tribus Manassæ altare in terra Chanaan super Iordanis tumulos contra filios Israel: conuenerunt omnes in Silo, vt ascenderent et dimicarent contra eos. et interim miserunt ad illos in Terram Galaad Phinees filium Eleazari Sacerdotis, et decem Principes cum eo, singulos*

los de singulis tribubus etc. quæro ab aduersarijs, cúm multitudo Israelitarum, qui ad præliandum parati erant, misit Phinees summum Sacerdotem, & decem Principes, num multitudo illa maioris erat dignitatis summo Sacerdote, & decem illis Principibus? minimè. ergo nõ sẽper mittẽs maior est misso; igitur missio quãdoque est cõsultiua, nõ autem præceptiua. Apostoli enim Petrum eorum Caput ac Pastorem miserunt consultiuè in Samariam, quæ nuper Christi Domini fidem susceperat, vt magis ac magis Samaritani in fide firmarentur & ea quę ibi disponenda erãt ab illorum Principe Petro constituerentur: sic enim magis expediebat.

Decima octaua obiectio. Barnabas, & cæteri fideles Act.4. vendebant agros, & afferebant pretium ante pedes Apostolorum: non docet autem scriptura ante pedes Petri pretium eos attulisse: ergo non Primatus Petri super Apostolos, sed omnium Apostolorum æqualis potestas significatur ac demonstratur.

Respondeo, opus non esse vt Sacri scriptores singulis in rebus Petri primatum super Apostolos innuant: ratio est, quia omnes Apostoli Petri absoluta potestate, vt illis delegata

vte-

vtebantur: & hoc vt eodem tempore Ecclesiam vbique terrarum commodè fundare valerent: cum ergo á Saluatore nostro illud susceperint munus, etsi Petro subordinatum, vt in actionibus magis serijs dignoscitur, motiuum esse non debet Aduersarijs Petri primatum deprimendi, si aliquando ab Apostolis vel coram Apostolis aliquid operatum fuerit, absque eo quod Petrus tanquam Princeps excipiatur. Apostoli deinceps vt cap. 6. legitur, septem elegerunt Diaconos, vt in rebus huiuscemodi ministri essent, & Apostoli in Gentium conuersione expeditiores essent: numquid si hoc pretium agrorum quod ad pedes Apostolorum allatum fuit, ad pedes Diaconorum allatum esset, etiam Diaconi Petro Apostolo æquales fuissent? minimè. ergo quia ad pedes omnium Apostolorum exhibitum fuit, omnes Petro Apostolorum Principi in absoluta regiminis potestate æquales enunciare non licet, Si semper sacri scriptores sic Apostolos æquarent, vt nunquam Petrum exciperent, & Petri primatum non ostenderent, hic Syllogizandi modus aliquid inferret: at in potioribus actionibus Petrum Principem, & omnium Apostolorum Pastorem, & Caput prædicant:

vt ſuperius enarrauimus: parum ergo refert ſi in actibus quibuſdam omnes pari modo Apoſtoli denuncientur operantes, vel adfuiſſe. Præterea in hoc etiam quod obijcitur, Petri ſuper Apoſtolos primatus euidenter oſtenditur. nam poſt ea quæ obijciuntur, vt cap. 5 legitur, *Ananias cum vxore ſua vendidit agrum, & fraudauit de pretio agri conſcià vxore ſua, & afferens partem quandam, ad pedes Apoſtolorum poſuit. Dixit autem Petrus: Anania, cur tentauit Satanas cor tuum mentiri te Spiritui Sancto, & fraudare de pretio agri &c. Audiens autem Ananias hæc verba, cecidit, & expirauit &c.* Hic ad pedes omnium Apoſtolorũ pretium agri attulit: attamen fraudem illius ſolus Petrus iudicauit atque puniuit: nonne etiam in re huiuſcemodi Petri primatus conſpicuè cernitur? audi ſolius Petri iudicium atque ſententiam. *Dixit autem ei Petrus: dic mihi mulier, ſi tanti agrum vendidiſtis? at illa dixit etiam tanti. Petrus autem ad eam: Quid vtique conuenit vobis tentare Spiritum Domini? ecce pedes eorum, qui ſepelierunt virum tuum ad oſtium: & efferent te. confeſtim cecidit ante pedes eius, et expirauit.* ex his, duo accipiant Aduerſarij: Petri ſuper Apoſtolos, & omnem

Eccle-

Ecclesiam primatum, & potestatem: & propriam damnationem, quia Deo, qui Petro primatum tribuit, fraudulenter resistunt.

Decima nona obiectio. Dicunt Romani Papam super omnes Reges, & Principes laicos Principem esse: at in Scripturis Sanctis oppositum legitur. nam B. V. & Ioseph Cæsari præcipienti, vt describeretur vniuersus Orbis, obedientiam præstiterunt: vt legitur Luc. 2. Si ergo Beata Virgo, & Ioseph obediunt Cæsari, cur non Romanus Episcopus? Præterea Christus Dominus Cesari subditus fuit, quia tributum Cęsari soluit, Matth. 17. & Pontio Pilato se fecit subiectum, & Paulus ad Rom: cap. 12. omnibus pręcipit vt Principi obediant: ergo Papa non est supra Principes laicos, sed illis subditus atque subiectus. & illud Lucæ 22. *Ecce duo gladij hic*, intelligi debet de gladio temporali, quo Reges vtuntur: de quo Paulus ad Romanos ait cap. 12. *non enim sinè causa gladium portat*. & de gladio spirituali quo vtitur Ecclesia, *qui est verbum Dei*, quod gladius spiritus dicitur ab Apostolo ad ephes 6. *Vt per omnem orationem, & obsecrationem orantes omni tempore in Spiritu, & in ipso vigilantes in omni instantia, et obsecratione pro om-*

ni bus sanctis &c. hic est gladius quem habet Ecclesia. errat ergo Papa cum alio vtitur gladio.

Respondeo, experientia constare, omnes qui á Petri Romana Cathedra abierunt, non tantùm hęreticos fieri, sed omnium hæresum euadere fœtidam sentinam. Impius iste Philadelphiensis, contra quem disceptamus, non tantùm in Opere suo, Petri, & Romani Pontificis potestatem deijcere molitur, ex hoc capite, quia scilicet Apostoli æqualem omnimodè habuerunt potestatem, sed aduersus Ecclesiæ vniuersæ potestatem tandem insurgens, ius euangelizandi tantúm habere cum ministerio Sacramentorum probare nititur: & Patrum Græcorum doctrinæ oblitus, in profundum omnium sordidarum hæresum sic se demersit, vt omnem Ecclesiæ abijciat iurisdictionem.

Hæc autem omnia quæ obijcit, tomo 1. lib. 4. disput 4 & alibi, reiecimus: attamen quædam subnectam, quibus Lectori, prout ad hanc attinet disputationem satisfacere debemus. Beatissimam Virginem, & Sanctum Ioseph fuisse Cæsari tunc imperanti subditos, gratis pro nunc concedo: ergo etiam summus Pontifex: inanis & falsa est huiuscemodi sequela

quela: nam in ſanctitate, dignitate, ac excellẽtia honoris, B. V. quæ mater Dei fuit, Angelos & homines excedit. Sed Petrus cum hæredibus ſuis poteſtate omnes ſuperat, quia vices tenet Chriſti Domini, cui *data eſt omnis poteſtas in Cœlo, & in terra.* Matth. vlt. Petrus enim paſtor eſt omnium Chriſtianorũ, & omnis Princeps, ſi Chriſtianus fuerit, eſt Petro ſubiectus, vt ouis Paſtori ſuo, & Principes ethnici ſicut Euangelio credere tenentur, ſic Petro ſubditi eſſe ſeu fieri debent: hanc enim obligationem habent, & Euangelio credendi, & Petro obediendi.

Ad illud quod ſecundò obijcit, Chriſtum Dominum ſcilicet tributum Ceſari exhibuiſſe, reſpondeo ipſum Saluatorem noſtrum docuiſſe nec ſe, nec Petrum ſoluendi Cæſari tributum fuiſſe debitorem. nam Matth. 17. ſic legitur. *Et cum veniſſet Ieſus Capharnaum, acceſſerunt qui didrachma accipiebant ad Petrum & dixerunt ei. Magiſter veſter non ſoluit didrachma? ait: etiam. et cum intraſſet in domũ preuenit eum Ieſus dicens. Quid tibi videtur Simon? Reges terræ à quibus accipiunt tributum vel cenſum? à filijs ſuis; an ab alienis. et ille dixit ab alienis, dixit illi Ieſus. Ergo liberi ſun*

filij, vt autem non scandalizemus eos, vade ad mare, et mitte hamum, et eũ piscem qui primus ascenderit, tolle, et aperto ore eius, inuenies staterem, illum sumens, da eis pro me, et te. quis non intelligit Saluatorem nostrum tributum dedisse ad euitandum scandalum, & tumultum, ne scilicet ministri Cæsaris opinarentur se Regnum illud temporale assumere voluisse? qua occasione remota, docet, se & Petrum soluere non teneri: igitur secundum iura non tenebatur. res est euidens.

Nec Pontio Romano Præsidi fuisse subditum neque subiectum, ex his quæ nuper diximus constat. quid enim est tributum soluere non teneri: nisi subditum non esse? omnis enim subditus tributum suo Principi illud petenti debet. quod insuper patet per ea quę Saluator eidem dixit. *Non haberes in me vllam potestatem, si tibi datum non esset desuper.* enim verò si Pilatus ordinariam potestatem super Christum Dominum habuisset, sicut super cæteros Iudeos habebat, talia verba proferre opus non esset: fuit autem id desuper datum Præsidi permissiué, vt Redemptionis opus impleret: qua occasione remota, nullã super eũ potestatem habuisset, vt ipse Dominus noster fate

tur

tur:dũ immunis est à debito soluendi tributũ.

Paulus Apostolus in epist ad Rom. cap. 12. cúm inquit. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit*, ad laicos sermonem dirigit. nam dato opposito, doctrinam Saluatoris Matt: 17, nuper allatam solueret, & sibimet contradiceret dicenti 1. Tim. 5. tribunal Cleri esse apud Episcopum: *Aduersus Præsbiterum accusationem noli recipère nisi sub duobus aut tribus testibus*. & 1. Cor. 6. Potestatem suam nulli subiectam enunciat, dicens. *An nescitis quoniam Sancti de hoc mundo iudicabunt, & si in vobis iudicabitur mundus, indigni estis qui de minimis iudicetis? Nescitis quoniam Angelos iudicabimus? quanto magis sæcularia? sæcularia igitur iudicia si habueritis, contemptibiles qui sunt in Ecclesia, illos constituite ad iudicandum*. & reuera Apostolus exprimit euidenter Potestatem Apostolicam, & ministrorum Ecclesiæ, omni laicorũ Pri ncipũ potestate excelsiorẽ esse. Pudeat ergo Philadelphiensẽ imperitię, vel malitiæ suę: etenim dum Romani Pontificis potestatem oppugnat, & Sacrarum Scripturarum imperitum, & variarum hæresum conspurcatum, seipsum aperit.

Ad

Ad illud, *Ecce duo gladij hic.* Lucæ. 22. Asserit Philadelphiensis duos esse gladios, materialem primum, quo Principes laici vtuntur; & spiritualem alterum, quo vti debet Ecclesia. sed reuera hac differendi forma rudem se habuisse intellectum ostendit; nec enim ad maledicendum methodum peritorum habet. loquitur ergo Dominus Apostolis, cùm ait: *Quando* misi vos sine sacculo, & pera, & calceamentis, numquid aliquid defuit vobis? sed nunc qui habet sacculum, tollat similiter, & peram: & qui non habet, vendat tunicam suam, & emat gladium &c. at illi dixerunt: Domine ecce duo gladij hic. at ille dixit eis, satis *est* vterque hic gla[illegible] us Apostolorum est, qui per te materialis est primus, & qui spiritualis secundus. vtrumque ergo gladium Petrus habet, primum pro capite plectendis, vel comburendis hæreticis: secundùm verò pro euangelica veritate annuncianda,

Paulus autem dum inquit ad Ephes. 6. gladium Spiritus esse verbum Dei &c. de certamine, quod fideles aduersus Satanam habent, differit; & non ad excludendam ab Ecclesia potestatem gladij ea scripsit. & quod ita sit, en citatæ scripturæ textus. *Induite* vos armaturam

turam Dei, vt posſitis ſtare aduerſus inſidias diaboli. quoniam non eſt nobis colluctatio aduerſus carnē,& sãguinē, ſed aduerſus Principes,& Poteſtates, aduerſus mūdi rectores tenebrarū harū, contra ſpiritualia nequitiæ in cæleſtibus. Propterea accipite armaturā Dei, vt poſſitis reſiſtere in die malo, & in ōnibus perfecti ſtare &c. in omnibus ſumentes ſcutum ſidei, in quo poſsitis ōnia tela nequiſsimi ignea extinguere, & galeam ſalutis aſſumite, & gladium ſpiritus, quod eſt verbum Dei, per omnem orationem, & obſecrationem orantes omni tempore in ſpiritu *&c.* ☞ quamobrem hæc Philadelphienſis obiectuncula ſic concludit. Paulus docet nos aduerſus Satanam gladio Spiritus qui eſt verbum Dei, certare debere: Ergo Eccleſia non habet niſi huiuſmodi gladium. vel ſic: Eccleſia aduerſus Satanam vti debet gladio Spiritus, ergo aduerſus homines malos nō habet materialem gladium: quid ineptius? Etenim Eccleſię ſupremus Paſtor præcipuè, vtrūque gladium habet, & materialem, quo Petrus vſus eſt, Ananiam, & Saphiram ſolo verbo imperans, occidendo, vt Act. 5. legitur. & ſupra enarrauimus: nec obſtat quod ſinè ferro illos morte damnauit, ideoque ius gladij Petrū

non

non habuisset dicendum sit: quia mors corporalis ibi attendenda est, quæ ordinariè gladio infertur, & cæteris materialibus instrumẽtis: Petrus autem ad digniorem suæ potestatis ostensionem, verbo, non orationis deprecatiuæ ad Deum, sed comminatiuo, & imperatiuo eos tanquam supremus Ecclesiæ Princeps occidit; vt ex ipso textu patet. habet autem Ecclesia etiam spiritualem gladium, at hic gladius per remotam metaphoram dicitur verbũ Dei, quod per Ecclesiasticos prædicatores auditoribus exhibetur: per proximam autem metaphoram est censura, quæ triplex est; excommunicatio, suspensio, & interdictum, & similia. Sed ex hoc disceptandi ritu, quem habet Philadelphiensis, hæreticum, non autẽ Theologum se esse patefacit.

Homo ergo iste, postquam, varijs argumẽtis æqualitatem potestatis in Apostolis inferentibus, contra Petri primatum insurrexit; Capite vltimo Operis sui, septem improperia aduersus Romanũ Pontificem exponit: & multorum criminum eum grauiter insimulat, quę tamen ad septem capita reuocat: Primum, quia dicit se esse Deum in Terris. secundum, quia cùm pœnitentes ad Sacerdotem, pro peccato-

rum

rum absolutione accedunt, præcipit absoluentibus vt eos primùm interrogent an credant in Pontificem. Tertium, quia docet se non posse esse hæreticum. Quartum, eo quòd asserat se super Concilia, & Sanctos Ecclesiæ Patres potestatem habere. Quintum, quia turpiter super pedes crucem gestare audet. Sextum, quod sedens sanctum Eucharistiæ Sacramentum sumat. Septimum, quia affirmat, hæc & similia sibi competere, quia Petrus Romæ obijt.

Quoad primum, ostendere nititur Pontificem similem esse Lucifero, qui appetijt æqualitatem Dei; & Euę, cui á Demone dictum fuit *Eritis sicut Dij scientes bonum & malum* Gen. 3. subdit verò, Romanos in re huiuscemodi excusationem assumere, quia scilicet eo sensu Pontificem Deum nuncupant, quo Moysi exod. 1. dictum fuit, *Ecce ego constitui te Deum Pharaonis*. nec tamen hoc licere subdit quia etsi Moysi hoc á Domino dictum sit, nihilominus, nec Populus Israel aliquando Moysem Deum vocauit, nec Moyses sic appellari præcepit. & addit tandem: Si Papa est Deus in terris, præcipiat Terræ vt germinet herbam, & venti, & mari vt quiescant &c.

V Quoad

Quoad secundum, inquit abominabile esse, vt quod Deo soli competit, homini tribuatur, Deo, & in Deum quippe credendum esse, non autem Papæ: & Pœnitentem à Sacerdote circa fidei articulos, qui in Symbolo recensentur, examinandum esse, non autem, an credat in Papam.

Quoad tertium, asserit perniciosum esse errorem, opinari Papam non posse fieri hæreticum: quia omnis homo mendax Psal. 115. patet exemplo Petri qui Christum negauit, & á Paulo Gal cap. 2. repræhensus est. & aliorum Romanorum Episcoporum, qui vt hæretici damnati fuerunt, vt Liberius, Honorius, & Ioannes viges. secundus. Sergius, inquit, Romanus Papa, homo ferus extitit: quia alterius Pontificis cadauer è sepulcro extraxit, & in Tiberim proiecit: ergo Papa quodcumque crimen patrare potest, Et Paulus Apostolus à Spiritu Sancto edoctus ac confirmatus, cum alijs voluit Euangelium conferre, ne erraret; eo magis Papa, inquit, errare poterit.

Quoad quartum, ait, nullo modo Papam esse super Concilia: nec oppositum doceri á Patribus, nec à Sacris Scriptoribus, nec ab ipsis Concilijs. citat Canonem Apostolorum præ-

cipien-

cipientem vt in rebus publicis vniuersa conuocetur Ecclesia. & in Actis subdit cap. 8 legitur Petrus missus á Synodo. & Sinodos Romanos Pontifices damnasse constat.

Quoad quintum, rem illicitam esse ostendit, crucem super pedes gestare, cum sancti Ecclesię Patres Crucis signum maximè venerandum esse doceant,& á Regibus ac Principibus super Caput teneatur.

Quoad sextum, turpe esse dicit Romanum Episcopum sedentem sumere Corpus Domini in sacrificiò Missæ. etsi id operatur vt Cænam Saluatoris in oppido Emmaus cum duobus discipulis inchoatam commemoret, hanc inquit inefficacem excusationem esse, quia Christus Deus est, Papa autem homo viator & peccator.

Quoad septimum crimen; euidentem addit esse errorem, vt Romanus Episcopus tantam sibi assumat potestatem, eo quia Petrus Romę martirij lauream obtinuit; cum pretiosior ac dignior sit sanguis Christi, sanguine Petri Apostoli: quamobrem, hac ratione potius Episcopo Hierusalem hac vti potestate, contingeret:

Priusquam hæc obiecta refellamus, dicimus

Philadelphienſem, aut hæc eructaſſe, quia ſibi vera ac digna aſſerta viſa ſunt: vel vt Græcorum Nationem deciperet, & contra Romanum Pontificem iram, & odium excitaret atque foueret. ſi primum, inſcium, ac rudem, ſe eſſe demonſtrat. Si ſecundum, ſceleſtum ac peſſimum hominem patefacit. de quo prou. 6. legitur, *Homo apoſtata, vir inutilis, graditur ore peruerſo &c. prauo corde machinatur malum: & omni tempore iurgia ſeminat. huic extemplo veniet perditio ſua, & ſubito conteretur, nec habebit vltra medicinam. deteſtatur autem eum Dominus, qui ſeminat inter fratres diſcordias.*

Ad caput primum. Apud quem? quo in loco. legit Romanum Pontificem docuiſſe, vel decreuiſſe vt à fidelib⁹ Deus in Terris nuncupetur? vocat autem ſe ſeruum ſeruorum Dei, & in Actis Eccleſiæ ſolemnibus, docet ac dicit, ſe vniuerſę Eccleſiæ eſſe Epiſcopum, & Paſtorem, ac Iudicem: Synodorum autem Patres æquè iurè, ac meritò dixerunt Romanum Pontificem Cuſtodem eſſe fidei, qui omnium Eccleſiarum curam gerit, cui ſynodus obedire tenetur: & Caput Eccleſiæ, vt in tertia generali ſynodo Epheſina legitur. Iudicem

Con-

Conciliorum & Ecclesiæ vt Act. 1. Concilij generalis quarti patet. Archiepiscopum Apostolicæ sedis, Act. 2. Conciliorum Presidentem & vniuersalem Archiepiscopum, Patriarcham, & Papam, Act. 3. & 6. Restitutorem Episcoporum proprijs sedibus in Orientis Prouinciis, act. 8. & 9. ac 10 Caput Ecclesiæ, cui à Saluatore vineæ custodia commissa est, cui corpus Ecclesiæ vnire contingit. Patrem respectu Episcoporum in Synodis existentium, qui illius filii dicuntur: & qui rogatur vt Acta synodi confirmet: in epist. synodali eiusdem Concilij Chalcedonensis ad s. Leonem Papam. Quæ similiter in pluribus synodis legũtur. nec ista rhetoricè. & encomiasticè dicta fuerunt, vt ineptè, & apostaticè quidam opinantur: quia non tantùm fuerunt dicta, sed facta, & exequutioni mandata; vt in Actis Cõciliorum constat: & hoc iure illi contingit, velit nolit satanas cum omnibus schismaticis suis. nam à Christo Domino generalis Vicarius, & vniuersæ Ecclesiæ Pastor fuit constitutus, & huic iuri renunciare nequit, dum sedem retinet Petri: & hoc in præsenti disputatione euidenter demonstrauimus. sed quod sit Deus in Terris, nullibi à Romano Ponti-

fice

fice sancitum nec vſurpatum legitur.

Fateor Conſtantinum Auguſtum, qui inter Romanos Cæſares primò ſub Crucis vexillo ſolemniter militauit, & Iuriſperitos quoſdam, id pro Romano Pontifice denunciaſſe: at ſenſus illorum fuit, Romanum Pontificem in terris vices tenere Chriſti, qui verus homo, & verus Deus eſt: & poteſtatem illius ſuper vniuerſam Eccleſiam obtinere, & exequutioni mandare: non autem quòd ſit Deus qui poſſit Tærrę præcipere, vt germinet herbam, & mari ac ventis, vt quieſcant.

Cúm autem Luciferi, & primorum parentum crimen Pontifici obijcit: dico in re huiuſcemodi Philadelphienſem morem meretricum ſequutum eſſe: quæ ſi aliquando cum honeſtis mulieribus altercationem aſſumant, illico meretriciam infamiam illis obijciunt, formidantes ne illis id iure exprobent: quis enim Luciferi, & primorum parentum ſectati ſunt crimina, niſi Græci ſchiſmati? (excipicio tamen viros illius Nationis probos atque catholicos) enimuero Luciferi, & primorum parentum præcipuum crimen, inordinatus propriæ excellentiæ appetitus fuit; & inobedientia cum apoſtaſia. illud conſũmauit peccatũ. Græci autem

tem

tem Primatum Petri & Romanorum Pontificum appetentes in Ecclesia, contra Nicænos canones,& sedis Apostolicæ potestatem ac voluntatem, Episcopum Bizantinum, qui sub Heracleensi Parœcia semper fuit, primò super Patriarchas Alexandrinum,& Antiochenum extollere voluerunt .& postmodum, quod nō tantùm operari, sed & cogitare nefas est,æqualem Romano Pontifici constituere voluerunt; & quia Romani Pontifices restiterunt, inobedientes, & apostatæ ab Apostolica sede abierunt. quis nam Luciferi,& primorum parētum crimina imitati sunt,summus Pontifex,an Episcopus Bizantinus?

Cur non animaduertitis, cur perpendere negligitis saltem tertiam, & quartam generales Synodos,in quibusRomanus Pontifex Caput dicitur Ecclesiæ vniuersalis, & Synodorum?quomodo poterat fieri Episcopus Bizantinus æqualis Papę, vt duo Ecclesia obtineret Capita? nimis reuera excæcat cor hominis ambitio. Vos, vt optimè noui,Romanis obijcere soletis, ecclesiam à nobis fieri meretricem, quia duo capita illi damus & duos sponsos: Christum Dominum scilicet, & Romanum pontificem; sed hic obijciendi modus vel ex nimia

nimia inſcitia, vel ex turpi malitia ortum ducit: nam Chriſtum Dominum ſcimus triumphantis ac militantis Eccleſiæ Caput eſſe principale, abſolutum, nulli Creaturæ ſubordinatum: Papam autem Caput Vicarium ſubordinatum, & Chriſto Domino ſubiectum. nec quia Regnum ob Regis abſentiam, habet Proregem, tenet ideo duos Reges: quia Prorex ſubordinatus eſt Regi: nec tale regimen eſt meretricium, quia duos habet Rectores, quia primum eſt abſolutum, & alterum ſubſtitutum, vt ſanis patet, ſic á ſimili, Eccleſia non dicitur duo habere eodem modo Capita, quia Regem Chriſtum. & proregem Petrum cum hęredibus ſuis obtinet. quia primum eſt abſolutum, poſterius eſt Vicarium.

At vos Græci homines hunc cõmiſiſtis errorem, cùm Epiſcopum Bizantinum Romano Pontifici ęquare tentaſtis, & apoſtaticè hoc rectè factum ſuſtinetis. ſic enim eſt in Eccleſia duo conſtituere capita. quis ſanæ mentis, & ambitionis expers, nõ nouit ex hac veſtræ carnalis æmulationis ſentina, totius Eccleſiæ commotionem ortam füiſſe? quis non nouit Deum propterea iratũ, õnem Græcorũ Nationẽ exterminaſſe? *Aſſur virga furoris mei*. Iſai 10.

Oc-

Occurritis huic instantię, asserentes, Deum aduersum vos minimé iratum esse: quia primis trecentis annis, vniuersi fideles sub virga Ethnicorum Principum fuerunt, attamen olim Christiani à Deo fuerunt præ cæteris dilecti: sed dico, Cęsares tunc Christianos persequutos fuisse, qui fortes permanentes in fide, martyrij lauream obtinebant: & numerus credentium augebatur ipso martyrij exemplo, & spiritu sãcto inspirante, contestante Deo Christianæ fidei veritatem signis, prodigijs & portentis: at Gręcorum nationem nunc temporis non ita persequuntur Ethnici Principes vt fidẽ Christianam auferre moliantur: sed Græci sponte legẽ dimittunt Euangelicam, & per singulos dies ad sectam Maumethicam diuertunt, itaut in pluribus Græcorum Prouincijs, præcipuæ minoris Asiæ, vt ipse vidi, vix Christianæ fidei vestigia supersint. vbi martyres? vbi Christianæ fidei prædicatio? vbi fidelium augmentatio? vbi Theologorum scholę, vt homines instruantur, qui parati esse debent *ad reddendam rationẽ de ea quæ in nobis est fide?* O'terque quaterque miserabiles homines? ob luciferianum crimen episcopi Bizantini, & carnalem vestræ Nationis æmulationem, iratus

X Deus

Deus abstulit á vobis catholicæ fidei candelabrum,& sub duro Maumetico flagello vos cõstituit. quod mihi maximè displicet: *Deus qui diues est in misericordia, & dispersiones Israelis congregat*, omnia in pristinum decorem reuocare dignetur.

Ad caput secundum: ex hac obijciendi forma, in diuinis scripturis expertus, & in controuersijs exercitatus optimè discernit, Philadelphiensem & cæteros eiusdem opinationis. Græcos, omnium hæreticorum obtinuisse instituta: ira enim & odium in Romanum Pontificem eos compulit, vt libros lutheranorum & Caluinistarum & consimilium hæreticorum assumerẽt, vt plurima inde aduersus summum Pontificem acciperent maledicta,& vulpinam hęreticorum fraudem appræhenderẽt, vt scilicet mendacijs & calumnijs aduesſus veritatem etiam insurgendo, suorum lectores librorum contra veritatem odiosos amplius redderent,& Romanæ Ecclesiæ infensiores parerent hostes. O inauditam sceleritatem! Græcæ Nationis homines, apud quos olim tanta viguit sanctitas, doctrina,& bonarum artium disciplina, ad tantam descenderunt turpitudinem, vt præfatorum hæreticorum insanias se

ctari

ctari voluerint, qui non tantúm Romanorum sed omnem Græcorum fidem etiam oppugnant: nam ordinem Hierarchicum Ecclesiæ Præsulum, Sanctum Missæ Sacrificium, bonorum operum necessitatem, numerum, & efficaciam Sacramentorum, ieiuniorum meritũ, cultum sanctorum; venerabilem Euchariſtiã, Regularium vota ac laudabilẽ ſtatum, & cætera ſimilia, quæ ſemper Græcorum credidit Ecclesia euertere quærunt: attamen illorum complectuntur libros, ex hoc tantúm capite, quia illos ſocios obtinent ad ſummum Pontificem maedicendum. Neronis matrem aliquando dixiſſe ſcribunt: occidat, dummodo regnet. Sic nunc temporis Græci aiunt. Maledicamus Papæ, & tota pereat fides, & Patrum noſtrorum doctrina. quis ſic delirauit vnquam?

Ad id ergo quod obijcit dicimus, turpem eſſe calumniam, nempe Romanæ Eccleſiæ Præsbiteros pœnitentes examinare teneri, an credant in Papam: quo in volumine vel Papæ ſãctione hoc legitur? quis Doctor Catholicus hoc vnquam docuit vel ſcripſit?

Debent autem ſacerdotes examinare pœnitentes, an integram habeant Chriſtianam & catholicam fidem: Dogma autem fidei eſt &

in Symbolo fidei continetur, cùm dicitur *credo vnam, sanctam, catholicam & Apostolicam Ecclesiam* Petrum cum successoribus suis Pastorem ac supremum Patrem esse vniuersæ Ecclesiæ; cuius sacras leges, fideles õnes seruare tenentur. quamobrem prudens sacerdos, inter cæteros fidei articulos, hunc etiam pœnitenti commemorare debet: & hoc laudabiliter exequitur. qui enim Petri & successoris sui potestatem non veneratur, hæreticus est & schismaticus: sacerdos verò qui curam gerit animarum prospicere tenetur, ne fideles fiant hęretici vel schismatici: attamen hoc de Petri potestate dogma sic à sacerdotibus examinatur, vt non omittant primùm cęteros fidei articulos proponere Pœnitentibus: impia autem fraus est affirmare catholicos sacerdotes sic de Pontificis potestate curam tunc gerere, vt cæteros ac principaliores fidei articulos proponere contemnant.

Nec tamen catholici sacerdotes docent in Papam credendum esse, velut in Deum: sed Deo credendum esse, qui Petro & successoribus dixit matth. 19 *Quodcunque ligaueris super terram erit ligatum & in Cælo &c. Pasce agnos & oues meas.*

Ad

Ad caput tertium. Impius Philadelphienſis non tantùm Græcorum ſchiſmatis, ſed Lutheranorũ & Caluiniſtarum patrocinator arguit catholicos docentes Romanum Pontificem hæreticum fieri non poſſe, quia ſcriptum eſt, *omnis homo mendax*: qua obiectione omnem catholicam fidem euertere nititur: nam eodem modo mendaces denunciare debet Euangeliſtas, & Apoſtolos, & Synodos, etiam vniuerſales Eccleſiæ: nam illi homines fuerunt: igitur de fidei articulis à Synodis explicatis, de his quæ tradiderunt Apoſtoli & Euangeliſtæ, dubitare liceret: hæc & ſimilia aduerſus Chriſtianam fidem, tantùm Atheiſtæ obijcere ſolent: & licet qui hæc proponunt argumenta, Græci dicantur vel Caluiniſtæ, ſeù Lutherani, attamen, nec Chriſtiani ſūt, nec aliquid credunt de his quæ fuerũt á Chriſto Domino reuelata, & ab Apoſtolis promulgata.

Quamobrem reſpondeo Apoſtolos, Euangeliſtas, generales ac legitimas Synodos, & Romanum Pontificem, cùm docet Eccleſiam, errare non poſſe, & ſi homines ſint: quia Spiritus Sanctus ſic illis aſsiſtit, vt integram Chriſtianam, & Catholicam Fidem vſque ad conſũmationem ſæculi in Orbe conſeruet, prout

Domi-

Dominus ipse in vtroque testamento pollicitus fuit: *Suscitabit Deus cœli Regnum, quod in æternum non dissipabitur.* Dan. 2. *Thronus eius sicut sol in conspectu meo.* Psal. 88. *Ecce ego sternam per orbem lapides tuos, & fundabo te in saphiris, & ponam Iaspidem propugnacula tua, & portas tuas in lapides sculptos.* Isai. 54. *Portæ inferi non prævalebunt aduersus eam* Matt. 16: *Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem sæculi.* Matth. vlt. Si autem errare docendo valerent, Ecclesia quæ veræ fidei nexu inconcussa permanet, defecisset: nam illam dicimus veram fidem quæ nobis à prænumeratis Magistris proponitur. Si autem Deus illis non assisteret, vt errare valerent, homines iustè ligare minimè possent, vt illis adhiberent fidem: quia magistro mendaci qui decipere docendo potest, nemo credere tenetur. cum ergo Apostoli, imò Dominus ipse nobis præceperit vt illis obedientiam exhibeamus, eodem tempore seipsum obstrinxit ad assistẽdum illis, vt sic doceant, vt errare nequeant.

Cúm Petri negationem proponit, ineptissimé disserit: nam priusquam Dominus insufflaret in Apostolos Ioan. 10. & aperiret illis sensũ vt intelligerẽt scripturas Lucæ 24. & Spiritum

tum Sanctum mitteret in die Pentecostes Act. 2: Petrus, & cæteri Apostoli, cum homines rudes fuerint, errare vtique poterant: postmodum autem nequaquam. vanum ergo est Petri vel Thomæ errorem proponere: quia tunc Petrus munus Vicariatus Christi, & vniuersalis Ecclesiæ Pastoris non obtinuerat.

Paulus Apostolus ad Gal. 2. cùm Petrum repræhendisse affirmat, non in iure docendi, nõ circa veritatem doctrinæ errantem Petrum insinuat: quia si Apostoli docendo errare potuissent, vnde fidei firmitatem obtinere potuissemus? inscius, an atheus est qui hæc opinatur, & obijcit? præterea dixerat illi Dominus. *Rogaui pro te Petre vt non deficiat fides tua.* quomodo circa fidem seù credibilia errare poterat? error autem & si nullius momenti fuerit, circa comestionem & vsum legalium extitit, ne offenderet Iudæos Neophitos, Fidelium Gentilium conuersationem & mensam euitare simulabat: quod operari non licere Paulus affirmabat. hæc autem ad integritatem fidei minimè pertinent, vt patet.

Cùm subdit, plures Romanos Pontifices fuisse hæreticos, dico hæreticorum, & schismaticorum fuisse calumniatrices adinuentiones, vt

pluries

pluries tomo 1, & 2. demonstrauimus. enimuero Romanum Pontificem Ecclesiam docentem impossibile est errare: fidelis enim Deus noster est, qui non patitur Petrum cum successoribus suis in Ecclesiam suam errores intrudere posse, quę in fidei veritate inconcussa permanebit vsque ad consummationem sæculi. nec æstimo Diuinæ prouidentiæ congruere, vt Romanus Pontifex etiam extra cathedram circa fidem errare valeat, vt fiat hæreticus: nec id aliquando contigisse nemo sibi persuadeat: qui enim oppositum opinantur, vel inscij, vel circa fidem male sentientes sunt.

Quòd autem quidam ex Romanis Pontificibus operati sunt aliquid quod posteris pietatis exemplum præbere non potest. Dico Dominum nostrum Iesum Christum Angelis beatis, & cæteris compræhensoribus Sanctis, suam non credidisse Ecclesiam, sed viatoribus hominibus, de quibus legitur 3. Reg. 8. *Non est enim homo qui non peccet.* & 1. Ioann. 1. *Si diximus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.* manifestum est Sanctissimo Pontificali muneri, & vitæ, & operum sanctitatem coniungere maximè congruere. quidam defecerunt aliquando.

do. id autem Petri cathedra non docuit, sed illius qui tenebat cathedram animi infirmitas operabatur. idcirco, & ipse Romanus Pontifex pro suis operibus, non autem pro munere cathedræ, præsbitero Confessario vtitur, á quo ab his quæ humana fragilitate contrahit, Sacramentalem obtinet absolutionem. Sed qui hæc obijcit, vel talibus delectatur obiectis, seipsum & opera sua examinet, & cæterorum hominum non accusare, sed excusare, vel compati infirmitatem nouerit.

Ad caput quartum. Putat Philadelphiensis perniciosum esse errorem, affirmare Pontificem Romanum super Generale Concilium habere potestatem, verúm hæc sententia de Papæ primatu super Concilia, est adeo vera, vt opposita sententia sit explorata hæresis: nam regimen Ecclesiæ diuino iure est Monarchicũ non autem aristocraticum: vt hucusque demonstrauimus: patet etiam hoc expressè per generalium Synodorum Acta, & dotrinam. nã vt supra enarrauimus, ex Concilio Generali tertio & quarto, Romanus Pontifex est Caput, Iudex, Pater, Custos, Pastor, ac moderator Cõciliorum actu congregatorum. vt tomo 1. lib. 2. disp. 4. demonstrauimus. Quoad missionem

Petri in Samariam, iam diximus non fuisse missionem præceptiuam, sed consultiuam, vt samaria Petri Apostolorum Principis doctrina, potestate, ac præsentia, magis in fide firmaretur, & illius Ecclesiæ dispositio amplius solidaretur.

Quòd autem Romani Pontifices in Synodis á Patribus damnati fuerint, error est manifestus. nam nec Marcellinum, qui metu mortis idolis thus obtulit, Synodi Patres damnare ausi sunt, dicentes, *Tuo te ore iudica, nam prima Sedes à nemine iudicatur*. Quoad Canones, quos dicunt Apostolorum, quicquid sit de illorum numero, ac valore, pro nunc affirmare satis sit non semper expedire, nec olim tempore Ethnicorum principum, pro litibus, ac controuersijs decidendis vniuersam conuocare Ecclesiam licuisse: vt tomo 1. de Ecclesia lib. 2. & tertio satis diximus.

Ad caput quintum. audet Philadelphiensis Romanum Pontificem arguere, eo quia super pedes Crucis signum gestare consueuit: indecens esse docens signum illud sacrum ac venerabile, quod in Ecclesijs honoratur, & in fronte & capite Regum collocatur, super pedes feratur sculptum. Sed homo iste doctrinam Patrum

trum suorum ignorat; nec Chrysostomum legit, qui serm. quod Christus sit Deus, tomo 5. docet Crucis signum omnibus in locis honestis pingere licitum esse, *Neque enim, inquit, sic regia corona ornatur caput, vt Cruce, quæ omni cultu dignior, & quam omnes prius abhorrebãt, eius figuram tantopere quærunt: atque adeo vbique & inuenitur apud Principes, apud subditos, apud mulieres, apud viros, apud virgines, apud nuptas, apud seruos, apud liberos: subinde omnes ea se signant in scribendo, in nobilissimum membrum nostrum: in fronte enim nostra quasi columna quotidie figuratur. Sic in sacra mensa, sic in Sacerdotum ordinationibus, sic iterum cum Corpore Christi in mysticis cænis fulget. Hanc vbique celebrari videri licet, in domibus, in foris, in solitudine, in viis, in montibus, in collibus, in vallibus, in mari, in nauigiis, & in sulis, in lectis, in vestibus, in armis, in thalamis, in symposiis, in uasis argenteis, in aureis, in margaritis, in murorum picturis, in corporibus brutis malè affectis &c.* Si ergo Crucis signum vbique etiam in muris, ac lapidibus secundùm Chrysostomum laudabiliter depictum fuit, cur non super pedes Summi Pontificis? & præci-

pué, quia cū fideles ad illius pedes prosternunt se, & Apostolicam venerantur dignitatem, & Christi Dei nostri Vicariam potestatem, in ea veneratione non seipsum, sed Crucis signum adorandum proponit; hac igitur ratione super pedes Crucis gestat venerabile signum: opus autem hoc laudabile redditur, quia finis operantis sanctus est. Theologorum verissimum est axioma, quòd sicut principium in speculabilibus, ita finis in moralibus: principia si vera fuerint, conclusionem veram pariunt: si finis operantis bonus, & ipsum opus erit bonum: in hoc ergo opere non proprius, sed Crucis honor intenditur, ideoque digné exequitur.

Imò summa hic fulget Romani Pontificis humilitas: nam vt diximus, quia à fidelibus Apostolica in ipso veneratur dignitas, Crucem proponit, vt adoratio illa non ad seipsum, sed ad venerabile Crucis signum tendat.

Ad caput sextum. Theologorum est communis sententia, vt supra enarraui: quod sicut principium in speculabilibus, ita finis in moralibus. finis huius Actionis Pontificię, & consimilium rectus, pius, & sacer est: idcirco & opus ipsum rectum, pium, & sacrum existit. Græcorum Natio, Romanum Pōtificem,

Christi

Christi Dei nostri Vicarium Generalem esse, super vniuersam Ecclesiam, in Concilio Generali Florentino enunciauit, & vt verissimũ Catholicæ fidei dogma venerata est:idcirco plura in sacris actionibus sub hac ratione illi operari licere, pari modo, fateatur.

Ad caput septimum, & vltimum. Opus hoc á Philadelphiensi ad Lectores decipiendos, in lucem editum fuisse, per ea quæ obijcit, conspicué cernitur. nullus enim Catholicorum dixit aut scripsit aliquando, Romanum Pontificem supremam in Ecclesia obtinere potestatem, quia Romana Vrbs sanguine Petri Apostoli consecrata fuit: sed quia Petrus Apostolorum, & vniuersæ Ecclesiæ Princeps, Romanũ Episcopatum assumpsit, & cum Romæ martyrij laurem adeptus fuerit, potestatis suæ hæredem ac successorem Romanum Episcopum constituit: nam Petri suprema potestas in Ecclesia, ipso obeunte, terminum habere minimè debuit: igitur Episcopatum, quem ipse tandem assumpsit, primatus sui hæredẽ dedit. Ineptũ est ergo Hierosolimitanũ Episcopum Primatẽ denunciare, quia ibi Christus Dñs sãguinẽ fudit. nã ipse Petro vices suas cõmisit, Ioã. c. vl. voluntas ergo Petri in re huiuscemodi examinãda est: hæc autẽ ab initio Ecclesiæ patuit.

DISPVTATIO TERTIA

An Poteſtas à Domino Apoſtolis tradita hæredes habuerit.

QVATVOR fuiſſe Apoſtolorum munera, in antecedenti diſputatione demonſtrauimus, Apoſtolatum, Præsbiteratum, Epiſcopatũ, & Sacræ politiæ adminiſtrationẽ. Apoſtolatus, poteſtatem præſefert euangelicã veritatem, ſignis, & prodigijs, ſeu miraculis teſtificandi, & Canonicas Scripturas cõſtituendi. Præsbiteratus, ius eſt Sanctiſsimum Euchariſtiæ Sacramentum conficiendi, Deo incruentum corporis, & Sanguinis Chriſti ſacrificium offerendi, & in foro interiori peccata dimittendi. Epiſcopatus, munus præsbiteros ordinandi, chriſma complendi, Baſilicas conſecrandi, &c. Sacræ politię adminiſtratio, poteſtatem directiuam, & coerciuam erga ſubditos in foro exteriori, complectitur.

Apoſtolos autem fuiſſe epiſcopos, manifeſtum

ſtum

ſtum eſt in Scripturis Sanctis, Act. 1, Tim. 4. ad Tit. 1. & alibi, & Sanctorum Patrum eſt communis ſententia. Sic Dionyſius Areopagita de Eccleſ. hierarchia, vbi de Conſ. Hieronymus de Scriptoribus Eccleſiaſt. in Polycrat. Cyprianus lib. 3. epiſt. 9. Epiphanius hæreſi 27. Ambroſius ſerm. 2 in Dan. & in 1. Cor. capit. 13. Chryſoſtomus homilia 1. in Marcum. Auguſt. qui præcipuè in Pſ 44. inquit. *Pro Patribus tuis nati ſunt tibi filij. Quid eſt pro patribus tuis nati ſunt tibi filij? Patres miſsi ſunt Apoſtoli, pro Apoſtolis filij nati ſunt tibi, conſtituti ſunt Epiſcopi. Hodie enim Epiſcopi qui ſunt per totum mundum vnde nati ſunt? ipſa Eccleſia Patres eos appellat, ipſa illos genuit, & ipſa illos conſtituit in ſedibus Patrum.* Et cæteri Patres communi ſententia hoc paſſim docent.

Aduertendum tamen eſt, Epiſcopos non ita ſuccedere Apoſtolis, eo modo quo vnus Epiſcopus alteri ſuccedit, & Rex alteri Regi: nã Epiſcopi non omnem obtinent poteſtatem quam habuerunt Apoſtoli, vt optimè etiam notat Card. Bellarm. lib. 4. de Romano Pont. cap. 25. nam Apoſtoli in toto terrarum Orbe euangelizare, & vbique Eccleſias fundare poterant, Matth. vlt. & Marc. vlt. quod Epiſcopi

exequi nequeunt: Apostoli Scripturas canonicas constituendi ius habebant, vt reipsa patet, quod non habent Episcopi. Apostoli super vniuersam Ecclesiam potestatem habebant, & si Petro subiectam, quam non habent Episcopi. Apostoli habuerunt donum linguarum, & miraculorum, quo Episcopi carent. Præterea verus successor præcedenti succedit, & ei qui iã non est: at in Ecclesia simul fuerunt eodem tempore Apostoli, & Episcopi, vt patet de Timotheo, Tito, & alijs, etenim si Episcopi sunt Apostolorum omnimodè successores, quibus nam Apostolis prænarrati successerunt Episcopi, cum tales Episcopi, & Apostoli eodem tempore manserint? Dicendum est ergo, Episcopos adeo Apostolis succedere, quatenus ordinem Episcopatus obtinent, quem primò habuerunt Apostoli: & quadam similitudine: quia sicut Apostoli pastores fuerunt, delegata tamē potestate, in vniuersa Ecclesia: sic Episcopi Pastores sunt in propria Diœcesi.

Apostoli enim in Apostolatus munere successores propriè non habuerũt, cum potestas illa extraordinaria fuerit: & Apostolorum extraordinariæ missioni, solum Romanum Pontificem quodammodo succedere affirmandũ

est:

eſt: nam vbique terrarum ipſe ſolus euanzeliſzandi ius habet, per ſe vel legatos ſuos, medijs ſignis & podigijs, cùm opus eſt: etenim Gregorius magnus, Auguſtinum monachum deinde Epiſcopum in Angliam miſit, qui medijs ſignis & prodigijs Regnum illud Euangelio repleuit, vt tomo 2. de Appellationibus Anglorum enarrauimus. & Gregorius 2. pariter Bonifacium Epiſcopum tanquam Apoſtolum in Germaniam delegauit, qui omnem Nationem illam Chriſtianam reddidit: vt ibidem ſignificauimus. Et etiam fidei & morum controuerſias reſoluendi ius habet præter erroris notam: quibus vniuerſa debet credere Eccleſia: quod poteſtati Canonicas Scripturas exhibẽdi æquiualet: & præterea eſt Petri ſucceſſor: reſpectu illius ordinariç poteſtatis quã ſuper vniuerſã habuit Eccleſiam: quæ tunc Petro ſingulariter promiſſa fuit Ioan. 1. *Tu vocaberis Cephas*, Mat. 16. *Tibi dabo claues regni celorum etc.* & tandẽ tradita Ioã. vlt. cùm ei Saluator dixit. *Diligis me plus his? Paſce agnos & oues meas.* Hinc eſt quód ſolus Petri ſucceſſor ſons eſt õnis Eccleſiaſticç iuriſdictionis, quia poteſtatẽ ordinariè regendi vniuerſam Eccleſiam, ſolus Petrus obtinuit.

Z Hinc

Hinc etiam quantus sit schismaticorum error conspicuè cernitur. nam Patriarchas instituere, Metropolitas sancire, Dioeceses præfinire, & præscribere, ad solius Petri successoris spectat potestatem, & Apostoli cùm hoc exequebantur, Petri absoluta potestate, illis delegata, vtebantur, idcirco post Apostolos solus Petri successor Apostolorum potestatem circa sacrã politiam & exeternum vniuersæ Ecclesiæ regimen obtinet, nec Episcopi patticulares, etsi simul in concilijs congregati, hoc definire possunt sinè Papæ consensu ac voluntate, quia solus Petrus cum hęredibus suis hoc ius Ecclesiam regendi vniuersam, à Domino recepit: & illa delegata potestas Ecclesiam gubernandi, quam cæteri habuerunt Apostoli, illis obeuntibus, ad suum fontem nempe Petrum redijt. nõ habent ergo Apostoli successores, nisi quia Episcopi, quos ipsi instituebant, ordinem Episcopatus obtinuerunt, quem primò habuerunt Apostoli: quo sensu Sancti Ecclesiæ Patres Episcopos Apostolorum successores denunciant: & hoc eodem sensu Pręsbiteri etiam Apostolorum successores quadam proportione dici possunt, quia Pręsbiteratus ordinem habent, quem primò habuerunt Apostoli: attamen sub

hac

hac similitudine & proportione, potius Episcopi enunciantur Apostolorum successores, propter nobiliorem ordinem, scilicet Episcopatus, quàm præsbiteri. & hoc sensu inquit Augustinus lib. 7. de Baptismo contra Donatistas cap. 43. tomo 7. *Manifesta est sententia Domini nostri Iesu Christi, Apostolos mittentis, et ipsis solis potestatē à Patre sibi datā permittētis, quibus nos successimus, eadem potestate Ecclesiam Domini gubernantes &c.* non quod Episcopi in Apostolica dignitate Apostolis succedant, sed proportione quadam, quatenus Episcopalem habentes authoritatem, quæ primò fuit in Apostolis, & quatenus huius muneris Episcopalis Apostoli comministros ac successores constituere potuerunt Petri absoluta potestate; qua illi vt delegata vtebantur.

Apostoli autem omnem suam potestatem á Christo Domino immediaté acceperunt, etsi cum subiectione ad Petrum: hoc ipsi Euangelistæ docent, Luc. 6. *Vocauit discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis, quos & Apostolos nominauit.* Ioan. 20. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos. Hæc cum dixisset, insuflauit, & dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata remittuntur eis &c.* Luc. 24.

Tunc aperuit illis sensum vt intelligerent scripturas etc. Vos autem testes estis horum. Marc. 16. *Euntes in mundum vniuersum, prædicate Euangelium omni creaturæ.* Matth. 28. *Docentes eos seruare omnia quæcunque mandaui vobis.* & Paulus ad Gal. cap. 1. ait *Paulus Apostolus non ab hominibus, neque per hominem, sed per Iesum Christum, et Deum Patrem.* & deinde ait, se non accepisse potestatem suam à Petro, nec á cæteris Apostolis. *Cùm autem placuit ei qui me segregauit ex vtero matris meæ, et vocauit per gratiam suam, continuò non acquieui carni, et sanguini, neque veni Hierosolimam ad antecessores meos Apostolos, sed abij in Arabiam, & iterum reuersus sum Damascum: deinde post annos tres veni Hierosolymam videre Petrum.* & cap. 2. inquit. *Mihi enim qui videbantur esse aliquid, nihil contulerunt.* Quod etiam Patres docent vt in Superiore disputatione enarrauimus.

Hoc idem euidenti ratione probo. nam Vicarius tunc munus exequitur suum, cùm abest is cuius est Vicarius, vt ipsa ratio nominis ostẽdit: ergo Petrus nullam exercuit iurisdictionẽ Christo Domino præsente; igitur omnem potesta-

testatem, quã supra cõmemorauimus, Apostoli à Dño obtinuerũt, nõ autem à Petro: nec caput Ecclesiæ militantis dici poterat Petrus, Christo Domino præsente, licèt caput vicaria sit potestate. fuit tamen á Saluatore institutus Pastor vniuersalis, Caput, & Vicarius generalis Ecclesiæ vniuersæ: hoc tamen munus exequutioni nõ mandauit, nisi Christo Domino absente, postquam scilicet ascendit in Cœlum.

Prçterea, Apostoli á Domino immediate acceperunt ordinem Præsbiteratus, vt ipsa scriptura docet, & omnes Ecclesiæ Patres fatentur: cur idẽ dicendũ nõ erit de ordine Episcopatus?

Episcopos autem omnem suam potestatem á Christi Domini generali Vicario immediate accipere, necessarió asseuerandum est: quia ipsi soli, vel mediantibus Patriarchis, & similibus, vel immediatè, Diœceses tribuere, definire, & præscribere contingit: quia sola Petri sedes fons est õnis iurisdictionis: eique soli omnes subijciuntur Christi oues, & agni: igitur omnis potestatem exercens, á potestatis fonte eam sumere debet: nam rem ita se habere, ipsa consuetudo, & experientia docet. quis enim constituit Diœceses? quis eas minores, & ampliores decernit? quis hoc oppidum vel illud

huic

huic, & illi Episcopo distribuit, nisi Petri successor mediatè, vel immediatè? nullibi enim Christus Dominus Dioeceses praescripsit ac diuisit: nec diuinae scripturae hanc diuisionem denunciant: sed Petro omnem suam potestatem pro vniuersae Ecclesiae regimine Saluatorem commisisse testantur: nam soli Petro dictum est, *Pasce agnos, & oues meas*.

Hoc tamen in re huiuscemodi animaduertendum est: Episcopatum scilicet, vt Ordo Sacer est, à Deo fuisse institutum, & à Deo, ei qui ordinatur Episcopus, immediatè conferri, quia ipse solus potest ordinis characterem imprimere. & sicut ordinẽ hũc súmus Pontifex à Deo suscipit, sic & cęteri Episcopi. & hic ordo sicut & ordo, Pręsbiteratus, ita sũt de iure diuino, vt Ecclesiae Pontifex eos immutare, & cassare non valeat; quia huiuscemodi ordines Dominus in Ecclesia constituit atque sanciuit: vt docet Paulus ad Ephes. 4. *Ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam Prophetas, alios Pastores & Doctores &c.* Horum ergo Ordinum collatio ab ecclesia instrumentaliter dependet: à Deo autem efficienter ac principaliter. Ius ergo diuinum vult in Ecclesia Praesbiteros, & Episcopos: hunc autem vel illum, praesbiterum

vel

vel episcopum ordinare, Ecclesiasticę Potestati commissum fuit. Sicut ergo ordo episcopatus de quo disceptamus, per consecrationem quandam á Deo confertur: sic è conuerso iurisdictio episcoporum in foro exteriori à Petri successore emanat: ordinem itaque á Deo, & potestatem á Petri hærede sumunt episcopi, quia Petro, & successori Dominus omnes suas commisit oues: nec earum quasdam potest aliquis iure pascere, nisi á summo Pastore Christi vicario, ius accipiat pascendi. & licet episcopi in Ecclesia sint Principes, & non Papæ Vicarij, nihilominus Deus statuit, vt huiusmodi principatus á Petri hærede cõferatur; quatenus Vrbem, Terras, & oppida, in quibus episcopus principatum gerit, Petri hæres definire ac præscribere debet; & ius ea pascẽdi seu regendi episcopus à Petri hærede debet accipere. etenim ab eo potestas tribuitur, à quo potest minui & augeri: ius autem pascendi augetur, & minuitur in episcopis iuxta placitum summi Pontificis, vt patet: quia ipse instituit Patriarchas, Archiepiscopos, & Diœceses nunc restringit, nũc ampliat: ergo episcoporum potestas ad regendum, à summo Pontifice emanat ac dependet. quod etiam constat per ea quæ Iustinianus

impe-

Imperator Nouella 131 .cap.3. ait. *Per tempus primæ Iustinianæ nostræ patriæ Archiepiscopũ habere semper sub sua iurisdictione Episcopos Prouinciarum Daciæ Mediterraneæ, & Daciæ Ripensis Priualis, Dardaniæ, & Misiæ superioris, atque Pannoniæ, & ab eo hos ordinari, ipsũ verò à proprio ordinari Concilio, et in subiectis sibi Prouincijs locum obtinere eum sedis Apostolicæ Romæ: Secundùm ea quæ definita sunt à sanctissimo Papa Vigiliò*. & pariter per quatuor primorum generalium Conciliorum canones, vt eos legenti patebit: sic tamen Episcopatus à summo Pontifice dependet, vt à iure diuino cogatur Episcopos constituere, quia Deus est qui statuit ordinem Episcopatus: & Episcopos esse debere in Ecclesia, vt supra probauimus.

Pro huius veritatis maiori declaratione quinque ponimus Cõclúsiones. Prima hęc est. *Apostoli in Ecclesia non habuerunt propriè successores Episcopos*. Conclusio in huius disputationis principio probata est ex duplici capite. primó, quia õnis potestatis quã habuerũt Apostoli nullus Episcopus omnimodè hæres fuit. Secundò, quia verus successor ille est qui alicui succedit, vel quia ex hac vita decessit, vel quia

munus

munus, & poteſtatem totaliter recuſauit; ſed eodem tempore fuerunt in Eccleſia Apoſtoli, & Epiſcopi, ac Presbiteri quos ipſi Apoſtoli ordinabant, ergo Epiſcopi & Præsbiteri impropriè dicuntur Apoſtolorum ſucceſſores.

Secunda Concluſio. *Omnium Apoſtolorum poteſtatis, ſolus Romanus Pontifex eſt verus hæres*. Probatur, Inerat Apoſtolis generalis quædam poteſtas vniuerſam Eccleſiam regendi; cum hoc tamen diſcrimine, quia Petrus eam abſolutam, cæteri delegatam obtinebant: at nec de facto aliquis epiſcopus eam hereditauit, quia nemo aliquãdo, præter ſũmũ Pontificẽ Romanũ, ſuper vniuerſam Eccleſiã poteſtatẽ habuit: nec de iure alteri contingit, quám Petri hæredi, quia ex omnibus Apoſtolis, Petro tantùm vniuerſæ Eccleſiæ commiſſa eſt cura, Io vlt. dicente Domino. *Diligis me plus his? Paſce agnos, & oues meas*. ergo ſolus Romanus Pontifex Petri ſucceſſor, Apoſtolorum poteſtatem ſuper vniuerſã Eccleſiã hereditauit.

Tertia Concluſio. *Apoſtoli à Chriſto Domino immediatè poteſtatẽ obtinuerunt*. hæc propoſitio ex his quæ ſupra diximus ſatis probata conſiſtit.

Quarta Concluſio. *Epiſcopi ordinem Epiſcopa-*

ſcopatus à Petri hærede Romano Pontifice, inſtrumentaliter tantùm recipiunt: à Deo autem tanquam à cauſa efficiente principali. Concluſio patet. quia ſolus Deus ordinis characterem imprimere poteſt, vt ſupra dictum eſt.

Quinta Concluſio, *Epiſcopi Poteſtatem paſcendi & Eccleſiam regendi, à Petri Succeſſore Romano Pontifice immediatè tanquam à propria cauſa obtinent*. Probatur, ſolus Petrus à Domino conſtitutus fuit vniuerſalis eccleſiæ Paſtor: vt ſatis ſuperque in præcedentibus diſputationibus probatum fuit: ergo qui aliquam Eccleſiæ portionem ius paſcendi, vel habet, vel deſiderat, á Petri ſucceſſore, qui illius poteſtatis plenitudinem habet, obtinere debet. Confirmatur ratio cõſpicuo Cypriani exemplo, quod ipſe lib. de vnitate eccleſiæ tradidit: comparat enim Petri ſedem, capiti, radici, fonti, ſoli: á ſole autem omnes radij, á fonte omnes riuuli, à radice omnis ramorum vigor, & á capite omnis virtus membrorum emanat: ergo vt exemplum ac ſimilitudo ſubſiſtat, à Petro eiuſque ſucceſſore omnis fluit epiſcoporum ac cæterorum eccleſiæ Præſulum poteſtas.

Veritatem huius concluſionis confirmo ex Card. Bellar. lib. 6. de Rom. Pont. cap. 24. qui gra-

grauissimum testimonium duorum veterum sanctissimorumque Pontificum affert. Innocent. 1. qui in epistola ad Concilium Carthaginense, quæ est 91. inter epistolas Augustini, ait. *A Petro ipse Episcopatus, & tota auctoritas nominis huius emersit*. & in epist ad Concilium Meleuitanum, quæ est 93. inter epistol. Augustini, inquit. *Arbitror omnes fratres et co Episcopos nostros non nisi ad Petrum, idest sui nominis, et honoris auctorem deferre debere*. & S. Leonis, qui serm 3. de assumptione sua ad Pontificatum ait. *Si quid commune cum eo alijs voluit esse principibus, nunquam nisi per ipsum dedit, quidquid alijs non negauit*. & epistol. 89. ☞ *Huius* muneris sacramentum ita Dominus ad omnium Apostolorum officium voluit pertinere, vt in beatissimo Petro Apostolorum omnium summo principaliter collocaret, vt ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne *diffunderet*. ☜

Aduersus præmissas conclusiones Prima obiectio. Cyprianus lib. 1. epist. 3. lib. 1. epist. 1. lib. 4. epist. 2. & ad Iuba. in fine expressè docet episcopum soli Deo actuum suorum rationem reddere debere. ergo in sententia Cypriani episcopus est absolutus Princeps in sua Diœce-

si Romano Pontifici non subordinatus.

Respondeo Cyprianum docere tunc Episcopum soli Deo rationem reddere debere, cùm votum suum liberè in rebus dubijs decidendis exhibet:non autem cùm iudicium profert secundùm ea quæ ab Ecclesia definita fuerunt: tunc enim Episcopi habent iudices Archiepiscopos, Archiepiscopi Primatem Nationis, & hic summum Pontificem: nec hunc ordinem in ecclesia ignorauit vel negare potuit Cyprianus: & episcopus si errauerit, vtique indicem Deum sustinebit: at non eo sensu Deum iudicem habebit, vt si ecclesiam scandalizet, non possit à Metropolitano, á Concilio, á summo Pontifice corrigi: loquitur ergo de rebus dubijs ac occultis, & de his quæ non dum fuerunt ab ecclesia discussa ac sancita: quidquid tunc iudicat episcopus, Deum iudicem habebit, si motiuum iudicij sui tunc non sit veritas, & charitas. Præterea cùm Cyprianus primum suum errorem pro rebaptizandis hæreticis aduersus Stephanum Romanum Pontificem propugnabat, hæc dixit, & similia quæ tamen iratus protulit, pacatus deinceps sententiam mutauit, & eidem Romano Pontifici obediuit; nec illam opinionem patroci-

natus

natus amplius fuit, vt Augustinus monet lib. 2 de baptismo contra Donatistas cap 5. tomo 7. ibi enim Augustinus Cypriani pœnitentiam tuetur, & nũquã ab ecclesia separatũ esse narrat: quòd confirmat, quia qui in illo Africano Cõcilio fuerunt tenentes hæreticos rebaptizandos esse, non dicti sunt Cyprianistæ, vt Donatistæ à Donato, cùm Stephanus Papa illud cassauit Concilium: igitur Cyprianus post aliquam cum Stephano Papa altercationem, sententiam mutauit, & Romano Pontifici obedientiam ac reuerentiam præstitit.

Secunda obiectio. olim Episcopi Christi Vicarij dicebantur, & Apostolorum successores, & Christi Domini legati, ergo à Deo obtinent Episcopatus potestatem independenter á Romano Pontifice: antecedens probatur ex Ambrosio in 1. Cor. 11. vbi ait. *Episcopus personam habet Christi, & Vicarius Domini est*: ex August: qui in quæst. vet. & noui testamẽti quæst. vlt. inquit: *Antistitem puriorem cæteris esse oportet: ipsius enim Christi habere personam videtur: est enim vicarius eius, vt quod cæteris licet, illi non liceat, quia necesse habet quotidie Christi vicem agere.* Patres Concilij Meldensis in Præfat. aiunt. *Nos omnes licet indigni, Christi*

Christi tamen Vicarij et Apostolorũ ipsius successores consilium Dei adnunciamus. & cap. 18. *Nos autem Dei iudicio, qui ab illo Vicarij constituti, iuxta ministerium nostrum pro viribus decertare studebimus*. ex Hieron. epist. 54. *Apud nos Apostolorum locũ Episcopi tenent*. ex Gregor. hom. 29. in euang. *Apostolorum profecto nunc in Ecclesia Episcopi locum tenent, ligandi atque soluendi authoritatem suscipiunt, qui gradum regiminis sortiuntur*.

Respondeo verum esse Patres denunciare Episcopos Apostolorum successores, quod & nos fatemur, eo tamen sensu quem supra enarrauimus: quatenus episcopi ordinem episcopatus habent, quem primó habuerunt Apostoli, non autem quod propriè in potestatis plenitudine illorum sint successores, vt reipsa patet: nam nullus Episcopus super vniuersam Ecclesiam potestatem habuit: quemadmodum à Domino acceperunt Apostoli, Patres enim qui episcopi fuerunt, & in obiectione afferuntur, nempe Augustinus, Ambrosius, & consimiles, in proprijs Diœcesibus potestatem exercebant, & non alibi: igitur Apostolorum propriè successores dici non debent.

Dicuntur autem episcopi, imò & Præsbiteri

vicarij

vicarij Saluatoris, non generales pro vniuersa regenda ecclesia, vt est Petri successor, Romanus Pontifex: sed in proprio ac particulari munere exercendo; cum potestatem exequantur, quam Saluator noster tenuit, & episcopatus ac præsbiteratus ordinibus connexit: tunc vicem Christi tenere dicuntur: nam Christus Deus noster Sacerdos fuit Psal. 109. & ad Heb. 5. & episcopus dicitur. 1. Petri. cap. 2. hoc ergo sensu episcopi, Christi Domini Vicarij ac legati denunciantur: at sicut Præsbiter qui in suo munere Christi tenet vices, suo tamen episcopo subijcitur: sic omnes Episcopi, etsi in suis Diæcesibus Christi Domini sint particulares vicarij, nihilominus summo Pontifici debent esse subiecti.

Quoad potestatis deriuationem dico, nullatenus sequi, ex eo quod Episcopus, in suo exequendo munere, vices ac locum Christi suppleat, ideoque suam potestatem á summo Pontifice non suscipiat. nam Gubernator alicuius Vrbis, Regis in eo munere potestatem exercet, attamen a Prorege, cum Rex abest, ius gubernandi accipit: sic in casu. Ecclesiæ Præsules, Christi vices tenent, potestatem tamen à Romano Pontifice accipiunt, qui in Ecclesia pro

rex

rex est, ob Saluatoris absentiam, omnem Christi summi Regis distribuens potestatem :

Præterea dicitur episcopatus potestas à Deo prouenire: quatenus ipse Deus talem instituit ordinem : at per suum generalem Vicarium conferendum : & ab eodem ius pascendi obtinendum, qui ab ipso Deo, vniuersalis constitutus est Pastor: hac tamen lege, vt particularium ecclesiarum Pastores constituere debeat. fons ergo omnis potestatis in ecclesia militante est Petrus cum hærede suo Romano Pontifice.

DISPV-

DISPVTATIO QVARTA

An summa Potestas, quam super catholicam Ecclesiam Petrus ordinariam à Christo Domino, & cæteri Apostoli delegatam, acceperunt: & Romanus Pontifex, Petri & Apostolorum hæres, tribus seculis esecutus est, ad Constantinum Romanorum Imperatorem, & deinceps ad alios Principes Laicos transierit, postquam baptismi Sacramento oues facti sunt Christi.

DISSERENTI mihi de Apostolorum Potestate aduersus philadelphiensem, & alios hæreticos. Vir quidam nobilis librum obtulit, ab Hugone Grotio, & Dauide Blõdello editum: quorum prior Principibus laicis posterior verò vniuersæ plebi Potestatem circa Sacra, seu in regimine ecclesiastico attribuit. Cumque hos duos inter se dissidentes auctores vnico tamen libello colligatos inspexerim, ac perlegerim, Parabola Redemptoris nostri, quæ

 Luc. 10.

Luc. 10. perhibetur, illico mihi obuia fuit, de *Homine* qui descendens ab Ierusalem in Ierico, incidit in Latrones, qui despoliauerunt eum, & plagis impositis abierunt, semiuiuo *relicto*. Hic enim Homo, Petrum Apostolorum Principem cum hærede suo Romano Pontifice in re nostra exhibet: Latrones autem illi, Hugonem Grotium, & Blondellum figurant: Vestes, summam Petri Potestatem, & plagæ contumelias exprimunt. Nam summã super Ecclesiam potestatem á Petro auferunt, & Principibus laicis, vel plebi dicant: & insuper Petrum, & Romanum Pontificem Pedagogis, medicis, & chirurgis similes esse contumeliosé proclamant, vt infra narrabimus. Illud tamen præmissæ Parabolæ ad rem non venit, vt Petrus semiuiuus relictus sit: quia Petri cathedra, à Satana, & hæreticorum insanijs, inpugnari potest, expugnari non potest.

Descendam ergo in arenam in disputatione hac contra Hugonem Grotium, & deinceps in disputatione sequente contra Blondellum, & cum Grotius opus suum in duodecim capita distribuerit, ipse etiam in illis refellendis, duodecim capita huius dissertationis construam. caput primum in libello Grotiano est,

Summis

Summis Poteſtatibus imperium circa Sacra cōpetere: noſtrum autem caput primum ſit,

PRINCIPIBVS LAICIS IMPERIVM CIRCA SACRA NEQVAQVAM CONTINGERE.

Religionem Deo placitam, ſanum Dei cultum, viam ac media pro æterna felicitate aſſequenda, doctrinam eſſe non naturæ viribus accquiſitam, ſed a Deo reuelatam, nemo mētis compos, & in humanis, ac Diuinis iuribus peritus ambigit: imò nec præter inſcitiæ vel proteruiæ notam ambigere poteſt. Quamobrem ea in rebus huiuſcemodi ſeruanda ſunt atque credenda, quæ Deus ipſe docuit, qui *olim multifariam multiſque modis loquutus eſt Patribus in Prophetis, & nouiſſimè loquutus nobis in filio*. Omiſſa igitur lege naturæ, quæ paucam nobis de Diuinis tribuit notitiam, doctrinam vtriuſque Teſtamenti appellare opus habemus, vt quæ falſa ſunt reſpuere, & quę vera ſunt venerari valeamus.

Cum ergo diſceptatio ſit de Imperio circa Sacra, cui contingat, Sacerdoti, vel Principi laico; quid Deus ſtatuit atque mandauit obſer-

uare debemus: hos enim limites transgredi non decet, nec licet. Ex doctrina autem naturæ viribus acquisita nouimus, Genus hominum Principe opus habere, pro pace, tranquillitate, & ordine in humanis rebus obtinēdis, quæ remoto Principe assequi nequeunt. Etenim cum variæ sint Nationes, & dissimiles hominum mores, & vires dispares, ex hac diuersitate, furta, rapinæ, homicidia, adulteria, stupra, & omnia genera malorum orirentur, & pariter confusio: nam nullus inter homines adesset ordo, nec discrimen inter nobilem, & ignobilem, doctum & ignarum, malum & bonum: hæc autem mala auferuntur, saltem vt plurimum, positis Principibus & Magistratibus, vt ipsa experientia instruit. Quamobrem Apostolus 1. Tim. 2. pro Regibus qui in sublimitate sunt, orandum Deum monet, quia eorum ministerio quietam, & tranquillam vitam homines obtinent: hic ergo finis est, & hæc est vtilitas temporalium Potestatum.

Verùm quia Deus propter bonitatem suam, præter hanc naturalem felicitatem, voluit etiam diuinitatis suæ nos esse participes, & ea beatitudine, qua æternaliter beatus est, nos quoque esse beatos; doctrinam reuelauit homini,

& quæ-

& quædam ſanciuit, quibus illã conſequerentur beatitatem. In reb. autem huiuſmodi an illis huius miniſterij Primatum commiſerit, quibus huius vitæ tranquillitas cõncreditur; vel alterius generis conſtituerit Principem; inſpiciendum erit. hic eſt enim huius diſceptationis nodus.

Hugo Grotius, contra quem diſputamus, miniſtros immediatos rerum ſacrarum non eſſe Reges fatetur, nam in veteri teſtamento Tribum Leui, & in nouo, Apoſtolos, eorumque Succeſſores hoc á Deo obtinuiſſe miniſterium conſpicué cernitur, & ipſe annuit. Sed ſub Regum directione ac iuriſdictione huiuſmodi miniſtros, & Sacra ipſa, eſſe in foro exteriori probare contendit: adeo quod ad Regem in regno ſuo ſpectet Synodum conuocare, & in ea præſidere, leges condere, cauſas audire, & cognoſcere, controuerſias dirimere, beneficia conferre, miniſtros Eccleſiæ conſtituere vel deponere, reos cenſurare, & cuncta quæ ad fidem, & religionem pertinent, ſic iudicare, vt á nemine dependeat; hoc enim eſt habere in Eccleſia primatum, & imperium in exteriori regimine. & ad hæc probanda, omnia quæ in ſuo diſpoſuit opere, dirigit. quæ diſtinctè &

ordi-

ordinatè recensebimus,& consimili ordine refellemus.

Docet primúm, *Summam Potestatem Personam esse, aut optimates qui ius habent super populum soli Deo subditum.* at huiusmodi assertio ex omni capite inepta est & insulsa; cum ipse his verbis Principes laicos describat, sequitur vt fallaciam cōmittat petitionis principij; nam hoc est nunc in quæstione inter Catholicos, & Grotium: an Christianus populus sit tantùm Regi subiectus, vel etiam in rebus Sacris, vt ouis summo Pastori Christianorum subijciatur; ille negat: Catholici affirmant: quod ergo quæritur seu controuersũ est, Grotius pro fundamento assumit. petit ergo principium.

Et quia Apostolus Christianos homines monet ad Heb. 13. vt Prępositis Ecclesiasticis obediant, vt oues subiectæ pastoribus. *Obedite Præpositis vestris, & subiacete eis: ipsi enim peruigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri.* consequens est vt Grotius non Principes Christianorum, sed Ethnicorum, & Paganorum descripserit; hi enim soli Deo creatori sunt subiecti: quia extra Christi ouile vagantur, & Pastoribus carent Ecclesiasticis, quibus obe-

obedire tenerẽtur, iuxta Euangelij doctrinam: hęc est Grotij fabrica, quã cõtra Ecclesiam catholicam construxit, *fundata super arenam, vt Saluator* Matth 7. *monet: sed descendit pluuia & venerunt flumina & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, et cecidit, et fuit ruina illius magna.* Sed quid mirum est, quia sic disserit? Potestates enim illas patrocinatur, quæ sunt extra Ecclesiam Catholicam, & illarúm Gentium conditiones delineat, quæ varijs hæresibus foedantur: vtrique autem Gentiles sunt non Christiani, vt optimé monent Tertullianus de præscript. hæreticorum, & cæteri Ecclesiæ Patres: nam hæreticus, est nomine christianus, re paganus. cùm ergo dixit eos Principes laicos *Summas Potestates*, extra Christi ouile, cuius Pastor est Petrus, illos constituit. cúm subdit, *populum soli Deo subiectum*, fidei catholicæ desertores describit, qui Deum vt naturæ authorem habent Principem, non vt institutorem gratię, qui ouibus suis Pastorem dedit, Ioann. 1. Matth. 16. Ioan, vlt.

Desertorum autem hanc opinationem pluribus argumentis Grotius comprobare nititur: Primum est hoc: Optatus Mileuitanus aduersus Parm. lib. 3. ait. *Super Imperatorem non est*

nisi

nisi solus Deus qui fecit Imperatorem, & Tertullianus ad Scapulam. *Colimus Imperatorem sic, quomodo & nobis licet, et ipsi expedit, vt hominem à Deo secundum, et quicquid est à Deo consecutum, solo Deo minorem. hoc et ipse volet, sic enim omnibus maior est, dum solo vero Deo minor est*. quibus infert, Principes laicos sic omnibus maiores esse, vt nemini possint esse subiecti. & deinceps alijs rationibus hoc posito fundamento, etiam circa Sacra imperium obtinere, ostendere nititur.

Respondeo, Imperatorem, & cæteros laicos Principes, in eorum munere proprio, nulli inferiores esse in genere ciuilium, & politicarum rerũ huius seculi; hoc & ipsi nouimus, & ex animo concedimus: & in rebus huiuscemodi soli Deo esse subiectos, & Deo tantùm minores esse fatemur: at in his quæ Religionis sunt, si Christiani fuerint, summo Christianorum Pastori subditos denunciamus; quia ipsi oues sunt, & ille Pastor: nec aliter fieri potest vt metaphora Saluatoris nostri subsistat de ouibus & Pastoribus: nam omnis ouis in eo genere quo ouis est, Pastori, qui in hoc genere maior est, non potest non esse subiecta quoad directionem, & correptionem. & cum postea

reue-

reuelata,& naturalia ſint alterius generis & diuerſa,ex Primatu circa poſteriora ad Primatum erga priora, inepta eſt illatio, vt infra demonſtrabimus.

Sed contra ſic arguit. Apoſtolus Rom. 13. ait. *Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit,etc. Dei enim miniſter eſt, vindex in iram ei qui malum agit.* ergo omnis homo,etſi Eccleſiæ miniſter,ſummis poteſtatibus ſubeſt, qui omnem cauſam iudicare valent, & omne malum punire: ac etiam errorem circa Sacra; quia illud malum agit, eſt propoſitio indefinita, quę vniuerſali æquiualet. quod Salomon Prou. 20. etiam docuit, dicens. *Rex ſolio iuſtitiæ inſidens, oculis ſuis ventilat omne malum,* & Chriſoſt. in epiſt. ad Rom. ait *Etiamſi Apoſtolus ſit, ſi Euangeliſta, etiam ſi Propheta.* & Bernardus in epiſtola ad Archiepiſcopum. *Si omnis, & veſtra, qui vos excipit ab vniuerſitate?*

Reſpondeo, Grotium in ſuo libello tántùm iura ſummarum Poteſtatum tueri, non autem miniſtrorum eorundem Principum: vt ipſe ex aduerſo quæ obijcit deſtruam,ius Summæ Poteſtatis circa ſacra,quam diuino iure Petri Romana Cathedra habet, præcipuè patrocinari

teneor: hæc itaque est disceptatio quam habemus. De immunitate autem totius Cleri à iurisdictione laicorum Principum, satis dixi tomo 1. lib.4 disp.4.

Quamobrem obiectio inanis statim redditur, quia Paulus Apostolus, Chrysostomus, & Bernardus, præfatis verbis Petri Romanam cathedram Regum non subijciunt potestati, sed nec subijcere possunt: quia Saluatoris nostri doctrinam destruerent, quod operari nefas est: Dominus enim manifestè docuit, nec se, nec Petrum Cęsari esse subiectos, Matth. 17. *Reges terræ à quibus accipiunt tributum vel censum? etc. ergo liberi sunt filij, vt autem non scandalizemus eos, vade ad mare, et mitte hamum, et eum piscem, qui primus ascēderit, tolle, et aperto ore eius inuenies staterem, illum sumens, da eis pro me, et te*. soluit Redemptor noster cum Petro tributum, sed non quia de iure, verùm ad scandalum remouendum, quia cum ministri Cæsaris, Pagani & increduli essent, nec dignitatem eius & Petri Vicarij sui scirent, Regnum illud sæculare se assumere voluisse opinati fuissent: remoto itaque tali scandalo, seu occasione scandali accepti, fatetur se & Petrum à solutione tributi immunes esse, vt patet. tributum

butum autem ſubiectionem erga Principem cui exhibetur infert, & ſubiectio tributi debitum, vt manifeſtum eſt; ergo cum Dominus ſe, & Petrum á debito ſoluendi tributum eximat, & á ſubiectione ſe & Petrum liberos denunciat. res eſt euidens. Quæ perpēdens Hieronymus, ſic ait. *Poſt inuentum ſtaterem, poſt tributa reddita, quid ſibi vult Apoſtolorum repentina interrogatio? quia viderant pro Petro, et Domino idem tributum redditum, ex æqualitate pretij, arbitrati ſunt Petrum omnibus Apoſtolis eſſe Prælatū, qui in redditione tributi Domino fuerat comparatus.*

Hinc iurè Catholici inferunt, non tantúm Cathedram Petri eſſe ſummam Poteſtatem nemini ſubiectam, ſed cum Chriſto Deo noſtro vnum, & idem eſſe tribunal: Sicut de facto cuiuſcumque Vicarij tribunal illud idem eſt, quod Princeps, cuius eſt Vicarius, habet. diſcant ergo Nouatores Sectarij quantam debent cathedrę Petri reuerentiam, quę tribunal eſt Saluatoris noſtri Dei, qualem habeant contumaciam, & quam pœnam cum Dathan, & Abiron, qui Moyſis principatum venerari renuerunt, in infernali combuſtione ſoluent.

Et hoc idem Bernardus, quem contra nos

citat docuit, Petri scilicet Romanã cathedram, Potestatem sublimiorem esse, nemini subiectam, in epistola ad Corradum Imperatorem: *Legi* inquit, *Omnis anima Potestatibus sublimioribus subdita sit. quam sententiam cupio vos custodire in exhibenda reuerentia Petri Vicario: sicut ipsam vobis vultis ab vniuerso seruari imperio*: Bernardus ergo nobis obiectus, Grotium destruit.

Ad illud, quod omne malum Rex iudicare potest, respondeo vtiqui potest omne malum punire, sed illud omne, refertur ad ius sui tribunalis: si Rex circa doctrinam reuelatam non est constitutus index, quomodo malum in hoc genere illi iudicare licebit? quis enim sanæ mẽtis non nouit omnes Christi oues, vt oues sũt eius, Petro commissas fuisse, & non Cæsari; qua fronte Grotie oppositum eructare audes? si Cæsari Ecclesiam suam committere constituisset, sicut Paulum persecutorem prostrauit, & Christianum reddidit, & post annos trecẽtos Constantinum Cæsarem illuminauit, sic ab initio Tiberium Cęsarem; & Pontium Pilatum fideles reddidisset, vt illis potuisset comittere Ecclesiasticam potestatem: at hoc non fecit, cur vos non pudet primatum Ecclesiæ Petro colla-

collatum, post annos trecentos ad Constantinum Cæsarem migrasse opinari?

Obijcit tertiò, quod Iosue cap. 1. legitur, cùm scilicet dictum est ei á populo Israel. *Omnia quæ præcepisti nobis faciemus, & quocunque miseris ibimus: sicut obediuimus in cunctis Moysi, ita obediemus, & tibi*: ergó à simili vniuersi Regnicolæ Regi omnibus in rebus tam Sacris, quam laicis obedire tenentur.

Respondeo hoc argumentum dupliciter peccare, primò quia lex Moysis abrogata est, vt patet Act. 15. ad Galatas cap. 3. & seq. Lucæ 16. & ad Heb. 7. idcirco paritas inanis est. nam quod Deus statuit obseruandum est. moralia tãtùm præcepta manent eadem sub vtroque testamento: at inter præcepta moralia primatus Regis in Ecclesia non habetur, vt patet. Secundò, quia primatus circa sacra nec in veteri testamento fuit apud Regem, sed apud summum Sacerdotem, vt patet Deut. 17 *Si difficile & ambiguum apud te iudicium esse perspexeris, inter sanguinem, & sanguinem, causam & causam, lepram, & lepram: & Iudicum intra portas tuas videris verba variari: surge, & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus. veniesque ad Sacerdotes Le-*

uitici generis, & ad iudicem qui fuerit illo tempore, quæresque ab eis, qui indicabunt tibi Iudicij veritatem. & facies quodcunque dixerint qui præsunt loco quem elegerit Dominus, & docuerint te iuxta legem eius, sequerisque sententiam eorum: nec declinabis ad dexteram neque ad sinistram. Qui autem superbierit nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore, ministrat Domino Deo tuo, et decreto Iudicis morietur homo ille, et auferes malum de Israel.

Et Iosue Num. 27. pręcipitur à Domino, vt Sacerdoti obediat in Sacris. *Pro hoc si quid agendum erit, Eleazar Sacerdos consulet Dominum ad verbum eius egredietur, et ingredietur Iosue, et omnes filij Israel cum eo, et cætera multitudo.*

Et licét Reges quædam egisse in Scripturis Sanctis legamus circa Sacra, ea tamen facta sũt non iure Potestatis Regiæ, sed pro rerum expeditiori executione, vel patrocinio, prout opus fuit: iudicium tamen circa Sacra, quod Primatum infert, Sacerdotum erat. Quia autem Rex Salomon Abiathar à Sacerdotis munere deiecit 3. Reg 2. & Sadoc subrogauit, inferunt Sectarij Salomonem Primatum circa Sacra habuisse: sed affirmare tenentur, vel hoc egisse

spe-

ſpeciali Dei mandato, quia ibi ſic legitur. *Eiecit ergo Salomon Abiathar, vt non eſſet Sacerdos Domini, vt impleretur ſermo Domini, quem locutus eſt ſuper Domum Heli in Silo*. vel erraſſe; vtinam Salomon nunquam erraſſet; plura enim contra Dei legem operatus eſt. Nam Saulo Regi regiam, & cõſimilem habenti poteſtatem, non licuit aliqua iuriſdictione vti in Sacerdotes Domini: præcipienti enim illi 1. Reg. 22. vt Sacerdotes Domini interficerentur, eo quod conſpiraſſent cum Dauide contra ipſum Regem, prout opinabatur, miniſtri Regis in re huiuſcemodi obedire noluerunt: quia nouerant Regem non poſſe legitimé id mandare, nec Sacerdotes poteſtati Regiæ ſubiacere: etſi homo Idumeus Doeg Gentilis id executus deinde fuerit. ☞ *Dixit* Rex Saul, morte morieris Achimelech, tu & omnis domus Patris tuí: & ait Rex emiſſarijs, qui circumſtabãt eum: conuertimini & interficite Sacerdotes Domini: nam manus eorum cum Dauid eſt. Noluerunt autem ſerui Regis extendere manus ſuas in Sacerdotes *Domini*. ☜ igitur nec in veteri teſtamento Reges circa Sacra imperium habuerunt.

Obijcit quartó ſic. Repugnat iuri naturali du-

duplicem esse summam Potestatem, ergo etiam Sacra summæ Potestati subiacent: aliter tolleretur ordo, & ratio summæ Potestatis. olim Patres contra Gentiles Deum esse vnum probarunt; quia qui summus est, multiplex esse nequit, aliter nullus esset sũmus. Sicut enim in homine vna est potentia scilicet voluntas quæ omnibus membris imperat: sic in Ciuili Corpore quod est Regnum, vna Potestas omnia imperare debet. Resp. tunc vna est, cùm vnus imperat. & quia Imperij effectus est, obligatio, & coactio; si plures imperarent, imperata possent esse contraria, quod est contra boni regiminis rationem. nam ideo imperiũ Patris in Filios cædit imperio Summæ Potestatis, quia impossibile est in eodem Regno, & in eadem causa, duas esse summas Potestates.

Respondeo vtique repugnare iuri naturæ, vt duplex in eodem Regno sit summa Potestas eiusdem generis, quæ habeat idem obiectum & circa idem versetur: at non repugnat, imó iuri naturæ valde consonum est, vt circa ea quæ sunt diuersi generis & distincta, vt sũt Sacra, & profana, seu temporalia, & spiritualia in eodem Regno sint duo Priucipes. hoc modo

do rectus ordo seruatur & nulla oritur confusio. nec ratio *Summæ* Potestatis aufertur, quia Princeps dicitur *Summa* Potestas in ciuilibus causis tantùm: & circa ciuiles causas vtique repugnat duos esse summos Principes. quamobrem exemplum de vnitate Dei ad rem non venit; quia Princeps laicus non est ita summus vt ei etiam Sacra iudicare contingat, vt Grotius falsò supponit: si enim illi vtraque iudicare liceret, vtique exemplum haberet effectum, & repugnantia adesset, quia in eodem genere duo viri nequeũt esse in eodem Regno simul & semel summæ Potestates.

Ad exemplum de vnica hominis voluntate quæ imperat vniuersis potentijs, Dico sic expedire, vt vna sit volũtas in homine quæ omnia imperet, quia omnes potentię ad vnum finem, vtilitatem scilicet hominis in ordine naturali & humano intrinsecè diriguntur: at extrinsecé homo duplicem habet finem, naturalem, & cælestem, seu spiritualem, ad quem assequendum, media diuersa & disparata proponuntur. ideo duplice indiget Rectore & Principe, quorum vnus naturalem finem, & naturalia media curet, & alter cælestem, & reuelata media statuat & dirigat.

Cum ſubdit, Reſp. tunc vna eſt, cúm vnus imperat. hoc verum eſſe fatemur. at diſcat Grotius in Regnis Catholicorum duplicem eſſe Remp. ciuilem, & Eccleſiaſticam. Reſp. ciuilis vna non eſſet, ſi duo in ciuilibus imperarẽt. at in re noſtra vnus in ciuilibus, alter circa Sacra imperat. idcirco vnitas Reip. ſubſiſtit.

Cùm ſequitur, Imperij effectus eſt obligatio, & coactio, ſi plures imperarent, imperata poſſent eſſe contraria. Dico, ſi imperium eſſet in eodem genere, & circa idem, verum eſſet: quia autem eſt in diuerſo genere, & circa diſtincta. illatio falſa eſt. & hac ratione imperium Patris in filium cædit imperio ſummæ Poteſtatis, quia in eodem genere ciuilium, nequeunt eſſe duo Principes; imperiũ vtriuſque Patris ſcilicet, & Principis idem habet obiectũ, idcirco vnum alteri cædit: imperium autem Poteſtatum temporalium, & diuinarum rerum, diſtincta, & valde diuerſa conſiderant.

Sed inſtat adhuc Grotius, Si plures ſummæ Poteſtates, ciuilis vna, ſpiritualis alia, confuſio proculdubio adeſſet. nam prior vnum aliquid mandaret, poſterior oppoſitum præciperet. & idem homo contraria exequi, vel neutrum operari teneretur. Vnde Tacitus: *Omnes præ-*

cipiunt

cipiunt, nemo exequitur. Vel si alter alteri cædit, prior non erit *Summus*, quia alteri parere debet. hæc autem sunt absurda; & huc tendunt diuinæ illæ sententiæ. *Nemo potest duobus Dominis seruire. Et Regnum in se diuisum dissipabitur*. Omnis enim Potestas consortis impatiens. in summis enim Imperijs subordinatio haberi non potest.

Respondeo, confusionem quam Grotius inferre nititur, non realem sed imaginariam esse, eo quia, vt diximus, Potestates sunt distinctæ, & diuersi generis habent obiecta: quamobrem quod vna mandat, altera minimè prohibet. Ad illud Taciti, dico si omnes circa idem leges, & præcepta, tradere possent, proculdubio nemo tunc exequeretur: at potestas ciuilium vna est, Potestas circa Sacra est altera: ideo omnes exequuntur & Sacra, & ciuilia, quia ad inuicem non sunt contradicentia. nemo ergo perdit esse *Summum* in suo genere; nec hoc modo est Regnum diuisum, nec duos obtinet Dominos, eo sensu quo Saluator noster ea dixit, quia vt præmisimus, regimen non est circa idem, sed in diuerso genere, & circa separata & distincta.

Si autem contingat Potestatem ciuilem cō-

tra Poteſtatem Eccleſiaſticam aliquid mandare, tunc Poteſtas ciuilis cædere debet, & regnicolæ Poteſtati Eccleſiaſticæ parere tenentur. nec tunc Poteſtas ciuilis ceſſat eſſe sũma, quia traſcendit ſui iuris limites, ſed diceretur tunc Poteſtas ſumma aliena vſurpans.

Do exemplum per ea quæ Grotius capit. 4. aſſerit. Docet autem ſummæ Poteſtati ſubditos obedire non teneri, cúm aduerſus ea quæ Euangelium mandat, imperat. Peto á Grotio, tunc Poteſtas perdit ne eſſe *Summa*, quia ſubditi exequi renuunt? minimè, quia ſumma eſt in ſuo genere, & intra ſuam ſpheram actiuitatis, & non vltra. Quæro ſecundò, eſt ne tunc regnum diuiſum, habet ne duos Dominos? haudquaquam. quia diuerſi generis ſunt Regis & Dei præcepta. ſic á ſimili, Poteſtas ciuilis cedere tunc debet Poteſtati Eccleſiaſticæ diuinam legem mandanti & cuſtodienti, nec tamẽ regnum diuiditur, nec ſunt duo Reges eiuſdẽ Regni, quia fines diuerſi, & media alterius generis. ſicut ergo lex Euangelica, & diuina regnum non diuidit, nec duos in Regno conſtituit Dominos ſibi oppoſitos. ſic Poteſtas Eccleſiaſtica, quæ diuinam legem cuſtodit, hæc eadem premiſſa non infert.

Propo-

Proponit deinceps Grotius multas Sanctorum Patrum ſententias, quibus oſtendere nititur ad Reges, & Laicos Principes quos ſummus Poteſtates appellat pertinere, omnia quæ Religionis ſunt ordinare, & ſancire. Auguſtinus 5. de Ciuit. Dei cap. 14. Felices dicit Reges ſi ſuam poteſtatem ad Dei cultum maximè dilatandum Maieſtati eius famulam faciunt. & contra Creſcentinum lib: 3. cap. 51. & epiſt. ad Bonifacium, docet Reges tunc ſeruire Domino in timore, cúm poteſtate ſua quæ contra Deum ſunt prohibent, & vindicant legibus & pœnis. & addit Grotius hanc eſſe illam Regiam nutricationem Eccleſiæ quæ dicta eſt ab Iſaia cap. 49. & 60. & epiſt. 50. ad eundem Bonifacium, Auguſtinus Reges commendat qui quæ ſunt contra Deum prohibuerunt, & culpat eos quia eadem non euerterunt &c.

Iſidorus Hiſpalenſis ſent. 3. cap. 51. inquit. *Cognoſcant Principes ſæculi Deo debere ſe rationem reddere propter Eccleſiam, quam à Chriſto tuendam ſuſcipiunt, nam ſiue augeatur pax & diſciplina Eccleſiæ per fideles Principes, ſiue ſoluatur, ille ab eis rationem exigit, qui eorum poteſtati ſuam Eccleſiam credidit.*

Leo epiſt. 75. ad Cognominem Auguſtum

Debes

Debes incunctanter aduertere regiam potestatē tibi non solum ad mundi regimen sed maximè ad Ecclesiæ præsidium esse collatam & epist. 42. ad Martianum. *Magnam* materiā gratulationis accepi, quia studiosissimos Vos Ecclesiasticæ pacis agnoui: cui desiderio diuina æqui tate confertur, vt quem statum cupitis esse religionis, eundem habeatis, & *Regni*

Optatus Mileuitanus lib. 3. ait. *Non enim Respub. est in Ecclesia sed Ecclesia in Repub. id est in Romano Imperio.*

Socrates historicus libr. 5. Præf. inquit. *Ex quo Imperatores facti sunt Christiani, res Ecclesiæ ab ipsis dependere.*

Constantinus in antiqua Inscriptione, *Religionis, & fidei Auctor dicitur;*

Basilius Imperator, Ecclesiam Nauem vocās vniuersalē, eius sibi gubernacula ait á Deo concredita.

Circumfertur nomine Eleutherij Romani Episcopi, vetus epistolium, quo Regem Britānum Vicarium Dei dicit in Regno suo.

Imperatores Theodosius, & Honorius in epist. ad Marcellinum aiunt. Neque enim aliud aut belli laboribus agimus, aut pacis consilijs ordinamus, nisi vt verum Dei cultum Orbis

bis nostri plebs deuota custodiat.

Theodosius in epist. ad Cyrillum. Cæsarei est muneris, vt non solùm pacificè, sed piè etiam subditi viuant.

Auctor libri de regimine Principum, qui Thomæ adscribitur, ait. Finis ad quem Rex principaliter intendere debet in seipso, & in subditis, est æterna beatitudo, quæ in visione Dei consistit. & quia ista visio est perfectissimum bonũ, maximé mouere debet Regem, & quemcumque Dominum, vt hunc finem subditi consequantur:

Concilium Moguntiniacense 1. Carolum magnum dicit veræ Religionis Rectorem.

Iustinianus. Nil tam studiosum in omnibus rebus inuenitur, quam legum auctoritas, quæ & diuinas, & humanas res benè disponit, & omnem iniquitatem expellit.

Sed his omnibus & consimilibus testibus, quos Grotius affert, & adhuc afferre potest, non nisi patrocinium, adiutorium, & obsequium Principum erga Petri Romanam Cathedram ostendit, nõ autem Imperium, potestatem, ac iurisdictionem. & quod ita sit, eiusdem generis virorum clarioribus sentẽtijs huiuscemodi veritatem demonstrabo.

Grego-

Gregorius Nanzianzenus Orat. 17. ad Populum tim. percul. ait. *Quid autem vos Principes & Præfecti? ad vos enim noſtra ſe conuertit oratio*. & infra. *An me liberè loquentem æquo animo feretis? nam vos quoque lex Christi Imperio meo ac throno ſubijcit: Imperium nos quoque gerimus, addo etiam præſtantius ac perfectius: niſi verò æquum eſt ſpiritum carni faſces ſubmittere, & cæleſtia terrenis cedere.*

Oſius cordubẽſis ad Conſtantinum Imperatorem ſic ait apud Athanas. in epiſt. ad ſolit. vitam agentes. *Tibi Deus Imperium commiſit, nobis quæ ſunt Eccleſiæ concredidit: & quemadmodum qui tuum Imperiũ malignis oculis carpit, contradicit ordinationi diuinæ: ita et tu caue, ne quæ ſunt Eccleſiæ ad te trahens, magno crimini obnoxius fias.*

Chriſoſtomus hom. 5. in epiſt 2. ad Cor. *Iſte autem Principatus* nempe Poteſtatis ſpiritualis & Eccleſiaſticæ, ☞ *Ciuili* tanto melior eſt, quanto terra Cælum: imó & multò magis: & non multa illi cura eſt de ſæculari vita, omnia autem de cæleſtibus rebus *pronunciat*. ☞ & hom. 4 ſuper Iſaiam tomo 1. ait. ☞ *Quamquam* admirandus videtur thronus Regius, tamen

men rerum terrenarum administrationem sortitus est, nec præter potestatem hanc præterea quidquam habet authoritatis.

Cum Valentinianus Imperator ad Synodũ indicẽdam solicitatus esset ab Episcopis Orientis anno D. 364. pro restauranda consubstantialitatis fide, quæ à Constantio pessumdata erat, præclarum hoc responsum dedisse, testatur Sozomenus lib. 6. cap. 7. *Sibi* qui vnus e laicorum numero erat, non licere se eiusmodi negotijs interponere: & ideo sacerdotes & Episcopi, quibus hæc curæ sunt, seorsum per se vbicunque ipsis libitum fuerit, in vnum conueniant.

Ambrosius lib. 5. epistolarum in orat. de Basilicis tradendis versus finem tomo 5 ait. *Quid* honorificentius quám vt Imperator Ecclesiæ filius esse dicatur: quod cùm dicitur, sinè peccato dicitur, cum gratia dicitur. Imperator enim intra Ecclesiam, non supra Ecclesiam est: bonus enim Imperator quærit auxilium Ecclesiæ, non *refutat*. & epist. 32. ad Valent. Augustum inquit. *In causa fidei Episcopi solent de Imperatoribus Christianis iudicare, non Imperatores de Episcopis:*

Agapetus Pontifex epist. ad Iustinianum

Imp. prudentissimè rescripsit, qui edictum aliquo d d e fide orthodoxa promulgauerat, se illud laudare, & amplecti, *Non quia Laicis authoritatem prædicationis admittimus, sed quia studium fidei vestræ, Patrum regulis conueniens confirmamus atque roboramus.*

Martianus Imperator in Orat sua ad Concilium Chalced. Act. 4: dixit. *Nos enim ad fidem confirmandam, non ad potentiam aliquam exercendam, exemplo religiosi Principis Constantini Synodo interesse voluimus.*

Hilarius Pictauiensis Episcopus Constantio Imp. obiecit sic, lib. ad eundem. *Prouideat* Clemētia tua, vt ad omnes vbique iudices Prouinciarum, ad quos sola cura publicorum negotiorum pertinere debet, scribatur; ne post hac præsumant, atque vsurpent cognoscere causas *Clericorum*.

Augustinus de lib. arbitrio tomo 7. de humanis & Sacris legibus differens ait. *Quid* deinde censes legem temporalem iubere, nisi vt hæc quæ ad tempus nostra dici possūt, quādo eis homines cupiditate inhærent, eo iure possideant, quo pax & societas humana seruetur, quanta in his rebus seruari potest? &c. Satis est enim videre, non vltra porrigi huius le-

gis

gis poteſtatem in iudicando, quàm vt hæc vel aliquid horum adimat, atque auferat ei quem punit vel metu coerceret *etc.*

Theodoſius iunior Imp: in epiſt. ad Epheſinam Synodum ſcribit, ſe Comitem Candidianum mittere, vt adſit Sanctæ Synodo; ſed ea lege & conditione, vt cum quæſtionibus & controuerſijs, quæ circa fidei dogmata incidũt, nihil commune habeat, quia nefas eſt, vt qui ſanctorum Epiſcoporum Cathalogo aſcriptus non eſt, Eccleſiaſticis negotijs, & conſultationibus ſeſe immiſceat: ſed eum tantùm ad ea quæ turbationem cauſare poterãt tollenda, delegaſſe.

Leo Papa in epiſt. ad Martianum Imp. quę habetur tertia parte, Concilij Chalced. ait. *Habeat* ſicut optamus Conſtantinopolitaua ciuitas gloriam ſuam, ac protegente dextera Dei, diuturnio clementiæ veſtrę fruatur Imperio: alia tamen eſt ratio rerum ſęcularium alia Diuinarum: nec præter illam petram, quã Dominus in fundamento poſuit, ſtabilis erit vlla conſtructio.

Symmachus in Apologia aduerſus Anaſtaſium Imperat. quem communione excluſerat ob Acacij cauſam. inquit. *Conferamus autem*

norem Imperatoris cum honore Pontificis, inter quos tantum distat, quantum ille rerum humanarum curam gerit, iste diuinarum &c. tu humana administras, ille tibi diuina dispensat: itaque vt non dicam superior, certè æqualis honor est.

Basilius Imperator ad octauam Synodum Act. 10, ait. *Laico* cuicunque nulla ratione de Ecclesiasticis causis disputandi, aut vniuersam Ecclesiam Oecumenicamque Synodum oppugnandi fas esse dico. Hæc enim excutiẽdi, & in vtramque partem agitandi, Patriarcharum, Sacerdotum, & Doctorum est officium: quibus à Deo ligandi, & soluendi potestas est concessa. nam laicus & si omni pietatis & sapientię laude pręstet, tamen laicus est & ouis non *Pastor*.

Nec consimiles testes multiplicabo, ne lectori molestiam afferam. euidens enim est apud rectos & sensatos homines, Principibus laicis nullã creditã fuisse spiritualẽ potestatem, quia omnem naturæ ordinem superat. quam Christus Dominus Petro & Apostolis sub metaphora ligandi, soluendi, & pascendi tribuit; nec tunc Regum mentio facta fuit: ergo Principibus laicis leges Ecclesiasticas condere non

licet

licet, ad tuendos autem Canones leges dare decet: imó tenentur, quia sunt oues Christi, & Ecclesiæ filij: & hoc dicebat Leo epist. 81. ad Leonem Imp. *Debes incunctanter aduertere, Regiam potestatem tibi non solùm ad mundi regimen sed etiam maximè ad Ecclesiæ præsidium esse collatam.* Si autem pręter præsidium & tuitionem in rebus huiusmodi, ius habere sibi persuadent, errant: nam oues suas Saluator non commisit Cęsari. Et Concilium Chalced. Act. 4. iuré dixit. *Contra Canones Ecclesiæ nihil pragmaticum valet*. Et Constitutiones Iustiniani in iudicijs Ecclsiasticis viguerunt, quia secundum Canones latæ fuerant. cùm autem hæc Constitutiones Canonibus aduersantur, nullę sunt. adest pro hac veritate Constitutio Valentiniani 3. L. priuilegia 12. C. de Sacrosanct. Eccles. & Constitutio Marciani edita anno D. 454 á qua abire non licet. *Omnes*, inquit, *Sanè pragmaticas Sanctiones, quæ contra Canones Ecclesiasticos interuentu gratiæ & ambitionis elicita sunt, robore suo et firmitate vacuatas cessare præcipimus*. igitur quæ Religionis sunt ordinare, constituere, ac iudicare, ad temporales Principes minimé pertinet.

Obijcit deinde Grotius morem Ethnicorũ Prin-

Principum, qui supremum ius in Religione suam habebant tenuerunt: & hoc factum esse, monet, quia naturæ lumen id faciendum ostẽdit.

Respondeo exemplum Ethnicorum Principum aptissimum esse pro Grotio & Grotianistis, qui cum extra Christi Domini Ecclesiam sint, cum cæteris hæreticis, similes facti sunt Ethnicis & Paganis, vt Tertullianus lib. de præscriptionibus hæret. & cęteri veteres Patres docent. at ex natura rei Ethnicorum exemplũ nullius est momenti. Propensio autem illa Ethnicorum Principum ad imperandum circa Religionem, à natura destituta & deprauata ortum duxit, quæ ad dominium exercendum etiam immoderatum ac inordinatum tendit; non autem à natura, cælesti lumine Christianæ fidei illuminata, quæ docet & dirigit hominem ad Deo parendum, præcipienti, cælestia ac diuina, & eorum ministros venerandos esse & digniora esse cælestia ac reuelata diuinitus, rebus naturalibus ac temporalibus: & Potestatem altioris ac dignioris ordinis diuersam ac nobiliorem esse Potestate quæ super temporalia iurisdictionem habet: & sicut hæc diuersæ ordinationis sunt, sic Principes habere diuersos

ſos debere. Præterea in huiuſcemodi rebus Diuino mandato ſtandum eſt: Deus autem, vt diximus, Petro & cæteris Apoſtolis hunc Principatum dedit. Pro Cæſare autem, nec verbum quidem.

Tandem cap. 1. ſic Grotius obijcit. Religio facit homines placidos, obſequioſos, patriç amantes, iuris & æqui retinentes. Et Religione ſeruatur Reſpub. vt Philoſophi docent. Et Lactantius ait. Religio homines Sacramento obſtringit, ne furta, ne latrocinia committant, ne fidem frangant &c. eſt ergo neceſſaria Religio. at pacem ac vtilitatem non infert, niſi ſupremum Religionis ius reſideat in Principe ciuilium. Si autem ab alio pendeat Principe, rixç & diſſentiones oriri oportet. ergo ſumma poteſtas circa ſacra in Principe ciuilium eſſe debet in Regno cuius eſt Princeps. Confirmat hoc ex Ioanne Pariſienſi aſſerente, poſſe Principem gladio punire poteſtatem ſpiritualem, ſi damnum inferat Reipub. quia pax Regni aliter haberi nequit.

Reſpondeo falſum omnino eſſe Religionē pacem ac vtilitatem non inferre, niſi ſupremū Religionis ius reſideat in Principe ciuilium & Sæcularium rerum: Pax enim ſeruatur ſi vter-

que

que limites potestatis suæ non transgrediatur: & Deo limites distribuenti prębeatur obediētia & obsequium. Vtilitas autem,& Religionis integritas haberi non potest, nisi adfuerit vna summa Potestas à Deo constituta quę vniuersæ Religioni pręsideat vbique Regnorum. nam Rex vnus in Regno suo,ea quæ Religionis sunt vno modo definiet ac iudicabit, Rex alter in altero Regno alio modo controuersias Religionis dirimet: & sic Religionis integritas peribit, & pariter vtilitas:nam Religio cùm adulteratur, & vera non est, vtilitatem pro tēporali & pro æterna felicitate assequenda conferre non potest. Quod experientia constat. nam Constantinus Imp. Catholicus fuit: Cōstantius Arrianus; Iulianus Paganismum & idolorum cultum reassumpsit. nunc temporis Principes, quidam Catholici & optimi sunt, quidam Caluinistæ, alij Lutherani, Euangelici alij dici volunt & Reformati &c. Religionis ergo excidium adest,quia Principes ius circa Religionem vsurpant: & inde oriuntur bella, rebelliones, rixæ, contentiones, odia, dissentiones, & quod pessimum est, animarum interitus:quę omnia remouentur,posito in Christiano Orbe Principe supremo circa sacra; qui

Roma-

Romanus. est Pontifex Petri successor, qui vniformiter vbique locorum integritatem ac veritatem Religionis custodit & seruat. Deus autem noster, cuius sapientia attingit à fine vsque ad finem fortiter disponens omnia suauiter, hæc omnia nouit: idcirco Petro suas cõmisit oues, non autem Principibus laicis: homo autem arrogans & blasphemus, contra Deum factorem suum præsumit, & diuinam prouidentiam, quę hæcq; disposuit, arguere audet.

Quòd autem Princeps laicus contra Principem Ecclesiasticum gladio vti non debeat nec valeat, manifestum est, quia illi non subest; imò ouis illius est, qui Pastor est á Domino cõstitutus. Si autem inferiores Ecclesiæ ministri pacem in Regum laicorum ditione turbauerint, ad tribunal summi Pastoris deferendi sunt vt iudicentur, & á Regno expellendi, non autem gladio puniendi: quia ministri Regni cælorum iudicandi non sunt á ministris Regni terreni: non enim decet, & Deo vltionum, cuius sunt ministri, affertur iniuria.

Caput Secundum Imperium & functio cui Imperatur differunt ad inuicem.

NOn esse Architecti, qua Architectus est, operi manum admouere, inquit Philosophus: quia Architecti est, secundum rectam rationem vnicuique quæ facienda sunt præscribere: sic Imperantis non est imperata exequi. quamobrem á simili infert Grotius Regẽ & optimates præesse functionibus Religionis, sed ministros Religionis cæteros homines esse debere.

Concedit etiam Ecclesiarum Pastores, vt Pastores sunt, non esse summarum Potestatum Vicarios: illis tamen subditos esse vult, etiam in sacris functionibus: affert exemplum de medicis in Ciuitate degentibus, qui artem medicam á Principe non accipiunt, Principi tamen subijciuntur. Subdit autem Pastores tunc esse summarum Potestatum Vicarios, ac delegatos, cúm imperio, & iurisdictione vtuntur. Quia autem Reges à Sacerdotibus consilium quærunt, non putent, inquit, Sacerdotes esse Rege Superiores: nam Reges Consiliarios audit,

dit, nihilominus Regibus Consiliarij non præſunt, nec Rege maiores ſunt.

Exequat ergo Grotius Eccleſię Paſtores Artificibus, qui Regibus ſubduntur, non emanatione artis & muneris, ſed ſubordinatione. Paſtorum munus nõ à Principibus, ſed à Chriſto emanare fatetur, hac tamen conditione, vt munus Paſtoris, & ipſe Paſtor Principi ſit ſubiectus. Tribus ergo Propoſitionibus hæc Grotij opinatio exprimitur: Prima eſt: Paſtores Eccleſiæ, vt Paſtores ſunt, nullam habent iuriſdictionem ſuper eos quos paſcunt. Secunda, Paſtores non ſunt Regibus maiores ac ſuperiores. Tertia, Paſtores, & illorum munus circa Sacra Regibus & Optimatibus ſunt ſubiecti.

Hæc autem omnia pugnant cum Euangelio, & verbo Dei expreſsè opponuntur. nam Petro dictum eſt Matth. 16 *Quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cælo, & quodcunque ſolueris &c.* Quæ metaphora ligãdi & ſoluendi, ſupremum Principatum infert: nam Principis eſt ligare, & ſoluere, non funibus, ſed legibus, ſic enim Principes ligant: dicit autẽ non hoc & illud, ſed *quodcunq;* hunc autẽ horũ verborũ fuiſſe legitimũ ſenſum, vniuerſa Catholica Eccleſia ab initio teſtimoniũ redidit

Ioan. capit. vlt. Petro dictum fuit á Domino. *Pasce agnos & oues meas*. vt autem Saluatoris similitudo subsistat, Petrum *vsque ad consummationem sæculi* in successoribus suis, omnium & quorumcumque Christianorum, qui ouis Christi nomine gaudent, Principem esse, necessariò asseuerandum est. nam nullo modo ouis á potestate directiua, & coerciua Pastoris eximi potest: vel ergo omnes christiani, etiam Principes, Petro sunt subditi, vel metaphora Christi Dei nostri est inepta, quod affirmare blasphemum est: enimuero si Petri successor Cæsari, & cæteris Potestatibus debet esse subiectus, Saluator non similitudinem Pastoris, sed Oratorum, Medicorum, & Consiliariorũ tenebatur assumere: Et Dauid Rex, cui vt esset Rex dictum fuit, *Tu pasces populummeum Israel*, super Hæbreos nullam obtinuisset potestatem, sed Oratoris, Medici, vel Consiliarij munus accepisset.

Matt. 16 Petro dictum est. *Tibi dabo claues Regni cælorum*, idest Ecclesiæ, quæ in Scripturis Sanctis Regnum Cælorum pluries denunciatur. *Suscitabit Deus Cæli Regnum* Dan. 2. *Simile est Regnum cælorum sagenæ* &c. *grano sinapis* &c. *decem virginibus* &c. at clauium me-

tahpora poteſtatem ſignificat, quia qui claues habet,aperire & claudere, probare,& reprobare, intromittere & reijcere poteſt : hæc autem apud viros ſenſatos poteſtatem præſeferunt:at quomodo qui ſuper vniuerſam Eccleſiam claues á Chriſto Domino ſuſcepit, inferior ſit ac ſubditus vnius Regni Principi, non video: & qua fronte Grotius huiuſmodi Virum, tot nobilibus ſimilitudinibus circumſcriptum, medicis, & artificibus aſsimilare audeat, valde miror.

Matth. 17. Saluator noſter, vt principio diximus, expreſsè docet Petrum Cæſari tributum ſoluere non debere, etſi Cæſar tunc Ethnicus eſſet; & ad remouendum ſcandalum ſolui tributum permiſit: tributum autem á ſubdito ſolui debet, & qui ſubditus non eſt tributum ſoluere nen tenetur. ergo Petrus quia immunis à tributo, prout de iure, nō eſt Principibus laicis, quos ſummas Poteſtates Grotius vult appellare, ſubiectus.

Quærit deinceps, poſſit ne Imperiū & Functio ſacra in vna Perſona conſiſtere? Reſpondet poſſe, quia poteſt idem eſſe Cantor & medicus, neque tamen aut canendo medebitur, aut medendo canet: quod probat, pluribus exē-

plis

plis, sacris & profanis. & subdit, licét Apostolus ad Heb. 5. dicat. *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquã Aaron.* tunc, inquit, Apostolus Sacerdotes Mosaicę legis alloquitur, non autem eos qui ante & post legem Moysis fuerunt. sed hæc ad rem nostrã nil referunt: nam vt diximus, quod Dominus in nouo Testamento statuit, tantúm perpendendum est, & executioni mandandum.

Obseruat postea Ministros noui Testamenti, Sacerdotes raró appellari, vt sciamus, inquit, à Sacerdotibus Leuitici generis ad ministros, & præcones Euangelij argumentum ducere non licere, cum magnum sit discrimen. Christus autem & Apostoli ad hoc nomine abstinuerunt, & hoc non sinè causa.

Respondeo, Apostolos id fecisse, vt Ecclesiam à Sinagoga distinguerent, ne simile aliquid introducere viderentur, quod ad legem Moysis abrogatã spectaret: at postquam Hierusalem euersa fuit, & Templum combustum, & memoria veteris Templi, & Sacerdotis abolita, passim cæperunt Sancti Doctores, nomine Templi & sacerdotis vti: quia occasio nõ aderat credendi Iudaicas cæremonias adhuc permanere. attamen sicut Isaiæ cap. vlt. legimus

mus. *Et annunciabunt gloriam meam Gentibus &c. & assumam ex eis in Sacerdotes & Leuitas, dicit Dominus.* & alibi: nam Apostolus ad Heb. ait *Translato Sacerdotio, necesse est vt & legis translatio fiat.* Sacerdotium ergo translatum dicit, non abrogatum & irritum: sic de facto antiquissimi Ecclesiæ Patres his vsi sunt nominibus, vt Iustinus, Ignatius Antiochenus, Tertullianus, & alij.

Et Cyprianus lib. 4. epist. 9 ait, nunquam Dominum nec Apostolos, Põtifices & Sacerdotes Iudæorum repræhendisse nominando eos Pontifices & Sacerdotes, sed solùm sub nomine scribarum & Phariseorum, ne cathedram & Sacerdotium obiurgare viderentur: & vt moneret nos, semper deberi honorem Sacedotio & Pontificatui, etiam si fortè Persona quæ cathedram habet, sit minus bona. ex quo intelligimus huius tẽporis hæreticos, qui passim in Episcopos, & Sacerdotes, & prçcipuè in ipsum summum Ecclesiæ Pontificem inuehuntur, nihil habere commune cum moribus Domini & Apostolorum.

Quærit deinde Grotius an sub lege euangelica summum Imperium, & Pastoris munus, quod Sacerdotium appellatur, in vnam Perso-

nam

nam rectè coalescant. Propugnatores, inquit, Romani Pontificis affirmant. sed Osius cordubensis apud Athanasiũ ad sol. vitam agentes ait. *Neque igitur fas est nobis in terris Imperium tenere, neque tu Sacrorum, & thymiamatum habes potestatem Imperator*. & Gelasius Episcopus Romanus epist. 8. ex quo sumpsit Nicolaus, inquit. *Fuerunt hæc ãte Christi aduentum pariter Reges & Sacerdotes vt Melchisedech, sed cum ad verum ventum est, sic Deus munera discreuit, vt & Christiani Imperatores pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro temporalium cursu rerum, Imperialibus dispositionibus vterentur*. Hanc veritatem probatam dicit Grotius per illud 2. Tim 11. *Nemo militans Deo, implicat se negotijs secularibus*. & cum cura magna sit, vnus vtrique muneri non sufficeret, sed succumberet.

Addit tamen, quód & si munera sint diuersa, Rex potest Sacerdotibus præesse: & idcirco Imperatores aliquando Episcopos, Pontifices, & Sacerdotes enunciatos fuisse. Et sexta Synodus Oecumenica cum laicis prohiberet ad altare, hoc est ad mensam Dominicam accedere, excepit Imperatorem. Et Balsamo Episcopus Antiochenus notat Imperatorem ceræ

chara-

charaterem imprimere, quod eo tempore Episcoporum erat: Et circa ſacra potuiſſe etiam Populos inſtituere.

Sed Grotius incidit in foueam quam fecit; aſſerit enim Regi laico ius ineſſe imperandi circa ſacra, ſed repugnare Paſtoribus ius præſidendi circa temporalia, quia cura magna eſt, & vnus vtrique muneri non ſufficeret, ſed ſuccumberet. numquid Rex laicus, homo eſt alterius ſpeciei & roboris & virtutis á Paſtoribus? ſi Paſtor vtrique muneri non ſufficit, ſed ſuccũbit; nec Princeps laicus vtrique oneri ſufficiet, ſed ſuccumbet.

Occurret Grotius aſſerens Principem laicũ præſidere tantúm circa Sacra, non autem ea miniſtrare. & catholici hoc idem pro Romano Pontifice affirmant; nam regimini rerum ſæcularium præſidet, & Regnum gubernat per Præfectos, non miniſtrat autem ea immediatè: quia hoc modo vtrique muneri non ſufficeret, ſed ſuccumberet, & Apoſtoli admonitionem non ſeruaret, qui non præſidentiam in genere negotiorum ſæcularium prohibet, Paſtoribus, ſed miniſterium immediatum, & proximum:

Oſius autem, Gelaſius, & Nicolaus ea dixe-

runt, vt Imperatores monerent, ne iure Imperij sibi persuaderent, ius circa sacra etiam obtinuisse; sicut ipsi nouerant, iure Pastoris munus Imperandi sibi non contingere: non docuerunt autem repugnare Pastori Ecclesiastico generalis quędam Pręsidentia super temporalia Regna, si illi fuerint tributa.

Ad id quod subdit, Imperatores scilicet aliquando Sacerdotes, & Pontifices denunciatos esse, respondeo, id proclamatum esse á Synodi Patribus, vt illorum pietatem, & Christianã diligentiam in sacris patrocinandis commendarent, non vt inter Pontifices ac Sacerdotes cosconnumerarent, vt sensatis hominibus ea perpendentibus, patet.

Quamobrem aptè Maximus Abbas respondit Constãtinopolitano Magistratui illi impiè suadenti, vt editam legem seu typum á Constante Imp. de professione vnius voluntatis in Christo, suo consensu firmaret: vt habetur in Collatione Maximi cum Principibus. *Quoniã Sacerdotum est quærere ac definire de salutaribus Ecclesiæ dogmatibus.* Replicant illi. Ergo non est omnis Christianus Imperator etiam Sacerdos? Respondit Maximus. *Non est, neque enim adstat altari, neque post sanctificationem*

panis

panis, exaltat eum dicens, Sancta Sanctis. neque baptiZat, neque Chrismatis confectionem patrat, neque facit episcopos, vel Præsbiteros, aut Diaconos, neque linit Ecclesias: neque indicia Sacerdotis fert, superhumerale scilicet, et Euangelium, quemadmodum Imperij coronam, & purpuram. Et quia exemplum Melchisedech, qui Rex & Sacerdos fuit, afferebant; respondit Melchisedech fuisse Christi Domini, non aliorum Regum figuram. & tandem subdit, in Altari primò mentionem fieri Cleri, & postea laicorum, inter quos Imperator nominatur: Attamen adulatio huiuscemodi Aulicorum mansit apud multos Græcos, vt Sacerdotij muneribus Imperatores implicēt cum munere docendi, quod Episcopis tam seueré vindicat Ambrosius, vt Imperatori dixerit. *Quando audisti Clementissimè Imperator in causa fidei laicos de Episcopis iudicasse? ita ergo quadā adulatione curuamur, vt Sacerdotalis iuris simus immemores?* Quamobrem Theodorus Balsamo homo Græcus erroneé & ineptè affirmat in medit. de Patriarchis, munus docendi propter vnctionis sacrę vim Imperatoribus competere, nec eidem fides est in rebus huiusmodi adhibenda, cum multa falsò recitet, & tu-

eatur. Hinc damnare cogimur Iústinianum, dum Nouella 137. de Sacra Liturgia constitutionem edidit, vt mystica verba alta, non verò demissa voce dicantur, vt moris erat.

Principes enim Christiani de rebus fidei cõtrouersis leges ferre non possunt, cum hæc sit Cathedræ Petri potestas, secundùm tenorem Scripturarum & veteris traditionis. Vnde perfidiam Arrij, non Constantinus, sed Synodus Nicæna discussit. Macedonium & Appollinaristas, Occidentalium libellus, & Synodus Cõstantinopoli coacta dãnauit, non autem Theodosius Imperator. Nestorij hæresim synodus Ephesina, & Euthichetis delirium, Chalcedonense Concilium, non Theodosius aut Marcianus anathematizarunt. hoc ipsi Principes professi sunt, vt ibi patet, & supra enarrauimus.

CAPVT TERTIVM.

Quousque conueniant Sacra, et profana quoad ius imperandi.

Sibi Grotius persuadet ius Imperij laicorum Principum, tam circa sacra, quàm circa profana extendi, sed hoc Lectoris recto iudicio committimus. Distinguit actiones hominis

nis in internas & externas: externas esse primariam, internas autem secundariam materiam humani Imperij fatetur: neque propter se, sed propter externas, quia in iure, *Cogitationis pœnam nemo patitur*. & Seneca 3. Benefic. *Corpora obnoxia sunt et adscripta Dominis, mens sui iuris est*.

Subdit, summis Potestatibus vim facientibus & iniustitiam, non esse resistendum; sed vt discolos sufferendos, & summas Potestates ius non habere immutandi quæ Deus statuit. quia Act. 5. legitur, Deo magis parendum quàm hominibus. exod 1. obstetrices Regi non obedierunt. nec Apostoli Concilio Synedrio Act, 5. formam tamen, & ritum circa sacra ad summas Potestates sancire affirmat. quia Ezzechias amouet excelsa; frangit statuas, comburit lucum, & serpentem æneum. Iosias comburi iubet idolis consecrata, abolet idolorum sacerdotes. & August. epist. 48. ad Vincent ait, *Seruiant Reges terræ Christo, etiam leges ferendo pro Christo*. Idcirco, inquit, ea quæ in lege diuina præscripta non sunt, ad summam Potestatem decernere spectat. ita Dauid pro diuidẽda præda. & Romani imperatores pro solemnitatibus contractuum, & testamentorum innume-

numeros dederunt Constitutiones: Quod etiam fecit Dauid, Salomon & Ioas. & Iustinianus modum eligendi Pastores, Synodos cogendi, ordinem inter Pastores seruandi, & similia praescripsit. Et tandem subdit in praesenti Capite: Si summae Potestates contra Deum insurrexerint, vel fugiendum esse cũ Elia, Athanasio & alijs: vel patienter sufferre necesse est, ad gloriae coronam obtinẽdam. Scribit Christianum quendam olim Diocletiani crudele edictum e muro pendens lacerasse, & quia capitis poenam dedit, Christianos dixisse tradit, iustè poenam soluisse, quia summę Potestati sic contraire non licet.

Ex omnibus his quae in hoc tertiò Capite Grotius enarrat, duo sunt á nobis, tanquam falsa refellenda: caetera omittimus, etsi parum apte posita & explicata fuerint. Primum est; Principibus vim facientibus & iniustitiam non esse resistendum. secundum, eisdem Principibus ritum sacrorum sancire contingere, & omnia quae in lege diuina definita non sunt ab illis esse definienda.

Quoad primum. Vel Grotius ad subditos laicos sermonem dirigit, vel ad Pastores, & ad Pastorem summum Petri successorem: iuxta

priorem

priorem ſenſum tranſeat Propoſitio, nec nunc locus aptus eſt eam diſcutiendi: iuxta poſteriorem intellectum, propoſitio falſa eſt, quia Paſtor Eccleſiæ, cultum & legem Dei, & ſanam ouibus ſuis religionem tueri debet vſque ad ſanguinis effuſionem. & ita peruigilare tenetur, vt monet Apoſt. ad Heb cap. vlt. quaſi rationẽ pro animabus reddituri. ideoque Saluator noſter in Eccleſia ſua Paſtores conſtituit, vt lupos pro viribus expellant & reijciant: idcirco Ambroſius lib. 2. in cap. 2. Lucæ ait *Aut fortaſſe etiam ille ſit Paſtor, cui dicitur, eſto vigilans, et confirma. quia non ſolùm Epiſcopos ad tuendum gregem Dominus ordinauit, ſed etiam Angelos deſtinauit*. & Dominus per Ezzecch. c. 33. ſic ait. *Quòd ſi ſpeculator viderit gladium venientem, et non inſonuerit buccina: et populus ſe non cuſtodierit, veneritque gladius, et tulerit de eo animam: ille quidem in iniquitate ſua captus eſt, ſanguinem autem eius de manu ſpeculatoris requiram*. Enimuerò exemplũ Saluatoris noſtri Paſtor imitari tenetur, qui fecit flagellum de funiculis, ad eijciendos ementes & vendentes de Templo. hoc flagellum aſſumpſit Ambroſius, cum Theodoſium Imperatorem propter cædem Teſſalonicæ factã

ingreſ-

ingressu Ecclesiæ prohibuit. & publicam pœnitentiam imposuit, quam humiliter egit.

Sed Grotius Pastores Ecclesiæ sic paruipēdit, vt illos medicis, pedagogis, & artificibus æxequet, nec tamen puto Ambrosium, qui fuit Galliæ Præfecti filius, & Potestatem Mediolani exercebat, munus illud voluisse dimittere, vt illius Vrbis fieret Pedagogus, si episcopatus similis est medico, & Pedagogo. Grotius enim putat sibi licere, Catholicæ Ecclesiæ episcopos, imò summum Ecclesiæ Pastorem Pedagogos constituere, at non perpendit, vel animaduertere contemnit, Potestatem ligandi, & soluendi, pascendi, & Clauium, miram ac valde venerandam secum ferre auctoritatem, ac iurisdictionem: quam optimè nouit Ambrosius vir eximiæ nobilitatis, doctrinæ, & sanctitatis: sed Grotius qui huiusmodi cōditionibus caret, illud ignorare voluit.

Audi Apostolum docentem Timotheum episcopum 1. cap. 6. *Diuitibus huius sæculi precipe, non sublime sapere, neque sperare in incerto diuitiarum, sed in Deo viuo etc.* & Titum similiter episcopum cap. 2. sic instruit. *Hæc loquere & exhortare, et argue cum omni imperio. nemo te contemnat.* nunquid ad munera pedago-

rum

gorũ,an ad veram ac Regalem poteſtatem habentium deſcribenda hæc dicta tibi videntur? Et quos Spiritus sanctus poſuit regere Eccleſiam ſuam, vt monet Apoſtolus, non Rectores poteſtatem habentes ſunt,ſed Pedagogi & Cõſiliarij? & quos homines primi Parentis culpa deprauati, Rectores ſeu Principes ſibi conſtituunt pro confuſione vitanda, & ad pacificè viuendum, ſummas & altiſſimas Poteſtates denunciare tantùm oportet? Audi Grotie,qui hoſtis eſt miniſtrorum ChriſtiDei noſtri,& ipſius Redemptoris hominum eſt inimicus: nã & hoc ipſe nouit, qui pro miniſtris ſuis dixit Lucæ 10. *Qui vos audit,me audit;qui vos ſpernit me ſpernit. Qui autem ſpernit me, ſpernit eum qui me miſit.* Odit autem Satanas Redemptorem noſtrum, & miniſtros ſuos: nec aliter operantur hæretici. qui ſunt Satanæ miniſtri.

Principibus autem laicis nullum ius in sacris diſponendis, nec diuino, nec humano nutu contingere, cap. 1. & 2. ſatis oſtendimus.

CAPVT QVARTVM.

In quo Grotius Catholicorum rationes soluere nititur.

GRotius, Etsi Pastores Ecclesiæ à Christo fuerint constituti, & non á summa Potestate, nihilominus summæ Potestati subijciuntur. patet de Patre, qui iure naturę dominatur filio, attamen Regi est subiectus. Medicus similiter ab arte medica regulas, nõ à Rege accipit: nihilosecius Regi est subditus. sic à simili etsi Pastores á Deo habeãt pręscriptas regulas, Regi tamen subditi sunt. imó ipsius Regis ministri à Deo habẽt regulas, vt recté iudicẽt, à Rege tamen dependent: sic de ministris Ecclesiæ affirmandum erit.

Respondeo, non ideo Catholicos docere Pastores Regibus non esse subiectos, quia ab illis Pastores non sunt constituti, & quia ab eis regulas & doctrinam non accipiunt; sed quia iure diuino sunt illis iudices, ac potestate Doctores, quorum doctrinæ parere tenentur. nam ouibus superior est Pastor: & eo qui ligatur, superior est qui ligat: & eo qui intrare contendit, superior est ille, qui

qui ita habet Claues, vt potestate excludere valeat. & Discipulo superior est Magister ille, qui ita docet, vt qui audit diuino iure obedire & subdi debeat, si saluari expetat. hoc discat Grotius. nam Pastoribus Ecclesiæ dictum est: *Quodcunque ligaueris. Tibi dabo Claues. Pasce oues meas. Docete omnes Gentes etc.* omnibus autẽ laicis etsi Principibus dictũ est ad heb. 13. *Obedite Præpositis vestris, et subiacete eis: ipsi enim peruigilant, quasi rationem pro animabus vestri reddituri.* quamobrem exemplum Medicorum & similium ineptum est, & ad rem non venit.

Grotius· Quod veró Pastores non teneantur obedire Regi in his quę sunt contra Deum nihil eis confert: nám nec homo priuatus tenetur Deum dimittere, vt Regi obediat: attamen Regi subijcitur. imó ipse Regis minister Regi obedire non tenetur, iniquum mandãti iudicium: qui tamen Regi est subditus.

Respondeo, Grotium, dum non causam pro causa assigat, pascere ventum, & aues sequi volantes, vt legitur in Prouerbijs. Ratio autem quare Pastores Principibus laicis non subijciuntur, ea est, quam in superiore responsione attulimus.

Grotius. Etsi Ecclesia sinè summis Potestatibus esse valeat, & consistat, tamen cum illæ adsunt, eis subesse debet. quia Artes vt Artes sunt, non indigent Rege: artifices autem Regi obediunt.

Respondeo ineptam esse paritatem: quia Artifices iure diuino Regibus superiores constituti non sunt, quemadmodum Ecclesiæ Pastores omnibus Christi ouibus præsunt potestate directiua, & etiam coactiua, quæ à directiua insæparabilis est, teste Philopho lib. 10. Etic. cap. vlt.

Grotius. Cum Dominus Isai. 49. Ecclesiæ Reges futuros subiectos dicit, non Pastoribus Ecclesiæ, sed Christo honor ille Pebetur, qui Ecclesię est spiritualiter præsens. sicut in veteri Testamento non Arca adorabatur, sed Deus quem exhibebat.

Respondeo hoc pugnare cum verbo Dei; nam ministris Ecclesiæ illud promissum fuit, non autem soli Deo. sic enim ibi legitur. Hęc dicit Dominus Deus: *Ecce lèuabo ad Gentes manum meam, & ad populos exaltabo signum meum. & afferent filios tuos in vlnis, & filias tuas super humeros portabunt. & erunt Reges nutritij tui, et Reginæ nutrices tuæ: vulto in*

terram

terram demisso adorabunt te, et puluerem pedũ tuorum lingent. Cum dicat filios tuos, & filias tuas, non Christum Dominum sed Ecclesiam, exprimit. nec dicit erunt Reges nutritij mei, sed tui: certé ad Ecclesiam ea verba referuntur: & eo amplius quia prius immediatè dixerat. *Et dices in corde tuo: Quis genuit mihi istos? ego sterilis, et non pariens, transmigrata et captiua: et istos quis mihi enutriuit? ego destituta, et sola: et isti vbi erant*, quæ pro Ecclesia denunciata fuisse, manifesté conspicitur. & capit. 60. Propheta hoc idem pro Ecclesiæ ministris stilo clariore denunciat. ☞ *Surge* illuminare Ierusalem quia venit lumen tuum &c. & ambulabunt Gentes in lumine tuo, & Reges in splẽdore ortus tui. leua in circuitu oculos tuos, & vide omnes isti congregati sunt, venerunt tibi &c. Omne pecus Cedar congregabitur tibi, arietes Nabaioth ministrabunt tibi: offerentur super placabili altari meo, & domum maiestatis meæ glorificabo &c. argentum eorum, & aurum eorum cum eis, nomini Domini Dei tui, & Sancto Israel, qui glorificauit te. & ædificauit te. & ædificabunt filij peregrinorum muros t o, & Reges eorum ministrabunt tibi &c. Gloria Libani ad te veniet, abies et buxus,

et pi-

et pinus simul ad ornandum locum sanctificationis meę, et locum pedum meorum glorificabo. Et venient ad te curui filii eorum qui humiliauerunt te, & adorabunt vestigia pedum tuorum, omnes qui detrahebant tibi, et vocabunt te Ciuitatem Domini, Sion Sancti Israel. Pro eo quo quod fuisti derelicta, & odio habita, & non erat qui per te transiret, ponam te in superbiam sæculorum, gaudium in generationem, & generationem: & Suges lac Gentium, & mammila Regum *lactaberis*.

Hæc autem, vt ex ipso textu scripturę patet, ad Ecclesiam diriguntur, et pro Petri cathedra pręcipuè denunciata fuerunt, quæ tribunal Saluatoris nostri est in terris: cui obsequium huiusmodi á Regibus terræ exhibitum fuisse constat. sed quia Christi Domini, vt præmisimus, gloriam odit Satanas, hæreticis ministris suis, non Regiam pascendi fideles potestatem, Pastores habere suadet, sed solā Medicorum & Pedagogorum consimilem auctoritatem. & quod deplorandum est, Reges plurimos olim Ecclesiæ obsequentes filios secum traxit, quód mihi maximé displicet, propter illorum perditionem, & gloriæ Saluatoris nostri Dei diminutionem. Consolatur autem me talem iacturam

sæpe

sępe lugentem, quod Augustinus libro de vera Religione cap.8. tomo 1.docet. ☞ *Oportet* multas hæreses esse, vt probati manifesti fiant inter vos, vtamur etiam isto diuinæ prouidentiæ beneficio: ex his enim hominibus hæretici fiunt, qui etiam si essent in Ecclesia, nihilominus errarent: cùm autem foris sunt, plurimùm prosunt, non verum docẽdo quod nesciunt: sed ad verũ quærẽdũ carnales, & ad verũ aperiẽdũ spirituales catholicos excitãdo &c. vtamur ergo hęreticis, nõ vt eorũ approbemus errores, sed vt catholicã disciplinã aduersus eorũ insidias afferentes, vigilantiores & cautiores simus, etiam si eos ad salutem reuocare nõ possumus. ☜ & epist.3.tom.2.ait. *Hæreses aduersus nomen Christi, sub velamento tamen nominis Christi, ad exercendam doctrinam sanctæ Religionis, sicut prænunciata sunt, pullulant.*

Grotius. Illud quod dicunt, Imperatorem esse intra, non supra Ecclesiam, sic intelligendum est, quatenus tota Ecclesia non ab vno Rege dirigitur, quia plures sunt Principes. Ecclesia autẽ vnius Regni, illi Regi subest. Quod confirmatur, quia Regibus Israel omnis populus erat subiectus. & Paulus ad Rom. 13. ait. Omnis anima Potestatibus superioribus subie-

Eta

cta esto. & Petrus epist. 1. eandam tribuit admonitionem. & Chrysostomus ad Caput. 13. ad Rom. ait. si hæc præcepta sunt sub Paganis Regibus, quanto magis fieri debent sub fidelibus:

Respondeo assumptum esse falsissimum, nam Ambrosius sic ait lib 5. epist. Orat. de Basil. *Ecclesia Dei est; non debet utique Cæsari addici, quia ius Cæsaris non potest esse Dei Tēplum. etc Quid honorificentius, quàm ut Imperator Ecclesiæ filius esse dicatur etc Imperator enim intra Ecclesiam est, non supra Ecclesiam.* & epist. 32. ad Valent. Augustum ait. *In causa fidei Episcopi solent de Imperatoribus Christianis iudicare, non Imperatores de Episcopis.* Damasc. Orat. 2. de Imaginibus, inquit: *Christus non commisit Ecclèsiam Regibus et Imperatoribus, sed Episcopis et Pastoribus.* ergo veteres Patres, Cesarem & Reges in Regnis proprijs nullum ius circa sacra habere intellexerūt

Ad id quod subdit, nempe Regibus Israel sacra & Populum omnem fuisse subiectum: Dico, ineptum esse hunc modum differendi, quem Grotius habet: nam supra dicebat non esse trahendum exemplum á veteri ad nouum Testamentum circa munus & nomen sacerdotale

dotale, quia nomen hoc quod frequenter in veteri Teſtamento habetur, in nouo Apoſtoli vſi nō sũt. Cur in re huiuſcemodi à veteri ad nouum Teſtamentum argumentum ducere non licet: & in iure Regio quod Principes Iſraelitę ſuper ſacra habuerũt, vt ipſe opinatur, ad noui Teſtamenti Principes tranſire licebit? numquid quia Grotio ſic placet, ita aſſerendũ erit? vel quia illud confirmat, & hoc ſuam opinationem infirmat primum tenendum, & ſecundum reſpuendum erit? ſed abeat huiuſce modi differendi modus.

Quamobrem pro ueritate propugnanda, animaduertendum eſt, totum Corpus Reip. Hæbreorum ex Rege, Pontifice, ſacerdotibus, leuitis & Concilijs ita compactum fuiſſe, vt Regnum ſacerdotale diceretur. Munus tamen Regum in bellis gerendis & regni adminiſtratione fuit. ad Pontificem autem rerum ſacrarũ adminiſtratio in Tēplo pertinebat. Contentiones de rebus ſacris & profanis, ad Regem Pontificem, & Concilia deuoluebantur, itaut eſſet quædam iuriſditionum commixtio. quamobrem Exodi 16. Dominus dixit. *& vos eritis mihi in Regnum Sacerdotale, & genis Sancta!* At huiuſmodi legalia euacuata ſunt, vt ſupra de

monstrauimus. ex his ergo nulla valebit illatio, nec inde licet aliquid agendum necessarió inferre: cum quæ Dominus in nouo Testamento constituit, obseruari debeant; non autem quæ in veteri facta & mandata fuerunt. sensũ autem Pauli ad Rom. & Petri in sua epistola, & Chrysostomi in suo Comment cap, 1. exposuimus.

Grotius. Cum Augustinus ait, seruire Reges Ecclesiæ, intelligendus est pro vtilitate afferenda, non autem pro subiectione tenenda: quo sensu Reges serui dicuntur Populorum nam Concilia generalia salutabant Imperatores sicut Dominos, non vt subiectos sibi.

Respondeo nullum Cõcilium generale cognouisse Imperatorem vt Dominum, ratione potestatis & iurisdictionis, sed tantùm ratione patrocinij & obsequij: & hoc modo docet Augustinus Reges legibus suis Ecclesiæ seruire debere. At circa sacra, si Reges saluari expetant, Petri cathedræ parere, eique obedientiam & obsequium præstare debent.

Grotius. Quia Pastor Ecclesiæ habet Clauium vsum super Regem, non inferre licet illum super Regem esse: imbecille enim est hoc argumentum: nam Rex indiget Coquo, Pasto-

re,

re, vestitore, agricola, & Medico qui mandat regulas à Rege infirmo seruandas: Chirurgus secat membrum Regis: & Consiliarius Regem consulit: nihilominus hi omnes subsunt Regis imperio. Ea autem quæ dignitatem significant, Christo, non autem ministris suis applicanda sunt. Ministri enim sunt auctoritatem suadendi habentes, more medicorum & Iuristarum; non autem potestatem iubendi.

Respondeo, quia Grotius cum suis Grotianistis homines sunt nomine Christiani, re Pagani, cum sint extra Catholicam Ecclesiam varijs hæresibus conspurcati, rectè & aptè proprios sectarum ministros coquinarijs, agricolis, chirurgis &c. illos assimilant: quia sicut verè sacra non habent, sic iure sacra ministrandi carent. Pastores autem & sacerdotes Catholicæ Ecclesiæ magnam venerandamque habēt Potestatem, vt infra dicemus: idcirco similitudo illa inanis est & futilis.

Tanta est Pastorum Ecclesiæ dignitas, vt si fiat illis iniuria, illicò ad Christum Vnigenitum Dei transeat, ipse enim sic de ministris Regni sui contestatus est Luc. 10. *Qui vos audit me audit; qui vos spernit, me spernit: qui autem spernit me, spernit eum qui me misit.* Sed nec te-

net similitudo medici cũ Ecclesię Pastore, quia medicus vt medicus, nullam habet potestatem & iurisdictionem super eum quem medetur: cum solùm media apta infirmo applicare teneatur, eumque consulere vt nociua euitet, & salutaria teneat. at Pastor ab initio Ecclesiæ sic Christi oues pascit, vt si opus fuerit, illas ita puniat, vt etiam à Christi ouili per sententiam anathematis expellat & abijciat: & talis est Pastoris sic iudicantis Potestas, vt in Dei omnipotentis tribunali in cælestibus illicò firmetur: iuxta præuium firmũque promissum Matth. 16. & Matth 18 *Quodcunque ligaueris &c.* at quę coquus, medicus, &c. statuunt, non in Cælo stabiliuntur, sed tantùm apud Pharmacopolas & in Tabernis. quamobrem hæc hęreticorum paritas inepta est.

Cum autem inquit. Ea quæ dignitatem significant, Christo, non autem ministris sunt applicanda. Peto à Grotio, quod nam discrimẽ est inter ministros Tabernarũ, & ministros Regios qui sunt legati, & potestatem regiminis exequuntur? magnum equidem discrimen adstat. Cur te non pudet Grotie ministros Christi, & cælestium mysteriorum sic nihili facere vt chirurgis exæques, & ministros Regum

post-

postponas? numquid Reges terræ maiores sũt Vnigenito Dei? numquid Fori acta, digniora sunt Sacris fidei mysterijs? ignoras quia dignitas ministrorum crescit ob dignitatem eorum, quorum sunt ministri, & rerum ac negotiorum quæ tractant. Agenda salutis æternæ sunt ergo actis forensibus posthabenda? non legisti veteres Ecclesiæ Patres quæ de dignitate Pastorum denunciauerunt? non ait Apost. Heb. vlt. Obedite Præpositis vestris, & subiacete eis. & ad Titum doce & argue cum omni imperio. & ad Tim. Diuitibus huius sæculi præcipe &c. numquid Medicis, & Consiliarijs hæc est tributa potestas, & hic imperandi modus? o terque quaterque miserabiles homines! Christi fideles eo maiori pietate, & sensu diuina sapiunt, eo amplius ministros Domini venerantur: at qui extra catholicam Ecclesiam vagantur, & ad ritum Tabernarum munera Ecclesiastica verterunt, non capiunt verbum hoc Ignatius enim Martyr & Episcopus Antiochenus epist. ad Smirnenses ait. *Sacerdotium est summa omnium bonorum quæ in hominibus consistunt: & si quis inhonorauerit e. m. inhonorat Dominum Iesum Christum primogenitum omnis Creaturæ*. Apostolus tradit

dit homines Satanæ 1. Cor. 5. peruersos anathemate ab Ecclesia Christi resecat Gal: 1. Tito, & Timotheo ius Episcopos ordinandi regendi, iudicandi, Vrbibus præsidendi tribuit, Christianis Populis Legem exhibendi temporalia bona pro victu ministrorum Ecclesiæ cum imperio imponit 1. Cor. 9. sic dicens. *Si nos vobis spiritualia seminauimus, magnum est si nos vestra carnalia metamus? Si alij potestatis vestræ participes sunt, quare nō potius nos?* & auctoritate id sibi licere affirmat sicut laicis Principibus. sic enim subdit. *Si alij potestatis vestræ participes sunt, quare non potius nos?* Qui autem hi sunt qui hoc idē iubendi ius habent, nisi Principes laici? & sequitur. *Sed non vsi sumus hac potestate: sed omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus Euangelio Christi.* & cætera huiusmodi: quę nunc ab illorum successoribus exequuntur: hoc autem fieri nō potest auctoritate suadendi, vt Grotio placet: sed vera ac summa potestate iubendi. Prudens Lector edicat,

Grotius. Potestas aut est summa: & hanc non habent Ministri Ecclesiæ: aut est emanās à summa Potestate, & hæc Ecclesię ministris data non est, quia á ciuili Potestate ius Sacra-

mini-

miniſtrandi non ſumunt, quod à Chriſto habet originem. Nec in illa Eccleſiaſtica functione Regis delegatam poteſtatem tenent: ergò nullam habent Poteſtatem, niſi oſtendēdi, & regulandi, more medicorum. Et ideo Saluator Luc, 10. Apoſtolis poteſtatem vetat, & prohibet: quia illam nec ſuperiorem nec delegatam habent: idcirco in Euangelio, Lux, dicuntur. *Vos eſtis lumen Mundi*, quia veritatem tantúm oſtendunt. Nec illam habent Poteſtatem, qua pollent Patres in filios: quia Eccleſiæ miniſtri non ſunt reales, & naturales Pates: ergo nullam habent Poteſtatem.

Reſpondeo Poteſtatem duplicem eſſe, laicā ſeu Ciuilem, & Eccleſiaſticam ſeu ſacram: priorem Miniſtri Eccleſiæ, vt tales ſunt, nec ſummam nec vt emanantem habent; poſteriorem autem omnimodam, & pleniſsimam retinent, quo laici penitus carent: & quia oues, & quia laici ſunt. Prior poteſtas á iure Gentium proximè procedit; remotè á Deo, quatenus ordinem, & iuſtitiam hominum mentibus naturali lege ſanciuit. Poſterior poteſtas á Chriſto Domino originem trahit. cum infert, ergo nullam habent poteſtatem, inepta eſt huiuſmodi illatio: vt in ſuperiori reſponſione demon-

ſtraui-

ſtrauimus. Cum ait, Saluator Lucæ 10. Apoſtolis poteſtatem vetat & prohibet: Dico duplicem in Principe poteſtatem inueniri poſſe, tyrannicam, & vſurpatam more Ethnicorum & Gentilium Poteſtatum: & rectam iuxta diuinas regulas. Prior 1. Reg. 8. exprimitur illis verbis. ¶ *Hoc* erit ius Regis qui imperaturus eſt vobis: filios veſtros tollet, & ponet in curribus ſuis, facietque ſibi equites & præcurſores quadrigarum ſuarum: & conſtituet ſibi Tribunos, & Centuriones, & aratores agrorum ſuorum, & meſſores ſegetum, & fabros armorum, & curruum ſuorum. Filias quoque veſtras faciet ſibi vnguentarias, & focarias, & panificas. Agros quoque veſtros, & vineas & olиueta tollet, & dabit ſeruis ſuis. ſed, & ſegetes veſtras & vinearũ reditus addecimabit, vt det Eunuchis, & famulis ſuis. ſeruos etiam veſtros & ancillas, & iuuenes optimos, & aſinos auferet & ponet in opere ſuo. Greges quoque veſtros addecimabit: voſque eritis ei *ſerui*. ¶ & hanc Eccleſię miniſtris prohibet Chriſtus Dominus Matth. 20. & Luc. 22. cùm inquit, *Reges Gentium dominantur eorum, vos autem non ſic.* Poſterior verò habetur Deut. 17. his verbis: ¶ *Cum* ingreſſus fueris terrã, quam Dñs Deus

tuus

tuus dabit tibi, & possederis eam, & dixeris: Cōstituam super me Regem, sicut habent omnes per circuitum nationes: eum constitues, quem Dominus Deus tuus elegerit de numero fratrū tuorum. Nō poteris alterius Gentis hominem Regem facere: qui non sit frater tuus. cumque fuerit constitutus, non multiplicabit sibi equos nec reducet populum in Ægiptum, equitatus numero subleuatus &c. non habebit vxores plurimas, quæ alliciant animum eius, neque argenti, & auri immensa pondera. Postquam autem sederit in solio Regni sui, describet sibi Deuteronomium legis huius in volumine, accipiens exemplar à Sacerdotibus leuiticæ Tribus &c, Nec eleuetur in superbiam cor eius super fratres suos, neque declinet in partem dexteram vel sinistram *&c.* ☞ & hanc seruatis seruandis Pastoribus Ecclesiæ tribuit.

Cúm Grotius subdit. idcirco in Euangelio *Lux* dicuntur. *Vos estis lumen mundi.* quia veritatem tantúm ostendunt. Dico, si Saluator noster hoc tantúm dixisset: Et alibi illos Pastores cum iure ligandi & soluendi, & Clauium, non denunciasset, vera esset Grotiana illatio · sed vtrumque dixit: lucem eos esse ad ostendendam veritatem, & Pastores, qui virga er-

rantes oues dirigerẽt & percuterẽt, prout opus esset. Cum tandem inquit. Nec illam habent potestatem, quam tenent Patres in filios, quia Ecclesiæ ministri non sunt reales & naturales Patres, Respondeo, Ecclesiæ ministros non naturalis Patris habere potestatem, quia Patris nomen, quod Pastoribus & Sacerdotibus attribuitur, dilectionẽ paternam, quam circa oues Christi tenere debent, innuit.. Potestas autem Pastorum est veri Principatus potestas, quam tamen paterna charitate exequi debent. pluries enim diximus, illud *Pascere*, Regere significare: quia Dauidi, vt esset Rex dictum est, *Tu pasces populum meum Israel.*

Grotius Coactio ministris Ecclesiæ interdicitur: ideo Paulus 1. Tim, 3. Tit. 1. docet Episcopum violentum esse non debere. Et Chrisost. ait. *Homo si à fide fuerit abductus, multa imminet sacerdoti patientia & industria, quia non potest errantem vi reducere, sed persuadere conabitur, vt ad fidem rectam reuertatur* Nec Ecclesię ministri possunt obligationem inducere, quam Regibus dat Chrysostomus, Episcopis adimit. Christus ipse statũ suum seruilẽ respiciẽs, negat regnum suum esse de hoc mũdo. imò quod minus est Luc. 12. negat se iudicem

dicem constitutum. Quamobrem Chrisostomus ait, Non est data nobis talis potestas, vt auctoritate sententiæ cohibeamus homines á delictis. Et Bernardus de Consi. lib 1 inqut. *Stetisse ego Apostolos iudicandos lego, sed ipse iudicantes non lego*, Hanc enim veritatem ostendunt tituli quos Pastoribus sacra scriptura tribuit: vocantur autem legati, nuncij, Præcones. at horum non est quẽquam suo imperio obligare, sed alienum Imperium notum facere, Ad docendum diriguntur Pastores, inquit Crisostomus. Apostolus 1. Cor. 11. De virginibus nullum mandatum habebat aut imperium Domini, ideo imperare non audet, sed consulit, docens oppositum operantes, non pecccare & 2. Cor. monet, vt fideles erga pauperes liberales sint: consulit autem, non præcepit.

Respondeo, coactionem cum violentia & tyrannide ministris Ecclesiæ vtique interdictã fuisse: coactionem autem quæ potestatem præceptiuam cum vi obligandi significat, illis minime fuisse prohibitam: sed expressé traditam Matth. 19. & Matth. 18. *Quodcunque ligaueris &c. & quæcunque ligaueritis &c.* non funibus, sed legibus: sic enim Principes ligãt. Act 15 *Apostoli & seniores fatres &c. Visum est enim*

Spiritui sancto et nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, quã hæc necessaria: ut abstineatis etc. Paulus vero electo Sila profectus est, traditus gratiæ Dei *à fratribus. Perambulabat autem Syriam & Ciliciam, confirmans Ecclesias: præcipiens custodire præcepta Apostolorum, & seniorum,* Quamobrem Paulus ad Heb. 13. fideles monet debere eos ministris Ecclesiasticis præcipientibus obedire. *Obedite Prepositis vestris & subiacete eis. ipsi enim peruigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri.*

Ad illud Chrisostomi dico, verum esse, Ecclesię ministros patientia & industria vti debere ad incredulos reuocandos ad Ecclesiam, & ad Catholicam venerandam atque tenendam fidem: at inde inferre, Ecclesiæ Pastores super Christi fideles oues potestatem non habere, inepta est illatio. Nam idem Chrisost. hom. 22. super 2. Cor. tomo 4. ait. *Ad hoc potentiam accepimus vt ædificemus: quod si quis obluctetur & dimicet: atque ita affectus sit vt nulla ratione sanari possit, tum demum altera quoque facultate vtamur, eum diruentes ac prosternentes.* idcirco Apostolus 1. Cor. 5. inquit. *Quid mihi de his qui foris sunt iudicare?* Oues autem Christi à Pastoribus regi & iudicari debent, sic iubente

Deo

Deo, vt monet Apoſt. Act.20. at regendi ius, poteſtatem directiuam & coerciuam neceſſario infert: Et hac poteſtate Apoſtolus Eccleſię leges dabat. dicens 1. Tim. 3. Epiſcopum eligendum in repræhenſibilem, vnius vxori virum &c. 2. Cor 11. Vt mulieres velato capite orent popter Angelos 1. Tim. 5. Vidua eligatur non minus ſexaginta annorum, quæ fuerit vnius viri vxor &c. & ſubdit. Aduerſus Præsbiterum accuſationem noli recipere niſi ſub duobus aut tribus teſtibus: & infra. Præcipio tibi coram Deo, vt ſerues mandatum &c. Diuitibus huius ſæculi præcipe &c. Perpende Grotie has leges, & hæc præcepta, & poteſtatem præcipiendi, & leges ferendi. etenim eiuſdem ſunt tenoris leges ciuiles & eodem ritu Imperatores illas conſtituunt & promulgant, vt Iuriſperiti norunt.

Paſtorum enim coactíuam Poteſtatem nouerunt ſanctian veteris Eccleſiæ Patres: Quamobrem Auguſt. epiſt.50. lit. F. tom.2. inquit *Si Eccleſia vera ipſa eſt, quæ perſequutionem patiur, non quæ facit, quærant ab Apoſtolo, quam Eccleſiam ſignificabat Sara, quando perſequutionem faciebat ancillæ. liberam quippe matrem noſtram Cæleſtem Hieruſalem, ideſt veram Dei*

Eccle-

Ecclesiam in illa muliere dicit fuisse figuratam, quæ affligebat ancillam. & infra. *Si boni & Sancti nemini faciunt persequtionē, sed tantummodo patiuntur, cuius putant esse in Psalmo vocem vbi legitur, Persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non conuertar donec deficiant?*

Ambrosius in Comment super epist. 2. ad Cor. cap. 10. tomo 3. inquit *Sicut enim Imperator per milites suos vindicat suum Regnum: ita & Saluator per nos seruos suos defendit vnius Dei professionem, & disciplinam.*

Gregor. libr 1 epist: 2 *Si ea de quibus vehementer Deus offenditur, insequi vel vlcisci differimus, ad irascendum vsque Diuinitatis patientiam prouocamus.*

Ex his enim quæ diximus, Pastores Ecclesiæ præcipere & obligare posse, constat. Cúm Grotius subdit: Christus ipse statum suum seruilem respiciens, negat Regnum suum esse de hoc mundo. imó quod minus est Luc. 12. negat se iudicem constitutum. ineptissimé loquitur. Nam Saluator noster formam serui, accepit, vsque dum semetipsum Deo hostiam in ara Crucis offerret. at post resurrectionem suam non formam serui, sed veri Regis assumpsit:

idcirco

idcircò Apostolis dixit Matth. vlt *Data est mihi omnis Potestas in Cælo & in terra. Euntes ergo docete omnes Gentes seruare omnia quæcunque mandaui vobis*. Potestatem autem pollicitus est Petro & Apostolis, cùm formam serui tenebat. at illam actu tribuit cúm formam cœlestium & terrestrium Regis obtinuit. nam post resurrectionem suam dixit Apostolis, *Sicut misit me Pater ita ego mitto vos. Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata remittuntur eis &c. Pasce agnos, et oues meas*. quod illud Matth. 16. includit. *Quocunque ligaueris etc.* quamobrem illatio Grotiana falsa est, & Apostoli deinceps iudices constituti sunt fidelium qui prius Piscatores fuerant. Iudicia autem Apostolorum quæ fuerint, supra enarrauimus: & 1. & 2. Cor. ad Tim. ad Titum in Actis, & alibi conspicué enarrantur.

Ad illud. Pastores Ecclesiæ legati, nuncij, Præcones dicuntur, at horum non est quemquam suo imperio obligare, sed alienum Imperium notum facere. Dico, legatos, nuncios, & Præcones duplicis generis esse: vel à Rege missi, qui actu, suo præsidet Regno: vel á Rege qui extra suum Regnum abijt in regionem lõginquam: priores alienum imperium notum

faciunt

faciunt, non exercent: posteriores notificant, & ob Regis absentiam Regis exequuntur potestatem: Pastores Ecclesiæ non sunt prioris, sed posterioris generis: nam Christus Dominus Rex suę militantis ecclesiæ, naturali præsentia ab hoc Regno abest, quapropter Pastores Regiam illius potestatem annunciant, & exequuntur. ideoque Christus Dominus dixit Luc. 10. *Qui vos spernit, me spernit etc.* quia Potestas Pastorum Ecclesiæ est eiusdem Christi Regia Potestas, velit nolit Grotius.

Illud 1. Cor. 11. & 2. Cor. quod Grotius affert, ineptum est. quia Dominus virginitatis virtutem consulit dicens *Sunt Eunuchi qui seipsos castrauerunt propter Regnum cœlorum. Qui potest capere capiat.* Apostolus contra Domini voluntatem, virginitatem vt præceptum illius esset, sancire non poterat. & similiter dictum fuerat á Deo Quod superest date pauperibus: non licebat autem Apostolo contra ea quæ Dominus expressè constituerat, leges & præcepta ferre. at cætera mandare potuit, & mandauit quę nō errāt expresè definita: exēpli gratia: vt dies sanctificationis Domini esset dies solis, qui nunc dicitur Dominica dies, quando Dominus à mortuis resurrexit: cuius fit mentio

tio Apoc. 1. *Fui in Spiritu in dominicâ die*. & cętera huiusmodi, quæ manifesta sunt.

Grotius. Regimen ergo quod Pastoribus tribuitur, est meré suasorium, aut ad declaratiuū genus referri debet. etsi Apostoli aliquando imperasse leguntur, vt Heb. 13. 1. Thes. 5. Ioan. 21. Act. 20. 1. Petri. 3. illud per figuram intelligi debet: quia, exempli gratia, remittere & retinere peccata, significatur remissa aut retenta declarare. Sicut Hieremias à Deo constitutus dicitur ad Regna excidenda: idest ad pronuncianda Regnorum excidia. Sic etiam epistola Apostolorum Act. 15. intelligenda est: non enim nouum onus imponitur Christianis, alioquin ante illud decretum licuisset scortari.

Respondeo, reggere, & suadere ac declarare esse terminos in hoc genere contradicentes. Qui enim verè regit, potestatem habet dirigēdi, & cúm opus est coercendi: qui autem suadet tantùm & declarat, reggere non potest. Præterea *potestas, et virga* qua Apostolus 1. Cor. 4 vtebatur, pugnat cum solo iure suadendi. illud *Quodcunque ligaueris etc.* Matth. 16. tradere homines Satanæ 1. Cor. 5. *Doce, et argue cū ōni imperio* Tit. 2. *Diuitibus huius sæculi præcipe etc.* Tim. 6: *Si alij potestatis vestræ participes sunt*

quare non potius nos? sed non vsi sumus hac potestate, ne offendiculum demus euangelio Christi 1. Cor. 9: scindere homines ab Ecclesia Anathemate, Gal, 1. & cætera similia, summam potestatem, & non tantùm ius suadendi, & declarandi infert, vt sanis patet. miror cur Grotium oppositum machinari, & Apostolos Pedagogis similes constituere non pudeat.

Cùm inquit. Imperium Apostolorum intelligi debere per figuram, qua remittere, & retinere peccata, significatur remissa aut retenta declarare. Hoc inquam est scripturis sanctis ludere, imò illudere, & ineptias ac scurrilia pronunciare. exempli gratia. Quodcunque ligaueris super terram erit ligatum & in Cœlis. Quodcunque in terris declaraueris ligatum fuisse à Deo ligabitur à Deo. Doce & argue cum omni imperio. Docta & arguta declara. Diuitib⁹ huius sæculi præcipe. Diuitib⁹ huius sęculi præcepta suade. Anathema sit, Anathema fuisse declaro. Hic autē modus nō est intelligēdi, sed corrumpendi, & illudendi scripturas.

Præterea, habere ius declarandi vel non declarandi hac forma qua Ecclesia controuersias dirimit, potestas est, & Potestatis exercitium: nam si Ecclesię Minister declarare renuit, res de-

clarata

clarata non est. Addo, Idem de ciuili potestate enunciare licebit. Cùm enim iudicant: quę á Deo lege, & lumine naturæ recta humanæ menti ostensa sunt, denunciare per sententiam tenentur: sententia enim Iudicis, si iniqua fueri, nulla est. Si enim executionem obtinet, a violenta tyrannide procedit. Nunc autem sensum iustæ sententiæ, iuxta Glossam Grotianã pronunciemus: exempli gratia. Cæsar inquit, subditi soluant tributum: subditos soluere tributum aperio. Sortes pœnam capitis soluere precipio. sortes pœnam capitis soluere debuisse declaro. hic ergo modus ad eludendam, & vilipendendam Ecclesiasticam Potestatem excogitatus, & Regum seu summarum Potestatum ciuilium auctoritatem eludit, & deprimit: nam Deus qui legem Euangelicam sanciuit; legem naturę hominum menti vt legislator inseruit. De ac enim naturali lege mẽtib⁹ nostris á Deo legislatore inserta differit Apost. ad Ro. cap. 1. & 2. dicens. *Cum enim Gentes; quæ legem non habent; naturaliter ea quæ legis sunt, faciunt, eiusmodi legem non habentes, ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum*. Si ergo Potestas Ecclesiastica, vera Pote-

ſtas non eſt, ſed tantùm ius declarandi habet, quia ſecundùm Diuinas ſanctiones iudicare debet: neque Regum Poteſtas, vera poteſtas erit; quia iuxta legem naturæ menti hominum à Deo vt legislatore deſcripta; ſententiam enũciare debent. hinc ſuas Grotius poterit diſcernere ineptias.

Ad illud: Sic etiam Apoſtolorum epiſtola intelligenda eſt &c. Dicimus Apoſtolos in illo Concilio quod habuerunt, veriſſima præcepta dediſſe. Duo pręcipuè imperarunt, vt Gẽtes & á fornicatione, & ab immolatis ſimulacrorũ, ſanguine ac ſuffocato abſtinerent. Fornicatio autem apud Gentes, quibus epiſtola illa directa fuit, nullis legibus puniebatur: idcirco illo præcepto Gentes docuerunt Diuinam legem, pręcipiendo. Secundò ex proprio iudicio abſtinentiam ab immolatis ſimulacrorum, ſãguine & ſuffocato, non vt veteris legis obſeruantiam, ſed vt propria mandata imperauerũt: vt facilius Eccleſia ex Gentibus & Iudæis coaleſceret. nam Iudæi ab initio cum Gentibus nõ conueniſſent, ſi eos comedere vidiſſent immolatas carnes, ſanguinem, & ſuffocatum, á quibus valde abhorrebant. Poſtquam autem Eccleſia ampliata fuit, & Ieruſalem deſtructa, &

finis

finis ille cessauit; lex etiam illa terminum accepit. De hac re loquitur August. lib. 32. contra Faustum cap 13. *Si hoc tunc Apostoli praeceperunt, vt ab animalium sanguine abstinerent Christiani, ne praefocatis carnibus vescerentur, elegisse mihi videntur rem facilem, & nequaquam obseruantibus onerosam, in qua cum Israelitis etiam Gentes propter angularem illum lapidem, duos parietes in se condentem, aliquid communiter obseruarent*. & infra. *Transacto* verò illo tempore, quo illi duo parietes, vnus ex Circumcisione, alter ex praeputio venientes, quamuis in angulari lapide concordarent, tamen suis quibusdam proprietatibus distinctius eminebant: & vbi Ecclesia Gentium talis effecta est, vt in ea nullus Israelita carnalis appareat, quis iam hoc Christianus obseruat, vt turdos, vel minutiores auiculas non attingat, nisi quarum sanguis effusus est: aut leporem non edat si manu à ceruice percussus; nullo cruēto vulnere occisus est? & qui fortè pauci adhuc tangere ista formidant, á caeteris *irridentur*. Haec tamen ab Apostolis sancita, vt firma pręcepta Paulus custodiri á fidelibus cum imperio mandabat Act. 15.

Grotius. Ecclesiae nullum imperium à Deo con-

concessum est: nam imperii instrumentum gladius. Ecclesiæ autem arma carnalia non sunt: neque alium gladium á Deo accepit quam spiritualem, verbum nempe Dei. Agit ergo in Terris Ecclesia non vt Municeps; sed Inquilina: inquilinis verà Imperiū nō habetur: Quia tamen Ecclesia cętus,& multitudo est; vim habet cōstituēdi,sed imperādi:quia nulla ei cōpetit Potestas;nec sūma,nec vt à sūma proueniēs

Respondeo summum Imperium Petro circa Ecclesistica à Deo fuisse exhibitum. Matth. 16.dum Petro dicitur; *Quodcunque ligaueris etc* Perpende Grotie illud *Quodcunque*, Si Saluator Petrum supra *Quodcunque* Præfectum;& Principem constituit: *quis es tu homo qui respondeas Deo?* Cum inquis,imperii instrumentū gladius,dupliciter respōdeo:Imperij laici seu ciuilis istrumentū est Gladius, non autem Imperij Ecclesiastici. secundò respondeo, Imperiū Ecclesiasticum suo quoque modo gladium habere. nam Petrus Ananiam & Saphiram in causa Ecclesiastica fraudulētos occidit Act. 5. scindit etiam Pastor reos anathemate ab Ecclesia Gal 1.& 1.Cor.5. & Satanę tradit: & hic quidem horribilis est gladius. ergo imperium habet, quia gladium tenet, prout Grotius Syllo-

gizat,

gizat. Præterea gladium habere, est hóminem reum temporali pœna punire. at si Pastori Ecclesiæ reos punire non licet, cur Paulus Thimotheo Pastori mandat 1. Tim. 5. vt aduersus Præsbiterum accusationem non recipiat, nisi sub duobus aut tribus testibus? cur sub testibus, nisi vt iustè iudicet & iustè reum puniat? aliter testibus opus non haberet. & cum Paulus 1. Cor. 4. *Quid vultis in virga veniam ad vos, an in spiritu mansuetudinis?* Quid est vti virga, nisi reum punire! & omnis realis ac vera punitio ad genus gladij, saltem suo quoque modo reducitur. & hoc ad imperium Ecclesiasticum demonstrandum sufficit.

Ad illud. Agit ergo in Terris Ecclesia non vt Municeps, sed Inquilina: idest habitat in Terra aliena, quia non habet Terrarum dominium, & administrationem: inquilinis autem imperium non debetur. Respondeo Ecclesiam quantum ad fideles qui Corpus Ecclesiæ constituunt: non esse inquilinam: habent enim ipsi sua iura, & dominia: quantum ad Pastores vt tales sunt, habent omnes. Christi oues subiectas: quia illas pascunt doctrina, directione, iudicijs, pœnis, prout opus est & in causis Religionis omnes fideles sunt Pastoribus subiecti:

non

non est Grotie huius generis Pastorum possessio excelsa & illustris : etiam Reges laici Domini Terrarum dicuntur, quia hominibus qui Terras possident dominantur: sic Ecclesiastici Pastores, quia fideles Pascunt, etiam super Terras quam fideles tenent ius sibi conueniens habent. Apostolus enim docet. 1. Cor. 9. se potestatem habere fidelium bona taxandi, vt quæ sunt necessaria Ecclesiæ Ministris soluantur: ergo Ecclesia non est hoc sensu inquilina, vt in terris ius nullum habeat, ita vt esse debeat vt vulgo dicitur in concauo Lunæ. Dicitur autem Ecclesia militans inquilina, quia ad Terram viuentium, & felicitatem æternaliter possidendam dirigit gressus suos, & á Christo Domino extra huius vitæ statum illustriori coronabitur laurea,

Cúm tandem inquit · Quia Ecclesia cætus est & multitudo, vim habet constituendi, sed non imperandi. Dico huic instantię satis in superioribus responsionibus dictum fuisse. Præterea constituere & sancire, & huiusmodi Cōstitutionibus non obligare, ad Pastores in tragedijs confictos pertinet: Ecclesię autem Christi Pastoribus quibus dicicut Matth. 17. *Quæcumque ligaueritis super terram erunt ligata et in*

in Cælo. poteſtas cum iure obligandi conceſſa eſt. quę enim ſunt ligata in Cælo, homō ſine temeritatis, & arrogantiæ nota reſpuere nequit, quia vim habent maximé obligandi.

Grotius. Vetus Eccleſia miniſtros ſuos omni carere Poteſtate non officit, quin Eccleſiæ miniſtri Poteſtati Regiæ non ſubſint. & quod Rex circa ſacra poteſtatem non habeat: quia illud fuit directiuū Regimen quod in conſulendis rebus. & mandatis diuinis declarandis conſtitit. Poteſt autem idem declarare & conſulere, & Regi ſubijci; vt de Conſiliario & Medico Regis conſtat.

Reſpondeo Grotium & Grotianiſtas inani innixos eſſe fundamento, Poteſtatem nempe Eccleſiaſticam in iure cōſulendi & declarandi tātū cōſiſtere, ſed fortiorē ac ſolidiorē eſſe poteſtatē eccleſiaſticā Regia poteſtate ſatis hucuſq; demōſtrauimus: nec in re huiuſcemodi ſententiarum iteratione opus eſt. Miniſtri enim Eccleſiæ habent iudicem Paſtorem ſummum Petri ſucceſſorem, ad illum Cleri cauſę deferri debent: Apoſtolus 1. Tim. 5 tribunal Preſbiterorum apud Epiſcopum eſſe monet: & conſequenter Epiſcoporum apud Primum Epiſco-

pum vniuersalis Ecclesię, qui super Catedram Petri sedet.

CAPVT QVINTVM
De Iudicio circa Sacra.

GRotius. Imperium circa sacra summis Potestatibus inesse ostendimus: nunc de huiusmodi iuris exercitio differendum superest. Iudiciũ, aut est directiuum ad declarandum vel persuadendum, aut imperatiuum. Imperatiuum duplex, summè summum, seu absolutum, & est Dei: restrictè & est Regum seu sũmarum Potestatum. quamobrem Romanus Pontifex iudicium de Religione sibi arrogat: quod ortum est, quia non nulli Reges & Imperatores quia se cognouerunt ineptos, illud à se reiecerunt, illique dederunt.

Respondeo, Imperium circa sacra, Romanam Petri Cathedram á Dominó obtinuisse, conspicué fuisse demostratum, & Principes laicos oues esse sub Petri regimine circa sacra pręcipuè constitutos ex Euangelij doctrina manifestum esse. & similiter iudicium imperatiuum circa Religionẽ sic Petro & successori suo creditum esse, vt non tantúm Principibus laicis,

sed

ſed nec Angelis cæleſtibus contingat. qui plura diuina myſteria ab Eccleſia diſcere debuerũt vt Apoſt. ad Ephes. 3. monet. *Vt innoteſcat Principatibus, & Poſtatibus per Eccleſiam multiformis ſapientia Dei.* nec hoc iudicium ſibi arrogat Romanus Pontifex, ſed ille qui ouis eſt, & munus Paſtoris aripit. Sic Grotie malitia & hæretica prauitas excęcauit cor tuum, vt diſcernere nequeas ad illum imperium circa Religionem ſpectare, cui dictum eſt *Tu es Petra. Quodcunque ligaueris &c. Paſce agnos & oues meas.* cui ſcilicet totius Chriſtiani gregis cura commiſſa eſt, non autem ad Cæſarem & cęteros laicos Principes: pro quibus in rebus huiuſmodi nec verbum quidem factum eſt? Reges autem & Imperatores qui iudicium circa ſacra exhibere renuerunt, Viri eruditi, pij, optimique fuerũt: qui autem hoc ius vſurparunt, alienæ poteſtatis inuaſores extiterunt. Norunt Catholici ſententiã Domini dicentis· *Reddite quæ ſunt Cæſaris Ceſari, & que ſunt Dei Deo·* & temporũ Ratio Romanũ Pontificem vniuerſalis Eccleſię Paſtorem cohibuit, vt aliquando huiuſmodi alienorum Iurium aggreſſores virga non corriperet qua deinceps cum opus fuit etiam vſus eſt.

Grotius. Constantinus Imp. anno D. 451. causa Episcopi Tyri an rectè se haberet, iudicare voluit. Martianus Imp. suum esse iudicium fidem dijudicare testatus est. Carolus Magnus anno D. 794. controuersię Felicianę arbiter fuit. hi autem optimi fuerunt Principes, qui tamen imperium circa sacra tenuerunt.

Respondeo hanc Grotij obiectionem & cęteras hęreticorum assertiones, mẽdacijs & imposturis semper fuisse innixas, Nam Constantinus Imperator à iudicio circa sacra sic abstinuit, vt aliquando coactus ab importunis Donatistaru m hæreticorum clamoribus, qui Romanum Pontificem non venerabantur, illorum causam iudicare voluerit, cum tale iudicium primó repulerit, sed veniam ab Episcopis petiturus, vt Augustinus ait. cuius verba sunt ista. *Neque ausus est Christianus Imperator sic eorum tumultuosas et fallaces querelas suscipere, vt de iudicio Episcoporum qui Romæ sederant, ipse iudicaret,* propter improbitatem tandem illorum appellationem cognouit: *ab Episcopis tamen qui iudicauerunt veniã petiturus.* Athanasius occasionem sumpsit Cõcilium Tyriũ insectandi ex hoc capite õni Ecclesiæ notissimo, quod iudicia Ecclesiastica nihil

hil licebat Imperatori. illi autem Concilio adfuerat Dionysius Comes satellitio militum cinctus, vt esset animaduersor, & custos obseruandæ æquabilitatis, & ordinis. quamobrē Athanasius Romanum Pontificem appellauit: à quo, & sententiam, & Ecclesiam recepit.

Martianus Imp. in Conc. Chalced Act. 6. cùm Synodo, se præsentem dedit, sic dixit. *Nos enim ad fidem confirmandam, non ad potentiam aliquam exercendam, exemplo Religiosi Principis Constātini, Synodo interesse voluimus: ne vel vlterius populi prauis suasionibus separētur.* Tranquillitatem populorum, & pacem, non autem sacra iudicare finem esse Principis Martianus testatur. Vnde Grotius oppositum venatus fuerit, non apparet. Hac simili forma Theodosius, & Valentin. Imperatores legasse testantur ad Ephes. Synodum Comitem Candidianum, ea lege, & conditione, vt cum quæstionibus, & controuersijs, quę circa fidei dogmata incidunt, nihil quidquam commune habeat, quia, inquiunt, *nefas est, vt qui Sanctissimorum Episcoporum Catalogo ascriptus non est Ecclesiasticis negotijs, & Consultationibus sese immisceat:* Sed vt ea tantùm auferre satagat, quę turbationem inferre possunt. hæc epist. habetur,

tur,

tur ante Acta Concil. Ephes. Anno D. 800. Leo tertius, accusatus in Cõcilio Romano, præsente Carolo Magno Francorum Rege, vt refert Anastasius in vita Leonis tertij anno 800. Episcopi, & Proceres Francorum sic omnes dixerunt. *Nos Sedem Apostolicam, quæ est caput omnium Dei Ecclesiarum iudicare non audemus: nam, & ab ipsa nos omnes, & ab eius Vicario iudicamur, ipsa autem à nemine iudicatur, sicut antiquitus mos fuit, sed sicut ipse summus Pontifex censuerit, canonicè obediemus* non potuit ergo Carolus Magnus opposita docere, & exequi: qui in actione solemni, cathedræ Petri potestatem nouit, & veneratus est.

Ad euidentius tamen demonstrandum, Imperium circa sacra apud Romanum Pontificẽ olim fuisse, commemorandum dicimus, quod de Anatolio Constantinop. Episcopo legitur in Actis Conc. Chalced. damnato enim per vim & tumultum in Ephesina Synodo, Flauiano Episcopo Constant. Anatolius qui Constantinopoli pro Dioscoro aderat, Regiæ Vrbis fuit ordinatus episcopus. quæ ordinatio cum in illo Ephesino latrocinio habita fuisset, cuius Acta erant irrita, subsistere non poterat. quamobrem

mobrem Leo Papa Anatolio non legitimè ordinato non communicabat. at intercedente pro eo Marciano Imperatore apud Leonem Pontificem: ipse habita Canonum dispensatione, annuit. Quamobrem in epist. ad Marcianum sic Leo scripsit. *Nos enim vestræ fidei & interuentionis habentes intuitum, cum secundū suæ consecrationis Auctores eius initia titubarēt benigniores circa ipsum quàm iustiores esse voluimus &c. Satis sit prædicto quod vestræ pietatis auxilio, & mei fauoris assensu, Episcopatū tantæ Vrbis obtinuit etc.* Alioquin secundùm sacras Ecclesiæ leges expellendus erat. Et quia idem Anatolius Antiochenum episcopum cōtra Nicænos, & Constantinopolitanos canones Maximum instituerat in locum Domni qui ab iniqua Synodo Ephesina fuerat damnatus: Leo Papa Apostolica auctoritate ob pacis studium voluit conniuere. ideoque in eadem epistola ad Imperatorem subdit. *Neque sibi æstimet licuisse, quod Antiochenæ Ecclesiæ sinè vllo exemplo contra statuta canonū, Episcopū ordinare præsumpsit. quod nos amore reparandæ fidei, & pacis studio, retractare cessauimus etc.* Cum autem hęc Leonis Papæ primi epistola anno

D. 451

D. 45 1: ad Romanum, & vniuersalem Imperatorem directa fuerit: in qua summum imperium Papæ circa sacra manifestissimè cernitur: ius Romanæ Cathedræ super sacras Ecclesiæ leges, indubitatum eo tempore fuisse, necessariò affirmādū erit. at leges soluere, & cōstituere & cōstituere & soluere ab eodē iure procedūt. ergo Papa ab initio dum vniuersalis Ecclesiæ leges soluebat, leges eidem similiter dabat.

Affert iterum in hoc Capite Grotius plurium Imperatorum, & cæterorum Virorum testimonium, vt ostendat Principes laicos Religionis curam suscepisse. sed quia eorundem sensum supra aperuimus: cum Præsidium, tutelam, & obsequium tantùm exhibuisse ostenderim: illud idem repetere superfluum existimaui. Hoc tamen adijcio: Formulam literarū qua magni Principes vsi sunt, & vtuntur, ius aliquod illos habuisse circa sacra quodammodo aperire: at Vir prudens non Regium ius circa sacra, sed Regiam maiestatem inde in suis legibus ferendis colliget.

Grotius. Etsi Theologiæ facultas ardua sit, & summæ Potestates illi non vacent: satis illi erit fidei præcipua dogmata nouisse: quæstiones enim circa credibilia sunt euitandæ, vt mo

net

net Apoſt. 1. Tim. 1. ideoque nudam ac ſimplicem veritatem illos ſcire ſufficit.

Reſpondeo Grotium huiuſmodi verbis potius delirare, quám diſputare: quomodo fieri poteſt vt indoctus myſteria fidei iudicare, aperire, diſcernere & percipere valeat? & illud Hieronymi ad Paulinum ad rem venit. *Puerilia ſunt hæc, & circumlatorum ludo ſimilia, docere quod ignores: imò vt cum ſtomacho loquar, ne hoc quidem ſcire, quod neſcias.* & Saluator noſter inquit: ſi cæcus cæcum ducit, ambo in foueam cadunt. Apoſtolus à Grotio citatus 1. Tim. 1. ſic ait. *Vt denunciares quibuſdam ne aliter docerent, neque intenderent fabulis & genealogijs interminatis, quæ quæſtiones præſtant magis quàm ædificationem.* ergo non ſtudium pro diuinis percipiendis myſterijs prohibet, ſed ſuperfluas quæſtiones circa fabulas, & genealogias damnat.

Grotius. Deus Poteſtatibus ſapientiam quæ neceſſaria eſt præbet: ipſe enim & natura non deſunt in neceſſarijs, ideoque Eccleſia pro illis orat, dicens. Deus iudicium tuum Regi da & iuſtitiam tuam filio Regis. Ioſue filius Nun Deut 34. repletus eſt ſcientia á Deo. Saul mutatur in virum alterum. Præterea Dominus

 nouiſ-

nouissimé loquutus est nobis in filio Heb. 1. sic aperté vt Magistris opus non sit. Matth. 23. quia Magister Christus satis est: non requiritur noua patefactio, sed manifestationis factæ cõtinua promulgatió.

Respondeo, Grotium in suis huiuscemodi ineptis assertionibus inconstantem esse: nam primò inquit sapientiam & scientiam ad imperium exercendum circa sacra non requiri: nunc autem inêsse debere: & á Deo Principibus infundi: nec tamen sibi constat, quia prius cap. 5. dixerat, plures Principes, quia inepti fuerunt, imperium circa sacra dimisisse: nescit ergo Grotius de quibus affirmat, & huiusmodi inconstantia ex mendacibus & impijs opinationibus ortum ducit: si Deus Principibus laicis hanc infundit scientiam, quomodo illorũ plures inepti fuerunt? si scientia non est necessaria, cur Deus illam infundere tenetur? Orat Ecclesia pro Principibus laicis, vt rectè iustè, & piè Populos illis subditos gubernent & dirigant. Si quia Iosue, Salomon, & Saul á Deo sapientiam & intelligentiam obtinuerunt, omnes pariter Principes illam à Deo accipere, affirmare cogimur; etiam propter Asinam Balaam, quæ aliquando sapienter loquuta est, mo-

nendi

nendi sunt homines in deliberationibus suis Asinæ expectare consilia. Ad illud, quod nouissimè Deus loquutus est nobis in filio, claré & aperté, ita vt Magistris opus non sit. Si ita res est, vt omnia fidei mysteria sint aperta: cur tot sectæ inter vos? cur tot variæ scripturarum intelligentiæ? vel res sic aperta non est, vt Iudice controuersiarum indigeamus, vel si aperta est, inter tot lites & dissidia & varias opinatio des, deliratis: vnum e duobus eligite. Non requiritur autem noua patefactio mysteriorum fidei, vt Grotius ait. Sed requiritur nouum iudicium circa controuersias, quæ in rebus fidei aperiendis indies oriuntur, vel á prauis hominibus excitantur. quamobrem scientia & doctrina est summè necessaria. Hinc Dominus Oseæ 4. ait. *Quia scientiam repulisti, repellam te ne sacerdotio fungaris mihi.*

Grotius. Summarum Potestatum decreta etsi non recta sint, rata & firma sunt circa Dei cultum, dummodo contra Dei legem non pugnent. vt patet de Pharaone, Hebræorum erga Palestinam discessum impediente, nam Deus vt abirent mandabat: illi tamen non consentiente Rege, egredi ausi non sunt: igitur rata sunt imperia summarum Potestatum circa sa-

cra, etiam si non rectè de illis sentiant. Addit Grotius exẽplum de Nabuc. qui primúm pro Idolo colendo mandatum dedit: deinde pro Iudęorum vero Deo venerando legem tulit. similiter de Cyro Parsarum Rege &c. Impium, inquit, fuit Concilium sinedrij, Petrus tamen illius non respuit iudicium: idcirco Act. 4. ait. iudicamur de benefacto in hominem infirmum. Controuersia aderat an nomen Iesu diuulgandum; & Petrus inquit coram Concilio, iudicate an Deo magis quám hominibus parẽdum sit. Act. 24. Paulus apud Felicem Presidẽ ait. De resurrectione mortuorum ego iudicor, & postea, Ad tribunal Cæsaris sto, ibi oportet me iudicari. Paulus Samolatenus ab Episcopatu Antiocheno, re in iudicio posita, ab Aureliano Imperatore remouetur. Eusebius lib. 17. cap 30. Archelaus Episcopus Anno 275. contra Manetem hęreticum, (unde Manichei nomẽ) disceptationem habuit coram Marcello viro illustri Iudice, qui assessores vocauit Philosophũ, Medicum, Grammaticum, & Rethorem, omnes paganos: igitur etiam Pagani Principes circa sacra imperium & iudicium habẽt. Quod confirmatur Act. 13. nam Sergius Paulus propraetor iudex fuit, Apostolo cum Elyma Mago dispu-

diſputante. iudex enim ſi paganus ſuerit, á Deo illuminatur, vt rectam ferat ſententiam Quamobrem ſi quid de ſacris imperant Reges Christiani, ius imperandi habent vt Reges, peritiam vt Christiani. &c.

Reſpondeo huc uſque Grotium ſuas hæreſes aliquo ſtibio circumliniſſe: nunc autem in tales prorumpit ineptias, vt eſſe videatur alter à Grotio: Principum decreta firma manere dicit, ſi Diuinis mandatis non opponantur: attamen exemplum Pharaonis affert, qui expreſsè diuino præcepto repugnabat. hęc enim ſunt contradicentia. Iudæi autem ab Agipto non exibant, non vt Pharaoni obtemperarent: ſed quia illius arma formidabant: eos enim Rex militibus ſuis trucidaſſet: quod tandem poſt eorum diſceſſum operari voluit: ſed iuſtus Dominus, vt populum ſuum ſaluaret & Regis contumaciam puniret, Regem & exercitum eius ſubmerſit in mari rubro. Quamobrem ſtultè infert Grotius, Principum imperiũ circa ſacra, etiã ſi nõ rectũ fuerit, ratũ eſſe. exẽplũ de Nabucd. & Cyro ad rẽ nõ venit nã aliud eſt pręceptum Regis ſemper exequi, & aliud eſt præceptum Regis eſſe rectum & iuſtum, & propter conſcientiam exequendum. Prius fit

formi-

formidine pœnæ, non executionis debito:posterius autem debito obedientię iure. Viri cordati & constantes quæ impiè, vel contra diuina mandata præcipiuntur, exequi renuunt, & à Deo Propterea coronãtur. Nec Petrus iudicio Cõcilij sinedrij nec Paulus Felici Pręsidi in religionis causa se subiecerũt: hoc enim insulsũ est affirmare. est autem consueta dicendi forma, (illud iudicate) qua quisque quæ manifesta sunt oppugnantibus similibus verbis obijcit. Paulus autem *coactè* appellauit Cæsarem, non tanquam iudicem in Religionis causa, sed ad euitãdum vitæ discrimen: & quia Iudæi alium iudicem non suscepissent, sed nec obtinere potuissent, at quod fit *coactè*, nullum gignit ius.

Præterea, Apostoli & Ecclesiæ ministri si cum Paganis & hæreticis altercationẽ habeant tribunal Principum laicorum vel infidelium respuere nequeunt: quia Petri successorem iudicem competentem circa sacra non suscipiunt: vt ergo litem dirimant, eorum tribunal appellare coguntur: sed coactio, vt diximus, proprium ius non aperit: quamobrem inepta sunt quæcunque Grotius affert.

Caput

CAPVT SEXTVM.
De modo Imperij circa Sacra exercendi.

GRrotius in hoc ſexto capite, plura veteris teſtamenti affert loca ad ſuam comprobandam opinationem: ſed quia cap. 1. docuimus, duplici iure acta circa ſacerdotes Leuiticos nullius valoris eſſe pro comparatione & æqualitate conſtruenda cum Petri cathedra & Eccleſiæ Paſtoribus: quia ſcilicet Sacerdotes leuitici, Petri & cæterorum Apoſtolorum poteſtate caruerunt: & quia lex Moyſis abrogata eſt, idcirco ea omittimus.

Grotius. Cauſa diſſidij quod inter Chriſtianos circa ſacra nunc temporis viget, non ſummæ Poteſtates, ſed Eccleſiæ Paſtores cauſa extiterunt.

Reſpondeo, vèrum eſſe authores hæreſum vt plurimũ fuiſſe ſacerdotes catholicæ Eccleſię deſertores ſeu apoſtatas, exẽpli gratia Lutherũ, & Caluinum: ſed Principes non tantúm eorũ peruicaciam refellere, ſed gladio eos punire, ſic ſuadente Petri ſucceſſore, tenebantur. at hoc operari renuerunt; ſciant quia *Agentes et conſentientes pari pœnâ puniuntur.* Hoc in ſuper

adijci-

adijciam, vt quæ operàri Principes in præfatorum apoſtatarum cauſa debuiſſent, commemorem, Cyprianus epiſt. 3. libr. primo *Nulla cum talibus commercia copulentur: nulla conuiuia vel colloquia miſceantur: ſimuſque ab iis tam ſeparati, quàm ſunt illi de Eccleſia profugi.* Sanctus Leo. ſerm. de paſſione Domini 18. inquit. *Viperea hæreticorum vitate colloquia, nihil nobis commune ſit cum eis, qui Catholicæ aduerſantes fidei ſolo ſunt nomine Chriſtiani.* & Paulus Apoſtolus tam ſeriò de hæreticis loquens, illud in culcat *& hos deuita.* S. Ioannes Apoſtolus & Euãgeliſta, vt Irenæus monet lib. 3. cap. 3. contra Valentinum, cum balneum aliquando eſſet ingreſſus, mox vt Cherintum hęreticum intus eſſe cognouit, de balneo exiliuit, non lotus, vt poſteros fideles ſuo moneret exemplo, hæreticos omnino, vt peſtis morbum contagioſum eſſe vitandos. Et hęreſi Arriana graſſante, Eccleſia Samoſatenſis, vt Theodoretus lib. 4. hiſt. cap. 14. enarrat, ſentiens Paſtorem ſuum hæreticum eſſe, ſic illum fugiebat, vt ſolus remaneret in Eccleſia, cunctis abeuntibus, Hoc Apoſtolorum & Catholicæ Eccleſiæ inſtitutum, ſi Principes cum po-

pulis

pulis tenuissent, hæresum auctores suis dissidijs non profecissent.

CAPVT SEPTIMVM.
De Synodis

GRotius. Senatus est virorum adunatio in eadem ciuitate manentium: Synodus verò eorum qui ex diuersis locis colliguntur. Sũmæ Potestates Synodum indicunt, & quæ in Synodis definiuntur, imperant. patet, quia ieiunium Niniuitarum Ionæ 3. á Rege & Proceribus indicitur. Synodorum euidens est vtilitas: nihilominus in diuina lege de Synodis celebrandis præceptum non datur: exemplum apparet: at non omnia quæ facta sunt, præcipiuntur. Nec in veteri Testamento Concilia celebrata fuerunt.

Respondeo, Synodi definitionem à Grotio allatam insufficientem esse: numquid si ex diuersis locis Ecclesiæ Pastores colligerẽtur, pro ciuilibus negotijs peragendis, Synodum, eo sensu, quo illam Ecclesia celebrat, & enunciat, tunc celebrarent? minimè: ergo Pastorum collectio ex diuersis locis, vt sic, Synodi quidditatem non exprimit. Synodus autem sic re-

ctè a Catholicis Viris definitur, vt diximus tomo 1. lib.3. disp 1. Est congregatio maiorum Prælatorum Ecclesiæ, auctoritate Romani Pontificis specialiter conuocata, ad aliquid cõmuni intentione solemniter tractandum in Religione Christiana, Papa in ipso Concilio Præsidente, vel alio in loco eius. Principes autem laici Conciliorum patrocinium exhibent: omni alio iure circa illa penitus carent: Ad illum enim spectat congregare Concilium, eique præsidere, quod non nisi pro salute gregis Christi celebratur, cui totius Christiani gregis commissa est cura; sed talis est Petrus cum suo successore Romano Pontifice, non autem Imperator, vel quilibet Princeps laicus, vt patet Matth. 18. & Ioan. cap. vlt. ergo &c. Finis enim Potestatum sæcularium est pax ciuilis, & temporalis tranquillitas: at Ecclesiasticæ Potestatis est salus æterna, & omne quod ad eã ordinem dicit. in Synodis autem non ciuilia, sed spiritualia excutiuntur negotia: idcirco præter præsidium, temporalis Potestas, quæ ouis re & nomine gaudet, nullum circa Synodum munus exequi potest. Exemplum de Niniuitarum ieiunio à Rege sancito ac promulgato, ad rem non venit: nam illi Ethnici erant, & Sacerdo-

tio

tio á Diuina lege constituto, carebant: quamobrem Rex qui in eo Regno primatum in ciuilibus obtinebat: eundem circa ieiunij præceptum exequi potuit. Populus autem Christianus summũ habet sacerdotem, Vnigeniti Dei Vicarium: cui in rebus huiuscemodi omnes tanquam oues sub illius regimine positæ parere tenentur. An autem à Sacerdotibus Leuiticis huiusmodi Concilia celebrata fuerint, aduersus Grotium disceptare renuo: quia inde in causa hac nihil infertur ad rem, cum iura Sacerdotij Leuitici, potestate Petri Cathedræ exhibita, valde inferiora fuerint, vt supra enarrauimus

Grotius. Virorum collectio, quæ Act. 15. habetur, Concilium dici non debet; quia ex diuersarum nationum hominibus non constabat: cum ibi Apostoli, & Præsbiteri Ierosolimitani tantúm adessent: igitur Collegium fuit, non Synodus: origo ergo Cõciliorum nullibi in Scripturis habetur: ergo à iure naturali descendere, congruit asserere: quia cum homo animal sit sociabile, in his quæ communem inferunt vtilitatem, conuenire potest: at hoc ius á Summis Potestatibus interdici potest: ideoque pro Synodis adunandis, Regia potestas fuit necessaria.

Respondeo, Collectionem Virorum quæ Act 15. legitur, verissimum fuisse Ecclesiasticum Concilium: quod sic primó ad hominem cõtra Grotium ostendo. synodus seu Concilium vt ipse affirmat, est virorum ex diuersis locis, & Nationibus collectio, nempe pro causis circa Sacra resoluendis: at illa quæ legitur Act. 15. est huiusmodi: ergo fuit verissima Synodus Ecclesiastica. Minorem propositionem sic probo: Causa quæ ibi discutiebatur sacra erat; nempe, an lex Moysis simul cum Euangelica seruanda esset: Pastores qui adfuerunt ex variis Nationibus extiterunt: nam Paulus Apostolus ex Tarso Ciliciæ erat oriundus: Barnabas erat Cyprius: cæteri Apostoli Palestini: & plurimi aderant Antiochenses Orientales, qui cum Paulo, & Barnaba ad hunc eundem finem descenderunt in Ierusalem, vt scriptura Actorum enarrat. *Statuerunt, vt ascenderent Paulus, & Barnabas, & quidam alij ex alijs ad Apostolos, & Præsbiteros in Ierusalem super hac quæstione*. ergo fuit verissima Synodus.

Præterea, adhoc ut fiat vera Synodus, falsissimum est Pastores requiri, qui ex variis Nationibus collecti fuerint: nam si Ecclesia Catholica

tholica apud vnam Nationem aliquando reperiretur, & cæteræ Nationes hæretica prauitate fœdatæ essent: vt de facto plures Nationes impia Lutheri, & Caluini doctrina ab Ecclesia Catholica abierunt: insulsum est affirmare, illius Nationis Pastores pro quæstione aliqua circa Religionem dirimenda, si simul legitimè congregentur, Synodum eo tēpore non cælebrare, Prudens Lectore dicat. Origo itaque, & institutio Synodorum ab Apostolis descendit: ineptè igitur ad ius naturę Conciliorum congregatio reuocatur. an autem summæ Potestates seu Reges ius obtineant super Synodos, satis dictum est: ostendimus enim præter præsidium, & obsequium, nihil pęnitus auctoritatis illis iure contingere. Quæ autem aduersus hanc veritatem Grotius obijcit, supra retulimus, & reiecimus.

Grotius. non est necesse cogere Synodum pro his definiendis, quæ liquidò constant. nā Arist. 3. Ptic. 5. rectè inquit. Consiliarios adhibemus pro magnis rebus, quoties nobis ipsi diffidimus: idest si nos ad discernendum non sufficiamus. hoc etiam docet August. aduersus 2. epist: Pelagianorum cap. 12. *quasi nulla hæresis sinè Synodo damnata sit?* sic Leo ad

Theo.

dosium Imp. epist. 24 ait. Cum euidens esset fidei causa, rationabiliter ab indicenda Synodo abstinendum erat.

Respondeo hęc verba præmissa nullam secum habere falsitatem.

Grotius. Leo ad Theodosium epist. 24 scribebat. *Omnes mansuetudini vestræ cum gemitibus & lachrimis supplicant, vt Synodum iubeatis intra Italiam celebrari.* Frustra peteretur ab Imp. Synodi adunatio, nisi ius illud conuocãdi habuisset. nec tamen Leo quod postulabat obtinuit.

Respondeo, Leonem Pontificem in præfatæ epistolæ exordio, generale ius circa sacra sibi diuinitus contingere, conspicuè docuisse: ait enim. *Olim & ab initio in Concilijs celebratis tantam nos percepimus à Beatissimo Petro Apostolorum Principe fiduciam, vt auctoritatem habeamus ad veritatem pro nostra pace defendendam &c.* temporum tamen ratio expostulabat: vt Leo ab Imperat. Concilij adunationem peteret: nam in latrocinali Ephesina Synodo, cum Dioscorus ab Episcopis, Euthichetis hæreseos confirmationem, multis armatus militibus violenter obtinuisset: quia vt albam chartam Episcopi subscriberent manda-

dauerat, & adhuc plura commisisset crimina: Leo, vt audiuit Flauiani episcopi Constantinop. necem, episcoporum terrorem, & fugam, diuulsas Ecclesias, prostratam fidem, exultantem hæresim; coacta Synodo Romæ, quicquid Ephesi factum fuerat, damnauit ac rescidit: scripsitque Theodosio, vt aliam Synodum generalem adunari curaret: & vt in Italia fieret, enixè postulabat. tanta erat tunc temporis Romanorum Imperatorum potestas, cum pené toti dominarentur Orbi, vt Romani Pontifices pro Concilijs cogendis, illorum auctoritate maximè indigerent: & tanta catholicæ fidei tunc, Imperatoris causa, aderat iactura, vt humilibus verbis citatis á Grotio, Leo, vt Concilium in Italia fieret, petere coactus fuerit: vt facilius latrocinalis illa Ephesina synodus irritari potuisset. igitur si de iure synodos cogendi agamus: illud Leonem inuito Imperatore habuisse, re, & opere ostendit: quia synodum in Italia illico celebrauit, quo Acta Ephesi damnauit: si de facto inquiramus: Leo, episcopos Orientis, apud quos Imperator degebat, pacifice cogere nequibat, nisi consentiente Imperatore. at hoc quod ratio temporum causauit, iuri Pontificio apud sanos homines

mines, non debet officere. sed sciat, vel meminerit Lector, hunc Imperatorem, qui Leoni Pontifici in hac causa renuit, nec læues, nec feras tanti facinoris pœnas dedisse: si quidem haud multó post, dum equitaret, collapso equo grauiter elisus, exanimatus est, hærede nullo relicto. ad Romanum autem Pontificem hoc ius, & non ad alium spectare, nempe, congregare synodos, constat in Chalcedonensi concilio, quod ad Ephesinum refellendum ab eodem Leone Papa, consentiente Martiano Imperatore coactum fuit: in qua damnatus est Dioscorus: & Leo Papa huic synodo præsedit per legatos suos. & Patres in synodali epistola ad Leonem, ipsum Concilium adunasse fatentur: & insuper Act. 1. sic habetur. *Senatus dixit: Quid obijcitur Dioscoro? Respondit Legatus Quia cum personam iudicandi non haberet, præsumpsit, & Synodum ausus est facere, sine auctoritate sedis Apostolicæ, quod nunquam licuit, nunquam factum est*. igitur ius adunandi synodos, easque regulandi, dirigendi, iudicandi, atque complendi, Romano Pontifici, non autem Imperatoribus, & similibus insidet.

Grotius. summæ Potestati synodum ex Pastoribus à se electis conuocare licet: quia Pasto-

res

res tantùm sunt Consiliarij: Princeps autem, quos vult Consiliarios adhibere potest: & quia in Synodis exercetur iurisdictio, igitur tunc Pastores sunt Principis delegati: at hoc naturali iuri consonum est, vt delegans, quos vult deleget.

Respondeo hanc Grotij sermocinationem duplici falsissimo fundamento innixam esse: quorum prius est, Ecclesiæ Pastores Consiliarios tantùm esse: posterius, eosdem Pastores in Ecclesiastica iurisdictione exercenda, laicorum Principum esse delegatos: Prior propositio pugnat cum verbo diuino; nam Apostolis, & Pastoribus, qui in munere episcopatus illis succedunt, potestatem habent à Deo ligandi; & soluendi, Matth. 16. & 18, pascendi, & regendi Act. 20. præcipiendi, Act. 15. iudicandi, & puniendi 1. Cor. 5. 1. Tim. 4. & 5. itaut illis omnes Christi oues obedire tenentur, ad Heb. 13. *Obedite Præpositis vestris, & subiacete eis*. &c. qua fronte Grotie Cõsiliarios tantùm denuncias Pastores, qui à Deo habent immediatè ius, & potestatem ligandi, soluendi, pascendi, regendi, iudicandi, & puniendi? cuiuscunque Principis potestas potest ne efficacioribus verbis circũscribi, & exprimi? Posterior pro-

positio inepta est, & insulsa: quomodo Pastores Ecclesiasticam potestatem à laicis Principibus sumunt, si istis á Domino nullibi tributa fuit? Nemo enim dat, quod non habet. Ecclesia Petro, & Apostolis non Cęsari commissa est. Princeps laicus, & temporalis non nisi laicam, & temporalem potestatem habere potest. Potestas enim Ecclesiastica est reuelata, supernaturalis, & à Deo, vt auctore gratiæ instituta, & cui voluit distributa: á iure naturæ, & ciuili nullatenus descendens: imò hæc Ecclesiastica potestas Principibus laicis, quos summas Potestates Grotius denunciat, omnino repugnat. Nam non solùm viri, & etiam mulieres Reges esse possunt: at fœminis regimen Ecclesiasticum iure diuino contradicit. 1. Cor. 14. & 1. Tim. 14. & Pepuzitæ ab Epiphanio hæresi 49. & ab Augustino hær. 27. inter hæreticos numerantur, quia fœminis Sacerdotium attribuerunt, ergo Principes temporales nullam circa sacra habere possunt potestatem.

Grotius. Stephanus Papa ad eximios viros Pipinum, Carolum, & Carolomannum Frãcorum Reges, & Romanos Patricios literas direxit; eos deprecans, vt eruditos episcopos ad Vrbem pro celebrando Concilio dirigerent.

quia

quia ad summam Potestatem pertinet turbulentos reijcere, tempus, & locum Concilij sancire: materiam agendorum, & modum agendi constituere & translationem, & dissolutionem Concilij definire: & Ephesina Synodus Imperatorem orat, vt quæ contra Nestorium Acta essent, vim suam haberent: ergo de facto omne ius in Synodis à summa Potestate procedit.

Respondeo, Romanum Pontificem plenissimam potestatem habere conuocandi quoscunque Ecclesiasticos ministros, cùm opus est: nihilominus humanam prudentiam in huiusmodi rebus agendis non debere abijcere: expedit enim, & maximè decet, in euocandis Ecclesiæ Pastoribus, qui sub patrocinio, & ditione aliorum Principum degunt, eorundem consensum expostulare, & obtinere. hoc enim suaui, & tranquillo modo regi debet Ecclesia. At Grotius á congruitate ad necessitatem trãsiens, sophisma construit, quod nonnisi deceptionem, & falsum iuxta morem concludit. Cùm subdit: Quia ad summam Potestatem pertinet turbulentos reiicere &c. Dico, turbulentos circa sacra, ab Ecclesiæ Pastoribus primùm iudicandos esse, & reijciendos: postmo-

dum Principes laicos gladio, si opus fuerit, iu-dicata ab Ecclesia patrocinari debere: hoc patrocinandi ius in agendis circa Sacra Principes laici obtinent, & præterea nihil. Quod autem asserimus, antiquorum Principum testimonio comprobatur. Valentinianus Imperator, Imperatori patri suo sic scripsit: vt ante acta Conc. Chalced. legitur. *Cum adueuissem in Vrbem Romam ad diuinitatem placandam, sequenti die ad Basilicam Apostoli Petri processi, & illic post venerabilem noctem diei Apostoli, & à Romano Episcopo, & ab alijs cum eo ex diuersis Prouincijs congregatis, rogatus sum scribere vestræ mansuetudini de fidè, quæ cùm sit conseruatrix omnium fidelium animarum, dicitur perturbata, quam nos à nostris Maioribus traditam, debemus cum omni competenti deuotione defendere, & dignitatem propriæ venerationis B. Apostolo Petro intemeratam, & in nostris temporibus conseruare: quatenus beatissimus Romanæ ciuitatis Episcopus, cui principatum Sacerdotij super omnes antiquitas contulit, locum habeat ac facultatē de fide, te Sacerdotibus iudicare, Domine Sāctissime Pater, et venerabilis Ipmerator etc.* Audi Grotie, & attēde primatū Petri principatū

Ro-

Romanæ cathedræ, poteſtatem iudicandi circa fidem, & omnes Eccleſiæ Paſtores: cur te non puduit, ex eiſdem locis aliqua carpere, quę apta videntur pro tuis hæresibus ſtabiliendis, & ea omittere, quæ catholicam oſtendunt veritatem? nimirum quia delectaris hæresibus. & in Synodo Chalcedone habita non legiſti Theodoretum à Leone Papa ſuæ ſedi reſtitutum, & ſupremam eiuſdem Papę poteſtatem in conuocandis, terminandis, dirigendis, iudicandis, & regulandis Concilijs? Ad Epheſinam Synodum non percepiſti miſſum á Cęſare fuiſſe Comitem Candidianum ea tamen conditione vt nullum circa ſacra exerceret iudicium? Martianum Imperatorem ſacra iudicare in Concil. Chalced. ſibi non contingere confeſſam eſſe. Conſtantinum magnum, vt ſcribit Ruffinus lib. 10. hiſtoriarum cap. 2. epiſcopos iudicare renuiſſe: ſe potius ab epiſcopis iudicari debere aſſerendo? Viros doctos errare maximé dedecet: ſed hæreſes patrocinari, & hæreticum fieri, & perſeuerare, ſumma eſt iniquitas. ergo Epheſina Synodus, & omni tempore Eccleſia Catholica Principes laicos orat, vt quę Religionis ſunt, patrocinentur, vt eorum auctoritate, auxilio, fauore, & legibus executionem

obti-

obtineant: at nunquam illos circa sacra iudices denunciat.

CAPVT OCTAVVM
De legislatione circa Sacra.

GRotius. cur in Anglia, Maria regnante Religio Romana aderat: Elisabetta autem Imperante, euangelica vigebat Religio? nisi quia ex arbitrio summarum Potestatum religio pẽdet. cur alia religio in Hispania, apud Danos, & Suedos alia, nisi quia sic Principibus placet. Si quis obijciat, religionẽ facilè sic mutari, & perdi posse: dico vtique periculum adesse illam perdendi, nihilominus ius circa Religionem á Principe auferri nequit, etsi tali iure abuti valeat: alioquin nullum ius cuiquam saluum erit. Etsi ad alios homines confugere oporteret, idem tamen occurreret periculum, quia homines falli possunt. ad diuinam igitur Prouidentiam redeundum est: idcirco August. epist. 166. inquit, *Imperatores cùm in errore sunt, pro errore suo contra veritatem leges dant, per quas iusti, & probantur, et coronantur, non faciendo quod illi iubent, quia Deus prohibet.* Patet de Nabuc. qui primò legem pro colendo

idolo

idolo, secundò pro Deo Iudæorum venerando dedit: & Iudęa religionis mutationem pro Regum ingenio experta est.

Respondeo, non tantùm veterum Patrum doctrinam esse, sed experientia constare, omnes qui ab obedientia Romanæ Petri cathedrę abierunt; non solùm à Christo recessisse, sed Ethnicos euasisse, imò fieri Atheistas, quòd autem à Christo huiusmodi homines penitus recedant, probatur à simili. enimuerò si Rex extra suum Regnum abierit in regionem longinquam, & Vicarium plena cum potestate in ditione sua constituerit: si quis tunc huiusmodi Vicarium contemnat, & ab eiusdem obedientia recedat; & á Regis obedientia pariter abire, liquidó constat. hæc, & similia operantur Romanæ Petri cathedræ desertores: nam ipsa Vicariam Christi Domini potestatem in terris gerit. Eosdem autem contumaces homines, vt plurimùm fieri Atheistas, ex hac Grotij nuper allata sermocinatione colligo. asserit enim audacter Principes laicos Religionis magistros, & Rectores esse, et si affirmare cogatur propter Principes diuersimodè circa sacra iudicantes, veram Christi religionem facilé foedari, conspurcari varijs hæresibus, & tandem

pe-

penitus corrumpi, & destrui. Non animaduertis Grotie vnitatem, & integritatem alicuius rei nec obtineri nec conseruari posse, si à plurib⁹ nõ subordinatis, imò vt plurimũ inimicis Principibus regatur, & iudicetur? experientia est rerum magistra: multi Principes à Catholica Ecclesia abierunt, quam autem vnitatem Religionis habent? quidam Caluinistæ dici volunt: alij Lutherani: Euangelici alij: Potestantes, vel reformati reliqui: ò deplorãdam hominum spiritualem miseriam! tot nũc temporis sunt in præfatis Regnis sectæ, & opinationes sibi contradicentes, vt in eadem etiam domo, & familia, vir circa religionem ab vxore dissentiat, & vterque á filijs. Hęc autem omnia absurda auferuntur cum Petri Romanæ cathedræ magisterium veneratur, cui omnium ouium suarum vnigenitus Dei commisit curam, dicens Ioan. 1. *Tu vocaberis Petra.* Matth. 16. *Tibi dabo claues &c.* & Ioan. vlt. *Pasce agnos, et oues meas.*

Neque hanc firmissimam veritatem destrui Grotius illis verbis in obiectione positis: Etsi ad alios homines confugere oporteret, idem tamen occurreret periculum, quia homines falli possunt. Nam Petro & successoribus spiritus

ritus Domini adest vsque ad consummationẽ sæculi, Matth. vlt. eique firmiter pollicitus fuit præsidium aduersus satanæ & hæreticorum insidias. *Portæ inferi non preualebunt aduersus eam.* at laicis Principibus neque ius circa sacra datum est à Domino, neque pręsidium eis promissum fuit, vt rectè ea, quę sunt religionis iudicent. Quod autem religio ob varios Principes detrimentum olim acceperit, hoc non accidit quia circa sacra ius habuerũt: sed ob tyrãnidem & violentiã; vel ob exẽplũ, quod facilè sequũtur subditi, Pricipum apostasiæ. Quoniam sicut ad bonum exemplum Regis, totus componitur Orbis: sic e'contra, Rege deprauato, subditis ad õnia scelera fræna dimittũtur

Grotius. Concilium Elibertinum anno D. 303. statuit, vt si quis Idola fregerit, & ibidem occisus fuerit, in numero martyrum non ponatur, quia hoc nec in Euangelio docetur faciendum, nec ab Apostolis factum reperitur. Principum autem est hoc ius. nam Paganorum tẽpla non ante Constantij legem clausa fuerunt, vt extat in vtroque Codice. Nec hæretici puniendi sũt, quia iudęi nõ puniũtur. & Cõstãtinus Paganos homines constituit Consules.

Respondeo Eliberitanum Concilium cap.

60. id decreuiſſe, quia exemplo Eulaliæ martyris, quę impulſu diuini Spiritus commota coram tyranno id fecit, teſte Prudent. him. 3. Criſtianorum plurimi importuné hoc idem vſurpare cœperunt, quod huius Synodi Patribus diſplicebat: cum inde furor Gentilium aduerſus Eccleſiam augeretur: at non ſequitur inde, laicos Principes circa ſacra ius habere: Etſi Regia poteſtate ad falſam inhibendam Religionem cooperari teneantur. Eccleſiæ autem Paſtores ſuper Paganos non habere directè poteſtatem, optimè norunt: cum Apoſtolus dixerit 1. Cor. 5. *Quid enim mihi de his qui foris ſunt iudicare?* & Petro curam ouium ſuarum Saluator commiſerit, dicens. *Paſce agnos, & oues meas*. Idololatræ autem oues Chriſti non ſūt: idcirco Patres Eliberitanæ Synodi, idola violēter frangi iurè prohibuerunt: quia infideles nō ſunt Poteſtati Eccleſiaſticæ ſubditi: Etſi ſubiecti fieri teneantur: quia omnis homo Euangelio ſufficienter illi promulgato obedire tenetur.

Ad illud; Nec hæretici puniendi ſunt &c. Dico vtique puniendos eſſe, tanquam rebelles, pacis & tranquillitatis turbatores atque blaſphemos. nam olim falſi Prophetæ, idololatræ, blaſ-

phemi

phemi pœna capitis puniebantur. exod. 32. 3. Reg. 18, 4. Reg, 10. 1. Mach. 2. cur etiam in nouo Teſtamento, non ſunt gladio exterminandi? Si fures, raptores, adulteri, homicidæ, rebelles interficiendi ſunt, eo magis hæretici: quia maiorem, & pernicioſiorem diſſensionem animorum in Regna immittunt. in memoriam redeat Grotij, & Grotianiſtarũ rumor, & diſſidium Arianorum, Donatiſtarum, Neſtorianorum, Eutichianiſtarum, Iconomacorum, & Albigenſium, qui vniuerſum orbem, vt ita dicam, turbarunt. enimuero hęretici maiori impetu Chriſtianam pacem perturbant, quám homicidæ, fures, adulteri &c. at hi gladio puniuntur: ergo multo magis hæretici pœna capitis plectẽdi ſunt. Iudæi autem inter Chriſtianos tolerantur, quia per Iudæorum ritus cõfirmatur veritas Chriſtiana, vt Auguſt. monet lib. 18. de Ciuit. Dei. c. 46. nec periculum adeſt, vt Chriſtianorum fidem euertant, & pacem turbent. at hæretici, qui ſub pelle ouina, lupi exiſtunt: cum ſub colore Chriſtianæ veritatis, illam corrumpant, & cuncta ſubuertant, exterminandi ſunt. Quod docuit Petrus, cùm Act. 5. Ananiam, & Saphiram occidit. Paulus dum Corinthium tradidit Satanę 1.

Cor. 5. & cúm Elymam magum excœcauit, eo quia vias Domini peruerteret, Act. 13. imò Saluator ipse hoc annuit, cùm flagello ementes & vendentes de Templo eiecit: nam si ementes flagellauit, quid contra doctrinæ suæ corruptores ac deprauatores operatus esset? Præterea Cum Grotius Imperatorum leges etiam supra Christum Dei exaltet, qua nunc fronte illas conculcat, exterminium hæreticorum mandãtes? Nam vel exilio puniendi sunt L. *Ariani*, C. de Hæreticis, vel mulcta pecuniaria, L. *Cuncti hæretici*. vel amissione bonorum omnium, L: *Manichæi*. vel pœna capitis, L. *Quicunque*, eodem Codice. Constantinus autem, quia Magnatem aliquem Paganum Consulem instituit, est venia dignus, nam Romanum Imperium tunc nouiter Christianam fidem acceperat: Senatores autem tunc Paganos ab Imperij administratione illico abijcere non licebat: & pro Reip. pace seruanda: & vt mitius, & facilius Christiana religio propagaretur.

Grotius. Ezzecchias serpentem æneum confregit. 2. Decreta Nicænæ synodi secundæ Carolus magnus irritauit, quia vetuit imagines coli. 3. Iustinianus vetat Episcopum ludere aleis, adsistere spectaculis. 4. Platina ait.

Vtinam

Vtinam Ludouice viueres, indiget Ecclesia tuis institutis. 5. Dauid Arcam mandat transferri. 6. Salomon Templum Deo dedicat 7. Iustinianus in Codice omnia ad fidem spectātia ordinat. 8. Galliarum Rex Tridentinæ Synodo inquit, vt Acta habent, multa de rebus sacris Galliarum Reges exemplo Constantini, Theodosij, Valentiniani, Iustiniani, & aliorū Christianorum Imp. edixisse, & plures Ecclesiasticas leges tulisse: easque antiquis Pontificibus non solùm non displicuisse, verùm etiam in sua decreta retulisse: ergo omni tempore summæ Potestates circa sacra imperium habuerunt.

Respondeo, Acta, iura, & potestatem Regum, & Sacerdotum veteris testamenti transferre nō licere ad Christi Vicarium, & Christianos Reges. vt cap. 1. ostendi. Addo, quod hęc serpentis ænei confractio, mandato Regis Ezzecchiæ opere completa, primatum eiusdē circa sacra non infert: nam serpens ille ęneus, qui mandato Dei Num. 21. erectus fuit, temporis progressu in abusum transierat, quia filij Israel ei incensum adolebant 4. Reg. 18. hunc abusum abstulit Ezzecchias, quem & cæteri etiam auferre potuissent: at Regis mandato fa

ctum

ctum est, non quia circa sacra imperium, quod summi sacerdotis erat, obtinebat: sed quia Deus omnibus Iudæis Deut. 7. hoc imperauerat: vt scilicet sculptilia frangerent &c. ipse, qui Regio gaudebat imperio, primus in exequendis diuinis mandatis esse debuit. Ad 2. respondeo iniquum esse mendacium, affirmare Carolum magnum vetuisse imagines coli, & septimam synodum damnasse. Veritas autem hæc est, quod idem Carolus circa septimam synodum plura Adriano Papæ proposuit dubia per Angilbertum Abbatem, & regiæ Cappellæ ministrum: primum fuit circa processionem Spiritus sancti ex Filio: quia Tharasius Constantinop. episcopus dixerat spiritum sanctum ex Patre per Filium procedere. Adrianus autem per epistolam respondit, septimæ synodi partes suscipiens, Carolo magno responsionibus suis satisfecit. Nec aliquando cultum sacrarum imaginum interdixit: imò qui hoc Carolo pio et catholico Viro impingit crimen maximé errat.

Ad 3. dico, Iustinianum legibus suis, sacris Ecclesiæ Canonibus patrocinari debuisse: suisque subditis eorum obseruantiam imperialibus legibus mandasse. hoc autem non est imperi-

um

um circa ſacra obtinere : ſed patrocinium circa ſacra exequi. Si autem aliter ſenſerit, errauit: vtinam Imperatores nunquam erraſſent. Ad 4. Platinam hunc eundem ſenſum illis verbis habuiſſe, quem nuper expoſuimus. Ad 5. dicimus quia Rex Dauid deduxit Arcam Domini non ideo primatum Eccleſiæ habuiſſe: nam ſi omnis multitudo Iſrael hoc præcepiſſet, non ideo omnis multitudo Primatum Eccleſiæ obtinuiſſet. Regi autem Arcam Domini attingere non licebat : ſacerdotibus vtique: igitur ſacerdotes Regibus prẹferuntur in his quæ ad Religionem pertinent. Ad 6. Salomonis primatum circa ſacra non rectè colligi ex eo quod Templum ædificauerit :nam nunc multi nobiles, & mercatores diuites Templa ædificant: omnes clerici ibi publicé orant: nec tamen illi primatum circa ſacra ſibi vendicant. Addo, quod Acta huiuſcemodi veteris teſtamenti, vt pluries diximus, ad euangelicam legem trãſferri non debent. Ad 7. & 8. ſatis dictum eſt ab initio : ſub genere nempe patrocinij hæc, & ſimilia collocanda eſſe.

Grotius. Eccleſia ius leges ferendi non habet, canones dat, ideſt regulas, non leges. in Rep. enim duæ ſummẹ Poteſtates, quæ ius habeant

beant

beant condendi leges, esse non possunt. Nec summæ Potestates á canonibus ligantur, nisi eo modo quo à suis legibus ligari volunt. & Balsamo ad can. 16. Conc. Cartag. inquit, ius nouas Metropoles instituendi Imperatorum esse: quod patet per Nouellam Iustiniani 11 in causa Iustinianeæ primæ in Illirico.

Respondeo, Romanã Petri cathedrã & Ecclesiæ Pastores præcipué in Synodis congregatos, plenissimam potestatem leges sacras ferendi à Christo D. accepisse Matth. 16. & 18. *Quodcunque ligaueris &c. & Quæcunque ligaueritis &c.* non funibus, sed legibus: Act. 15. *Visum est enim Spiritui sancto & nobis, nihil vltra imponere vobis oneris quàm hæc necessaria etc. Paulus perambulabat Syriam et Ciliciam, confirmans Ecclesias: præcipiens custodire præcepta Apostolorum et Seniorum.* Rom. 3. *Legem ergo destruimus per fidem? absit: sed legem statuimus.* 1. Tim. 5. *Aduersus Presbiterũ accusationẽ noli recipere nisi sub duob⁹ aut trib⁹ testibus.* Hic apertissimé Apostolus leges iudiciales Ecclesię præscribit. 1. Cor. 11. *Laudo vos quod præcepta mea tenetis.* 1. Thess. 4. *Scitis quæ præcepta dederim vobis.* & ibidem. *Qui hæc spernit, non hominem*

minem spernit, sed Deum qui spiritum suum san ctum nobis dedit. & 2. Thess. 3. *Si quis non obedit verbo nostro, per epistolam hunc notate, et ne commisceamini illis.* Heb. 13. *Obedite Præpositis vestris et subiacete eis etc.* Preceptum autẽ quod perpetuó & ab omnibus seruandum, est idem est quod Lex, vt Iurisperiti norunt.

Et Ecclesię Canones veras ac proprias leges esse, manifestimè constat: nam omnes legum conditiones habent. Lex enim, vt inquit Arist. 1. Etic. 9. est sermo ab aliqua prudentia & mẽte profectus, quę vim habet ad cogendum: canones à Pastoribus spiritu sancto edoctis procedunt, qui fideles ad illos seruandos cogunt sub pœna anathematis: vt factum est ab initio Ecclesiæ: & vt verlatis circa illos patet. Lex debet esse iusta; & præterea communis, quia in hoc distinguitur à Præcepto: & communem vtilitatem respicere debet: & ab habente auctoritatem ferenda est. Canones autem omnem tenent rectitudinem; ad omnes fideles diriguntur, vt seruentur: communem afferunt vtilitatem: quia veram fidei & morum, ac diuini cultus doctrinam pro æterna fælicitate assequenda exhibent: & ab auctoritatem habentibus traduntur: ab illis quippe, quibus à Domino di-

ctum est. Matth. 16. *Quodcunque ligaueris etc.* & cap. 18. *Quæcunque ligaueritis etc.* igitur Canones sunt proprijssimę ac verissimę leges. nec obstat quia Regulæ dicuntur: quia omnis lex, etiam ciuilis Regula est, quę vitanda vel facienda præscribit: leges autem Ecclesiasticæ, canones dicuntur, vt á ciuilibus legibus distinguantur, & quia nobilioris ac altioris ordinis sunt: à quibus ciuiles leges dirigi debent, eisque cedere cùm simul pugnant. Necessitas enim leges canonicas exhibendi, inde manifesta est, quia Deus in lege Euangelica non disposuit in particulari de omnibus que necessarió exequi debent: sed quędam tantúm substantialia fundamenta huius spiritualis Reip. instituit: reliqua verò disponenda per Ecclesię Pastores reliquit: tum vt suauiter, modo hominibus accomodato omnia ordinarentur, tum quia non poterant omnia in particulari determinari, vt essent immutabilia: cum omnia non omni tempore expediant.

Cùm Grotius inquit, In Repub. duæ summæ Potestates ius leges ferendi habentes, esse nequeunt. Respondeo hoc repugnare de legibus eiusdem ordinis & conditionis, non autem si fuerint alterius generis, vt sunt leges ciuiles & eccle-

Ecclesiasticæ: implicat moraliter contradictionem, vt in eadem Rep. duæ adsint Potestates ciuiles: at si vna sit ciuilis potestas, Ecclesiastica altera, nulla est contradictio. si vtraque potestas, Ecclesiastica & ciuilis eiusdem generis leges ferret, manifesta adesset repugnantia: verúm quia leges sunt alterius generis, nulla extat contradictio.

Ad illud: Nec summa Potestas á Canonibus ligatur &c. Respondeo maximè ligari: itaut nisi Canones seruet & veneretur, á Corpore Christi mystico, quod est Ecclesia, anathemate resindatur, Ethnicus fiat & paganus, & expers salutis æternæ. hinc discat Grotius quàm digniores sint ciuilibus legibus, Ecclesiasticæ. nam Princeps ciuilib⁹ legib⁹ solutus est, hoc sẽsu, vt si legem transgrediatur, pœnis legum coerceri non posit, iuxta Theologorum, & Iurisperitorum sententiam: at si Ecclesię leges contemnat, á Deo contemnetur, vt Luc. 10. monet Saluator: eritque ab Ecclesia recisus, & à Regno cœlorum exclusus.

Nouas autem Metropoles instituere ecclesiasticas, nõ ad Imperatores, & cõsimiles, sed ad Petri successorẽ pertinet. & cũ Iustinianus Iustinianeam in Illirico Metropolim suis legibus

instituit: auctoritate Vigilij Romani Pontifi. cis, non propria id sanciuit, vt ipse Iustinianus testatur: & nos supra enarrauimus. Balsamo autem à Grotio citatus, fidelis historicus á peritis, & sanis hominibus non æstimatur, quia aulica adulatione plures eructauit falsitates.

Grotius. Perpetua canonum obseruantia nõ est necessaria: nam Apostolicus canon 1. Tim. 3. vt Neophitus non fiat Episcopus, quem renouauit Laodicena Synodus, non seruatur á Theodosio Imp in electione Nectarij: & á Valentiniano in electione Ambrosij: Canon etiam ille, Ne in Diaconissam eligatur vidua quæ annorum saltem sexaginta non sit: quem Theodosius L. Nulla. Cod. Theodos. de Episcopis & Clericis confirmauit; à Iustiniano dissoluitur, qui nouella 123. quadragenariam eligi permisit. & Hebræorum Reges nec quædam à Diuina lege mandata seruauerunt. nam illud Leuit. 7. ne quis impuratus Pascha manducaret, Ezzechias Rex dissoluit, dum fusis ad Deum præcibus, etiam immundis de sacro vesci permisit, 2. Chron. 30. Item Lex Moysis Leuit. 1. præcipit, vt pecudes per Sacerdotes ingulentur: nihilominus Leuitæ sub Ezzecchia Rege ob Sacerdotum penuriam huic sacerdotali mu-

neri

neri bis addicti fuerunt 2. Chron. 29. & 3. onõ infertur tamen inde Regem diuinam posse soluere legem: sed ius illam interpretandi habere. Quod verum esse, Dauid Rex opere docuit: dum panem propositionis, quo solis Sacerdotibus vesci licebat, fugiens à facie Saul comedit, 1. Reg. c. 21. & Machabęi tandem, etiam die sabathi pugnare aduersus hostes licere interpretati sunt, contra diuinum mandatum de sabatho custodiendo.

Respondeo, sacros Ecclesiæ canones, duplicis esse generis: vel circa fidem, vel circa mores: primi generis semper eodem modo obseruandi ac custodiendi sunt: quia fidei obiectum est Deus reuelans, qui non est, vt homo, qui modo ait, modo negat: nec propter nostrum affirmare, vel negare, fidei dogma est verum, vel falsum, vt patet: secundi generis sunt dispensabiles, sed ab eo, qui illos condendi habet potestatem. Quamobrem vera est illa propositio iuxta hunc sensum: Qui facit legem potest destruere legem: Principes autem laici, cõdendi canones, omni iure carent: igitur nec illos soluere possunt: si autem huiusmodi canones quandoque non seruent, & à Potestate Ecclesiastica dispensationem non obtinuerint:

vel

vel tunc Pastor Ecclesiæ solutionem illam dissimulat: & sic illi Canones soluti dicuntur ab Ecclesiastico Principe per tacitum consensum: vel obsistit, & contradicit, & tunc violatæ legis reus erit. nam sacris Ecclesiæ legibus est humiliter parendum, quia in Cœlo sunt ratæ, & sancitæ, Matth. 16. & 18. *Quodcunque ligaueris super terram etc.*

Interpretationem enim legum tripliciter Iurisperiti distinguunt, in authenticam, vsualem, & doctrinalem: prima fit per legislatorem: secũda fit vsu & consuetudine: tertia fit per doctrinam interpretis. prima, interdum primum sẽsum legis variat: idcirco omnes legis conditiones habere debet; Secunda potest fieri cursu temporis authentica: tertia non est authentica nec habet vim legis, quia non est ab habente iurisdictionem: ideoque obligationem non inducit. nihilominus si ex aliqua circumstantia lex in aliquo casu seruari non potest, & recursus ad Principem non sit promptus nec facilis, tunc Epijchia vti licet ex iudicio probabili, & naturali æquitate: & eo tempore opus huiusmodi non dicitur esse contra legem, quia fini & intentioni legislatoris non opponitur.

Nunc ad rem: electio Nectarij, & Ambrosij

ad

ad munus Paſtoris, licet contra canones facta videatur, cum neophiti fuerint, attamen iuris canonici fini ac intentioni non opponitur: quia neophito Eccleſiaſtica dignitas interdicitur, ob in experientiam, & imperitiam circa diuina: at Nectarius, & Ambroſius viri erant magnæ nobilitatis ac prudẽtię: Nectarius enim Senatorij ordinis erat, & eo tempore ætate grauis, & honeſtisſimis moribus, & Imperatoris ſtudio, & vniuerſæ Synodi ſententia Epiſcopus Conſtantinop. electus eſt. Ambroſius ſimiliter vir erat nobilis, ex Patre Galliæ Præfecto natus, & eximiæ prudentiæ & eloquentiæ: ideo accedente Romani Pontificis, ſaltem tacito conſenſu, quia non obſtitit, nulla adfuit Canonum violatio. etenim cuſtodia Canonum ad Romanum Pontificem ſpectare circa Pontificum & Conciliorum Acta verſatis, conſpicuè patet: & his quę in hac diſputatione præmiſimus, manifeſtum eſt. Quod etiam circa Diaconiſſarum inſtitutionem affirmare oportet: nam á Romani Pontificis conſenſu vel tacito vel expreſſo illa ætatis permutatio proceſſit.

Rex Ezzecchias 2. Paralip. 30. Legem quæ Leuit 7. habetur in ritu ſacrificandi non ſeruauit:

uit: quia cum Templum Domini pollutum fu-
iſſet vt capite antecedenti legitur; & vniuerſus populus á Domino receſiſſet: Ezzecchias, vt regimen Regni obtinuit, mandato ſuo vniuerſum populum ad Dominum illico reuocare voluit: ideoque cum omnem populum ad legis diuinæ obſeruantiam ſtatim vellet inducere, & abhominationes quas fecerant abijcere, non ſeruatis quibuſdam conditionibus, quę in lege erant, multa obtulit Domino ſacrificia: Rex igitur id fecit, vt populus ad Dominum ſinè mora conuerteretur, & abominationes cito reiiceret, nō vt legem diuinam ſolueret. ſuaſit id ergo Rex, vt cuncta iuxta legem Domini fierent per Sacerdotes, idcirco cap. 29. ſic legitur. *Filij mei nolite negligere: vos elegit Deus vt ſtetis coram eo, et miniſtretis illi, colatiſque eum, et cremetis ei incenſum. Surrexerunt ergo Leuitæ etc.* Hæc autem legis Moſaicæ interpretatio, nec authentica, nec vſualis fuit, vt patet, quia Rex ſupra legem Dei nullum habuit ius: non vſualis, quia ſemel factum eſt: igitur doctrinalis, habens etiam quandam naturalem æquitatem: quia vt populus ad Dominū, quem abiecerat, reuerteretur: & præſcriptis à Domino legibus ſacrificia deinceps offerret, factum
eſt

eſt, vt prima vice, quomodocunque id exequi potuiſſent, illud inchoarent.

Dauid autem panes propoſitionis comedit, quibus Sacerdotibus tantúm veſci licebat: quia neceſſitas vrgebat: naturali itaque lege vſus eſt, quæ poſita ſumma neceſſitate, omni iuri poſitiuo prǫualet: qua non tantúm Rex, ſed quilibet de populo vti poteſt: id ergo quod Dauid tunc operatus eſt, non oſtendit diuinam legem ſolui licere: ſed ius naturale iuri poſitiuo, poſita occaſione legitima præualere: & hoc modo ius iuri cædit: vtrumque enim diuinum erat: ius enim naturale menti noſtræ à Deo, vt legislatore inſertum eſt: & hoc iure naturali vſi ſunt Machabǫi, cúm die Sabathi ob ſalutis propriæ, & diuinæ legis tutelam aduerſus hoſtes pugnauerunt. nihil ergò Regiæ poteſtati id confert: cum omni homini hoc eodem modo operari liceat: illatio igitur Grotij nulla, & inanis eſt.

CAPVT NONVM
De Iuriſdictione circa Sacra.

GRotius. Sacerdotibus nulla ineſt iuriſdictio: omni carent iudicio coactiuo,

& imperatiuo. Sacerdotes in statu legis naturalis cùm iurisdictione vsi sunt, non quatenus Sacerdotes, sed vt Magistratum obtinebant, operabantur. in lege Moysis iurisdictione vsi sunt Sacerdotes, nihilominus sub Regia potestate erant. in Euangelio tamen Sacerdotes nullum imperium, nullam iurisdictionẽ, nullam habent potestatem: Virga qua Paulus 1. Cor 4. vsus est. pœna illata à Petro in Ananiam, & Saphiram Act. 4. Elymæ cœcitas. Himeneus, & Alexander traditi Satanæ. facinorosus 1. Cor. 5. iudicatus ab Apostolo, & similia, quę in diuinis leguntur scripturis, tũc Apostolis, & deinde Ecclesiæ ministris operari datum est: quia eo tempore ius Ecclesiam purgandi summæ Potestates non exercebant, quia Ecclesiam paruipendebant: ius tamen illam purgandi semper habuerunt: tunc autem Deus reos puniens, munus summarum Potestatum supplebat. & quemadmodum manna Iudæis non pluit, cùm Terram Palestinorum ingressi sunt: sic potestas illa Apostolorum cessauit, cùm Imperatores Ecclesię patrocinium susceperunt. nec hominum erat aliquando illa potestas, sed Dei, qui Euangelij præconibus testimonium præbebat.

Re-

Respondeo, Grotium, vt omnem Ecclesiasticam potestatem deprimat, plura, quæ obiecit, repetere: vt sunt ea, quæ de Salomone, Nabuc. Iosia, Imperatoribus, & alijs profert: quæ cum supra soluta, & reiecta fuerint, ea iterare opus non est. superest nunc, vt ea refellamus, quæ subdit, potestatem scilicet, qua vsi sunt Apostoli ad Principes laicos transiisse, cúm oues facti sunt Christi. Præcipua Ecclesiæ Pastorum potestas est, leges sacras ferre, & eas soluentibus anathema inferre: & fidei controuersias dirimere, hæreticos esse, qui contradicunt sancire: dic mihi Grotie, quis annunciauit tibi, vnde has ineptias accepisti, vt post Cõstantini conuersionem ad Christum, hæc potestas in Ecclesiæ Pastoribus amplius non fuerit? perfidiam Arrii non Constantinus, sed Nicæna Synodus iudicauit, damnauit, anathematizauit: leges sacras, quas eadem tulit Synodus num leges non sunt? perpende illas Grotie, & veras esse leges videbis. Macedonium, & Apollinaristas occidentalium libellus, & Synodus Constantinop. coacta iudicauit, damnauit, & anathematizauit, non autem Theodosius tũc Imperator. Nestorij hæresim Synodus Ephesina, & Eutichetis insaniam, Chalcedonense

Concilium, non Theodosius aut Marcianus anathematizarunt: hoc ipsi Principes professi sunt, vt in Actis Synodorum patet: & plures Ecclesiasticas leges tūc Ecclesiæ Pastores dederunt: quas Imperatores non constituerunt, sed eas venerati sunt, & eorum auctoritate patrocinati fuerunt, & præterea nihil: vt omni legenti patebit. qua ergo fronte oppositum propalare audes? igitur Apostolorum potestatem ad Imperatores trāsijsse, vetus Ecclesia nec credidit, nec docuit. cur tu qui nuper Christiano nomine gloriaris, has ineptas cum cæteris nouatorabus opiniones somniasti? Act. 6. Synodi Chalced. cúm Martianus Imperator Synodo adfuit, quædam capitula legibus sacris firmanda Patribus obtulit, dicens. *Quædam capitula sunt, quæ ad honorem vestræ Reuerētiæ vobis seruauimus, decorum esse iudicantes à Vobis hæc regulariter potius formari per Synodum, quàm nostra lege sanciri*: capitula autem hæc tria continebant. Vt nullus ædificet monasterium contradicente Episcopo: neque in possessione contradicente Domino possessionis. & Monachos omnes episcopis subiectos esse debere. Vt nullus Ecclesiasticus curam suscipiat in domibus sæcularium hominum, vel posses-

possessionum, adeo quod Procurator fiat. Et vt Clericus vnius Ecclesiæ; pro Clerico ab alia Ecclesia assumi non possit. Martianus Imp. nouit ad Synodum circa sacra leges ferre spectare: & Grotius id negare audet: & has v ras esse leges ex eodem Martiano, & ipso verborum sono conspicuè cernitur, & Grotius renuit. Antiqua Ecclesia Catholica hoc nouerat, & credebat: igitur Grotius nouator somniorũ est, dum ab Ecclesiæ Pastoribus omnem auferre potestatem, & iurisdictionem conatur: & huiuscemodi ius ad laicos Principes transijsse: nam omni tempore Ecclesiæ pastores leges in Synodis præcipuè dederunt.

Cùm Grotius inquit, nec hominum erat illa potestas, sed Dei &c. Respondeo, cùm miracula operabantur, tunc diuina potestate ea facta fuisse scimus; at cúm Synodum congregabant, cúm præcepta, & leges condebant; cúm facinorosos iudicabant: cùm reos tradebant Satanæ: cúm formam iudicandi adhibitis duobus aut tribus testibus statuunt: cúm anathema fulminabant, Gal. 1. cúm potestatem populis leges pro soluendis decimis præscribendi ipsos habere docent. 1. Cor. 9. cùm Vrbibus episcopos, pagis autem præsbiteros Præsides statuunt

unt ad Tit. 1. & cætera huiusmodi: tunc Ecclesiastica vtebantur potestate: qua similiter Ecclesiæ Pastores vsi sunt, postquam Romani Imperatores oues facti sunt Christi: vt in ipsa generalium serie Synodorum luculenter constat.

Grotius. Vsus autem Clauium figura quadam appellatur iurisdictio: Sicut figura quadam, prædicatio Euangelij vocatur legislatio. Nam cúm á peccatis soluunt, haud soluunt, sed solutos indicant. Et Petrus lombardus 4. sent. d. 18. ait. *Sacerdotibus tribuit Deus potestatem soluendi & ligandi, idest ostendendi homines solutos & ligatos.* & mox. *in soluendis ergo culpis vel retinendis, ita operatur sacerdos Euangelicus & iudicat, sicut olim legalis in illis qui lepra contaminati erant, quæ peccatum signat.* Et sic Cyprianus intelligendus est, dum inquit. Sacerdotem iudicem esse vice Christi: Sicut Paulus dicebat, Legatione fungimur pro Christo, quia scilicet iudicium Christi Sacerdos annunciat. & Ambrosius lib. 3. de Spiritu Sancto cap. 19. ait. Sacerdos quidem officium exhibet, sed nullius potestatis iura exercet. Augustinus aduersus lit. Petiliani lib. 3. c. 54. ait. *Ad ministrandum et dispensandum verbum ac*

Sacra-

Sacramenta aliquid est Pastor: ad mundandum autem & iustificandum non est aliquid, quia hoc non operatur in interiori homine, nisi per quē creatus est totus homo, & qui Deus manens factus est homo. Hieron. in Matth. 16. *Quomodo Sacerdos leprosum mundum vel immundum facit, sic Episcopus vel Præsbiter alligat & soluit. &c.*

Respondeo Claues Ecclesiæ veram ac realem iurisdictionem & potestatem præseferre. quod patet primò, quia dato opposito, metaphora clauium non subsisteret, sed inepta esset. nam Clauis aperit & claudit: non autem ostendit Ostium fuisse clausum vel apertum. Secundò, quia vt demonstratum est, Pastores Ecclesiæ habent realem potestatem leges ferendi, iudicandi, puniendi &c. ergo vsus clauium veré & propriè & non figuraté appellatur iurisdictio: potestas enim Ordinis & iurisdictionis communi consensu á Patribus & Doctoribus, Clauis dicitur Regni cœlorum. Cum ait: Sicut figura quadam prædicatio Euangelij vocatur legislatio &c. hæc inquam propositio omni falsitate redundat, nam Euangelium legem Christi continet: & Christus Dominus fuit nō tantúm Redemptor, sed legislator: psal. 2. *Ego*

autem

autem constitutus sum Rex ab eo &c. prædicans præceptum eius. Isai c.33. de Christo ait. *Dominus legifer noster, ipse saluabit nos*. & cap. 2. *De Sion exibit lex, & verbum Domini de Ierusalem*. & loqui Prophetam de Euangelio, quod in monte Sion firmatū est ob aduentum Spiritus sāncti super Apostolos, nemo est, qui dubitet. lex enim Moysis de Sina, Euangelica autem de Sion. & cap. 42. *Legem eius insulæ expectabūt*. Hierem. 31. *dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam*. Matth. 11. *Tollite iugum meum super vos &c.* quod autem iugum sit lex, patet Act. 15. vbi lex Moysis dicitur iugū graue &c. Ap. 1. Cor. 9. *Cū sine lege Dei nō essē sed in lege esse Christi*. & ad Gal. 6. *Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi*. Ad Rom. 3. *legem ergo destruimus per fidem? absit. sed legem statuimus*. & Euangelium legenti hæc patet veritas, idcirco Gregorius homil: 27. in Euang inquit *Cum cuncta sacra eloquia Dominicis plena sint præceptis, quid est quod de dilectione, quasi de singulari mandato Dominus dicit, Hoc est præceptum meum &c*.

Si autem Grotius ea dixit, vt Apostolos legislatores non fuisse persuaderet: propositio hæc

hæc distinctione indiget. si dixerit Apostolos Euangelicæ legis auctores non fuisse, sed tantùm præcones, & hoc verum est: nam iuxta hunc sensum, Christus tantùm est legislator. si autem affirmare voluerit Apostolos, & successores eorum nullas leges ferre potuisse Ecclesiasticas, & hoc falsissimum est: quia Saluator noster non omnia disposuit in particulari, quædã enim substãtialia fundamẽta huius spiritualis Reip. instituit: reliqua verò disponenda per Pastores suos reliquit, vt superius diximus. hæ autem Ecclesiasticæ dispositiones ab Apostolis, & eorum successoribus firmis legibus figuntur: vt hucusque ostendimus.

Ad illud, cùm á peccatis soluunt, solutos indicant &c. Respondeo non indicare solutos, adeo quod ante sacerdotum ministerium absolutionẽ obtinuerint: sic enim esset verbis Saluatoris ludere: sed indicare solutos, quatenus remissio culpæ, & infusio gratiæ sanctificantis efficienter á Deo pendet: at hunc effectum Deus non producit, nisi accedente Sacerdotũ ministerio: patet conspicuo exemplo. Organizatio Corporis humani non attingit animæ creationem: sed necessitat Deum ex pacto, vt authorem naturæ ad creandam animam. sic

Tt in

in ministerio sacramentorum sacerdotes sanctificationem animæ non causant principaliter: sed dum sacramenta conficiunt, & conferunt, necessitant Deum ex pacto voluntario vt authorem gratiæ, ad effectum sacramentorum exhibendum. At non omne Ecclesiasticū ministerium eodem modo se habet. cum enim Ecclesiastica potestas leges morales fert, verbi gratia, circa Dominicæ diei sanctificationem: tunc propria potestate illi á Dnō concessa sub metaphora ligādi & soluendi fideles, suis cogit legibus. Patres autem à Grotio citati de sacramentorum effectibus locuti fuerūt, qui à Deo efficienter producuntur, à ministris autem Ecclesiæ instrumentaliter atque moraliter: non autem generatim quoad omne Ecclesiasticum ministerium: quia in legibus moralibus ferendis sunt principales causæ: itaut legum obligatio ab eorum pendeat arbitrio.

Grotius. ius ergo Pastoris est sicut ius præconis. summa autem potestas si malè iudicauerit, sententia tamen firma est. Cum pœnitentiam Pastores imponunt, non potestatem exercent, sed quid ex lege faciendum, vel fugiendum est annunciant: sicut Medici, Iurisconsulti, amici &c. qui consulunt non præcipiunt.

piunt. Cum Pastor baptizat, & Eucharistiam præbet, nullam exercet iurisdictionem: sed sicut Medicus operatur, qui infirmo sinè iurisdictione aliqua aquam denegat, vel porrigit: Cum deponit, & anathematizat, nullam tenet iurisdictionem, sed se ab illorum consortio subtrahit, quod sinè iurisdictione exequitur. Canones autem synodorum non iurisdictionem indicant: quia cogendi vim non obtinẽt, nisi consentientibus summis Potestatibus: vel ex consensu partium: vel quatenus ex lege naturali rectitudinem habent, quæ offendicula vitari præcipit. Postquam autem Imperatores Christianismum amplexi fuerunt, tũc demùm iurisdictionis aliqua pars Pastoribus officio publico fungentibus concessa est: eaque triplex; aut iure ordinario, aut ex consensu partium, aut ex delegatione. iure ordinario concessum est episcopis iudicare de Religione: quod concessit Valent. 1. cuius rescriptum citat Ambrosius lib. 5. epist. 32 cùm inquit. *In causa fidei, vel Ecclesiastici alicuius ordinis eum iudicare debere, qui nec munere impar sit, nec iure dissimilis*, idest sacerdotes de sacerdotibus iudicare voluit. Eadem sententia repetita est ex Cõstitut. Arcadij, & Honorij, quæ sic habet. *Quo-*

ties de Religione agitur, Episcopos conueni t' agitare. idem dixit Valentinianus 3. l. 1. C. Theod. Est & alia Valentiniani 2. Theodosij, & Arcadij lex, quę causas dicit Ecclesiasticas episcopali auctoritate debere decidi, sequutus hos Iustinianus ait. de Religione ad episcopos, ad Metropolitanos, ad Synodos, ad Patriarchas iudicium pertinere. Ex consensu partium; nam olim tam Clerici, quàm laici apud episcopum litigabant. Hanc ex consensu iurisdictionem à Constantino episcopi acceperunt; tanto cũ iure, vt non liceret vlterius agitare negotium, quod episcoporum sententia decidisset, idest remota appellatione. Postea ex Conc. Chalced. cap. 9. non licuit Clericis aduersus Clericos ad iudicia sæcularia accedere. nec tamen si Clerici secus fecerint sæcularis iudex iurisdictione caret, Quod autem á sententia episcopi electi à partibus appellare nemini liceret, idem Arcadius, Honorius, & Theodosius epist. ad Theodorum Manlium Præfectum Prætorio ostendunt l. 1. Cod. de sent. Præf Præt. l. à Proconsule C. Theod. de Appellat. sic autem legitur. *Episcopale iudicium ratum sit omnibus qui se audiri à Sacerdotibus elegerint: eamque illorum adiudicationi adhibendam esse reuerenti-*

am

am iubemus, quam vestris deferri necesse est Potestatibus, à quibus non licet prouocare. A' Præfectis prætorio non appellabatur nisi ad Imperatorem. quod à Iustiniano Patriarchis concessum est. Tandem ex delegatione, & hoc modo plura á summis Potestatibus concessa Episcopis fuerunt, quæ nec á diuino, nec ab alio iure habent.

Respondeo, in præmissa Grotij sermocinatione tria contineri mendacia: primum est, Sacramenta ministrare, & reos anathematizare non esse actus iurisdictionis. Secundum, Ecclesiæ canones vim cogendi non habere. Tertium, omnem iurisdictionem, quam Pastores Ecclesiæ habent ab Imperatoribus obtinuisse. Ad primum dico Ecclesiasticam potestatem triplicem esse, ordinis, iurisdictionis interioris, & iurisdictionis exterioris. prima ad sacramenta conficienda, & ministranda refertur: secunda ad Christianum populum in conscientiæ foro regendum: tertia ad oues Christi regendas in exteriori foro. Ad ordinis potestatem pertinet baptismum, & sacros ordines conferre, Eucharistiam cõficere, & ministrare, Chrisma, & oleum infirmorum benedicere. Ad potestatem iurisdictionis interioris, criminum

causam

causam discernere, iudicare, taxare, absoluere, vel ligare. Ad potestatem exterioris iurisdictionis, Concilia conuocare, eisque pręsidere, leges sacras condere, causas audire, & iudicare, controuersias decidere, beneficia conferre, Ecclesiæ ministros constituere, delinquentes excōmunicare, & alijs pœnis multare, & omnes lites circa sacra iudicare. Huiusmodi autem, potestatem, Ecclesiæ ministrorum propriam esse, veram, & realem esse potestatem, & iurisdictionem, & laicis Principibus repugnare, in hoc Opere pluries ac satis ostendimus. omnis enim ouis Pastori subest: quilibet Pastor superior est oue. omnis Pastor, vt rectè pascat, potestatem, & ius sanam exhibendi doctrinam à Deo qui illud sanciuit Pastoris munus, obtinere debet, dum Ecclesiam voluit, vt vsque ad consummationem seculi permaneat. omnis Pastor virgam habet, vt oues dirigere, & si opus fuerit percutere, idest coercere valeat, & lupos hæreticos damnare. hæc sanis hominibus sunt per se nota, sed desertoribus hominibus ignota. si autem res ita se non habet, Saluatoris metaphora de ouibus, & Pastoribus inepta est, & insulsa, quod nefas est eructare. nam Pedagogorum, medicorum, & similium

qui

qui in suis exequendis muneribus iurisdictionẽ non habẽt, nec iurisdictionis indigent, metaphoram assumere debuit: si autem Saluatoris metaphora subsistat, quæ dicimus, vera esse, affirmare cogimur.

Ad secundum, Ecclesiæ scilicet Canones vim cogendi non habere. respondeo Ecclesię Canones verissimas esse leges, quæ sicut cæteræ leges vim obligandi secum intrinsecè ferũt: nam quid illud est, *Quodcunque ligaueris &c?* ligare enim legem imponere significat: Mat. 23 *alligant enim onera grauia et importabilia etc.* Canones autem non publicas leges dici, ob maiorem eorum dignitatem, & ad illorum distinctionem á sæcularibus legibus, vt supra probauimus. Ad tertium, Pastores nempe Ecclesiæ ab Imperatoribus omnem obtinuisse iurisdictionem. Dico assertum hoc cum verbo Dei pugnare: nam vt pluries diximus, super Petrum Deus fundauit Ecclesiam, ideoque petram illum dici sanciuit, non super Cæsarem. Petro dictum est quodcunque ligaueris &c. nõ Cæsari. Petro dictum est, Pasce agnos & oues meas, non Cæsari, & post conuersionem Cæsaris ad fidem, hanc Ecclesiasticam potestatẽ ad Cæsarem transiisse, impium est affirmare:

nam

nam rem tanti momenti, qualis eſt Eccleſiæ vniuerſæ gubernatio, ab Apoſtolis & Apoſtolorum ſucceſſoribus ad Principes ſæculares abire debuiſſe, Saluator hoc docuiſſe debuit: ſicut Petro illam dediſſe expreſſé aperuit. Addo, hoc maximè repugnare diuinæ prouidentiæ ac ſapientiæ: nam cum plures futuri eſſent Reges in Eccleſia: ſi regimen circa ſacra apud illos eſſet, Eccleſia vnitatem fidei & Religionis non tenuiſſet: & ſicut pugnant circa ciuilia, ſic circa ſacra pugnarent. & actu Reges, qui Petro ſubiecti non ſunt vnitatem Religionis non habent. Eccleſia ergo Chriſti euanuiſſet, & turris adeſſet Babel, in qua confuſum eſt labium vniuerſæ Terræ. hæ ſunt ineptię in quas latrocinales huiuſcemodi adinuentioneſ prorumpunt.

Cum autem Principes ſæculi leges circa ſacra dederunt, ad ſacra patrocinanda, tuenda, honoranda & exequenda illas conſtituerunt. Si autem illorum quidam poteſtatem circa ſacra habuiſſe putauerunt: cæteros ſapientiores ac prudentiores proponimus, quos ſupra enarrauimus, qui hanc ſibi repugnare poteſtatem palam edocuerunt. nec huius reſolutio controuerſiæ á Regum & Imperatorum opinionibus

& Actis

& Actis pendet, nisi quis cum Iuliano Cæsare fieri voluerit apostata;cum Constantio Arianus:cum ValentinianoEuthichianista &c.sed á verboDei, ab Euangelio, & sacrarum scripturarum doctrina, quæ Petro vsque adconsummationem sæculi hanc tributam potestatẽ docent, non Cæsari.

Grotius. Sicut hoc ius Imperatores Pastoribus Christianis tradiderunt, sic primatibus Iudæorum illud dederunt. nam Arcadius & Honorius de Iudæis cap. 13. anno 397. sic statuerunt. *Qui illustrium Patriarcharum ditionibus subiecti sunt, Archisinagogis, Patriarchisque ac Presbiteris, cæterisque qui in Iudaicæ religionis sacramento versantur, eadem priuilegia seruari volunt, quæ venerandæ Christianæ legis primis Clericis deferuntur.* ergo iurisdictio ministrorum circa sacra ab Imperatoribus emanauit.

Respondeo Grotium ex verbis his ius sæcularium Principum commodè potuisse discernere nisi odium contra Petri cathedram illum cœcum reddidisset. peto à Grotio, ius sacerdotũ veteris testamenti non est á lege Moysis sancitum? quomodo Imperator supra mandata Moysis, quæ à Deo ei data sunt, potestatem exercet?

ergo vel patrociniũ tantùm huiuſmodi leges præferunt, vel ſunt ineptæ. hoc idem de legibus quæ pro Paſtoribus Eccleſiæ & circa ſacra dederunt, erit aſſerendum. vel enim patrocinium habent, vel falcem ponunt in alienam meſſem. Præterea Paulus Apoſtolus legatus Dei ad Galatas, imo omnes Apoſtoli Act. 15. legem Moyſis euacuatam & poſtmodum mortiferam conſtituunt, quo iure Arcadius & Honorius Iudęorum legem & miniſtros illius, Paſtoribus Eccleſiæ æquiparare audent? numquid Imperatores legem Moyſis euacuatam & mortuam, ad huc viuam ac ſalubrem ſancire poſſunt? ſi hanc habent Imperatores poteſtatẽ circa ſacra, ſtat ad huc lex Moyſis, quia Iulianus apoſtata templum Iudęis in Paleſtina reſtituit, vt maiorem Christo afferret contumeliam.

Dices pro Grotio Acta Imperatorũ ſic dãnare nõ licet. Reſpõdeo, ſi nõ licet acta cõtra Dei legem damnare, ergo probare, & cõmendare debemus Cõſtantiũ Arrianũ, Iulianũ apoſtatã, & conſimiles: quæ mala ſunt, damnari, & quę bona ſunt commendari debent in huiuſcemodi diſputationibus, quæ circa diuinæ legis integritatem fiunt. ſecundò reſpondeo, Imperatores quoſdam ſenſum in re noſtra catholicum

habuiſſe

habuiſſe, quoſdam oppoſitum operatos eſſe: hi poſteriores á prioribus damnantur: Si ergo priores laudamus, poſteriores non damnare non poſſumus. Tu Grotie nihili facis Eccleſiaſticam poteſtatem, & Principum laicorum iura ſuper sydera cœli extollis. Ego cum catholicis iuxta uaEngelium, nobiliorem, præſtantiorem, & ſuperiorem æſtimo poteſtatem Petri quorumcunque Principum auctoritate, nec tamen Regiam, vel Cæſaream paruipendo poteſtatem, ſed illam noui atque obſeruo: nec medicis, pedagogis, & artificibus æquiparo, vt tu Grotius in Chriſti dedecus, & contumeliã operatus es. qui enim alicuius miniſtros deprimit, & eum cuius ſunt miniſtri ſpernit, vt ipſe D. Lu. 10. dixit. *Qui vos ſpernit, me ſpernit etc* ſed nefarius ſatanas Deum, & diuina contemnit, quid mirum ſi hoc idem ſuadet hæreticis miniſtris ſuis.

Grotius. Canones ſummas Poteſtates ligare nequeunt, quia Imperator nulla lege pœnali poteſt obligari: hoc enim priuilegium eſt ſummarum Poteſtatum. Ambroſius apolog. de Dauid cap. 10. ait. *Rex erat, qui nullis tenebatur legibus*. Otho Friſigenſis epiſt. ad Fridericum Imp. ait. ſoli Reges vt pote Conſtituti ſupra

leges diuino examini reseruati, sæculi legibus non cohibentur. hinc dicitur *Tibi soli peccaui* psal, 50. & Balsamo ad Can. 12. Synodi Ancyranæ inquit. Imperatoria vnctione pœnitentiam tolli, idest publicæ satisfactionis necessitatem, quia pœnitentia ad ignominiam vertitur Regis.

Respondeo; Ecclesiasticos canones quoscũque homines ligare, qui oues sunt Christi, quia sub Petri regimine degunt, sic mandante Deo, qui est vniuersorum Dominus. Imperatores, & consimiles Principes nulla lege ciuili pœnali obligantur, quia sic legibus ciuilibus soluti sunt; vt si legem transgrediãtúr, pœnis legum ciuilium coerceri non possint iuxta communem Doctorum sententiam; legibus autem canonicis, & sacris omnino subiacent: hoc sensu loquuti sunt Ambrosius & Otho Frisigẽsis. Quid autem est affirmare laicos Principes Ecclesiasticis legibus seu canonibus non ligari nec subiacere, nisi quia Principi licet fidem negare, & mores corumpere? hoc autem nec barbari, nec insani homines machinari audent: canones enim doctrinam fidei, & morum mãdant seruandam iuxta Dei legem ac voluntatem: audi Grotie Virum veteris Ecclesiæ catholicę, do-

ctrina

ctrina, & sanctitate conspicuum, Gregor. scilicet Nanzianz. Orat. 17. ad Pop. tim. per. *Quid autem vos Principes, & Praefecti? ad vos enim nostra se conuertit Oratio. an me libere loquentem aequo animo feretis: nam vos quoque lex Christi Imperio meo ac throno subijcit, Imperium nos quoque gerimus, addo etiam praestantius ac perfectius, nisi verò aequum est, spiritum carni fasces submittere, et coelestia terrenis cedere* Hec doctissimi Viri, & circa sacra peritissimi, sententia, Nouatorum temeritatem, & impudentiam conculcat, qui Ecclesiae Pastores Pedagogis, medicis &c. assimilare non erubescũt. Sicut enim iustitia legum ciuilium à iure naturae originem trahit, sinè qua iustitia lex esse nõ potest, nihilominus suas dicit esse leges, qui illas fert, etsi aliunde vim habeant iuris, & cogendi: sic sacrae Ecclesiae leges, etsi à principijs diuinae legis Euangelicę extrahantur, attamen Ecclesię Pastorum, qui illas extrahunt, & constituunt, leges dicuntur. Praeterea Principibus laicis oues esse Christi nõ repugnat: ergo neque Petro, & successori, omnium ouium Pastori subesse repugnabit.

Ad illud Balsamonis, poenitentiam scilicet ad Regis ignominiam verti: dico hominum

circa

circa sacra frigidorum esse machinationem. sa niori autem sensu hcc nouit Ambrosius, quám Balsamo, qui sapientiæ, & sanctitatis Ambrosij nequé fuit aptus discipulus. quod autem operatus est Ambrosius, cunctis patet. Quid enim spectabilius, quám Principes intueri euangelicæ doctrinę humiles ac obsequiosos exequutores?

Grotius. Otho Frisigensis res Henrici scribens ait: lego, & relego Romanorum Regum & Imperatorum gesta, & nusquam inuenio quemquam ante hunc, à Romano Pontifice excommunicatum, vel Regno priuatum, nisi fortè quis pro anathemate habendum ducat, quod Philippus ad breue tempus á Romano Episcopo inter pœnitentes collocatus: & Theodosius ab Ambrosio propter cruētam cędem á liminibus Ecclesiæ sequestratus sit. idem habet Godefridus Viterbiensis Chron par: 17. Onuphrius Panuinius ait. Nam etsi antea Romani Pontifices tanquam Christianæ religionis capita, Christique Vicarii, & Petri successores colerentur, non tamen eorum auctoritas vltra protendebatur, quam in fidei dogmatibus, vel asserendis, vel tuendis. cæterum Imperatoribus suberant, ad eorum nutum om-

nia

nia fiebant,ab ijs creabantur, de ijs iudicare vel quicquam decernere non audebat Papa Romanus Primus omnium Romanorum Pontificum Greg.7 armis Normandorum fretus, opibus Comitissę Matildis, mulieris per Italiam potentissimæ confisus, discordiaque Germanorum Principum bello ciuili laborantium inflammatus, præter maiorum morem, contempta Imperatoris auctoritate & potestate, cum summum Pontificatum obtinuisset, Cæsarem ipsum, á quo si non electus, saltem confirmatus fuerat, non dicam excommunicare, sed etiam Regno imperioque priuare ausus est. res ante ea sæcula inaudita. &c.

Respondeo. Romanum Pontificem Petri Successorem semper eandem habuisse potestatem: at temporum ratio causa fuit, vt ea semper cùm opus fuit, executioni mandare nequiuerit. Quamobrem cum cęteris Catholicis Doctoribus dicimus Papam non eo iure posse Reges deponere, quo deponit Episcopos, hoc est tanquam ordinarius Iudex: sed quia absolutus ac supremus Princeps est circa Religionem Christianam, & sacra; & omnes Christiani, oues illius sunt; si necessitas vrgeat, si animarum salus, & Religionis ruina instet, &

Principis

Principis incorrigibilis adsit contumacia, potest, & debet Principem laicum deponere à Regni regimine; subditos á fidelitatis iuramento absoluere, eosque ad idoneum sibi Principem obtinendum dirigere: vt salus Regni, religionis, & subditorum seruetur integra. ipse enim Pater, & Pastor est omnium Christianorum, qui Deo pro cunctis ouibus suis debet reddere rationem. Fateor spiritualem, & temporalem potestatem, seu Ecclesiasticam, & ciuilem in se consideratas diuersas esse: & vnamquãque suas habere conditiones, proprietates, & leges: at si ad inuicem æquiparentur, Ecclesiastica ciuili est pręstantior superior ac nobilior: quod patet ab vtriusque fine. prior respicit æterna, posterior temporalia, & ciuilem tranquillitatem: at ciuilia æternis subordinantur: manifestum autem est ex Philos. 1. Etic. cap. 1. ita subordinari facultates, vt subordinantur fines. Leges ciuiles si Ecclesiasticis non repugnent, à Pontifice cassari nequeunt. si autem opponantur, ciuilis est irritanda. spiritualia enim, & diuina, à temporalibus dependere non debent.

Deut. 17. prohibetur populus Iudæorum eligere Regem, qui non sit de fratribus suis, ne

ad

ād idolorum cultum illos traheret: hoc autem est morale præceptum, quod sub vtroque manet testamento: ergo etiam populus Christianus Regem Christianum habere debet, & illum respuere, si commodé fieri potest, cum religionem euertere voluerit. Nam si Apostolus 1. Cor. 6. nouos iudices constitui iubet pro Christianorum temporalibus causis iudicandis ne Christiani corā iudice Christi persequu tore lites afferre deberent, cur non licebit vniuersali Ecclesiæ Pastori, Principem deponere si iusta adfuerit causa, & vrgens necessitas? Si hoc olim factum non est á prioribus Pontificibus, non ex potestatis, sed virium, & aliarum moralium circumstantiarum defectu ortum est. enimueró Pōtifex dignè munus non exequeretur suum, si Regem aliquem regnare pacificè permitteret, qui quamlibet sectam fouere vellet, hæreticosque tueri, vt catholicam euerteret religionem in regno suo. nec Pastor tunc esset, sed mercennarius, quia lupos omni quo potest modo non arceret á grege. quod in veteri testamento fecit Ioiada Sacerdos 2. Paralip. 23. expellens á Regno Athaliam, quæ cultum fouebat Baal.

Summus ergo Pontifex Petri successor, cúm

in Christiana Rep. aliquid sancire opus habet quod omnibus laicis Principibus, pro vniuersali obtinenda tranquillitate confert. & præcipuè si aliunde illud sine armis, & bellico tumultu obtineri non posſit, etiam circa ciuiles Regnorum ſerias cauſas iudicare, ſancire, & conſtituere poteſt ac debet. Sic Gregorius 5. legem pro Imperatoris electione dedit, quam Platina in vita Greg. 5. refert. imó ipſi ſectarij Magdeburgenſes Centuria 10. cap. 10 ſic aiũt. *Gregorius ſuam patriam inſigni aliqua dignitate ornaturus ſanxit, vt penes ſolos Germanos ius eſſet eligendi Regem, qui poſt diadema à Romano Pontifice acceptum, Imperator, & Auguſtus appellaretur: ſuntque electores conſtituti, Moguntinus, Treuirenſis, & Colonienſis Archiepiſcopi, Marchio Brandeburgenſis, Comes Palatinus Rheni, Saxoniæ Dux, & Rex Boemiæ.* Hoc autem vel rectè factum fuit, vel tyrannicè, ſi primum, Papa hoc iure, cum opus eſt, pollet: ſi tyrannicè, hoc non affirmabunt quia omnem illam auctoritatem dimittere nolunt. eſt ergo Papa omnibus Chriſtianis Principib⁹ Pater, Paſtor, & Superior: igitur cum Imperatores depoſuit, iure á neceſsitate exorto, non autem tyrannide, vſus eſt. Vtinam Chriſtian

Princi-

Principes Sedis Apostolicæ iudicio in litibus suis vellent vti: hac enim via bella, sectæ, hæreses, & plurima mala, quæ Terram occupāt procul abirent, & euanescerent.

Subditos autem fuisse Imperatoribus Pontifices, & ab illis electos opinatur Grotius cum suis Nouatoribus antesignanis. at Constantinus magnus, qui à Spiritu Sancto illuminatus, & edoctus est, Syluestrum Papam nec elegit, nec post baptismum ab eo susceptum illū confirmauit, nec sibi subiectum putauit, sed Christi Vicarium totius Ecclesiæ militantis iudicem cognouit, & vt Patrem iudicem, & pastorem suum veneratus est, vt scribit Ruffinus lib. 1. cap. 2. hist. qui hoc seruauerunt institutum, pii ac recti Principes fuerunt: qui illud abiecerunt, & pietatem, & rectitudinem, ac verum Christianæ fidei sensum dimiserunt. Quantum ad electionem Pontificum ab Imperatoribus aliquando confirmatam, circa huiusmodi ius, an legitimum, an vsurpatum non moror: hoc tamen dico, inde inferre non licere, Pontificem Imperatore superiorem non esse, eumque si opus fuerit corrigere non posse. nam idem Imperator olim á militibus, & Palatinis Comitibus, nunc à præmissis Electo

ribus eligitur, nihilominus post electionem omnibus illis est superior, eosque iudicauit, & iudicat, & si opus sit, pœna multare potest.

Nec Papæ potestas super laicos Principes, ante Henricum, res fuit inaudita. nam S. Gregorius magnus, & huius nominis primus, in priuilegio, quod Monasterio S. Medardi dedit, vt in fine epistolarum legitur, sic ait. *Si quis Regum, Antistitum, Iudicum, vel quarumcunque secularium personarum, huius Apostolicæ auctoritatis, & nostræ praeceptionis decreta violauerit, cuiuscumque dignitatis, vel sublimitatis sit, honore suo priuetur*: Fateor tamẽ quod si summa non vrgeat necessitas, erga Principes vti virga, non expedire, nec congruum esse: nam, vt plurimum exhortatione potius, quàm increpatione, consilio quàm præceptis, doctrina, quàm virga proficitur, magisque ob illis congruum obsequiũ sic congruit causam agere.

Quod autem Iustinianus præcepta dederit circa sacra: & Mauritius Gregorio Papæ mandata dederit, & similia, quę in capite hoc Grotius enarrat, per ea quæ dicta sunt redduntur inania. nam quis euangelicæ legis sanum habebit intellectum, & oues Pastoribus licere

pre-

præcipere affirmabit? & Poteſtatem ſpiritualem temporali ſubiacere ac ſubiectam eſſe debere? Nouatores autem, qui extra Eccleſiam facti ſunt propter hæreſes, quos Cyprianus in Epiſt. ad Iubaianum Simijs aſſimilat dicens. Hæretici extra Eccleſiam ſunt, tamen vendicant ſibi Eccleſiæ auctoritatem more Simiarum, quæ cum homines non ſint, nihilominus homines videri volunt. Hi igitur ſenſum Euangelij, & Eccleſiaſticę poteſtatis non obtinent: mirum ergo eſſe non debet, ſi in huiuſcemodi ineptias prorumpat.

CAPVT DECIMVM
De electione Paſtorum.

GRotius. Functiones perpetuæ in Eccleſia duæ ſunt, Præſbiterorum & Diaconorum. Preſbiteri illi ſunt qui verbi prædicatione, Sacramentis, & clauibus Eccleſiam paſcũt. Diaconi qui Præſbiteris aliqua ex parte inſeruiunt; vt olim Leuitæ Iudæorum Sacerdotibus Diaconi inferioris gradus, hypodiaconi dici cœperũt. Diaconia laborioſa eſt, quæ verſatur circa pauperũ curã. Vetus Eccleſia latina Præſbiteros, Seniores trãſtulit: Diaconos miniſtros.

Reſpon-

Respondeo Grotium in Ecclesiastico ministerio enumerando falsum esse & insufficiẽtem. vt autem quæ dixit ordinatè refellamus. Dicimus Episcopum iure diuino esse maiorem Presbitero quantum ad Potestatem ordinis: quia ipse solus potest ordinare Presbiteros & hoc modo generare patres Ecclesię, presbiteri autem Ecclesię filios tantùm generare possunt baptizandò: quod antiquissima Ecclesiæ consuetudo ostendit; quia si aliter factum fuisset irrita res erat: quod irritum non esset, nisi ius diuinum adfuisset. Secundo, maiorem esse Episcopum presbitero quantum ad iurisdictionem fatemur, quod patet Act. 20. vbi Episcopis cura regendi gregem Christi à Spiritú sancto commissa legitur, non autem præsbiteris. & 1. Tim. 5. ab Episcopo legimus Præsbiteros errantes iudicandos esse. Tertiò, Episcopos inter Præsbiteros quasi Principes in cætu consiliariorũ, dicimus quod patet, quia Synodus ab initió Ecclesiæ episcoporum fuit, non præsbiterorum: in Synodis autem iurisdictiò exercetur, quia sacrę leges feruntur, & pœnæ in reos constituuntur, & constat etiam, quia in Ecclesia Episcopi thronum tenent more Principum quod non licet Præsbiteris.

Dicimus

Dicimus ſecundò, initiò ſurgentis Eccleſiæ promiſcua fuiſſe vocabula quibus Præſbiteri & Epiſcopi ſignificarentur vt monet Chryſoſtomus in epiſtola Pauli ad Philip.c.1. hom. 1. ſic dicens: *Coepiſcopis & diaconis: quid hoc? an vnius ciuitatis multi erant Epiſcopi? nequaquã, ſed Præſbiteros illo nomine appellauit. tunc enim nomina ad huc erant communia: atq; ipſe etiam Epiſcopus idcircò ad Timotheum ſcribens inquit, Diaconiam ideſt præſbiterium tuum imple, cum tamen ille Epiſcopus eſſet: quod conſtat ex verbis illis ad eundem ſcriptis, manum cito nemini impoſueris: & rurſus. Quæ data eſt tibi cum impoſitione manuum præſbiterij Presbiteri verò Epiſcopum non ordinaſſent. Et rurſum ad Titum ſcribens, inquit. Huius rei gratia reliqui te Cretæ, vt conſtituas per ciuitates Præſbiteros, ſicut & ego diſpoſui tibi, ſi quis ſinè crimine eſt, vnius vxoris vir, quæ quidem de Epiſcopo dicit. atque hæc cum dixiſſet, ſtatim addidit, oportet enim Epiſcopum ſinè crimine eſſe, ſicut Dei diſpenſatorem, non ſuperbum antiquitus. igitur, quemadmodum dicebam, ipſi etiam Præſbiteri vocabantur Epiſcopi, & Diaconi Chriſti. Quo circa vel hodie multi Epiſcopi ita ſcribunt conpræſbitero*

sbitero, & condiacono, Procedente vero tempore proprium cuique distributum est nomen, vt hic quidem Episcopus, ille verò Præsbiter appelletur hæc Chrysostomus.

Fuerunt igitur prius nomina communia, quia in eximia potestate conficiendi Corpus, & sanguinem Christi conueniebant: quem sensum maximè vrget Hieron. epist. ad Euagrium. & etiam quia ab initio Episcopi posita maiestate ordinis sui, cum Præsbiteris, vigēte tunc maximè charitate, dignitatem suam participabant, itaut communi cōsilio, & opere Ecclesias regerent. quem sensum Hieronymus proponit in commentario Epistolæ ad Titum. at temporis cursu quia in proprio munere quisque mansit, episcopi, & Præsbiteri non fuerunt nomina amplius communia.

Accesserunt autem postea Patriarcharum, Archiepiscoporum, Antistitum nomina, quæ ad munerum, & iurisdictionis discrimen posita fuerunt; nam prima vice in Conc. 4. Chalced. Leo Papa dictus est Patriarcha, cuius vocis vsus postea placuit.

Plura protulit in hoc Capite Grotius, quæ cum sint inepta, & tantùm enarrata, non autem probata, omisimus. Quia tandem subdit.

Summas

Summas Poteſtates ideſt Principes laicos poſſe epiſcopos eligere iuxta opinationẽ Marſilij Patauini, & aliorũ: idcirco ad ea quæ vera ſũt enũcianda, & falſa refellenda, Dicimus ad conſtitutionẽ Epiſcopi tria requiri, & fieri debere; electionẽ, ordinationẽ & miſsionẽ ſeu exhibitionẽ, actualis iuriſdictionis ſuper ſpecialẽ populũ: ſecundum, & tertium incommunicabile eſt laicis quibuſcunque, quia claues Eccleſiæ nequeunt exercere, quæ Paſtoribus, & non ouibus conceduntur. primum vero Principi, vel Plebi tribui poteſt: & multis in locis eſt vſu poſitum, & ab antiquo tempore permiſſum: ratio eſt, quia electio non eſt actus Clauium, cũ nulla tunc communicetur poteſtas. prætereà tunc fit quædam ſolemnis teſtificatio bonæ famæ illius, qui in epiſcopum ordinandus eſt, non eſt autem hoc de iure diuino, vt falſò dicunt Nouatores, ſed humano, quod à Papa, & Synodis amoueri, & auferri poteſt, ſi ratio, & neceſſitas adfuerit. Quod autem ius eligendi non inſit Principi, vel plebi iure diuino, patet, nam dato oppoſito, nunquam epiſcopos abſque voto Principis, vel plebis, cui mittitur, ordinare licuiſſet: imò nec Apoſtolis, qui ea quę ſunt iure diuino ſancita alterare nequibant, at

oppositum constat in ordinatione Timothei, quæ ab episcopis solúm celebrata fuit, vt legitur 1. Tim. 4. & adhuc plurimorum per multa sæcula episcoporum. Superest ergo dicendũ ab humano iure descendere, quod posita iusta & recta occasione mutari potest, secundùm potestatem Petro à Saluatore traditam Matth. 16. *Quodcunque ligaueris &c.* & Ioan. vlt. *Pasce agnos, & oues meas.*

CAPVT VNDECIMVM
De muneribus in Ecclesia non omnino necessarÿs.

GRotius. summa Potestas; quę diuino iure præscribuntur necessitatem exequẽdi habet, circa cætera libertatem obtinet,

Respondeo. Grotium in sui operis serie primatum circa sacra Principibus laicis competere, omni qua potuit efficacia probare contendisse: nos e contra nullum ius circa sacra illis contingere demonstrauimus. idcirco his, quæ in capite præsenti enarrat, non est immorandum. nam quæ sunt, vel non sunt necessaria in Ecclesiasticis muneribus exequendis, laicus Princeps disponere non debet, nec potest.

Grotius

Grotius. episcopatus non est de iure diuino, sed Apostolico: & licet Saluator munus, & eminentiam episcopi in Apocal. approbet, cum ad septem Ecclesias, quę sunt in Asia scribens, eos Angelos denunciet: illos tamen non instituit. quia non statim præcipitur, quod probatur. Christus ergo quod Apostoli fecerunt ratum habuit: sed non omnia Apostolorum acta, & opera ab eo mandata fuerunt. potestatem autem clauium quam Apostoli á Domino acceperunt, euangelizandi & baptizandi potestatem dicimus.

Respondeo. Grotium hac obiectione suum desertoris ritum transcendisse. huculque Ecclesiæ Pastores omnem suam iurisdictionem à laicis Principibus obtinere eructauit. nunc vt magis illos conculcet eorum institutionem nõ à Christo Domino, sed ab Apostolis originem duxisse denunciat: quod tamen falsissimum est. Quoniam Apostoli fuerunt episcopi, vt Petrus Act. 1. in electione Matthię in Apostolum loco Iudæ testatur, dicens. *Et Episcopatũ eius accipiat alter*. munera autem Apostolorũ à Saluatore immediatè instituta fuerunt, & illis tradita, & Paulus Act. 20. dicebat illis. *Attendite vobis, et vniuerso gregi, in quo vos Spiritus*

Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei? & ad Ephes. 4. *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios Pastores, & Doctores &c.* idcirco August. lib. 7. de Baptismo contra Donatistas c. 43 inquit. *Manifesta est sententia Domini nostri Iesu Christi, Apostolos mittentis, & ipsis solis potestatem à Patre sibi datam permittentis, quibus nos successimus, eadem potestate Ecclesiam Domini gubernantes &c.* & cæteri veteres Patres hoc passim docent. ergo oppositum affirmare error est manifestus.

Potestatem autem clauium ad ius euangelizandi & baptizandi coarctare, iniquitas est, si hoc sensu ea protulit verba, cum plura & maiora sint munera ministrorum Ecclesiæ, quæ supra enarrauimus & ostendimus: si autem ius euangelizandi & baptizandi ad potestatem clauium spectare dicat, non erit redarguendus, quia omnem Ecclesiasticam potestatem in iure Clauium contineri Catholici Doctores docent.

CAPVT DVODECIMVM

De substitutione & delegatione circa Sacra

IN hoc capite Grotius conatur ostendere Episcopos in condendis Canonibus & in depo-

deponendis Clericis &c. vicarios dici laicorum Principũ, quos summas nuncupat Potestates. Et ab eis hoc ius obtinere fatetur. Sed hoc opinari quam sit absurdum, ex his quæ in hac disputatione hucusque diximus, constat. inuertitur enim omnis diuina dispositio si Pastores ab ouibus sua iura desumant. impium enim est affirmare vt qui à Deo soluẽdi & ligandi potestatem immediatè accepit, hoc ius amiserit, illudque deinceps aliunde, scilicet à laicis Principibus reassumere cogatur. Et qui sacris canonibus sunt subiecti & ligantur, ius canones constituendi tribuant. & qui á Deo constituti sunt iudices & Rectores, Ioan. 20. & 21. Act. 20. Ephes. 4. Matth. 16. & 18. aliunde ius iudicandi & regendi sibi quærant & sumant. vt quid opus erat Dominum suos instituisse ministros, si à Principibus sua iura cogerentur assumere? satis erat laicis Potestatibus suam committere Ecclesiam: quia ipsæ ministros sibi delegare nouissent. hæc quippe distorta differendi forma vt verum fatear, illa est qúam Turri-Babel constructores tenuerunt, cúm cõfusum est labium vniuersæ Terræ.

Nemo autem sibi persuadere debet, Romanum Pontificem Imperiali edicto leges feren-

di accepiſſe poteſtatem, cum tantum illorum reſcriptis Pontificia poteſtas fota & patrocinata fuerit, Liberius enim ſua abſoluta poteſtate legem ſtatuit, qua omnibus præcepit vt pro caſſato haberent Concilium Ariminenſe, quod ipſe nullum & irritum eſſe ſtatuerat: quia in eo minis & dolo Verbi diuini conſubſtantialitas fuerat blaſphemata. Et ſimili modo Liberius ſanciuit ab Arianis baptizatos, rebaptizandos non eſſe. Siricius Papa ad Himerium Tarraconenſem reſcripſit vt ſua decreta ab omni Eccleſia cuſtodienda eſſent. anno 385. his verbis. *Quamquam ſtatuta ſedis Apoſtolicæ, vel Canonum venerabilia definita nulli ignorare ſit liberum.* &c. & pœnam minatur contradicentibus. Et in codice canonum extat decretum Innocentij primi pro diſponenda Antiochena Eccleſia: quamobrem in Concilio Epheſino Act. 4 dictum eſt, Antiochenam Eccleſiam vſu iam diſpoſitioni Apoſtolicę ſedis ſubiacere. Hinc eſt Nouatores fruſtra garrire aduerſus Leonem Papam quod hanc leges ferendi vſurpauerit poteſtatem, & illam à Valentiniano Imperatore obtinuiſſe auctoritatem, eo quia hoc dedit. reſcriptum *Cum igitur ſedis Apoſtolicæ primatum B. Petri meri-*

tum

tium, qui est princeps sacerdotalis coronæ, & Romanæ ciuitatis dignitas, Sacræ etiam Synodi firmarit auctoritas. & postea. *Verùm ne leuis saltem inter Ecclesias turba nascatur, vel in aliquo minui religionis disciplina videatur, hac perenni Sanctione decernimus, ne quidtam Episcopis Gallicanis, quam aliarum Prouinciarum contra consuetudinem veterem liceat sine viri venerabilis Papæ Vrbis æternæ tentare: sed illis, omnibusque pro lege sit, quidquid sanxit, vel sanxerit Apostolicæ sedes auctoritas*. quia præcitati Pontifices, qui suas dederunt leges, ante Leonem, & Valentinianum Pontificatum gesserunt: ergo Principes laici sedi Apostolicæ non potestatem leges ferendi dabant, sed Pontificum Sacrarum legum executionem & obseruantiam legibus suis mandabant.

Hanc Romani Pontificis iudicandi vniuersam Ecclesiam, & leges ferendi in eadem optimé nouit antiquus Ecclesiæ Doctor Cyprianus, qui etsi lib. 4 epist. 55. grauiter commotus est quia episcopi aliqui in Africa damnati Romam se contulerunt, causam dicens fieri debere vbi adsunt accusatores, & testes, nihilo minus hoc ius agnouit in Romano Pontifice,

nam

nam Stephano Papæ sic scripsit. *Facere te oportet plenissimas literas ad coepiscopos nostros in Gallijs constitutos, ne inimicum Collegio nostro insultare patiantur.* & postea. *Dirigantur in Prouinciam, & ad plebem Arelate consistentem à Te litere, quibus arstento Marciano, alius in locum eius substituatur* quibus verbis ius iudicandi, & definiendi Romani pontificis erga omnes episcopos apertè denunciatur. dũ Cyprianus à Stephano Papa exigit, vt suis literis Marcianum damnet, & alium substituendum decernat. Ex his etiam notandum est decretum de Appellationibus pro Romana sede à Concilio Nicæno, & Sardicensi editum, ei datum non fuisse, vt potestatem hanc accquireret, sed vt potestas huiusmodi nota fieret; & modus appellandi omnibus aperiretur.

Victor etiam, Romanus Pontifex anno 198. Asiaticos excommunicauit, quia Pascha non die dominico, sed 14 Luna Martii celebrare statuerant. Ireneus tamen Victorem monuit, vt ob hanc rituum diuersitatem tot Ecclesias non seiungeret. annuit Victor; ideoque Asiatici á communione reiecti non fuerunt. vt Sozomenus, & Socrates lib. 5. capit. 22. innuunt, propter communionem

Victoris

Victoris, & Polycratis non interruptam, quod ex Irenei monitis ortum duxisse affirmandum est. Quod autem nos ad rem inde elicimus est, Romanam Cathedram leges, & iudicia ac definitiuas sententias super vniuersam Ecclesiam ab initio dedisse. non mendicat ergo ipsa leges ferendi potestatem á laicis Principibus: vt ad suam ipsius perditionem Grotius cum Nouatoribus opinatur.

DISPVTATIO QVINTA

An Christiana Plebs in regimine Ecclesiastico ius aliquod á Domino obtinuerit,

ANTECEDENTIS disputationis resolutio, ex sacrarum scripturarum legitima intelligentia exorta, & ex veterum catholicæ Ecclesię Patrum ac generalium Synodorum doctrina, recta indagine collecta, Dauidis Blondelli machinationem, quam in disputatione præsenti referimus, funditus destruit ac euertit. Enimuerò cum Petro supremam super Ecclesiam potestatem Vnigenitus Dei tribuerit, vt hucusque luculenter ostẽdimus: & fideles omnes, oues á Petro pascendas, firma sanctione Redemptor noster constituerit, consequens est, vt Plebs summam Petri in regimine Ecclesiastico potestatem vsurpare non debeat: & qui ouis est, munus Pastoris arripere non præsumat. Quia tamen multa obijcit Blondellus,

vt hanc ſuam, & aliorum Sectariorum opinationem veram eſſe oſtendat; ea omnia ordinatè enarrabimus, & conſimili ordine redarguemus.

Sed priuſquam cum Blondello manus conſeram, animaduertendum dicimus, ad Eccleſiæ Paſtorem conſtituendum, tria requiri: electionē, ordinationē & miſsionē, ſeu deſignationē, conſecrationem, & actualē iuriſdictionem ſuper ſpecialem populum. Hæc autem tria, quę Paſtorem & Eccleſiæ miniſtrum inſtituunt, actus eſſe diuerſos, perſpicuo Sanctarum ſcripturarum exemplo conſtat. Dominus enim deſignauit Apoſtolos, deinde eos in Cœna & poſt reſurrectionem ordinauit, & tandem miſſi ſunt ad Eccleſiaſtica exequenda munera. Act. 6. Apoſtoli Diaconos inſtituendos decernunt: primó fidelium multitudo eligit illos: Secundó, Apoſtoli eos conſecrant manus imponentes: tertiò mittuntur ad miniſterium exequendum. Timotheus, epiſt. 1. cap. 4 eligitur Paſtor: conſecratur autem ab Epiſcopis, quia dicitur, *cum impoſitione manuum Preſbiterÿ*: mittitur tandem ad Epheſinum Populum gubernandum ab Apoſtolo: nam cap. 1. ait. *Sicut rogaui te vt remaneres Epheſi &c.*

Titus cap. 1. eligitur primò Episcopus á Paulo: secundò ab eodem consecratur & ordinatur: tertiò ad Cretensem regendum Populum mittitur, vt ait Apostolus: *Huius rei gratia rel qui te Cretæ, vt ea quæ desunt corrigas, & constituas per ciuitates Præsbiteros, sicut & ego disposui tibi*, Electio autem Matthiæ in Apostolum, res fuit peculiaris & seria, ideoque á Deo petenda erat: quamobrem illius institutionis modus, Sectarijs minimè fauet: quia talem eligendi ritum non seruant: nec Catholica Ecclesia illam tenet eligendi formam, quia neminem Apostolum, illis prioribus similem, instituere intendit, sed tantùm successores illorum, quoad ordinem Præsbiteratus, & Episcopatus.

Igitur firmo hoc fundamento posito de tribus actibus ad Pastorem & Ecclesię ministrum integrè constituendum requisitis; Electione scilicet, consecratione, & missione, inspiciendum erit ex diuinis scripturis, & ex actis veterum Catholicæ Ecclesiæ Patrum quibusnam illos exhibere contingat, Plebian Pastoribus: hic est huius disceptationis nodus.

Saluator noster suæ Ecclesiæ ministros elegit, sacrauit & misit, nullo habito consilio &

con-

consensu Populorum, vt Euangelium testatur. Paulus eodem modo sacrat & mittit Timotheum, & Titum: electio á quo fuerit non exprimitur. Diaconi præcipientibus Apostolis, à plebe eliguntur, ab Apostolis tamẽ sacrantur, & mittuntur, vt scriptura Actorum cap. 6. denunciat.

Veteres Ecclesiæ Patres ante Constantinĩ Magni conuersionem ad Christum, aliquando à se, quandoque á plebe electos ordinabant & mittebant. Post Constantinum, Principes sæpe elegerunt, raró plebs, sepius Pastores. nunc tẽporis plerique Christiani, & pij Principes hoc ius eligendi etiam obtinent: nihilominus ab Ecclesiæ Pastoribus nunc, & olim, tam à se quám à cęteris electi consecrantur seu ordinantur, & mittuntur. Pontifex enim dũ ordinat, & mittit ait. *Prouidemus* Ecclesiæ tali de tali Persona, & præficimus eum in Patrem, & Pastorem ac Episcopum eiusdem Ecclesiæ, committentes ei administrationem in temporalibus, & spiritualibus in nomine Patris & Filij, & Spiritus Sancti, *Amen*. Quod rationi consonum est: nam à potestate clauium hæc emanant: Claues autem a Domino principaliter Petro, & cæteris Pastoribus depẽden-

denter traditæ ſunt, non autem omni populo, vt Euangelium teſtatur: nam ſi omnes haberent huiuſmodi Claues, qui nam eſſent, qui introducendi, vel excludendi ſunt? ſi omnes Paſtores, vbi oues? oppoſitum enim opinantes, manifeſté delirant.

Ex præmiſsis ergo tribus Actibus ad conſtituendum integrè paſtorem, & Eccleſiæ miniſtrum requiſitis, electionem tantùm à pluribus, & diuerſis poſſe fieri, & factam fuiſſe, cõperimus; poſteriores autem, ordinationem, ſcilicet, & miſsionem, à Plebe vel principibus nunquã: á Paſtoribus ſemper, ergo Blondelli, & cæterorum conſimilium Sectariorum machinatio, inepta, ſeditioſa eſt, & apoſtatica: dum ex ſola eligendi permiſſa aliquando Plebi conſuetudine, omnimodam Eccleſiaſticam poteſtatem Plebi attribuere præſumunt.

Supereſt nunc vt Blondelli obiectiones, refellamus, vt ſciat in cauſa hac non Dauidis, ſed Goliath Philiſtei geſsiſſe perſonã. Prima obiectio: Plebs, quæ populus est docibilis, quæue vnctionem accepit à ſancto, ac filiorum Dei adoptionem; genus electum, regale ſacerdotium, gens ſancta, populus accquiſitionis, á iure in ſacra quomodo iuſtè remoueri poteſt? &

in

insuper bestijs assimilari, quibus Exodi 19. ad montem sanctum accedere facta est prohibitio? eidemque lectionem sacrorum librorum interdicere: dum scripturarum versio in vulgarem liguam fieri prohibetur?

Repondeo, Christianam & Catholicam Plebem vtique pepulum esse docibilem, à Spiritus sancti gratia sanctificatum, & consequenter pro cœlestis regni assequutione adoptatum, Christi Domini sanguine redeptum & acequisitum: ex quo viri assumuntur, vt sacra mediante ordinatione, sacerdotio fugantur &c. at cùm inde infert, ergo Plebs potestatem & iuiurisdictionem habet circa Sacra, inepta & voluntaria est huiusmodi sequela: nam Plebs sacramento baptismi sanctificatur, confirmatione roboratur, Eucharistiæ sacramento spirituali nutritione augetur, fide credit, spe ad cœlestia aspirat, charitate diligit; at rebus huiuscemodi potestatem circa sacra, seu Ecclesiastica non obtinet. nec his positis, Plebs Doctore & Pastore, & similiter Iudice circa sacra non indiget: igitur etsi spiritualem vnctionem habeat, sub Pastoribus existit, & Doctore opus habet: alioquin Deus in Ecclesia Pastores & Doctores tribuere nõ debuisset. vbi nam legisti

sti

ſti Blondelle, virum aliquem poteſtatē Eccleſiaſticam obtinuiſſe, niſi prius à Paſtoribus ordinatus fuerit, & ad clerum adſcriptus? in hoc tuo libello fateris Eccleſiam, primis trecentis poſt Chriſtum annis, integré Euangelicam veritatem retinuiſſe: ex quibus nam Auctoribus & Eccleſiæ Paſtoribus & Doctoribus accepiſti, ex Plebe aliquem aſſumptum fuiſſe, non præuia ſacra Ordinatione, quæ à Paſtoribus ſeu Epiſcopis ſemper collata fuit? quo tempore Plebs ordinauit ac inſtituit Sacerdotes & Paſtores? omni autem tempore, & vbique locorum Paſtores ſeu Epiſcopi viros ex Chriſtiano populo aſſumpſerunt: eoſque ſacris Eccleſiæ ritibus miniſtros Eccleſiæ ordinauerunt ac inſtituerunt: Et exinde iuxta præacceptam ordinationem, poteſtatem exequebantur Eccleſiaſticam: hoc ipsa diuina ſcriptura docet. 1. Tim. 4. Apoſtolus ordinationem Timothei in epiſcopum enarrans ait. *Noli* negligere gratiam quæ in te eſt, quę data eſt tibi per prophetiam, cum impoſitione manuum *presbiterij*, ideſt Præsbiterorum ſeu epiſcoporum, vt veteres Patres interpetrantur: nam ab initio huiuſmodi nomina diſtincta, & diſtributa non fuerant, vt in antecedenti diſputatione oſtendimus

dimus. ad Titum cap. 1. inquit Apoſtolus. *Huius* rei gratia reliqui te Cretæ, vt ea quę deſunt corrigas, & cõſtituas per ciuitates præſbiteros, ſicut, & ego diſpoſui *tibi*.

Si plebs ouis eſt Chriſti, quomodo erit Paſtor? ſi Paſtor á Redemptore poteſtatem circa ſacra obtinet, & exequitur, quomodo oues ius habent, & poteſtatem ſuper paſtores? Plebem autem à Pontificibus aſsimiliari beſtijs, deſertorum eſt impoſtura. illud enim exodi 19. *Cauete* ne aſcendatis in montem, nęc tangatis fines illius: omnis qui tetigerit montem morte morietur. ſiue iumentum fuerit, ſiue homo, non viuet. à Catholicis aſſumitur á ſimili ad docendum populum circa ſacra poteſtatem non habere, non autem ad illum beſtijs æquiparandum. Nec ſacrorum librorum lectio alicui interdicitur: etſi verſionem ſcripturarum in vulgarem linguam Eccleſiæ Paſtores non libenter approbent, quia ab initio ſcriptæ fuerunt tantúm hæbraice, Græce, & latiné: quæ proprijs terminis, & nominibus gaudent, nec alterationem patiuntur, vt vulgaribus verbis accidit: quamobrem ſcripturarum ſenſus paulatim rueret, dum plures vulgares termini indies diuerſificantur. Addo: quod

ſcripturas legere, non omnibus expedit, cum ob difficultates plurimas, quæ in illis ſunt, rarò à vulgaribus hominibus intelligerentur: & hoc modo, vel contemnerentur, vel errores in mẽtibus legentium gignerentur. Hinc aptè ad Blondellum confundendum, quæ Hieronymus in epiſtola ad Paulinum de ſtudio ſcripturarum docet, referam: *Quod* medicorum est, promittunt medici, tractant fabrilia fabri, ſola ſcripturarum ars eſt, quã ſibi paſſim omnes vendicant. Scribimus indocti, doctique poemata paſſim, hanc garrula anus, hanc delirus Senex, hanc Sophiſta verboſus, hanc vniuerſi præſumunt, lacerant, docent antequam *diſcant.* Vir ergo iſte, antiquitate, doctrina, & ſanctitate conſpicuus, vulgarem ſacrarum ſcripturarum lectionem damnat: Blondellus ergo illam commendare non præſumat. ſequitur igitur non aliud ius circa ſacra, Plebem habere, quám vt doceatur, Sacramenta ſibi conuenientia veneretur, & ſumat, Paſtoribus obedientiam præſtet, vt Paulus ad Heb. 13. inſinuat: & clero, cúm Paſtoribus rationabile videtur, poſſit aſcribi.

Secunda obiectio, qua Blondellus contra catholicam veritatem pręcipué vrget, hęc eſt

Saluator

Saluator noſter Matth. 18. expreſsè docet fidelem reum, primò corripiendum eſſe, etiam adhibitis duobus, vel tribus teſtibus, & tandem accuſandum eſſe coram Eccleſia, & ab illa iudicandum: Eccleſia autem eſt multitudo fidelium, quæ nomine Plebis denunciatur a Patribus: ergo tribunal Eccleſiæ apud vniuerſam Plebem reſidet. Cúm enim Eccleſia huiuſcemodi iudicium profert, tunc ligat, cùm ignoſcit, tunc ſoluit. Hoc luculenter docuit Gregorius Papa qui lib. 4 epiſt. 38. inquit. *Seruamus, quod veritas præcepit dicens: ſi peccauerit inte frater tuus &c. Ego itaque per reſponſales meos ſemel, & bis, hoc quod in tota Eccleſia peccatur, corripere ſtudui: nunc per meipſum ſcribo: quicquid facere humiliter debui, non omiſi: ſed ſi in mea correptione deſpicior, reſtat vt Eccleſiam debeam adhibere*. hoc idem omnes veteres Eccleſiæ Doctores ſimilibus verbis docent: ergo vltimum, & ſupremum tribunal circa ſacra, eſt Eccleſia, quæ eſt multitudo fidelium, & Plebis nomine gaudet: igitur á Plebe non eſt auferendum ius in Eccleſiaſtico regimine, cùm illud à Domino obtinuerit.

Reſpondeo, Saluatorem noſtrum Matt. 18. manifeſtè docere modum, quo reus inter fi-

deles, à fidelibus iudicandus est: primùm moneri debet non adhibitis testibus: secundò coram testibus: tertiò denunciandus est Ecclesiæ vt iudicetur. cùm Blondellus ait, at Ecclesia est congregatio omnium fidelium seu Christianorũ, ergo huiusmodi multitudo est vltimum & supremum tribunal Ecclesiæ: ineptissima est hæc illatiò: nam Cyprianus (quem tu Blondellus non respuis, quia inquis, fuit Ecclesiæ Doctor antequam Magnus Costantinus Romanam Petri cathedram fauoribus & gratijs prosequeretur) lib. 4. epist. 9. ad Florẽtium ait. *Ecclesia est plebs sacerdoti adunata, & Pastori suo grex adhærens.* Pastori ergo denunciandus est vt iudicetur, & Pastor Ecclesiasticum obtinet tribunal, non autem Ecclesia pro ea parte quæ plebs est & ouis: quod duplici ratione probo: prima, quia metaphora Redemptoris nostri de Pastore & ouibus rueret, si plebs supra Pastorem tribunal iudicij possideret: nam ouibus maior est Pastor, qui illis præesse tenetur: non autem oues Pastoribus præsunt, nisi insanire velimus. secunda, quia Ecclesiæ tribunal apud illos est, qui potestatem ligandi & soluendi à Domino acceperunt: at Petro & cæteris Apostolis eorumque successoribus non

autem

autem Plebi hanc tribuit potestatem: vt Euangelum testatur: oues enim ligantur vel soluuntur, Pastores autem ligant vel soluunt, apud sanos homines: Hinc Hieron. in Matth. cap. 18. tomo 6. super illud. *Si* peccauerit in te &c. ait. Quia dixerat, si autem Ecclesiam non audierit. sit tibi tanquam Ethnicus & Publicanus, & poterat contemptoris fratris hæc occulta esse responsio, vel tacita cogitatio; si me despicis, & ego te despicio si tu me cōdemnas, & mea sententia condemnaberis: potestatem tribuit Apostolis, vt sciāt qui à talib⁹ cōdemnātur, humanā sententiā diuina sētētia roborari, & quodcūq; ligatū fuerit in terra, ligari pariter & in *Cœlo*. Cur Hieronimus nō asserit Plebi; potestatē datā esse ligādi & soluēdi á Domino si de correptione quæ fit etiam à Plebe tunc sermocinabatur? ideo Blondelle, quia cum reus ad iudicij tribunal defertur, ad Pastores illud diuino iure possidentes transit: res euidens est, remota perfidia & contumacia.

Gregorius autem cúm ad Episcopum Cōstantinop. puniendum vniuersam Ecclesiam adhibere minatur: non ideo sic loquutus fuit, quia corpus Ecclesiæ tribunal supra se possidebat sed ad maiorem hominis malefici con-

fusionem

ſusionem,& ad maiorem actus ſolemnitatem: vt omnibus iudicium rectum eſſe conſtet, ac extensiuè magis ratum. sicut si Rex, qui poteſt ſolus reum iudicare, omnes Consiliarios adhibeat, non ſequitur concilium illorum maioris eſſe auctoritatis & vltimum tribunal, ſed ſolummodo magis ſolemne: sic in caſu noſtro. & hic eſt omnium ſanctorum Patrum ac Doctorum ſenſus quos in re huiuiuſcemodi pro ſe citat Blondellus. Confirmatur hæc veritas per ea quæ idem Gregorius, qui ab obijciente citatur, operatus eſt. nam præfatum Ioannem Epiſcopum sic redarguit, vt cenſuras in eum inferre minetur, nisi reſipiſcat: ipſe illum iudicat: ergo non ideo omnem Ecclesiam adhibere minatur, quia poteſtas iudicandi illi deerat, vel quia maior erat corporis Ecclesiæ auctoritas. Præterea quis vnquam legit, & vbi, vt Plebs ferat vel ferendi cenſuras poteſtatem habeat? ab initio Apoſtoli, & omni ſequenti tempore Paſtores Ecclesiæ hoc obtinuerunt, & exequuti ſunt ius: Plebs nunquam. Præterea cum Petrus ibidem dixerit: *Domine quoties peccabit in me frater meus & dimittam ei? vſque ſepties?* ergo tunc Saluator loquutus eſt de modo & forma iniurias remittendi, quas homo parti-

ticularis

ticularis ab alio particulari patitur non autem de omnimoda poteſtate, quam Paſtoribus Eccleſiæ Dominus tribuit, pro legibus ſcilicet ferendis, & controuerſijs fidei ac morum decidendis &c. Addo: Cyprianus lib. 1. epiſt. 3. lib. 2. epiſt. 1. lib. 4. epiſt. 2. & ad Iub. in fine expreſsè docet, Epiſcopum ſoli Deo actuum ſuorum rationem reddere debere: ergo nec poteſtas illius nec poteſtatis exequutio à Plebe emanat, nec ab ea dependet, nec maiorem illo poteſtatem Plebs obtinet: imó nullam: quia dato oppoſito, non ſoli Deo, ſed & Plebi actuum ſuorum rationem reddere teneretur, ſi ius regendi á Plebe obtineret.

Tertia obiectio Periculum Pauli Act. 9. omnes fratres cum cognouiſſent, Cęſaream eum deduxerunt, & emiſerunt Tarſum Act. 11. audita Cornelij conuerſione, Plebs diſceptauit cum Petro, an rectè factum fuiſſet. Act. 12. Petrus liberatur ab Angelo ex carcere: & dictum eſt, Renunciate Iacobo & fratribus, ideſt curæ Iacobi commiſsis, quia illius Eccleſię erat Pręſidens. Act. 13. pro ſegregandis Saulo & Barnaba, vniuerſa multitudo operabatur. Act 14. Paulus & Barnabas ad vniuerſam Eccleſiam oſtium Gentibus circa fidem apertum retule-

runt.

runt. Act. 15. Paulum & Barnabam ad Apostolos in Ierusalem fidelium multitudo misit: & actio illa ab omnibus peracta fuit: epistolæ ad Antiochenos scriptæ titulus fuit, Apostoli, & Præsbiteri & fratres: & multitudini congregatæ legáti epistolas dederunt: cum pace á fratribus ad Apostolos dimissi sunt: Paulus electo Sila á fratribus commendatus est. Act. 16. Timotheo qui Listris & Iconij erant fratres testimonium dederunt. Visis fratribus Paulus & Silas Philippis egressi sunt Act. 17. Fratres per noctem Paulum & silam Thessalonica Berream emiserunt. Act. 18. Paulus vale dicto fratribus Corintho Syriam nauigauit: cumque descendisset, salutauit Ecclesiã. Ephesi fratres Corinthijs scripserunt, vt exciperent Apollinem. Act. 21. salutatis fratribus Paulus abijt: fratres exceperunt: conuenit multitudo vt audirent. Act. 28. Cum Pauli gesta audissent fratres in occursum illis prodierunt: Paulus Romanis scribens, omnibus fratribus scripsit. & similiter scribens plures epistolas, ad omnem multitudinem eas direxit. Ad Coloss. monitorem Archippi Pastoris sui plebem Paulus voluit. scribens ad Heb. mandat vt præpositis obediant, quasi illis non scripserit: salutare tamen

eos

dum? exempli gratia: dicite Gubernatori, & eos præcepit. Iacobi Epiſtola ad 12. Tribus dirigitur. ſimiliter epiſtola Petri ad omnes fideles: ergo Apoſtoli voluerunt Plebem ſecum conſulere, explorare, decernere, inordinatos cõpeſcere, notare, abdicare ductores ſuos, &c. igitur Plebs ius habet in Eccleſiaſtico regimine

Reſpondeo, Blondellum ex his, quæ nunc obijcit, & enarrat, ineptiſsimè ſyllogizare, & tam inaniter concludere, vt non mirari non poſsim, cur talia obijcere non puduerit, cum huiuſmodi differendi modus, potius ludendi, & irridendi ſit materia, quàm ſeriò diſputandi. exempli gratia. Dicite Regnicolis quia claſſis incolumis ad Portum peruenit, ergo Regnicolæ ſeu plebs Regni ius habet in iure Regnandi. Vel ſic, Rex ſcribit, ſalutans omnem populum; ergo omnis populus ius habet in Regia poteſtate; quis non irrideret huiuſmodi inſanias? ſic enim præmiſſa hac ſua obiectione ſyllogizat Blondellus, & quod ita sit, deſcendamus ad singula, quæ ipſe obijcit. Periculum Pauli Act. 9. cum omnes fratres cognouiſſent, Cæſaream deduxerunt eũ, & emiſerunt Tharſum: numquid omnis, qui á periculo Principem liberat, ius habet ad principatum? quis sic

delirauit vnquam: eripere autem Apoſtolum ab imminenti vitæ periculo, propter inſtantes infidelium perſecutiones, nullũ quippe apud ſanos homines, ius infert ad Apoſtolatus munus, & poteſtatem. Act. 11. audita Cornelij conuerſione, Plebs diſceptauit cum Petro an rectè factum fuiſſet. Reſpondeo, Iudæos neophitos, audita Gentilium conuerſione Petrum interrogaſſe cur cum Gentilibus manducaſſet, & ad illos introiſſet, quod à lege Moyſis fuerat Iudæis prohibitum: & ille cum eos docuiſſet, quia Dominus ſtatuerat etiam Gentibus euangelizandum eſſe, *His auditis tacuerũt, & glorificauerunt Deum dicentes, ergo & Gentibus pœnitẽtiam dedit Deus ad vitam.* ſed vnde quæſo hinc rectè inferri poteſt, illos qui interrogauerunt, ius habuiſſe in Apoſtolatus Petri poteſtate? ſi enim omnis diſceptãs cum optimate ad rei notitiam obtinendam ius cum Optimate poſsideret, plures homines optimates eſſent, & Principatus ius accquirerent. Act. 12. Petrus Angelico miniſterio, e carcere liberatur, dixitque, nunciate hoc Iacobo, & fratribus, id eſt plebi, ergo Plebs ius habet in regimine Eccleſiaſtico: quis non irrideret huiuſmodi ineptum, imò inſanum diſſerendi mo
dum

Plebi, quia Rex á periculo vitę in bello, genelico auxilio liberatus fuit: ergo Plebs ius habet in Regia poteſtate; ſed abeant huiuſcemodi ineptiæ. omnis enim hæc Blondelli obiectio, cum talibus inſanijs, plena ſit, vt ſano Lectori patet; non indiget vlteriori doctrina pro illi obiectiunculis ſoluendis, vel potius irridends.

Vt autem plené Lectori ſatisfaciam, conſiderandum eſt, olim in Eccleſia fuiſſe pleriſquis in locis conſuetudinem, cúm Paſtores conſtituebantur, omnem populum fidelem conuocādi, vt præſens exiſteret, dum is qui eorum Paſtor futurus eſſet, inſtituendus erat, & ordinadus, vt maiori vnitatis vinculo connecterentur, eo amplius quia Ethnicorum Principum furor tunc aduerſus Chriſtianam fidem augebatur: & vt omnes maiorem venerationem erga Paſtores ſuos haberent, cum illum Paſtorē omnem populum fidelem paſcentem, & regentem viderent, qui communi aſſenſu á Paſtoribus ordinis & iuriſdictionis poteſtatem accepiſſet: at non ideo hoc factum fuit, vt à Plebe reciperet iuriſdictionem, & inſtitutionē, cum ab Apoſtolis eorumque ſucceſſoribus illā obtinere debuerit: curſu tamen temporis, poſtquam Principes euangelium venerati ſunt, ple-

bis suffragium &'testimonium nec necessarium extitit, imó remouendum fuit, quia, æmulationes, odia, dissidia, rixæ accesserunt, cum quisque ad dignitatē Pastoris promouere amicum vel affinem voluisset: hinc est quod Pastor vniuersalis Ecclesiæ, cui omnium ouium suarum Saluator curam commisit, vt hæc mala prohiberet, Plebis assensum vel acclamationē seu propositionem, vbi hæc vigebat consuetudo, prohibuit. Et hoc etiam primis Ecclesiæ sęculis sancitum legimus. nam in Concilio Nicæno primo can. 3. habetur, Episcopum ordinari debere ab Episcopis Prouinciæ, vel saltem á tribus, & omnium quæ fiunt firmitas metropolitano tribuatur Episcopo: de iure autem Plebis nulla facta est mentio: ergo Pastores Ecclesiæ ab initio hoc necessarium fuisse cognouerunt. Quod autem olim Plebs in electione Pastorum nullum aliud ius habuerit, nisi testimonium ferendi de vita & moribus ordinandorum, patet ex Cypriano qui Primas in Africa tenuit tēpore Ethnicorum Principum ipse enim libro 1. epist. 4. ait. coram omni Sinagoga iubet Deus constitui sacerdotem, idest instruit & ostendit ordinationes sacerdotales non nisi sub populi assistentis conscientia fie-

ri

ri oportere, vt plebe præsente, vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur. & infra: propter quod diligenter de traditione diuina, & Apostolica obseruatione seruandum est, & tenendum, quod apud nos quoque, & ferè per prouincias vniuersas tenetur, vt ad ordinationes ritè celebrandas, ad eã plebem, cui Præpositus ordinatur, Episcopi eiusdem Prouinciæ proximi quique conueniant, & episcopus deligatur plebe pręsente, quę singulorum vitam plenissimè nouit, & vniuscuiusque actum de eius conuersatione perspexit. Hęc Cyprianus. ergo nunquam Plebs ius habuit in Ecclesiastico regimine. quia sola præsentia cum onere testificandi, ius regiminis non est, nec infert. Plura veterum Patrum affert Blondellus testimonia, quibus ostendit olim Ecclesiæ Pastores, consensu, & consilio Plebis cuncta disponere solere: at quod tempore Ethnicorum Principum pro maiori vnitate seruanda actum est, ad ius in regimine trãsferre, sophisma est: nam Consiliarij Principũ cum quibus Reges cuncta disponunt, nullum ius obtinent circa Regiam potestatem: eodem igitur modo in re hac asserendum erit. nihil ergo Blondellus concludit, vt ostendat Plebem ius

ius habere in regimine Ecclesiastico?

Quarta obiectio. Post collapsam primigeniam Ecclesiarum disciplinam, magis ac magis viluit Christianæ Plebis dignitas. Et sicut nomen seniorum euanuit, sic & illorum Functio. Dominus enim vocem Maioris & senioris designauit. Circa annum Domini 412. nõ solum Barbari, sed etiam Romani dicere solebant, vt August. ait. epist. 178. senior aarmen, idest Domine miserere. scriptores autem quoscunque Optimates non dubitabant vocare seniores: alij solebant Proceres vocare seniores: senior enim olim Principem significabat. Vnde ex voce senioris descendit ad Italos signore, ad Gallos seigneur, ad Hispanos sennor senioratus, latinis signoria, Gallis signeurie, Hispanis senhoria; isti enim seniores Ecclesias suis legibus olim regebant, qui á Plebe eligebantur. Quia autem hæc Ecclesiastica disciplina corruerat, coacti sunt Principes per Germaniam, Angliam, Daniam, Sueciam & Heluetiam, Ecclesiam reformare: & varias corruptelas, quæ ab Ecclesiæ Pastoribus introductæ fuerãt, reijcere: quæ tamẽ consulta Plebe perfecerũt, vt olim erat in vsu: habuit ergo õni tẽpore christ. Plebs ius in Ecclesiastico regimine.

Re-

Respondeo hæreticorũ esse consuetudinem omnia in malam partem accipere. etiam quæ rectissimé disposita fuerunt: nec mirum, nam vulgo dicitur, *Omnia peruersæ possunt peruertere mentes*. Post quam Romanorum Imperator Constantinus pacem dedit Ecclesiæ, Syluester Romanus Pontifex, & Nicænum generale concilium, quod ab eodem Syluestro coactum fuit, cui viri Sanctissimi adfuerunt, plura pro stabilienda Ecclesiastica disciplina constituerunt: cum prius ob Ethnicorum Principum aduersus Christi Ecclesiam feritatem, õnia quæ disponenda erant Sancire commode & aptè permissum non fuerit illius Pastoribus: Blondellus autem cum cæteris hæreticis, huiusmodi sacras constitutiones, deprauatos mores impudenter proclamare audet; & Ecclesiasticam disciplinam, quæ per sacros Canones firmata ac ordinata fuit, collapsam, & dirutam illi denunciare placet: quasi Saluator, cùm Petro dixit Matth. 16. *Quodcunque ligaueris, etc.* non legislatorem Ecclesiæ, sed funarium, vel militem ad ligãdos maleficos illũ instituisset.

Cúm dicit nomen Seniorum euanuisse, nescit de quibus affirmat. Nam ab initio nomina ministrorum Ecclesiæ adhuc distributa non

erant

erant, vt diximus in præcedenti disputatione, veterum Patrum allatis testibus: nam Pastor, Præsbiter, Episcopus, Antistes, Maior, Præpositus, Præfectus, & similia, varijs muneribus, & funtionibus distributa & attributa non statim fuerunt: Paulus ad Heb. cap. 13. Episcopos Prępositos vocat. in epistol. 1. ad Tim. Paulus eundem vocat Episcopum, & Episcopos cap. 4. deinde nuncupat Præsbiteros. & cap. 5. simplices præsbiteros enunciat seniores; nam illum monet vt seniorem non increpet. Petrus Apostolus epist. 1. cap. 5. dicit se seniorem idest Præsbiterum, vt Græcè legitur: sic enim ait. *Seniores ergo qui in vobis sunt, obsecro, consenior et testis Christi passionum.* Deinceps autem Ecclesia singulis muneribus & ministerijs propria nomina attribuit. non euanuit ergo nomen senioris ex Ecclesiasticæ disciplinæ corruptione, sed eiusdem nobiliori ac exactiori dispositione. Si enim olim senioribus dicebatur Domine miserere, Episcopis & Præsbiteris dictum fuit quia potestatem peccata dimittendi, & populū benedicendi obtinent & exequuntur, quod etiam nunc temporis est in vsu. Augustinus tamen loco citato docet Deo sic dici à Barbaris

Go-

Gothicam linguam Roma capta didicerant. illud enim verbum sihora armen, Gothicum est. & eodem modo homousion, etsi Græcum nomen sit, rectè vsurpatum fuisse ad vnitatem diuinæ substantiæ in Personis diuinis demonstrandam, dicebat Augustinus: idcirco á Blondello hoc ineptè refertur, cum ad suum probandum institutum minimè conferat & seniores huiusmodi, nempe Episcopi, suis legibus olim Ecclesiam regebant, & nunc etiam gubernant: & hinc iure á voce senioris, dicitur Signore, seigneur, sennor, quia sacerdotalis auctoritas potestatem præsefert, idcirco ad omnes potestatem habentes translata est, & attributa fuerat.

Cúm subdit, Quia autem hæc Ecclesiastica disciplina corruerat, coacti sunt Principes per Germaniam &c. Ecclesiam reformare: dico, si vnitatem in credendo & credibilibus præfati Principes obtinerent, aliquo stibio eorum apostasiam Blondellus circumlinire valeret: sed cum sint diuisi, & alter alterum cõdemnet & hæreticum denunciet, nulli sano homini poterit Blondellus hoc persuadere nam Caluinistæ Hugonottæ, damnant Lutherum & Lutherani Caluinistas: Anabaptistæ vtrosque

 dam-

damnant, & ab vtrisque respuuntur. & adhuc sectæ, quę apud illos sunt, ad inuicem diuiduntur & aduersantur; nam Purilutherani, Lutherosiandriani, Semilutherani, lutherozuuigliani, Antilutherani; Lutheropapistæ, Miricani, Oriandriani, Stancariani, Elessingerij, Musculani, & Melanctonici, ad inuicem pugnant, & alter alterum reijcit & refellit: hæccine est reformatio Ecclesiasticæ disciplinæ? est ne hæc Ecclesia, an Turris Babel? aperiat misericors Dominus corda vestra & intelligētias vestras, vt cognoscere valeatis vos omnes apostatas & desertores, non autem reformatores esse catholicæ fidei & disciplinæ.

Plura in suo libello obijcit Blondellus, sed quia in præmissis disputationibus, ab alijs hæreticis obiecta, & à nobis reiectá ac soluta fuerunt, & etiam ex his quæ diximus, facilè soluuntur, idcirco & obiectiones & solutiones non iterantur, sed omittuntur.

FINIS.

RERVM MEMORABILIVM HVIVS OPERIS, INDEX.

A

C

D

E

Gladij

G

I

M

P

Pote-

R

Regum

S

V

FINIS.

Errata ſic Corrige.

PAg. 2. Apoſtolatum. Apoſtolatus. 41. pleueras, impleueras 51. medij, medijs. 61. proponi, proponit. 61. queppe, quippe. 63. ipſi, ipſis. 66. rea:a, relata. 69. teſcſis, teſtis. 69. ſpontaneæ, ſpontaneè. 73. iſtantia, inſtantia. 82. ia, in 84. vllas, vlla. 121. iuſta, iuxta. 122. reggere, regere, 133. quo, quod. 133. vobis, nobis. 213. ſummus, ſummas. 238. innumeros, innumeras. 238. reddituri, redditurus. 249. genis, gens. 261. an, ac. 264. errant, erant. 267. ac, hac. 270. vera, verò. habetur, debetur. ſed, ſed non. 272. dicicut, dicitur. 276. cauſa, cauſam. 276. nihil, habere non. 288. ille, illi. 300. &, te. 357. Turri, Turris. 360. arſtento, abſtento. 362. loculenter, luculenter.

ROMAE,

Ex Typographia Francifci Fælicis Mancini.

ANNO D. M. DC. LVI.

SVPERIORVM PERMISSV.